

Sarmoniou

an

Aotrou Quere

SARMONIOU

AN

Aotrou Quere

DASTUMET HA RENKET

GANT AN AOTROU JÉZÉGOU

Cure e Castellin

I

Ha goude he varo
Pell c'hoaz e komzo,
Keit ha ma vo e Breiz,
Ha Brezonek ha Feiz.

BREST

IMPRIMERIE DE LA PRESSE LIBÉRALE

4 — Rue du Château — 4

Corcuff, Libraire, Châteaulin

1906

Ploudalmézeau, le 27 Avril 1906.

DIOCÈSE
DE QUIMPER
ET DE LÉON
—
PAROISSE
DE
PLOUDALMÉZEAU

MON CHER AMI,

Je viens de terminer la lecture des Sermons de M. QUÉRÉ. Je n'y ai rien trouvé de contraire à la doctrine de la Sainte Eglise.

L'éloge du style de M. QUÉRÉ n'est plus à faire. C'est du breton le plus pur sans purisme, riche en images et en comparaisons tirées de la nature et des usages bretons, et en expressions pittoresques.

Par la simplicité du plan et par la variété des développements, toujours en harmonie avec la mentalité de nos auditoires bretons, ces Sermons peuvent être très utiles aux Prêtres qui voudront se former à la prédication.

C'est dans les sujets de circonstance, surtout, que M. QUÉRÉ a donné libre essor à sa riche imagination. La lecture de ces Sermons sera un vrai régal pour les amateurs de langue celtique.

Veillez agréer, mon cher Ami, mes sentiments dévoués en Notre Seigneur Jésus-Christ.

M. GRALL,
Chanoine honoraire,
Curé de Ploudalmézeau.

Vu le rapport de M. GRALL, Curé de Ploudalmézeau, daté du 27 avril, nous avons permis d'imprimer les Sermons de M. QUÉRÉ, mis en ordre par M. l'Abbé JÉZÉGOU, Vicaire à Châteaulin.

Châteaulin, 17 mai 1906.

† FRANÇOIS-VIRGILE,
Evêque de Quimper et de Léon.

EUR GER ARAOG

Aliet oun bet, meur a veach, da gas da voulla sarmoniou brezonek an Aotrou Quere.

Mez diegi e 'm oa o kregi el labour.

Sarmoniou an Aotrou Quere oa skrivet, an darn vuia, var feuilennou paper, distag ha faillet ama hag ahont. Ouspenn-ze, kalz anezho oa lakeat an eil en heben.

Ha hent all c'hoaz, n'oant ket holl skrivet er memez doare. En he amzer genta, an Aotrou Quere na skrive ket evel ma rea var fin he vuez. He sarmoniou diveza 'zo skrivet ervez grammadek ar Gonidek. Ar re all a zo heb reolen hebed.

Dibab ha renka kement-se oll, n'oa ket eul labour eaz.

Mez pelloc'h, koulzkoude, al labour 'zo great. Gant sarmoniou brezonek an Aotrou Quere e zo gellet ober daou leor euz ar re goanta.

Ra deufent da veza talvouduz!

* * *

Kredi a raan e raïnt vad, dreist holl, d'ar veleien iaouank.

Peurliesañ, en eur guitaad ar C'hloerdi, ne anavezont ket nemeur a vrezonek. Ne ouzont ket, dreist-holl, brezo-

nek ar c'hatekis nag hini ar relijion. Sarmoniou an Aotrou Quere ho zikouro d'he deski.

Beza int ar c'henta sarmoniou moulet e brezonek iac'h. Ar c'halz anezho ' zo troet kaer ha livet brao. Meur a hini ive, evelkent, hen anzav a dleer, a zo disterroc'h. Holl, koulzkoude, e meuz lakeat ho moulla. Ar venanen a ra he mel gant poultren dastumet var bleuniou a bep seurt liou. Ar prezeger ive a ell kaout er sarmoniou ar re zis-terra, ar pez a vezo guella, marteze, da lakaat en he brezegennou.

Dreist, e vefen eurus, ma rofe al leor-ma da unan all benag, ar mennoz da zastum ha da gas c'hoaz da voulla, sarmoniou brezonek.

Mars eo, na ve ket bet beteg-hen moulet euz ar seurt prezegennou-ze.

N'eo ket, koulzkoude, na vije ket bet, en hor bro, preze-gerien dispar. An Aotrouez Cloarec, Fave, Jaouen, Morgant, Pouliquen, Mingant, Nicolas ha kalz re all, a zo c'hoaz brudet en hon touez. En ho amzer oant mistri evit displega 'r relijion.

Ma ve bet dastumet ha moulet ho frezegennou, pe-beuz tenzor e vije bet evit Cador-brezeg Breiz-Izel!

Euz an traou great mad, ne dlefer, morse, lezel netra da vont da goll.

C. JÉZÉGOU.

Eur gerik divar benn an Aotrou Quere

I

An Aotrou Quere a zo ganet, er bloaz 1824, er C'houlen, e parrez Plouenan.

E kelendi Castel e reaz he studi.

P'oa beleget, — 25 gouere 1850, — oa kaset da gure da barrez Riec.

Mez ne falvezaz ket ganthan, chomm er barrez-se, hag abarz daou vloaz e teuaz da gure da Blouider.

Eno, var ali eur mignon, ec'h en em lakeaz da genta da zeski 'r brezonek.

Mez a veac'h m'hen doa adarre tremenet daou vloaz er barrez-se, 'oa hanvet da gure e sant Lois-Brest.

Eiz vloaz e chommaz eno, ha goudeze, e teuaz da bersoun da Voelan.

En eur ziguezout, ar persoun nevez hen devoa, dioc'h-tu, leac'h da ziskuez he garantez d'he barrisioniz. Eur c'hlenved heuzus deuz ar re spegusa, ar vosen, oa en em ledet var ar barrez. Kalz tud oa taget gant-hi.

Adalek ar mintin betek an noz, bemdez, an Aotrou Quere a vije var varc'h du-ma, du-hont, o velet ar re glanv.

Pa davaz pelloc'h ar c'hlenved, Prefet ar Finistère, a

ginnigaz rei ar groaz a enor d'ar persoun kalounek. Mez an Aotrou 'n Escob a viraz en eur lavaret : « Beleien va Escobti, ne labouront ket evit enoriou ar bed-ma. Gortoz a reont, en eur ober ar mad, eur rekoumpanz all kaeroc'h e haradoz Doue. »

* *

Er bloavez 1873, an Aotrou Quere, oa hanvet da bersoun e Bannalec. Mez kement a garantez a zante en dro d'ezhan, e parrez Moelan, ma zeaz da gaout an Aotrou 'n Eskob evit her pedi d'hel lezel eno. — « Ama, e skrive goudeze da eur mignon, kement tra 'zo a lavar eur bern traou da m' c'haloun. Eur mean, eur vezen, korn an hentchou, a gemer eur vouez evit kozeal ouzin, dudius. Ar zonz hebken d'ho dilezel, a ro da m' c'haloun melkoni. »

* *

Ho dilezel a rankaz, koulz koude. Er bloaz 1874, e oa kaset, en desped d'ezhan, da bersoun da *Gastellin*.

He barrisioniz nevez a glevaz lavaret na deue da 'vitho nemet dre fors. An digemer a rajont d'ezhan na voa ket deuz ar guella. Mez en eur he anaout, abarz pell, e teujont d'her c'harout. Ha var fin he vuez ne voa ket, e Castellin, unan ha n'hen dije ket doujanz, karantez ha respet evit ar persoun koz.

* *

Doue 'zigasaz d'an Aotrou Quere eur zamm pounner da zougen. Epad he iaouankiz hen doa bet great eur c'hlenved deuz ar re voasa. Divar neuze, morse ne oa bet mad avoualc'h. Mez gant an oad ar beac'h a bounereaz.

C'huec'h vloaz araog he varo, he izili ' en em lakeaz da grena. Ne elle mui chomm en he vele. Noz-deiz, e vije en he zav, o vale dre he gambr pe harpet deuz eur gador.

Mervel a reaz, d'an drivec'h a vis guengolo 1898, d'an oad a drizek vloaz ha tri-ugent.

Hirio, e gueret Castellin, he barrisioniz ho deuz savet d'ezhan eur bez deuz ar re goanta hag a lavaro d'an holl, a dreuz ar c'hantvejou, pegement ho deuz bet karet ho phersoun koz.

II

Etouez beleien Breiz-Izel, ne gav ket d'in e ve bet morse, hini, ken elavar hag an Aotrou Quere. Aliez e zo bet lavaret divar he benn ar pez a lavare, gueach all, ar Juzevien divar benn hor Zalver Jesus-Krist : *Nunquam locutus est homo sicut homo ille* : biskoaz den na brezegaz evel an den-ze.

Pa vije er gador, an oll a droe varzu ennhan, klevet e vije bet eur gellienen o voudal dre an iliz. Eva 'reat evel pa lavarfen he gomzou.

Er gador, an Aotrou Quere, ploum en he zav, a groge da genta en he zarmoun en eur gozeal freaz, en eur zistaga mad he gomzou. Mez goudeze, a nebeut da nebeut, ec'h en em domme hag e kase he vouez ervez an traou hen dije da zisplega.

Gueach e vije dous ha plean, « evel mel var bara guen, » egiz ma lavare aliez ; gueach e vije laouen koulz hag eur rimadeller o kounta rimadellou ; mez gueach ive e kroze evel ar gurun hag e tifrete he ziouvreac'h.

Pa ziskroge dezuz he zarmoun, avechou e lavare eur gomz grons ha dichek, hag a guezze var ar c'halonou evel eun taol morzol. Aliesoc'h, evelkent, ec'h achue dre eur beden. He benn savet varzu an Env, he zaouarn kroachet var he stomok, e guie lakaat var he vuzellou komzou lemm hag a doulle evel birou.

Ha dre ma komze 'vije guele, var dremm ar re 'zilaoue, avechou an daelou o tiruil e teid ho divoc'h, avechou ar musc'hoarz var ho muzellou, hag avechou all, var ho zal, ar spount hag an anken.

* * *

Hogen tri dra a zikoure kalz an Aotrou Quere da brezeg evel ma rea : he vrezonek, he vouez hag he labour.

Koulzkoude, an Aotrou Quere n'hen dezuz ket bet atao, anavezet mad ar brezonek. Beza 'zo sarmoniou skrivet ganthan e Riec, ha n'int na guelloc'h na falloc'h eget ar re a rafe, brema, eur belec iaouank nevez deuet dezuz ar Seminer. (1)

Mez a viskoaz, an Aotrou Quere a zo bet distagellet mad. Eur vouez hen dezuz bet, atao, hag a c'helle ober ganthi ar pez a garie.

P' oa deut da Blouider, an Aotrou Marc, persoun *Goulc'hen* a glevaz, eur vech, anezhan o sarmoun.

— Assa ta mad, abostol, a lavaras d'ezhan, te 'vo eur mestr prezege pa giri.

— Oh ! ia, eme an Aotrou Quere, meuleurez : gaouierez !

(1) Setu ama tammou dezuz eur brezegen skrivet ganthan, en he iaouankis. ... But a ra eur rumm dud *pere zervich Doue non pas* e giz ma c'houlten, mez deteg eur *certen poent, eur certain rezoun*... Hag, *en effet*, Doue rekommand d'heomp rei *tout pe netra*. Setu perak *dirroit c'houi pere*....

— Nann, nann. Mar kerez deski 'r brezonek e vezi eur prezege dispar.

— Penaoz ! Deski 'r brezonek ! Me oar brezonek.

— Nann. Ne ouzout ket, kred ac'hanon. Evit he zeski, sell : ne lez morse, paour hebed da dremen heb chomm da ober ganthan eur frapat kozeal. Ar re baour n'int ket bet er skol hag 'oar mad iez ho bro.

Ha neuze c'hoaz : n'e peuz ken nemet c'huoc'h vloaz var-n-ugent. Ma vijen en da leac'h, me 'iafe da c'hoari galoch ha da c'hoari kornigel, bep sul var al leur-ger, gant ar baotred iaouank. Gantho e klevez brezonek iac'h ha n'eo ket c'hoaz tamm ebet saotret gant ar gallek.

* * *

An ali ' blijaz d'an Aotrou Quere.

He blijadur oa, pa zea da bourmen, chomm da gozeal gant ar re goz, gant ar beorien ha gant ar bastored denved oa neuze c'hoaz stank e Bro-Leon. « Gantho, a lavare meur a veach, goudeze, e meuz desket va guella brezonek. »

Bep sul ive, e zea da c'hoari kornigel var al leur-ger dirag an iliz, araog ar Gousperou. Ar barrez holl a zirede da velet ar c'hoarierien. (1)

* * *

Mez, abarz nebeut, e rankaz kuitaat an diou skol-ze. Kaset e voa da Sant-Lois-Brest, evel hon dezuz lavaret, diagent.

(1) Kornigel an Aotrou Quere a zo bet dalc'het pell, e ti unan dezuz he vrasa mignoned, e Pont-ar-C'hastel, e parrez Plouider.

Eno, ne zilezaz ket ar brezonek. En em lakaat a reaz d'he skriva. Hag eun dra drôl avoualc'h a roaz tro dezhan d'ober kement-ze.

Eun tad Jesuist, oa deut da brezek ar c'hoaz da Vrest. Eur vouez hen doa deuz ar re gaera. Hag eun devez, e kahaz da gureet Sant-Lois, eur zoun latin, *soun an den hondaonet d'ar groug oc'h en em gonsoli araog mont d'ar maro*. An holl a jomme souezet ken kaer e kavent ar zoun. « — Na pebeuz iez eo al latin, evelkent, a lavarent. Plega' ra da liva pep tra. N'eo ket gant ar brezonek eo 've great eur zoun e se. »

An Aotrou Quere, avad, ne dinte ger. Mez a benn an noz varlerc'h, e kinnigaz kana eur zoun vrezonek. Troet hen doa soun an tad Jesuist. Hag an oll a gavaz — *Ar Grougaden* — kaeroc'h, zoken, eget ar zoun latin.

Divar neuze e reaz kalz rimadellou. An niver braz anezho, a zo bet great gantho, leor *Kanaouennou Kerne*, moulet brema zo c'huoc'h vloaz. (1)

* *

Divezatoc'h, eun dra all a boulzaz c'hoaz an Aotrou Quere da studia guelloc'h ar brezonek.

Unan deuz ar veleien oa ganthan e Sant-Lois-Brest, an Aotrou Mathieu oa bet hanvet da bersoun e Plouescat. Gina' rea o vont d'he barrez, rak n'e guie ket ar brezonek.

« — Mar c'heljen c'hoaz he zeski, a lavare. Mez ar brezonek zo eur iez diot! N'euz na merk na rouden evit dont a benn anezhan. »

(1) Ar re ho deffe c'hoant da gaout leor *Kanaouennou Kerne*, a raffe mad, en eur he brena, dioc'h-tu, brema. Ne jomm mui nemet eun nebeut da verza.

— Eo, eo, a lavare an Aotrou Quere, he zeski a c'heller, sur. Ha p'eo guir hen deuz, a dreuz ar c'hantvejou, en em zalc'het digattar, e zeuz merk ha rouden evit anaout anezhan.

Neuze ec'h en em lakeaz d'ober eur grammadek.

Ar grammadek-se, hag hen doa an Aotrou Quere roet d'ezhi ar pep vella deuz he spered hag ar pep vrasa deuz he amzer, a zo kollet, hirio. Bet oa bet prestet d'an Aotrou Normant, rejant er Seminer. Abaoue he varo, n'euz gellet kaout kelou diouthi, e nep leac'h.

* *

Evel a veler, an Aotrou Quere hen doa gourennet avoualc'h deuz ar brezonek. Hen anaout a rea mad tre.

Hogen, n'euz par da anaout mad he iez evit beza elavar.

* *

Eun dra all c'hoaz koulzkoude, a ranker da ober evit prezeg mad. Red eo beza sonjet kalz, er pezh a ve da lavaret.

Hogen, da ober al labour-se, ken nebeut, an Aotrou Quere ne vanke morse.

Aliez eo bet klevet o lavaret : « Biskoaz ne d'oun bet eat er gador-brezeg, eb beza skrivet va zarmoun, da nebeuta teir gueach. — Morse, a lavare c'hoaz, ne meuz bet roet eun ali da m'farisionis, nag e gallek nag e brezonek, heb beza skrivet ha renket mad, ar c'homzou a'm bize da lavaret. »

Var gement-se, kerkoulz e vije atao var aon. « Prezeg, emezhan, zo hada komzou Doue : *Semen est verbum Dei*. »

Da zioual 'zo da vankout a respet da gomzou Doue ha d'an dud a deñ d'ho zelaou : *Maledictus qui facit opus Dei negligenter!* »

Hogen, evit ober eur zermoun, setu ama penaoz ec'h en em gemere.

Da genta, e lakea var baper, an oll zonzou a deue d'ezhan divar benn ar zarmoun-ze.

Goudeze, e tibabe etouez ar sonjou-ze, hag e lakea, dioc'h renk, ar re 'gave d'ezhan beza ar guella.

Pelloc'h e skrive he zarmoun var baper lizer. Neuze na vije chenchet mui. Hounnez eo 'vije roet er gador-brezeg.

* * *

Holl zarmoniou an Aotrou Quere, zoken he gonferansou var gourc'hemennou Doue ha var Sakramant ar Binijen, a zo bet, evel-se, skrivet penn-da-benn. Mez ar c'halz anezho 'zo bet devet. Ne zeuz mui chommet dioutho nemet ar steuennou.

Moulet int ama, e giz m'hon deuz ho c'havet.

KENTA LODEN

SARMONIOU

BET PREZEGET

EVIT PARDONIOU

I.

PREZEGEN

Great er Folgoat d'an eis a vis Guengolo 1886

Ecce filius tuus : ecce mater tua :
Hennez eo ho mab ; hounnez a zo ho mamm.

BREIZIS-IZEL, VA C'HENVROIS KER,

Setu hi, ahount, ar japel a zo bet savet eur pemp kant vloas a zo benag, var bez an hini epad he vuez, a c'halvet Salaün ar Foll.

Goude beza var dro Lez-'n-Even, klasket en hano Mari, he dammig bara pemdizek, Salaün a zistroe ama dindan he vezen.

Da ober he bred e soube he damm bara er feunteun ha goudeze en eur gana meuleudi he itroun ar Verc'hez Sakr, e c'hourveze var an douar noaz evit kemeret he gousk, eur mean ganthan dindan he benn.

Ar foll ervez an dud a voe ar fur ervez Doue, rak m'hen doa anavezet mad ne maomp var an douar nemet evit gounit ar Baradoz.

Evel testeni euz he zantelez, eur flourdélizen gaer,

hano Mari, e lizerennou aour, merket var he deliou, a ziwanaaz var ar bernik douar a c'holoe he gorf maro.

Eun nebeut goude, ar japel gaer a zo dirazomp a voue savet var he vez, hag enghi hon tadou kos, deuet a bep korn tro var dro, a veze gueleet var ho daoulin o c'hen em erbedi ouz Mamm Doue.

Tud an Arvor, tud an Argoat, ho c'hreden, ho fizians, ho c'harantez a zo a rumm da rumm, en em zalc'het en ho touez. Ha setu ganeoc'h, hirio, d'ho tro, karget an dachen vras-ma.

Itroun Varia 'r Folgoat, evidoc'h int deuet.

Anezho deoc'h hag ac'hanoc'h dezho e tlean eta kozeal.

C'houi ho c'hemer evit ho pugale : hi, ho kemer evit ho mamm.

Grit, o Guerc'hes sakr, ma tiskuezin peger kouls mamm oc'h evitho ha pegement e tleont poania da veza evidoc'h bugale vad.

♦♦

Va breudeur ker, — Piou ac'hanomp n'hen deuz ket gueleet eur veach benak eur c'hrouadurik bihan gourvezet en he gavel : he zaoulagad glaz savet ganthan var zu an Env, he vleio melen rodillet en dro d'he dal, he ziou vreae'h daoubleget var boull he galoun e seblant gant he vuzellou hanter-zigor, mouse'hoarzin ouz elez ar Baradoz.

Ha c'houi, avi deoc'h ounthan marteze a lavare ouzoc'h ho c'hunan : — « Na te a zo euruz, chomet ma zeo en he fez kurunen gaer da vadiziant ! »

Marteze ive, truez ounthan en ho kaloun e lavarac'h ouspenn : — « Krouadurik paour, petra e teui-tu da veza var an douar ? Eun neudennik netra ken, torret eaz gant an disterra stokat, a stag ac'hanout ouz ar vuez ! Ha petra c'hellez nemet en em glemm ? Goestl da gozeal n'out ket c'hoas ; goestl da labourat kennebeut ; goestl d'en em zifenn kennebeut all. Koulskoude an hent a zo rust ; penn-da-benn danjerou stank ha poaniou garo ! Da lezel gant da nerz da unan, eun devez pe zaou, a ve barn ac'hanout da vervel.

» Krouadur paour, piou gant truez ouzid a daolo ac'hanout evez ? »

Piou ? Va breudeur ker, her goud a rit koulz ha me, en he gichen e ma he vamm.

Oh ! ma ve en ho touez unan hag a lavarfe d'in : « Me ne meus ket, me, anavezet va mamm. » Dezhan d'am zro me lavarfe :

« Va breur, va c'hoar ger, truez a meuz ouzoc'h, gwalc'h va c'haloun, rak n'ho c'heuz ket anavezet ar pez a zo goude Doue brassa tenzor ar vuez-ma. »

Ar vamm keit ha ma vezo bihan he c'hrouadur, her mago gant leaz poull he c'haloun ; hi her mailluro, hi a zesko dezhan kozeal, a zesko dezhan bale, hen dougo pa vezo skuiz, a dommo he zaouarn etre he re, he benn e pleg he gouzoug : hi, pa welo, a zec'ho he zaelou gant kil he dourn ha gant eur pok.

Dre ma kresko, d'ezhan e roio an tamm mezer tomma, evithan e tispertio ar guella tamm bara, kentoc'h he lezel da gaout naoun, e chommo he unan heb tamm.

En noz, en deiz, da bep mare, heb skuiza, heb damanti guech hebed, e vez kavet atao prest : prest da rei he nerz, prest da rei he foan, he amzer, he buez m'ar deo red !

Hag an eil bep eil tro, a lavar d'egile an daou c'her ken karantezus : « Va c'hrouadur ! va mamm ! » gant eur vouez ken tomm, ken tener, ken dudiuz, ma trido ouz ho c'hleved kaloun an Aotrou Doue he hunan.

..

Va breudeur, setu aze petra eo eur vamm din eus an hano a zoug.

Hogen koulskoude :

Ar Verc'hez sakr a zo eur vamm evidomp : hor c'hermeret he deuz evit he bugale.

Brema zo trivac'h kant vloaz, eur groas a voue savet var menez Kalvar, hag outhi tached divar bouez he bevar-ezel, Jesus-Krist a iea da vervel.

Ehars ar groas, eur vaouez hag eur goas en em zilet etouez he vourrevien, a zo deuet da rei dezhan eun diveza merk a garantez. Unan eo ar vamm ankeniet, egile sant Iann, ar mignon tener.

Jesus-Krist a zo dija en he angoni, hag her gout a rit — rak piou ac'hanomp na velas ket unan benag var nez mervel — komzou eun den var he dremenvan a zo evel birou lemm eun dant dezho a bep tu ; buhan e zeont doun hag eur vech eat e chomont.

Hogen, en eur zellet bep eil tro, ous he vamm hag he ziskib muia karet, hor Zalver a lavar : « Mulier...

Maouez paour, mamm oc'h bet, mamm na viot mui, rak ar mab, n'ho poa nemet-han, a ia da vervel ; hiviziken, den n'ho kalvo he vamm !

« Eo, koulskoude, mamm e viot c'hoas, rak me a ro deoc'h bugale all ; hennez hag ar re ho karo eveld'han a vezo deoc'h bugale. » *Ecce filius tuus.*

..

Mez, Guerc'hes sakr ! Eun dra a zeu da spounta va c'haloun.

Ar vamm, eur vamm vad, a zo bras he c'harantez. He galloud, siouas ! a vez aliez bihan.

Mammou kristen, ama ouz va zelaou, c'houi guelloc'h evidon-me a c'helfe hen diskouez.

1° Aliez, re aliez en em gavit dic'halloud eneb ar maro.

Pet gueach, ni ho peleien galvet ganeoc'h da vont d'ho ti, n'hon deuz-ni ket klevet ac'hanoc'h o lavaret : « Setu hen ama var va barlen, va c'hrouadurik paour ; aon a meuz na zeuffe ar maro d'hen c'herc'had. Grit, oh ! grit ma chommo gant ar vamm ar c'hrouadur he deuz ganet, lavarit din ne varvo ket. »

Ha ni a ranke respount : « Mamm gristen, ar maro hag ar vuez zo e pleg dourn Doue ; aliez e diou veach eurus an hini a varv abred ; aliez teir gueach dizeur an hini a jomm da goza. Lavaromp kentoc'h : Fiat : ho polontez bezet great. »

Ha dirzhomp an ealik bihan a harpe da vervel he

benn var beultrin he vamm. Oh ! ma vije bet gallet prena buez gant karantez, bevet en divije. Mez n'oa ket deuet da jomm, hag epad ma welet en dro d'he gorf maro he ene a nije varzu Doue da gana kantik ar Baradoz.

2° Dic'halloud eneb ar baourentez.

Nag e pet lochennik soul en eur zihuna var he c'hol-c'hed kolo, eur c'hrouadur n'hen deus ket lavaret : « Naoun a meuz. » Ha c'houi he vamm, naoun deoc'h koulz ha dezhan a ra eur zell var ar planken : goullo eo ; eur zell e korn an armel : guerez an diveza pez dillad ! hag e respountit : « pa voaz bihan e roen d'id leaz va c'haloun ; hirio ne meuz nemet daelou va daoulagad ; gortoz ma vezin bet a klask. »

Hag e zeac'h a zor da zor da lavaret : « Eun draik benag en han' Doue ! evit na varvo ket gant an naoun ar c'hrouadur hag he vamm. »

3° Dic'halloud eneb tristidiges ar vuez-ma.

Piou en ho touez n'hen defe ket lavaret evel pelerinez Rumengoll :

Va c'hrouadur 'zo d'in, nann na gredin biken
E ve mare ar pred ma n'e ma em c'hichen
Ous va zaol o tribi he damm.
Her guelet netra ken a ra d'in plijadur :
Eun tamm bara segal a vez c'hoek ha natur
P'hen dreb ar mab gant tad ha mamm.

Koulskoude, hirio an deiz, pet en ho touez n'ho deuz hi ket eun devez guelet ar post o lakaad eun tammik

paper var gorn ho zaol ; skanv eo evel eur bluen, ha koulskoude e ro evel eun taol hors var ho kaloun — lavaret o c'heuz : « va mab a ia da soudard. » Eiz devez varlerc'h e zoc'h eat d'hen ambroug betek korn an hent kar : « Kea en han' Doue, va mab ; beach vad d'id ha kenavezo 'r c'henta distro ! » Hen a ieas : c'hui zistroaz hag en eur vont e lavarac'h : marteze n'her guelin ken ; hag an abardaez-se, den en ti na zrebas grinsen : ar plas chommet goullo a stanke ar galoun.

Marteze, deac'h diveza en eur renka he zillad e korn ar bank e lavarac'h en eur wela : Daoust hag hen a zistroio da uza ar re-ma ? Varc'hoas, evithan e zin da bardouna d'ar Folgoat. Hag er mintin-ma var ho taoulin er japel e lavarac'h : « Mamm venniget, c'houi gueach all eveldon-me hirio, a c'houlenne ho mab diank. Eur zell a druez ouzin : ho preac'h zo hirroc'h eget va hini : grit ma na jommo ket eskern va mab da venna var an douar estren ; grit dreist-holl ma ne gollo ket, etouez tud ha ne gaozeont ket ar brezounek eveldomp-ni, he lod e Baradoz Doue. »

Ia, va Breudeur ker, breac'h ar Verc'hez a zo hirroc'h, nerzusoc'h eget breac'h mammou ar bed-ma. Beza eo, eme sant Bernard, holl c'halloudek dirak Doue, nann dre nerz he wenn, mez dre nerz he fedenn : *ommipotentia simplex*.

Ha kement-ma n'eo ket estoun.

Ar Verc'hez a zo, var eun dro :

1° Merc'h muia karet Doue an tad.

2° Mamm garantezuz Doue ar mab.

3° Pried dinam Doue ar Spered glan.

Kouls ha ni evit guir, e tiskenn a lignez Adam ; Mez Doue a falvezaz d'ezhan, ober anezhi eur grouadurez dibab. Araog he ginevelez, ar profet, digor dirazhan levr an amzer da zont he guelas o pignat euz an desert : — dudius evel ar goulou-deis, splamm evel al loar, lugernus evel an heol, nerzus evel eun arme linennet evit ar stourmad.

Kaeroc'h c'hoas en em ziskuezas d'an heur ma teuas er bed. Consevet oa bet dibec'h ha genel a reas dinam.

D'an oad a dri bloaz en em roaz holl da Zoue.

Atao leun a spount rag ar pec'het, leun a deneridigez evit an dud, dastummet gant-hi en he c'haloun ha gant he brassa aket an holl vertuziou a c'heller da gaout, e vevas digailhar e peb giz epad he buez hed ha hed.

Pa zeuas evithi, heur ar c'himiad, e varvas, nann dre gosni na dre glenved : mervel a reas dre nerz he c'harantez evit Doue.

Hag, hirio, en deiz, digemeret er baradoz korf hag ene, santelloc'h he unan eget an oll zent all var eun dro, rouanez an Envou ha rouanez an douar, eo azezet e kichen he mab var an huella kador a zo goude kador an Aotrou Doue.

Setu perak, eo dirazhi, digor frank tenzor ar baradoz. Dirazhi eo falvezet gant ar Brovidans skuilla varnhomp holl c'hrassou Doue : — *omnia per Mariam*, — beza eo evidomp, eme Vossuet, eun eil Salver ar bed.

Hi a roas d'heomp Jesus-Christ ha dreizhi, abaoue, evel dre eur c'hras misterius e tiskenn trugarez Doue.

Harp a ro d'an oll.

1° Harp a ro d'ar guir gristenien. Roit d'ar bugel eun dra hag a ra d'ezhan plijadur, d'an dra-ze ar bugel a zalc'ho stard, outhan e sello aliez ha goude e redo da gaout he vamm. — « Va mamm, emezhan, lakit henma a gostez ; me her c'holfe, marteze ; marteze hen torfen ; marteze c'hoas he ve laeret divar va c'houst ; c'houi hen diouallo mad ha ganeoc'h me er c'havo pa garin. »

Eneou kristen, pet 'gueach dirak ar Verc'hez n'ho c'heuz-tu ket lavaret ar memes tra : « Mamm zantel, ar bed zo fall, va c'haloun dinerz, aoun a meuz da goll va ene ; diouallit ac'hanon, Itroun. » Ha dre skoazel Mari, en despet da bep tra, e zoc'h chommet pur ha disklabez.

Harp a ro d'ar bec'herien.

Eun den kouezet en eur puns doun, a jomm esper en he galoun keit ha ma talc'h krog er gorden. Lavaret a ra : « Ar gorden am dalc'ho a zioc'h an dour ; ar gorden a vezo evidon eur skeul da bignat er meaz. »

Va breur, va c'hoar ger, kouezet oc'h er pec'het, ne gollit ket esperans. Guelloc'h eget eur gorden a zo azioc'h ho penn : dourn ar Verc'hez Vari zo astennet varzu ennoc'h.

Ar pec'het, her goud a raan, a zo pounner da zibrada. Mez he dourn a zo krenv hag astennet gant eur garantez padus. Ma talc'hit krog mad ne deot ket da goll. Hag aliez evit ho savetei ar Verc'hes a lakaio en implij ar pez a zeblant an nebeuta nerzus var an douar.

Er pardaez-se an tad difeis hag he verc'h iaouank n'oa nemet-ho, ho daou er gear.

Hag an tad lavaret : va merc'h, kit d'ho kuele, deut eo ar mare.

— Va zad, boazet oun bet gant va mamm, da lavaret araok, va fedennou dioc'h an noz ; anez ne c'hellin ket kousket.

— Ped da unan neuze, me ne bedan mui.

Hag hi var he daoulin dirag imaj ar Verc'hez, lavaret he fedenn a vouez huel. En eun taol krenn e chom a zav : « Va zad, ar pezh a jom da beur-echui va fedenn a zo bet gant va mamm difennet ouzin lavaret dirazoc'h. »

— Ah ! me fell d'in her c'hleved.

Hag hi neuze : « Eun tad e meuz, eur vamm ive, ho c'haret a dlean, ho c'haret a raan ho daou.

» Va mamm a bed ac'hanoc'h hag a bed Doue. Va zad avad na bed na Doue na c'houi.

» En dra-ze pa zounjan bemdez e welan, gant aoun na vemp dispartiet er bed all.

» Pa zoc'h mamm d'heomp hon tri, sellit outhan a druez. Grit, Guerc'hes santel, grit ma vezin eun deis er baradoz etrezo ho daou evel ama. »

En abardaez-se, an tad, daoulinet e kichen he verc'h, a zeske ganthi hag a lavare var he lerc'h ar pedennou hen doa pell a ioa ankounac'heat.

A beden he verc'hik vihan, Mari he doa great evel eun alc'hoez aour da zigeri d'ar feiz he galoun kaledet.

Setu perak, e peb korn eus hor bro, holl, kos ha iaouank, desket da dizek, paour ha pinvidik e tiskouezomp kement a fizians er Verc'hez.

Dibaot ar parrezioù ha na ve ket enno kavet eur japelik benak savet en he enor. Kaout a reomp dreist oll Rumengoll var douar Kerne hag ar Folgoat var douar Leon.

Lod a lavar : Ar feiz e Breiz a ia kuit. Va breudeur, setu ama ho respount. Ho kroazioù, ho panielou douget er mintin-ma gant ho tiou vrec'h nerzus a vel kaer d'an holl, a lavar en ho c'hano : Ar feiz e Breiz a zo beo ha iac'h : evel hano Mari skrifet e lizerennou aour var flourdelizen Salaün, eo skrivet en hor c'halonou e lizerennou beo : kristenien-omp ha kristenien e chommomp betek hor maro !

Lod all a lavar : Beza a du gant an Ilis eo beza enep he vro.

Hag er mintin-ma, dre ar c'han a dregerne, tro var dro d'ar japel, c'hui evithi a c'houlenne bennos Doue.

Patronez dous ar Folgoat
Hor mamm hag hon itroun
An dour en hon daoulagad
Ni ho ped a galoun,
Ar Frans zo bras he enkreuz
Mont a rai da netra
Sellit outhi a druez
Truez, o Maria.

Guerc'hez venniget, me ne c'hellan nag anaout na niveri ar re a zo deuet ama, hirio, da veuli ac'hanoc'h.

C'houi, mamm ger, ho c'hounto, ho anavezo, a zalc'ho anezho sounj.

Epad ho buez c'houi ho diouallo.

Pa skoi evitho an heur da guitaat an donar e tiskennot e kichen penn ho guele hag en tu all d'ar maro, ha dioc'h-tu, e tiskuezot ar baradoz digor evit na vezo ket rust na c'hoero an disparti.

C'houi c'hoas, var dreujou an eternite a zeuio var ho arbenn astennet ganeoc'h ho tourn en eur lavaret :

« Deuit va mab, deuit va merc'h, ho c'hanaout a raan, roud penn ho klin a zo chomet en iliz ar Folgoat hag ho peden moulet em c'haloun. » — Ha neuze dourn ha dourn ho c'hassot dirak ho mab Jesus hag e lavarot : « Va mab, setu ama va bugale all, ar re ho poa roet d'in var menez Kalvar. »

Evitho, eur plas en ho ti, eur gurunen en hor baradoz, evitho perz da virviken en hor gloar hag en hon eürused. — Evel-se bezet great.

II.

PREZEGEN

Var ar Galon Zakr. — Great e Quimere'h
evit ar pardoun

*Dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis.
Hor c'haret hen deuz hag evidomp hèn deuz
en em roet he-unan.*

VA BREUDEUR KER,

Stag ouz ar groas, Jesus-Krist a ioa dija tremenet, pa deuas eur zoudard, gant eun taol goaf, da zigeri he gostez. Euz ar gouli e strinkaz eur berad lin-c'hoad ouz daoulagad an den didruez ha Longin, dall he ene beteg an heur-ze, a zeuas dezhan ar guelet.

Neuze en eur zellet ouz ar galoun nevez toullet ganthan hag en eur zounjal er burzud c'hoarvezet, Longin a gredas e zoa Jesus-Krist mab Doue hag a zeuas da veza eur zant.

D'an deis hirio, gouel ar Galon Sakr, hag ouspenn en ho parres c'houi, deis pardoun ho c'hilis nevez, greomp evel Longin, eur zell pis ha guirion var galoun hon Doue.

Mar he studiomp mad, goulouen ar feiz ganheomp en hon dourn e velimp eo hi ar galoun venniget-ma a zo evidomp var eun dro :

Guir alc'hoes ar Baradoz.
Guir gelennadurez hon ene.
Guir gonsolation hor buez.

Kaloun Jesus a zo alc'houez ar baradoz.

E derou an amser, an den kenta da zeis he grouidigez a gavas, great evithan gant he Zoue, eul lojeis pinvidik.

A zioc'h he benn, bolz en Envou dirodellet e giz da eun doen c'hlaz staget outhi, evel tachou aour, an heol da sklerijenna an deiz ; al loar, ar stered da gae-raad an noz. Dindan he dreid an douar oe bet diazezet stard var he ael, gant he vleuniou, he frouez, he loaned a bep ment hag a bep stumm.

En dro dezhan kelc'h ar mor, gant kement a vag en he zounder hag en he ledander.

Hag an traou-ze, dezhan oant oll. Rak oll oant bet great evit he vad pe he blijadur.

Ia, kaer oa al lojeis, kaer an ti. Ha mestr an ti, kaeroc'h c'hoas, savet ploum var he ziou c'har, soun he benn var he ziouskoas, tro he lagad varzu an Env, laouen he dal, lemm he speret, karantezus he galoun, digailhar he ene. Ia, d'an deiz-ze, an den a ioa kaer, an den a ioa eurus ; hen oa roue an douar ; ennhan evel

en eur mellezour difazi, e kaved poltred he grouer. Ha Doue he-unan, goude her beza great ar pezh ma zoa, her c'havas divank, diabeg e pep gis : *Vidit Deus quod esset valde bonum.*

Kaeroc'h c'hoas hag eurusoc'h e tlie beza, koulskoude, he blaneden da zont.

Goude beza tremenet var an douar, en eul laouenedigez heb he far, muioc'h pe neubentoc'h a vloaveziou, e zoa galvet heb rankout tremen dre ar maro, da eur vuez all c'hoas dudiussoc'h : he hanô a ioa skrivet hag he renk merket er baradoz.

Mez goud a rit petra c'hoarvezas. Eur frouezen tentus, mez difennet, a ziskaras hon tad hag hor mamm genta.

Varlerc'h ho dizentidigez, tenvalijen ar spered, sempladurez ar galoun, techou fall ar c'horf, an anken, ar c'hlenved, ar maro, gwalinier dianavezet a ziagent, en em ziollas var an douar. Gwasoc'h c'hoas ! ar pec'het a zerras dor an Env hag a dorras an alc'huez.

Mez eun devez, d'an heur merket gant ar Brovidans, eur c'hrouadurik bihan a zeu var an douar. Den kouls lavaret ne daolas evez hebed ouz he zonedigez. Ha penaos sonjal ennhan ? Evit kavel n'hen doa nemet eun dournad plous ; evit ti eur c'hraou hanter zisto ; evit mamm eur grouadurez humbl, evit tad mager, eur micherour paour. Ha koulskoude da heur he c'hinevelez, Elez ar Baradoz a lavare : « Gloar da Zoue er penn huella euz an Envou ha var an douar peoc'h d'an dud a volonteiz vad, rag eur Zalver a zo ganet hirio an deiz. »

Ia, meulet ra vezo Doue : ia, ra zistroio ar peoc'h e kaloun an dud, rag evidomp mab Doue a zo deut er bed. Eveldomp hen deus kemeret eur c'horf hag eun ene : *Se nascens dedit socium*.

Epad tregont vloaz e vevaz e kuz, en eur c'hounid divar bouez he ziou vreae'h he damm bara pemdizek : epad tri bloas all e kelennas ar bobl en eur ober da bep unan vad e peb giz, ha goudeze eur gurunen spenn var he benn, e sammas var he choug eur groas pounner ha varnhi e c'hen em astennas da vervel.

Arag tremen e lavaras eur gomz : « Va Zad, pardonit-hi, rak ne ouzont ket petra reont. » Ha goude, eur gomz all : « *Consummatum est*, peur'hreat va labour, peur-achuet an alc'houez. » — Ia, va Breudeur, torret oa d'an heur-ze ar zetans douget en hon enep. Troad ar groas a stanke an ifern : beg ar groas a zigore an Env, ha diveza berad goad kouezet a galoun Jesus-Krist a beurnetea hon eneo. Setu ni a nevez, ken-vreudeur ma zoomp da Jesus-Krist, guir vugale Doue hag heritourien he varadoz.

Mez, piou ha petra a lakeaz hor Zalver da zisken e kraou Bethleem ? Piou ha petra 'reas dezhan pignat var menez kalvar ?

Piou ha petra, va Breudeur ker ? Sellit ouz he boltred hag e tiskouez deoc'h he galoun, he galoun dener, truezus, douget dre ar garantez da baea hon dle da Zoue he dad : *Se moriens dedit in pretium*.

— Me ho salud eta kaloun sakr, deoc'h bennos, meuleudi, hirio, varc'hoaz, da viken. C'houi en ho madelez ho c'heuz lakeat em dourn eil alc'houez ar Baradoz !

..

2. — Kaloun Jesus-Krist, kelennadurez an den.

Koulskoude, va Breudeur, evit mont tre, n'eo ket awoalac'h kaout eun alc'houez, red eo c'hoas he lakaad er potail ha rei dezhi eun hanter tro.

Setu perak, sant Paol a lavare gueach all : *adimpleo in corpore meo ea quae desunt...* peur-achui a raan va unan, ar pezh a vank evidhon da bassion Jesus-Krist.

Setu perak ive, kaloun Jesus-Krist ouspenn ma zeo evidhomp alc'houez an Env a zo eur gelennadurez evit hon Ene.

Sant Augustin a lavare : « *Noverim te, noverim me*. Grit, o va Doue, ma ho c'hanavezin mad ha ma c'hen em anavezin va unan. » Evit anaout Doue, eur zell en dro d'heomp ha varnhomp a zo peadra awalc'h. Rak Doue, evel eur micherour bras, en deus skrivet he hano, merket mad eo var gement hen deus great. Skrivet eo var ar firmamant e lizerennou aour, skrivet e meur a liou dizhenvel, var ar bleunv a flastromp hep sonjal enn'ho dindan seul hor botez prenn ; skrivet en hor c'haloun pa garet sellet outhi, skrivet eo dreist holl e kaloun Jesus-Krist.

Setu hi aze kaloun va Zalver, sellit outhi mad, selaouit piz ar pezh a lavar hag e velfot.

Da genta, pegement e kar ar vertus.

D'an eil, peger bras kasouni he deus ouz ar pec'het. Piou ac'hanoc'h, eme Jesus-Krist, eun devez, a damallo d'in-me eur pec'het benag ? Hag an dud, ken douget

koulskoude da gaout abeg a rankas tevel ha stoui ho phenn. Hag e guirionez, va Breudeur ker, kaloun Jesus-Krist adalek an heur genta betek an heur ziveza, a zo evidomp evel eun tabernakl mysterius, dastumet ennhan, vareun dro, da heul ar pezh a zo a vella e kaloun an den, holl c'halloud, holl binvidigez, holl vadelez kaloun Doue : *Quicumque sunt vera, sancta, pudica, amabilia, si qua virtus, hoc cogitate.*

Deski 'ra d'heomp peger waz tra eo ar pec'hed. Ar pec'her a lavaras da Zoue : « N'oud ket d'in mestr, ha mar d'oud, ne raan forz a ze ; ne zentin ket ouzit ; « *non serviam* ». Ha Doue, rak ma c'hentent beza mestr, a blad prim ar pec'her, pe a c'houlenn evit hen espern eun iskus din deus he vajeste, ha neuze Jesus-Krist a respount en hon hano : « Setu va c'haloun, tennit anezhi betek ar berad goad diveza, goad pur, dinam, disklabez, peadra eo evit paea dle ar pec'her. »

Ah ! aliez e c'hen em blijomp o c'hen em boueza ervez hon danvez, hor spered, hon deskadurez, hor gened, hon nerz, hon renk huel... moged, poultren, netra ken.

Lakit en unan a ziou skudel ar valanz, Kaloun Jesus-Krist, ha da heul, kement he deus great evidomp ; er skudel all, hon ene. *Tanti vales* : setu petra oud koustet, setu petra 'dalez. — Anavez eta, ene christen, pegen huel eo da renk, peger kaer kurunen a zo great evit da dal. Goude da veza prenet, kaloun Jesus-Krist a dle beza da rekoumpans : *se regnaus dat in præmium.*

* * *

Kaloun Jesus-Krist, zo guir gonsolasion ar vuez.

Eur ger c'hoas araok echui. — N'eo ket ebken, kaloun Jesus-Krist a vez toulllet hed ar vuez-ma. Teir groas a velan var menez Kalvar : kroas Jesus-Krist e kreis, eur groas all a bep tu. Var ar groas kleis eur pec'her a ziagent hag o vont da vervel en he bec'het. Var ar groas deou eur pec'her ive, er penn kenta, mez den just ha santel en heur he varo.

Hag an teir groas-ma a jomm' en ho zav keit ha ma pado ar bed. Neus fors piou oc'h, paour, pinvidik... ho kroas ho pezo da zougen. Eur glemmaden, setu kenta merk ar vuez, ho c'heuz roet, en eur zont er bed. Eur glemmaden ziveza a beurachuo ho puez. Hag etrezho ho diou, an dristidigez a iel d'hon heul evel hon skeud pa bar an heol. Piou ac'hanoc'h ne anavez ket an dristidigez ! Eun deiz pe zeiz eur stok a zo bet roet d'ho kaloun, ha dre ar stok, ho kaloun blounset, gouliet, a zigasas an dour var ho taoulagad...

Ar stok ?... d'an deis ma varvas ho pried, ho krouadur..., ma zeas ho mab pell deus he vro ; ma voe taolet pri ouz ho tal..., d'an deis ma zoc'h bet kouezet er pec'het..., piou o savo ? piou ho laouennaio, ho tizammo ?

Kaloun Jesus-Krist digor d'an oll. — Kaloun Jesus-Krist, esperans an oll... *hodie mecum eris in parasido.* — *Hodie...* ar vuez zo berr... *mecum eris...* e vezoc'h ganhen-me... Me eo hel lavar ha me ne fazian den... *in parasido*, eurus da viken.

Parresionis Q^{***}, eurus oc'h da veza savet an ilis ma komzan deoc'h ebars, eurus rag ma zeo gwestlet da galoun Jesus-Krist.

Eun dra c'hoas da ober. Savit d'ho Toue eun ilis all : *templum Dei quod estis vos*. Ha goude, kurunen en Euy !

AMEN.

III

PREZEGEN

Great d'ar bemp var-n-ugent a vis Ebrel 1883,
evit pardoun Sant-Marc

Docentes eos servare, omnia quaecumque mandari vobis. — (Math. 28-30).

Deskit dezho heulia kement a meuz gourc'hemennet deoc'h. — (Aviel sant Vaze. — P. 28-29-30 ved)

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN.

Ar sant, ma reomp hirio he c'houel, a zo bet kemet evit patron ho farrez gant ho tud kos. Her pedi, hen henori a reant. Nag a bet guech n'int-hi ket bet deuet en ho raog da c'houlou diganthan nerz ha skoazel a eneb ar bed, ar c'hig, an drouk-speret. Nag a bet guech n'int-hi ket bet en em zaoulinet ama var leuren ar memes ilis ha dirag ar memes sant ? C'houi, bugale dezho, a zeu eveld'ho ha var ho lerc'h d'hen enori, d'her pedi, d'hen trugarekaad, da c'houlou dreizhan grasou. Ha mad a rit. Rak ho mignon eo hag ho c'halvokad dirak Doue. E c'hallit, — pelloc'h e zaan, — e tleit

lakaat ennhan ho fizians, rak atao e vezo prest da zelaou ho pedennou.

Koulskoude n'eo ket awalc'h. Seblantout a ra d'in, klevet sant Mark euz an Env o lavaret, hirio, da bep unan, ar pezh a lavare guehall sant Paol d'ar gristenien euz he amzer : kemerit skuer divar-n-hon evel ma kemeran skuer va unan divar Jesus-Krist.

Red eo, e guirionez, kredi hag ober da vihana, darn deuz ar pezh a reas sant Mark evit esperout kaout evelldhan pezh e gloar an Envou. N'euz ket daou hent evit mont d'ar barados, unan stris evit ar zent hag unan ledan evidomp-ni.

Hogen, va Breudeur, sant Mark hen deuz digemeret a greis kaloun relijion Jesus-Krist ; sant Mark hen deuz he heuliet penn-da-benn hag en despet da bep tra. Ni koulz hag hen a dle digemer anezhi hag he heulia koustet pe gousto : diou virionez hag e teuan da lavaret anezho deoc'h, eun nebeut komzou.

* * *

Sant Mark a gredas hag a heulias, relijion Jesus-Krist.

Hor Zalver var nez pignat en Env, a lavaras d'he Ebestel : « Kiit ha prezegit ar Feiz d'an holl. Deskit da bep unan heulia kement a meuz gourc'hemennet deoc'h. »

Hag an Ebestel a ia varzu ar pevar avel, lod dre ar broiou a dost, lod all dreist ar mor er rouanteleziou a bell. Dre holl ha d'an holl e prezegont : d'ar paour, d'ar

pinvidik, d'an dud desket, d'an dud dizesk. Lod a zelaou hag a gred, lod a zarr ouz ho c'homzou dor ho spered ha dor ho c'haloun.

Eun devez, eun den hanvet Mark, a ziwezas dezhan en em gavout var hent sant Per ; her selaou a ra, ha setu ker buhan he spered sklerijennet ha gounezet he galoun.

Digemeret a ra lezen an Aviel evel eur reolien zantel, roet d'an den evit deski dezhan hent an Envou hag evit he harpa hed he veach. Koumpren a ra eo an Aotrou Doue mestr da rei gourc'hemennou d'he grouadurien ha da c'houlenn ma zentint outho. Ha raktal, heb argila, heb gourlerc'hi e lavar : « kredi a ran, kristen oun... *Credo.* »

Koumprenn a reas ouspenn, n'eo ket awalc'h evidomp rei hor spered da Zoue en eur gredi ar guirioneziou diskleriet d'heomp en he hano hag euz he bers ; red eo rei d'ezhan ive hor c'haloun, en eur zenti ouz ar guirioneziou-ze hag en eur ober ar pezh a c'houlennont a rafemp.

Hor c'hreden a dle beza eur greden oberius ha nann eur greden c'haouiad, eur greden varo. Kredi ha chomm heb ober ervez ar pezh a greder eo en em varn hon unan. Setu perak sant Mark, kerkent ha ma c'hanavez relijion Jesus-Krist a heulias anezhi hed-ha-hed.

Her gueled a raan, o vont da heul sant Per, dre ar broiou ma prezegas enno ar feis. Ganthan e za da Roum, d'ar mare-ze c'hoas kear benn ar bed paian ha ruziet ken aliez a veach, gant goad ar verzerien. Evit derc'hel guelloc'h souñj he unan ouz a c'hourc'he-

menno: he Zoue hag ho deski easoc'h d'ar re all e lakeaz anezho dre skrid, en eul levr hag a zo etre ho tawarn, levr galvet euz he hano: Aviel sant Mark. Goudeze e tistroas d'he vamm-bro evit prezek d'he genvrois lezen Jesus-Krist.

Rak ma heulie he unan a greis kaloun kement a brezege d'ar re all, skouer vad he vuez a roe muioc'h a bouez d'he gomzou hag e c'hellaz ober d'ezho koumpren e tleomp da genta ha dreist pep tra, klask madou an Env. Dont a reas evel-se a benn da c'hounit kalz eneu da Zoue ha da founti e bro en Egypt eun ilis hag a zo bet da c'houde brudet eleiz etouez ar gristenien: Ilis Alexandri. Mez ar baiant o velet kement a dud o senti ouz he gomzou a gemeras outhan warisi hag hen lakeas d'ar maro. An heur vad en devoa evel-se da skulia he c'hoad evit he vestr ha da ziella dre he verzerenti ar feiz hen doa prezeget d'an dud.

Va Breudeur, koustus ha koustus bras eo bet dezhan, n'euz mar hebed, ober ar pez hen deuz great. Plega 'r speret da virioneziou ar feiz, ren ha soubla he galoun ervez gourc'hemennou Doue, ia kement-se a goust d'an holl hag a dlie koustout da sant Mark kement ha muioc'h eget da nikun all. Kemeret a rea eur relijion dishenvel diouz hini tud he vro; he gerent hag he vignounet a dlie hen distrei dioc'h eun hevelep c'hoant hag hen dizalia e pep fesoun.

Ha koulskoude, en despet da bep tra, en em ro da relijion Jesus-Krist, koumpren a ra ne c'heller ket heb ar feiz plijout da Zoue hag e ranker, evit kaout digemer

er Baradoz, pellaad var an douar dioc'h kement a zifen ha senti ouz kement a c'heure'hemenn: *si vis ad vitam ingredi serve mandata*. Koumpren a ra ne dalv netra d'an den gounit ar bed-ma holl ma koller an ene. Ha setu pe evit tra, e tilezas pep tra all evit Doue.

* * *

Va Breudeur, hel lavaret e meuz deoc'h en eur gommans, ni evel sant Mark a dle beza tud a relijion; da lavaret eo, kredi hag ober ar pez a lavar d'heomp da gredi ha da ober.

* * *

Pa zeo guir e zeuz eun Doue hag hen deuz great ac'hanomp ar pez ma zomp ha roet d'heomp ar pez hen deuz, daoust hag an Doue-ze ne c'hell ket gourc'hemenn d'heomp ober he volontez e pep tra? Daoust, rak-se, hag hor c'henta soursi na dle ket beza klask anaoud pehini eo ar volontez-se en hor c'hever?

Hogen, e pelec'h e kavomp-ni skrivet ar volontez-ze a Zoue?

Va Breudeur, merket eo her goud a raan, en eul levr hag a zo etre daouarn an holl, merket eo en hor speret kouls hag en hor c'haloun. Ha kenta rebech a glevomp goude beza great an drouk vije rebech hor c'houstians hon unan, nemet e oe dija mouget ar feiz en hon ene. Hi eo a lavar en deiz, en noz... great he c'heuz fall: *ego sum qui peccavi, ego iniquitatem egi*.

Koulskoude, speret an den hag he galon a zo kirieg d'ar fazi: beza e zint evidomp diou reolien amjest ha diasur

rag ma vezont touellet ha trec'het aliez dre hor gwall-dechou.

Setu perak Doue hen deuz karget ar Relijion d'hon difazia ha d'hon distrei divar hent ar pec'het, pa vez mouget pe gousket, en hor c'hreis, mouez hor c'houstians hon unan. Ar relijion eo a dle neuze, lakaat dirak hon daoulagad ar pezh a dleomp da Zoue d'an hentez, d'heomp hon unan. Ouspenn ma teu ar Relijion da sklerijenna hor speret, hi c'hoaz a deu da rei nerz d'hor c'haloun, hor zouten a ra var hent ar vuez a enep tentasionou ar bed, finesaou an drouk-speret, fallagriez an dud digoustians ha skouer fall ar re zifeiz.

Beva hep religion a zo eta, pe nac'h hen defe Doue an disterra guir da rei urziou d'an dud, pe zisprijout ar gourdrouzou hag ar promesaou a ra d'he grouadurien : Eo lavaret da Zoue : rei a rit d'in gourc'hemennou, ne anavezan ket deoc'h ar garg hag ar c'halloud d'ho ober : *non serviam*. Promesaou a rit, gourdrouzou a rit ive : ho disprijout a raan ha me vevo da m' giz : *non serviam*.

Ni a vevo d'hor giz ! Ia, mez hor giz-ni, hirio, a zo, siouas ! giz kristenien dizounj ha digourach. N'eo ket, pell dioc'h eno, giz hon tudou koz. Hi e pep tra a glaske plijout da Zoue. Mont a reant d'an oferen, respeti 'reant ar zul, ne vankent morse ho fask. Dioc'h mintin ha dioc'h noz e trugarekaent an Aotrou Doue ; beva 'reant e doujans Doue ha mervel a reant en he garantez.

Mez ni, va Breudeur, penaos e vevomp-ni, da vihana

penaos e vev an darn-vuia ac'hanomp ? Ha stard e chomomp-ni atao en hor feiz ; ha derc'hel a reomp-ni heb mank, da c'hourc'hemennou Doue ?

Evidon-me, a lavar deoc'h, heb kalzik aon d'en em fazia, pa raan eur zell en dro, pa boezan ar pezh a greder, pa zelaouan ar pezh a lavarer ha pa daolan evez ouz ar pezh a rear, me a rank lavaret : ar feiz a vianana a zeiz da zeiz ha doujans Doue a ia var ziskar...

Unan a lavaro : kaout religion ? ha perak ? awalc'h eo beza den honest.

Awalc'h eo beza den honest ! Ia evit tec'het dioc'h ar prizoun hag ar groug ; mez re nebeud eo aliez evit mont d'an Env, rag kement hini ne vezint ket bet er galeou ne daint ket d'ar baradoz. Evit mont d'i ouspen beza den honest eo red beza kristen mad.

Awalc'h beza den honest ! Mez petra eo eun den honest ? Goulennit ha klaskit ha ne gavfet e pep tu nemet tud honest var an douar. Al laer, ar mesvier, an den libertin, ar jervicher didalvez, var ho c'hleved, int honesta tud a vale.

Awalc'h beza den honest ! Mad, ia mar kirit. Mez ha den honest e c'hellit beza heb relijion ? Penaos c'houi, heb pedi Doue, heb aon rag an ifern, heb esperanz da vont d'an Env, c'houi a zo tud honest ? Ha ni tud eveldeoc'h, koulskoude, ni goude pedi, goude iun, goude kastiza hor c'horf, ni a rank aliez skei var boull c'hor c'halon ha lavared : Oh ! bezit ouzin truez, o va Doue ! rak pec'herien oump. Ha koulskoude, ma ne c'hallit ket beza den honest heb renta d'an dud ar pezh

a zo d'an dud, daoust ha c'houi a c'hell beza heb her renta da Zoue ar pezh a zo da Zoue.

Eun all a lavar : kaout relijion ? Ha da betra ? Me ne meuz ket a relijion ha n'oun ket klanvoc'h evit-se, a zastum arc'hant, a ra brao-bras va zreuz var an douar.

N'ho c'heuz ket a relijion ha n'oc'h ket klanfoc'h ? paouroc'h oc'h evit-se ! Iac'h a gorf e c'hellit beza, mez iec'hed ho c'hene ! Pinvidik a vadou an douar, mez ha madou an Env ? Ober a rit ho treuz var an douar ? Mez evit treuzi an douar an den ne vez ket pell : dek, ugent, triugent, pevar ugent vloaz, setu holl. Mez penaos e reot-hu ho treuz er bed all ?

Kaout relijion, eme c'houi, da ober petra ? Selaouit hag her c'hlefot. Mad eo da vired ouz an dud d'en em zispenn an eil egile. Ma na meuz ket a relijion ha ma oun sur, a hent all, da dec'hed araog kastiz an dud, perak ne rafen-me ket deoc'h ervez va interest va unan, ar muia droug a zo em galloud ?

Mad eo da lakaat an dud d'ober vad an eil d'egile. Mad eo d'an tad ha d'ar vamm evit ma talc'hint urz vad en ho ziegez ha ma tiorrennint mad ho bugale.

Mad eo d'ar pried evit ma raïnt an eil eurusded egile, mad d'ar vugale evit ma karint ho zad hag ho mamm, mad d'ar mestr evit ma vezo karantezus e kever he zervicher, mad d'ar zervicher evit ma karo he vestr, mad d'ar pinvidik evit ma tiouero eun tamm euz he dorz vara gant ar paour ha d'ar paour evit ma na c'hrosmolo ket enep ar mondan, mad d'ar re zo huel evit ma vezint trugarezuz ha leal e kever ar re zo izel,

ha mad d'ar re a zo izel evit na daolint ket mallos d'ar re zo savet a ziout-ho.

Da betra mad ar relijion ? Goulennit-hen digant ar c'hreg paour-ze, a velit o wela var dreuz he dor. Eur pried he deuz, mez eur pried mesvier hag a deuz en eun devez, holl gounidegez ar zizun ; bugale he deuz maget, mez digar int ha direspect. Petra reio hi, ar pried, ar vamm baour ? Aliez a veach marteze eo bet eat var bord ar puns gant ar zounj da veuzi gant he buez he oll boaniou e kreiz an dour. Petra he deuz-hi dalc'het ? Ar relijion ha netra ken. Hi a reio dezhi kaloun ; habaskder a gemer ; mad e c'hen em ziskuez ; pedi a ra, gouzanv a ra, hag he buez santel, he daelou diglemm, he dousder a denario kaloun pried ha bugale.

Da betra mad ar Relijion ? Va Breudeur, relijion ho c'heuz ! Goulennit eta kentoc'h an dra-ze diganeoc'h ho c'hunan. Ha n'eo ket bet digouezet deoc'h avechou koueza en eur pec'het benag, ober unan euz ar pec'hejou-ze hag a bouez var eur galoun, evel eur mean milin, unan euz an dizurziou-ze hag a laka 'r c'housket da bellaat divar hon tro. Hogen, piou a dennaz divar-n-oc'h er beac'h pounner-ze, a roas deoc'h an hardisegez da sevel adarre gant esperans ho lagad varzu an Env ha da lavaret : n'euz forz hag e varfenn, hirio, esperout a ran beza digemeret aze e ti va zad.

Ne lavaromp eta mui : ar relijion, ha da betra mad ? Lavaromp kentoc'h : ar relijion a zo mad da zizamma an den, d'he skoazella, d'her c'hrenvaad var an douar, d'hen hentcha varzu an Env, da sklerijenna he spered,

da gennerzi he galoun, da rei d'heomp ar gouraj da ober hon dever penn-da-benn, e kever Doue, e kever hon nesa, en hpr c'hever hon unan. Mad eo da lakaat ar peoc'h etre an dud, an urz en tiegeziou, ar garantez etre an holl ; da vouga an dizurz hag an droullans : mad eo da bep tra : *ad omnia utilis est.*

Ma zeuz hirio kement a ziezamant etouez an dud, mar teu ar paour da zellet kement a dreuz ouz ar pinvidik ha da lavaret : perak da hen-ma an aour hag an hean ha din-me ar bara groz hag al labour ; mar teu ar pinvidik da suna c'houezen ha goad ar paour ha da niveri pegement a dalv. pep diveraden zour a guez diouz he dal ; ma vank ar vugale da zenti ouz tad ha mamm, d'ho dilezel, da gaout mez ouz ho anzaou, perak kement-se ? Abalamour ar relijion a ia fall : *quia nullus est qui recogitat corde.*

Va Breudeur, greomp eta evel sant Mark, patroun ho parrez : kredit d'ar relijion, heuillit ar relijion, ha dreiz-hi ma na vezit ket atao eürus var an douar, e c'hellot da vihana esperout beza eürus en Env. — Evel-se bezet great.

IV

PREZEGEN

Great e Santez-Anna ar Palud da vis Guere 1888

*Inspice et fac secundum exemplar
quod tibi monstratum est.*

*Sellit ha hemerit skouer divar ar
pez ho pezo guelet.*

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET CHRISTEN,

Deüt oc'h ama, darn a dost, darn all a bell, rak a bell kouls hag a dost eo brudet ar japel-ma : chapel Santez-Anna ar Palud.

Ar bed, deveziou a vez, a ra hen ive, eur c'halvaden d'he vignoned, ha var he gomz e tiredont lod da velet, lod da veza guelet, holl gant ar zounj pe da gaout plijadur, pe da greski ho danvez.

En eur zont ama, hirio, a bep tu ha ker stank, ken niveruz all, n'ho c'heuz ket, c'houi, sentet ouz mouez ar bed. Eur vouez all ho c'heuz klevet, ho c'heuz selaouet : mouez an Env, mouez ho feiz.

Anavoud a reac'h pe abalamour ma ho c'heuz he guelet araog hirio, pe, rak ma ho c'heuz klevet prezek

divar he fenn, ar japel venniget-ma. He guelec a rit diazezet e ribl an aod. En tu ze, ar mor donn gant he avelou foll, he rec'hier kuzet, he darziou dijaden ; en tu ma, an douar bras, henvel hen ive, ouz eur mor danjerus hag a velomp varnhan, ken aliez a veach, ar c'horf bruzunet gant ar c'hlenvejou hag an ene paour blounset gant ar pec'het.

Ha neuze, pe, rak ma zoc'h bet dija krok-ha-krog gant an danjer, pe gant aoun d'en em gavout ganthan tal-ha-tal en amzer da zont, e zoc'h diredet holl gant ar memes c'hoant : rei da Zantes Anna eur merk anat euz ho fizians, euz ho c'hanaoudegez vad ; deuet oc'h evit he zrugarekaad, evit en em erbedi outhi.

Va Breudeur, ne c'hallan nemet ho meuli a gementse. Rak, mar d'eo ar Zaent holl hon difennourien dirak Doue, Santez Anna, dreist ar re all a zo bet, a holl viskoas, kemeret evit patronez Breis-Izel.

Koulskoude, n'eo ket awalc'h he fedi, he c'hared ; red eo c'hoas, eveldhi beva e doujans, e karante Doue, hag hirio, e seblantan he c'hlevet o lavaret d'heomp ar gomz e meuz dreiz-hi digoret ar gelennadurez-ma : *Inspice et fac...* Guelit petra oun bet ha grit eveldhon.

Distroomp eta var hor c'his da ober eur zell var an amzer dremenet ha skoomp var dor an ti ma veve ennan naontek-kant vloas zo ar Zantez-ma, e ma hirio, he fardoun.

Ennan, en ti-ze, ni gav var eun dro :

- 1° Eur jervicherez fidel da Zoue,
- 2° Eur pried karantezus,
- 3° Eur vamm vad.

* * *

Va Breudeur ker, er bed-ma pep den hen deuz he speret hag a joaz he hent ervez he zounj. Mez holl, en despet d'ar plegou dishenvel a gemerer, ne glasker nemet eun dra, atao ar memes hini : beza eürus. Hag evit dont a benn da dizout an eürusted-ze, ne esperer na poan, nag izigu, nag amzer. Prez, tiz a veler var an dud. En em jala 'rear aleiz, ar c'horf ne jomm ket dilabour nag ar speret dizoursi, diaket, dibreder. Ha koulskoude, red mad eo kredi e c'hen em fazi an darn vuia. Rak pa zellan ouz ar pez a dremen, pa zelaouan ar pez a lavarer, me a gleo klemmou aleiz hag a vel kalz a zaelou. Ia, neubeut a dud a zo eürus rag neubeut a zounj ervad e komz Jesus-Krist : *unum est necessarium* : eun dra hebken a zo red ; red eo karout Doue, red karet an nesa er guel a Zoue, red eo en em garet hon-unan ervez Doue.

Setu ar pez a ententas, ar pez a reas Santez Anna.

Ervez sant Jerom, he fried Joachim hag hi a rea teir lodenn euz ho danvez : al loden genta evit Doue, an eil loden evit ar paour hag an dremenidi, an drede loden evit ho ezomou ho unan. Doue da genta, an ezomek da eil hag hi ho unan varlerc'h.

Ar renk diveza a zalc'hent, eta, evitho, er pez a zell eus traou an douar. Mez diskuez a reont dre eno, pegen aketus oant da binvidikaat ho ene. E leac'h klask madou ha ne c'hellont en em viret nag ouz ar merkl nag ouz al laër, e klaskent da genta rouantelez an Env

hag ar zantelez a ranker da gaout evit beza eun'hi digemeret.

Rak-se : Plijout da Zoue hag he veuli, ober vad d'an holl, dreist pep tra d'an ezomek ; — lakaat buez hir an eternite dreist buez verr ar bed-ma ha mad an Ene araog mad ar c'horf, setu petra eo bet kenta sounj, brasa aket Santez Anna hag hen anzao a rankomp, choazet he deus ar guella loden.

Ne c'houzoun ket kaer pe seurt plijadur a c'heller da danva en eur lezel a gostez goure'hemennou Doue, evel pa na ve, goude ar maro, netra da c'hortoz na netra da zouja ; o tistrei he galoun divar an Env evit he staga ouz an douar, o staga park ouz park, o vernia pe ar c'hant var bez ar c'hant ; pe seurt plijadur a c'heller da danva o c'hober poan d'an nesa pe zoken, o tremen, heb ober vad, abiou an nep zo en dienez.

Mez a dra zur, eürus eo an den hag a zant eo benniget, karet gant Doue, eürus an den hag a c'hell lavaret : — « ne vezo ket goullo va daouarn pa rankin mont da renta kount eus va buez. » — Eürus an den hag a zo he hano meulet gant an dud, an den a glev e toull he zor ar paour o lavaret. — « Bennos Doue deoc'h er bed-ma, hag ar barados er bed all. »

* *

Servicherez fidel da Zoue : Santez Anna 'zo bet ous-penn eur pried karantezus.

Doue, pa grouaz ar bed, a reaz pep tra gant pouez, gant muzur, gant urs ; da bep den rak-se, kouls ha d'an

holl draou all, e verkas he renk hag he stad. Lod a vez ganthan galvet da lakaad moger ar bed etre ar bed hag ho ene ; lod all heb kuitaat ar bed a zalc'h bepred ho c'halon distag, diliam evit gallout eassoc'h a ze miret enni d'ar vertus ar c'henta pazen, ar plas a enor hag ober gant muioc'h a nerz labour Doue var an douar.

An darn vuia a ra gant ho c'haloun, dirak zoter ar Briadelez, eur skoulm hag a zeu ervez ma vez great ha douget, da veza eur skoulm a vennoz, a joa, a eürused pe eur skoulm a zaelou, a zizesper, a vallos.

Eun dra bounner eo, e guirionez, eun dra garguz, diez da zevenout, da zigas da vir dont da lavaret da unan all : « Setu va dourn d'id astennet ha var half an dourn-ze, va c'haloun a bez. Enni, hiviziken, er galoun-ze, ar c'henta plas a zo, ha betek ar maro, a vezo d'id goude Doue. Ervez va galloud, me a raio da eürused hag a gemer an Env da dest, eo va c'homz leal ha guirion. Da joaiou a vezo va joaiou, da distridigez va hini, ha mar kavez var da skoaz eur groas benag, me 'zougo ar penn pounnera. » Nag a bed lavar evel-se, n'hon deus-ni ket, ni ho peleyen, digemeret en hon buez, ha varlerc'h, pegen aliez a veach, eleac'h eürusedet hon deuz kavet hirvoud ha ran-galoun.

A beleac'h e teu kement-se ? Ar c'henta, ar brassa pen-kaos eo rak ma kaver kals priedjou ha ne bedont ket Doue da zont d'ho eured, kals priedjou, hag a zeu goude ho eured da lakaad Doue var an eil bazen en ho c'haloun pe d'hen taol er meaz deuz an ti.

Va Breudeur ker, ar garantez a zo eur blantenn figus,

kizidik ha naoneg. Figuz eo : n'en em blij ket e peb douar ; ne c'hell ket bea greffet var bep seurt treid : kizidik eo : re a c'hlaou, re a avel, re a ienijen hen laka da wenvi, da vervel.

Naoneg eo ouspenn ; goulenn a ra ma ve kenteliet mad, stuet e doare var he zro : izom he deuz bep eil tro, a c'hlizenn ar mintin hag a domder ar c'hreis-deiz.

Evit chom beo hag ober brud e rank eta beza greffet var ar zantelez, plantet e liors an Aotrou Doue, ha tro var dro, evel eur c'hael-spern, lakeat doujans Doue, d'he diouall eneb drouk. Red eo e teuffe ouspenn grasou an Aotrou Doue d'he zaouri ha d'he zomma ha bennoz an Env da zistrei divar-n-hi pep gwall varrad amzer.

Anez kement-se, abred e wenvo, e veleno, e varvo, marteze. Sellit kentoc'h ha guelit.

E peleac'h, etre pe rumm priejou, e ren ar brasa ienien, e sao an aliessa trous, e red ar puilla daelou, e kaver ar brasa keus, ar pounnerra disesper ? Ne lavarann ket, ne zafe ket avechou eur goummoullenn benag azioc'h ti ar guella priejou. Peleac'h kaout var an douar an den n'hen deus ket mank hebed ? Mez daou bried a zoujans Doue a c'hoar mad eo berr pep speret, eo dinerz pep kaloun, eo fallakr an aerouant ; rak-se e c'hen em bardonnont, e c'hen em garont, e vevont e peoc'h. Diou galoun staget gant dourn Doue an eil ouz heben hag a c'hoar en em glevet mad, a ra evel eur barados euz ho zi.

Setu ar pez a reas Joakim hag Anna.

Mez Joakim a ioa eur zant, Anna a ioa eur zantez hag eaz e kavent rak-se, servicha Doue ho daou hag

ober an eil eürusedegile o c'hen em garet ervez Doue. Euz ar garantez a rene etrezho ho daou, sant Jerôm a ro d'heomp eun testeni.

Joakim bep bloas, a iea ervez lezen ar vro, da ober eur sakrifis e templ Jerusalem. Bep bloas ive, kement hag ober e rea da Zoue eur sakrifis euz ar re gaera. Eur bloavez, ar belek karget da lakaat urz er zakrifisou a veze kinniget, a lavaras da Joakim : « Penaos eun den dizher evel doud-te, eun den ha n'eo ket bet benniget he Briadelez rak n'hen deus krouadur hebed digant Doue, a gred ober sakrifisou ker bras, rei prof ken koustus ? »

Da eur rebech ken c'houero sant Joakim ne respountaz ket. Heb en em glemm e kuita templ Jerusalem, en em denna 'reas a gostez pell deus an dud hag eno e savas eul lochen da wela.

Anna he bried, test deuz eun henveleb glac'har, a gemer eur gouriz reun, iun a ra, pedi hag hirvoudi, en eur c'houlenn digant Doue ar c'hras ma vezo tennet an dismegans divar hano he fried.

Evit-hi, evitho ho daou, Doue 'ra eur burzud. Da recompanzi ho c'harantez, e ro dezho en ho c'hosni, eur verc'h benniget dreist an holl verc'het all : Santez Anna a lakeas er bed ar Verc'hes gloriüs Vari. Hag evel ma he devoa en em ziskuezet skouer ar priejou mad e c'hen em ziskuez ive : skouer ar mammou karantezus.

Eur garantez all da heul karantez Doue hag hini he fried a c'houlennas eta, digemer e kaloun Santez Anna : karantez ar vamm evit he merc'h.

Vá Breudeur ker, ne laeromp ket loden an Aotrou Doue. Hen dreist pep tra, eo hen deuz great ar Verc'hez Sakr ar pezh ma zeo. Eva, ar genta maouez, a gollas ar bed : Eur verc'h da Eva eo a dle hen savetei. Ha Doue a bell, a bourchassas, a aozas pep tra evit kas da benn ar pezh hen doa rezolvet dre druez ouzomp.

Mez ma reaz evit ober euz ar Verc'hez eur grouadurez ker pur, burzud var burzud, Santez Anna a reas he lod.

1° Sellit outhi : He merc'h c'hoas iaouankik flamm, a zo en he c'hichen o teski lezen Doue.

2° D'an eil Santez Anna n'he doa krouadur ebet nemet-hi. Ha koulskoude, d'an oad a dri bloas, Mari a zo kaset d'an templ ha roet da Zoue.

Tadou ha mammou, setu aze ho skouer. Peurvuia eur c'hrouadur a vez ar pezh ma vez great : nebeut a drec'h wen. En em glemm a rear euz ar vugale ; guelloc'h e ve en em glemm euz ar re nebeut a zoursi a vez bet kemeret d'ho c'helen ervad.

Eürus an nep er bed-ma, a ra evit Doue, evit he nesa, evithan he unan, ar pezh a c'houlenn mad an ene.

Koulskoude, hag e tiquesfe ganheomp, kuez a er pec'het, ne gollomp ket a fizians.

Eur sant hen deus bet lavaret divar benn ar Verc'hes : *omnipotentia supplex*. Me 'lavaro da m'zro, Santez Anna dre he feden a zeuio a benn euz kement e dezho c'hoant. Ar Verc'hez a zo he merc'h, Jesus-Krist a zo he mab bihan : Galloud he deuz eta dirag Doue. Ha hent all, ne c'hello ket mankout a garantez evidomp ni bugale ar beg douar ma a zo en em wlestat dezhi.

En em erbedomp eta outhi gant fizians. Mar d'homp mad, hi hor jikouro da gendere'hel ; mar bevomp er pec'het, hi a astenno d'heomp he dourn evit hor zevel da genta ha rei d'heomp nerz da jomm en hor zao beteg ar fin.

AMEN.

STEUEN

Evit eur zarmoun da ober e neus fors pe seurt
pardoun divar benn eur zant pe eur zantez

VA BREUDEUR KER,

Hirio gouel S*** X***. Seblantout a ra din a c'haleze
divar he dron, her c'hlevet o lavaret d'heomp ar pezh a
lavare gwechall Sant Paol d'ar gristenien eus he amzer :
Imitatores mei estote sicut et ego Christi.

Ali a bris mor deuz unan. Rak, ha setu e daou c'her
ar pezh a lavarinn deoc'h hirio.

1° Ne maomp var an douar nemet evit beza sant
en deiz da zont.

2° Penaos anavout ha ni 'zo var ar venoijen vad.

§ 1. Ne maomp er bed nemet evit gounit an Env.

Doze hen deuz hor c'hrouet evit ar barados.

Jesus-Krist en deuz hor prenet evit ar barados.

Ar Speret Santel ne hean d'hon dougen ha d'hon ren
varzu ar barados.

* * *

Eur rejant kos, var a gounter, en em gavas eun deis
gant unan euz an dud iaouank a ioa bet ganthan er skol.

— Sell, eme ar rejant kos, c'houi a zo aze ? Ha iac'h
mad var a velan, guell a ze ! Mez petra oc'h c'houi deut
da veza ?

— Troet e meuz va zounj ar var vicher a zoudard, ha
setu me dija kabiten.

— Kabiten ? Oh ! mad tre. Heur vad ho c'heuz. Ha
goude ? petra 'veffot goude ?

— Goude mar gellan e vin koronel.

— Guelloc'h c'hoas ! Ha goude ?

— Goude general ma vez chans vad. Mez diez eo
pignat ken huel.

— Ia eur garg huel ha dies da baka, esperomp evel-
kent. Ha goude ?

— Goude ? gant va fae e c'hedin ma venn deut kos.
Pa bouezo re an oad var va diskoas, me a iel da veva
dibreder.

— Ha goude ?

— Goude e varvin.

— Ha goude ?

— Goude ? Me ne ouzoun ket.

— Mad ! Me c'hoar. Goude pil pe fas. Daou lojeiz :
Barados pe ifern... Eur vech kollet, kollet evit mad. Taol
tro hebed. Ha neuze : *quid prodest homini si mundum
universum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiatur.*

Setu perak : *Imitatores mei estote sicut et ego Christi...*

Ne lavaromp ket : N'eo ket red ober kement hag ar Zænt ! Nann, mez red eo ober ar pezh a c'houlenn Doue. Ha Doue a c'houlenn ma kerzimp digailhar var hent ar barados. — Ne lavaromp ket eo diez... *Quis me liberabit de corpore mortis hujus* : D'ar Zænt eo bet diez ive.

*
* *

Penaos anaout, ha ni a ra, ia pe nann, ar pezh a c'houlenn Doue ? — Mean diskuiller an orfebrer... Arpezioufaos, henvel evit c'henta gwel, ouz ar peziou arc'hant mad...

Mean diskuiller an aviel : — 1° *Si peccata tua scandalizant te abscede eum et projice a te...* Beza sant koustet pe gousto, en despet da bep tra... Evit an traou ne zellont ket ouz ar zilvidigez e c'heller ober meur a sakrifis... A eneb he zilvidigez arabat sakrifia netra.

2° *Quarite primum regnum Dei et hæc omnia adjicientur vobis...* E c'hallomp er bed, klask meur a dra, mez da genta, dreist pep tra, *regnum Dei...* rak : *quid prodest homini... ?*

3° *Sive manducatis, sive bibitis, omnia in Gloriam Dei facite...* Peb den hen deuz he stad, he labour ha pep unan a dle poania d'ober mad he dreus en he stad... Mez e n'euz fors pe seurt buez, e tle beza ar zounj euz ar zilvidigez.

4° *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit...* Aliez e ve lavaret : labourat awalc'h evit hirio... Labourat awalc'h, d'an oad e meuz : diskuizomp brema... Evit beza sant eo red labourat beteg ar maro...

An ebestel a lavare eun devez da Jesus : *Ecce reliquimus omnia et secuti sumus te, quid ergo erit nobis ?* — Ha Jesus a respontas : *Vitam æternam possidebitis.* — Labourit epad ho puez evel an Ebestel da vont da heul Jesus, — *et vitam æternam possidebitis.*

AMEN.

VI

PREZEGEN

Var ar Zantelez

Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.
Kemirit skouer divar-'n-on-me, evel ma
kemeran skouer va-unan divar Jezuz-Krist.
(1. cor. 4-16).

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN,

Pedi, kared, trugarekaad a reomp ar zent ; hor fizianz a lakeomp en-ho ; deiz ho gouel, deiz ho fardoun, a vez, evidomp-ni ivez, eun deiz a c'houel, a bardoun, a laouenidigez. Kement-se a zo mad, a zo talvoudek, rak ar zent a zo hor mignouned, hor breudeur, hor madoberourien ; din int a bep fizianz, din a bep meuleudi ! Koulz goude, kement-se n'eo ket aoualac'h ; red eo c'hoaz ; pelloc'h e zaan ; red eo, dreist pep tra, beva evel ma ho d-euz-hi bevet ho-unan, evit galloud, eun deiz da zon'd, kaoud perz en ho levenez hag en ho eüruzded. Ar pez a hell ober d'hezo ar brasa plijadur eo ma heuillimp, koulz hag hi, gourc'hemennou an Aotrou

Doue, ha seblantoud a ra d'in ho c'hlevoud e lavared d'heomp ar pez a lavare gueach all an Abostol Sant Paol da gristenien he amzer : *imitatores mei estote, sicut et ego Christi* ; kemerit skouer divar-'n-on-me, koulz ha ma kemeran skouer va-unan divar J.-K.

Deiz gouel ha pardoun Sant-Leier, kemeret gant ho tud koz evit patron ar japel-ma, e m-euz kavet mad lavared d'heoc'h eun nebeud komzou divar benn ar zantelez gristen.

1° Evit ma poanio pep unan da veva ervez Doue, e lavarin d'heoc'h, da genta, e rankomp, ni ivez, beza sent abarz kaoud digemer en Envou ;

2° Hag evit rei fizianz d'an holl, e tiskuezin, abarz achui, e ma e galloud pep den beva gant santelez.

VA BREUDEUR KER,

Tud ar bed, a unan gant an drouk-spered evid hor c'holl, a velod oc'h ober ho zreuz var an douar, heb kemered, koulz lavaroud, an distera poan da veva ervez lezen an Aotrou Doue. Dizounj ha dibreder, evel tud ha n'ho defe, en tu all d'ar bez, netra da zouja na netra da esperoud, e lakeont mad ho c'horv araok mad ho ene, bolontez ho c'haloun araok bolontez an Aotrou Doue, eüruzded ar vuhez hirio araok eüruzded ar vuhez da zon'd ; ha goudeze, evit mouga rebechou ho c'houstianz hag en eur zizamma dirak an dud, e lavaront : daoust da betra disprijond plijadureziou ar bed, kastiza 'r

c'horv, hag huala 'r galoun ! Kement-se a zo mad d'an nep a glask beza sant : mez heb en em renta sent, e c'haller gounid an Envou.

Kenvroiz, va Breudeur, a eneb ar pezh a reont, ar pezh a lavaront, bezomp, oh bezomp ato var evez. Ho c'hustumou a zo milliget gant J.-K., hag ho c'homzou a zo kountrol beo da gomzou Doue. Lavaroud a reont : n'eo ket red beza sent ! Ha Doue, an Doue ma rankimp, eun deiz, renta d'hezan kount euz hor buhez hed-da-hed, Doue a lavar e fell d'hezan e veac'h sent : *hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra* ; bezit sent, eme-z-an, rak ma zounn sant va-unan, me ho mestr hag hoc'h Aotrou : *sancti estote quia ego sanctus sum, dominus deus vester*. Ne lavar ked : mad eo beza sant ; me a ro kuzuil d'heoc'h da veva gant santelez ; pelloc'h e za, Kristenien, eur gourc'hemen eo a ro, ha nann eun ali heb-ken : bezit sent, red eo e veac'h sent ; *sancti estote* ; nann c'hui ha c'hui heb-ken, mez c'hui, va breur, mez c'hui va c'hoar, mez c'hui ha c'hui c'hoaz, mez c'hui holl hag a c'houlen salvetei hoc'h ene : bezit sent, *sancti estote*.

Da biou, e guirionez hag ervez al leoriou sakr, e velomp-ni prometet ar vuhez eternel ? Prometet eo d'an hini a stourm oud-han he-unan evit disc'hrizienna 'n techou fall euz he galoun : *regnum calorum vim patitur* ; promettet eo d'an hini a en em ziwall, gant evez mad, ouz an holl bec'hejou mezuz ; *beati mundo corde* ; prometet eo d'an hini a zo distak he galoun diouz falz madou an douar, d'an hini a gar Doue dreist pep tra hag euz he holl nerz, d'an hini a gar he nesa evel d'han

he-unan, d'an hini a heuill, penn-da-benn, lezen an aviel : *si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Pe, mar kavet guell, hag evit lavared holl e daou c'her : ar vuhez eternel a zo prometet d'an hini ne reaz, a viskoaz, pec'hed marvel hebed, pe, da vihana, goude beza, dre ar pec'hed, aukennet kaloun he Zoue, a c'hounnezaz he bardoun dre eur guir binijen.

Hogen, va Breudeur, petra eo an den ha ne reaz, hed he vuhez, pec'hed marvel hebed ? Petra eo an den hag a ra eur guir binijen, goude beza pec'hed ? Marteze c'hui a c'halvo anhezan eun den a zoujanz Doue, eur c'hristen leal ha vertuzuz ; mez me a gav d'hezan eun hano all, hag an hano-ze eo an hano a zant.

Guir eo ne rankomp ket evit mon'd d'an Env, ober kement hag ho d'euz great darn euz ar zent na kaoud ker braz santelez hag 'hi. Eun nebeudik hebken ho d'euz ar gourach da zilezel pep tra evit Doue : da guitaad madou, kerent ha mignouned dre garantez evit-han ; d'en em denna er c'hoajou pell diouz trouz ar bed, da gousked var an douar ien, da zougen ar gouriz reun, da veva divar griziou. Kement-se a zo mad, eüruz an nep her gra, mez kement-se n'eo ket red evid an holl. Ervez J.-K., e zeuz meur a bazez e rouantelez an Env. Ar bazez huella, ar c'henta renk a c'hortoz ar re ho devezo, hed ho buhez, muia-karet ar vertuz ; mez, Kenvreudeur, ha taolit evez mad ouz ar gomz-ma, mez an di-veza renk he-unan, ne vezo roet, ervez Sant Iann, nemed da eun ene disklabez a bep drouk : *nihil coinquinatum intrabit in eo* ; ne vezo roet nemed da eur zant, sant nann

ato dirak daoulagad an dud (an dud aliez a zianavez ar guir vertuz hag a laka 'n drouk e leac'h ar mad) mez sant dirak daoulagad difazi eun Doue leal hag a ro ar gaerra kurunen d'ar zantelez muia kuzet ouz an dud pe vuia zisprijet gant-ho.

N'eo ket heb abek e lavaren eta d'heoc'h, en eur goumanz, kemeroud skouer divar ar zent evel ma ho d-euz kemered skouer ho-unan divar J.-K. : *imitatores mei estote sicut et ego Christi.*

..

Koulzoude, va Breudeur, mar d'eo gouel ar zent eun devez a laouenidigez evidomp rak ma tiskuezont d'heomp an hent a dleomp da heuillia hon-unan, e zeo, er memez amzer, eun devez a dristidigez rak ma kavomp hor buhez ken dishevel dioc'h ho hini.

Hi, er penn kenta, ho deuz klasket rouantelez an Env ; ha ni, re aliez siouaz, ne glaskomp nemed madou, enoriou, plijudureziou an douar ; hi, e pep tra, a c'houlennaz anaoud hag heuillia bolontez Doue, ha ni, re aliez siouaz, a zelaou mouez hon techou direol. E c'hallomp, guir eo, tremen evit tud honest dirak ar bed ; mez beza direbech dirak an dud, mar deo aoualac'h evit tec'hed dioc'h ar prizoun hag ar grouk, n'eo ket aoualac'h evit mon'd d'an Env. E c'hallomp, ar brava, ober hon treuz var an douar ; mez evit treuzi an douar an den ne vez ket pell : 10, 20, 30, 60 vloaz, hag achu holl ; hag hon treuz, er bed-all, penaoz her graimp-ni, pa skojo evid-omp an heur da renta da Zoue eur gount piz ha didruez euz hor buhez penn-da-benn ?

Ha petra ' lavaromp-ni evit klask en em zizamma dirak hon daoulagad hon-unan. Lavared a reomp :

1° Re boaniuz eo beva santelamand.

2° Doue a ro d'in re nebeud a c'hrasou.

3° Re a zanjerou a gavan var hent ar vuhez.

Guelomp hag hen a zo, en abegou-ze, ken tra nemed digareziou, pe gant re, an drouk-spered a zeu da lus-kellad hor c'houstiansou digourach evit ober d'heomp kousked dispount er stad a zizurz hag hor c'holl sur-roc'h a ze.

1° Re boanniuz eo, eme c'hui, kerzed ato dibec'h gant an hent mad !

Ah ! va breur ha va c'hoar, a koumpren a rit-hu mad ar pez a lavarit. Penaoz eta ? Re boaniuz beva gant santelez, da lavared eo : re boaniuz kared eun Doue hag a zo evidoc'h an tad an tenerra, ar c'harantezusa madoberour ; kared eun Doue hag a rento, hed an eter-nite, eüruz an nep her c'har, ha maleüruz an nep n'her c'haro ket.

Goud a raan evelkent e z-eo koustuz avechou, ha koustuz braz, derc'hel mad da lezen an Aotrou Doue. Guelit Sant Leier, patron ar japel-ma savet ganheoc'h 'n he hano. Leier, ganet a lignez huel, a studiaz, a vihanik, lezen Doue, en eskobti Poitiers. Ar brud euz he furnez hag euz he vertuz, a reaz da Roue Bro-C'hall her gervel d'he balez, mez penaoz benak ma zoa euz an huella noblanz, Leier a gavaz guell dilezel falz esperansou ar bed-ma evit en em rei holl da Zoue. Great eskob a gear Autin, ne glaskaz morse nemed ober vad

d'an holl, ha lakaad doujanz Doue da rên e kaloun pep unan ; mez evelkent e c'hoarvezaz ganthan ar pezh a c'hoarvez aliez gant an dud leal ; gouzanv a rankaz poaniou brâz. Goude beza bet kaset er meaz euz he eskopti, e oue tenned d'hezan he zaoulagad, trouc'het he deod, taolet e'r prizoun ha dibennet.

Koulz goude, derc'hel a reaz bepred stard da lezen Doue ; evel J.-K., e pardounaz d'he vourrevien ha da heur he varo, e rentaz meuleudi da Zoue, rak ma zoa bet kavet din da c'houzanv ar verzerenti.

Poan a goust avechou eta, derc'hel mad da lezen Doue ; mez, va Breudeur, goulennit digant ar pec'her ha n'hen deuz ket, hen ivez a boan dindan gouask he zizurziou ; mar kavit guell, diskennit en ho kaloun hoc'h-unan. Great ho c'heuz ar mad, ha, marteze, an drouk ivez, siouaz ! hogen m'her goulen ouzoc'h : pe c'houde eun devez tremenet er guel a Zoue pe c'houde eun devez roet holl d'an dizurz hoc'h c'heuz-hu santet skanva ho kaloun ?

Va Breudeur, e leac'h ho respount, hoc'h-unan, selaouit respount Sant Aogustin. Araok beza da Zoue, e tanveaz holl blijadureziou an douar, hag Aogustin, distroet ouz Doue, a lavare : Gened bepred oajet ha bepred nevez, re zivezad e m-euz ho karet. Ia, Kenvreudeur, oll joaiou ar bed a zo nebeudik a dra, mar dint eun dra benak, e tal kichen ar peoc'h dudiuz a danva eur galoun gristen.

2° Re nebeud a c'hrasou a ro d'heomp an Aotrou Doue !

Da eun henvaleb abek, Kenvreudeur, ne rin respount hebed. Grit, evit en em zifazia, eur zell heb-ken a bep-tu d'heoc'h ; rak ne velot a beb kostez nemed grasou ha madoberou. Azioc'h ho penn, setu Doue, ha Doue a zo galvet, dre he hano mad, an Doue a holl garantez ; en ho tourn setu leor an Aviel, hag an Aviel a zesk d'heomp ne vezimp morse tentet en tu-all d'hon nerz ; var hoc'h henchou, setu ar groaz en he zao, hag ar groaz eo ar guele kalet, ruziet gant goad J.-K., o vervel evit hon zilvidigez. En ho parrez, setu an Iliz, hag en Iliz-se, beleien vad, karantezuz, evit ho kelen, sakramanchou evit ho pardouni hag hoc'h harpa ; en Iliz Jezuz-Krist he-unan evit beza magadurez hoc'h ene, sklerijen ho spered ha laouenidigez ho kaloun (1). Nann, va Breudeur, n'eo ket grasou Doue eo a vank d'an den, an den eo a vank da c'hrasou Doue.

3° Re a zanjerou a zo en dro d'heomp !

Va Breudeur, ho anaoud a raan, an danjerou-ze, ha pell a zo ma klaskan lakaad an dud, nann da zarrri ho daoulagad, mez da c'houren out-ho a vir galoun. Ia, hent ar vuhez-ma ' zo danjerou var-n-han : danjerou a berz an drouk-spered, danjerou a berz ar bed, danjerou a berz hor zempladurez hon-unan : mez, va Breudeur, dourn Doue n'ho tilezo ket, jomm a raio en ho kerc'hen evit hoc'h harpa, ho sevel, ho ren, ha dre he nerz, c'huï

(1) Grit eur zell dindan ho treid : hale a rit var douar eur vro brudet a bell dre he relijion hag he feiz ; Bro Vreiz-Izel hag ar feiz gristen a zo diou c'hoar abaoe daouzek kant vloaz zo.

a zeuio, mar kirit mad, abenn euz a beb tra : *omnia possum in eo qui me confortat.*

Ar zent, en ho raok, ho d-euz anavezet ar stourm hag ar brezel. Klevit an den zantel Job o roi malloz d'an deiz ma teuaz var an douar ; sellit Sant Jerom o skoñ gant eur vilien var boull he galoun evit trec'hi he wall zonzou ; guelit Sant Pôl oc'h en em strinka d'an daoulin betek teir gueach evit goulenn ar c'hras da vouga ioulou mezuz ar c'hig. Hi eta ivez, a ranke stourm, a ranke gouren, ha koulz goude setu int-hi eüruz en Env. Va Breudeur, perak ne c'halfemp-ni ket ar pezh ho d-euz gallet kement a re all, a raoz-omp : *cur non potuero quod isti, quod istæ ?*

Parisioniz Riek, kenta guech ma prezegiz e kador ar virionez, eo dirazoc'h, c'hui, e komzen.

Dond a rean, a bell braz, da gure d'ho parrez, heb anaoud nikun en ho touez, ha koulz goude euz a berz an holl e reseviz ar guella digemer. Galvet hirio gant eur persoun ha ne c'hell mui beza ankounac'heat eur vech ma vez bet anavezet mad, e zounn gant plijadur diwezet eur vech c'hoaz en ho touez hag e lezan ganeoc'h evit kimiad komz an Abostol Sant Paol : kemerit skouer divar ar zent, dalc'hit evel d'ho, mad da Zoue, stard d'ar feiz, kerzit kalounek var hent an Env, hag eun deiz da zon'd, c'hui deuz ho pro, ha me deuz ar c'horn douar a vezo d'in roet gant ar Brovidanz, ni en em gavo, en em velo a nevez, heb rankoud en em zispartia mui, e Baradoz an Aotrou Doue. AMEN.

VII.

Gouel Sant Per en ercou

Petrus servabatur in carcere.
Per a ioa dalc'het er prizoun.

VA BREUDEUR KER,

Henori, kared, pedi a reomp ar zent, hor fizianz a lakeomp e'nho deiz ho fardoun, deiz a bardoun evidomp. Mad a reomp, rak beza int mignouned Doue hag hor mignouned-ni, etc... Koulz goude se n'eo ket awalc'h, red eo ouzpenn kemered skouer divarn'ho, studia ho buhez evit anavoud hon-unan dre be hent e tleomp kerzed d'hon tro.

Mad hirio euz buhez Sant Per e tennan eur gomz hag a lennomp en oferen hirio : *Petrus servabatur in carcere,*

Sant Per a ioa Abostol J.-K., mean fount, mean diazez an Iliz, kargët da ren ar gristenien fidel ha Per a ioa, dre bermision Doue, dalc'het er prizoun... An Iliz var he lerc'h a zo bet hag a zo persekutet c'hoaz hirio en deiz.

Koulz goude an Iliz eo pried J.-K., d'hezi hen deuz prometet harp ha sklerijen, en he dourn hen deuz lakeat tenzor he c'hrasou, he veritou, he vadelezou. Ar guir

gristenien eo guir vugale Doue. Evit-ho hen deuz great ar bed, evit-ho an Env. A hent all, Doue zo holl c'hal-loudek : Ne ziwer nemed ar pezh a gar, holl zantel, holl madelezuz eo ive : ne gar eta nemed ar pezh zo mad ha ne glask nemed ar pezh zo talvouduz d'he vugale.

Penaoz eta ha perak kement-se ?

Ar respount d'ar goulenn-ma a dle an e pevar c'her da lakaad hirio dirak ho taoulagad...

1° Perak poan ha brezel evit ar guir gristen var an douar ?

Abalamour ar boan, ar brezel eo mean diazez ar religion gristen.

Eun ti zo douget var ar mean fount. Ti ar zilvidigez douget var ar groaz, var ar binijen, var ar brezel.

Regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud.

Tollat crucem suam quotidie et sequatur me. Nisi pœnitentiam egeritis omnes similiter peribitis.

Setu evit ar bed all.

Evit ar bed ma : *in sudore vultus tui, vesceris pane.*

Setu komzou J.-K., ha setu ar skouer hen deuz roet : gounid a ra he vara gant ar c'houezen dioc'h he dal.

N'hen deuz ket eur mean hebken da astenn he benn d'en em ziskuiza, ha pa varv, e toug eur gurunen spenn, eo stag ouz eur groaz...

2° Buhez ar c'hristen a zo enhi poan ha brezel, ha perak ?

Abalamour ar brezel a ziwall ac'hanomp a zroug.

Piou a ziwallo an arme ? — Ar gedour ! ha piou a ziwallo ar gedour ? An enebour he-unan !

Abalamour ar boan eo hon distro guella ouz Doue.

Eur zell en dro d'heomp, eur zell var-n-homp. E kreiz ar iec'hed, an danvez, ar blijadur ; nag a bed en em ankounac'ha, en em goll ! pa zeu ar boan e koumprenomp pegen dister eo traou ar bed, hag e tistroomp ouz Doue evit gounid madou padusoc'h : *bonum mihi quia humiliasti me.*

3° Poan ha brezel a zo buhez ar c'hristen, ha perak ?

Abalamour ar boan, ar brezel a laka an disparti etre ar re a zo evit Doue hag ar re a zo a eneb Doue.

Eur marc'hadour arc'hantiri hen deuz en he stal eur mean diskuiller evid anavoud an arc'hant mad dioc'h an arc'hant faoz.

C'hui, labourerien douar, evit dispartia 'n hed goanet, an draok, ar skaot-du dioc'h ar greun mad ho c'heuz ho kuenterez, pe ho krouer d'ho banna en avel...

Doue hen deuz he vean diskuiller evit rei da anavoud he vir zervicherien. Daou zoudard a zoug ar menez guiskamant, sabren, fuzuil. Unan kalounek koulzgoude hag egile digaloun pa groz ar c'hanoliou, pa sut ar bouliji abiou d'ar penn, unan a zalc'h mad d'an drapo, egile a dec'h pe en em rent prizounier...

Kalz ac'hanomp en em fazi ho-unan ; a zounj, a gred int e guirionez evit Doue. Pa zeu ar brezel e veler sklear... An diou gevren en em ziskonez evid ar pezh ma zint : bugale ar bed, bugale Doue.

4° Perak, e buez ar c'hristen, poan ha brezel ?

Abalamour ar boan, ar stourm, ar c'hourenadek a rent purroc'h ar vertuz.

Eun tamm houarn, dir, koeor, ploum, etc., goloet a skant pe a vergl a vez taolet en deuzerez, hag a zeu da yeza ker pur, ken digemesk ha biskoaz.

Eur c'hrez fank a vez kaset d'ar ster, kannet gant saoun ha taoliou golvez, bervet el lichou pe er vugaden, tremenet goude dre an dour sklear : setu hen ker flamm ha flammoc'h eget pa voue dispennet euz ar viad.

Va Breudeur kristen, — eur zell var hon ene : — ha disklabez eo ar c'hrez a zoug. Disklabez oa, deiz hor badiziant. Mez hent ar vuhez a zo kaillaruz...

Ar bed zo faoz evel an dour-red.

Kaloun an den zo goak ha dinerz...

Ne c'houzon ket petra eo kaloun eur c'hokin rak evit kokin n'oun ket bet biskoaz, mez ar pezh a c'houzon mad eo eun dra spountuz selled piz ouz kaloun eun den honest. Setu ar pezh a lavare eur skrifanier braz... va Breudeur, ha ni, ha n'euz tamm strink ouz hor c'houloun ; ha ne ra ket mad an Aotrou Doue dond, eur vech en amzer, da ober kouez vad hon ene ?

Durus est hic sermo. Ar c'homzou-ze ' zo tenn da glevet. Mez evelkent pa zounijer en eternite e koumprener mad e c'hounezher dre eur boan verr eur joanzded heb fin.

Goude holl, ententit mad, kaer hor bezo, teir groaz zo en ho zao var an douar.

1° E kreiz kroaz J.-K., oan hegarad, maro evit silvidigez an dud. Ouz houn-ma e c'hallomp sellet : mez ne

c'hallomp ket pignad varnhi ; varnhi ne c'halle pignad nemed mab Doue... etc.

Mez en he c'hichen, diou groaz all : 1° kroaz al laër kleiz ; 2° kroaz al laër deou. Euz an diou-ma he rannomp kemered unan pe unan.

Kroaz al laër kleiz, kroaz an den a zo e kichen he Zoue, a dorr lezen he Zoue, a zeu da vlasfemi he Zoue a zo goloet a c'hoad he Zoue mez a zalc'h d'he bec'hejou...

Kroaz al laër deou, kroaz ar c'hristen mad, ar c'hristen a c'houlouen pardoun, ha J.-K. a respount :

Hodie : ar vuhez zo berr. *Hodie* : dija var an douar e skanvaan da boaniou hag em berr e vezi ganhen er baradoz.

Hodie mecum eris in paradiso.

AMEN.

EIL LODEN

—

SARMONOUIGOU

BERR

I.

SARMOUN

Great evit troni eur persoun nevez e parrez
Gouezec

*Sic nos existimet homo ut ministros Christi
et dispensatores mysteriorum Dei.*

*Pep unan a dle hor c'hemeret evit ministred
Jesus-Krist karget gant Doue da skuil he
c'hrassou var an douar.*

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Kozeal a rear, en amzer-ma muioc'h c'hoas, marteze,
eget na zeuz bet great biskoas, divar benn ar veleien.

Lod, her goud a raan, a gaoze evit ho meuli, evit difenn
ho c'harg, evit en em lakaat a du gant al lezen a breze-
gont. Mez lod all, — hag ar re má a stanka bemdez, —
a gaoze en ho eneb, a enep ar garg ho deuz, a eneb ar
gelennadurez a roont, a eneb an dever a rankont da
ober.

Mar kavont en unan pe unan anezho eur mank, eur
fazi benag, — ha diez eo na ve ket kavet pa zeo guir e
zômp koulshag ar re all bugale Adam hag Eva, — ker-

kent e ma int a lamm var ar fazi-ze; anezhan e reont evel eur spountail hag a bourmenont, gant plijadur, dirak daoulagad an holl, gant esper ma c'hallint guelloc'h a ze, distaga diouzomp kalonou ar gristenien ha mired na gasfomp ervad da benn al labour omp galvet da ober evit silvidigez an eneu.

Mad, va Breudeur ker, divar benn ar veleien e teuan d'am zro, da lavaret deoc'h eun nebeut komzou.

Ha penaos galloud chom heb hen ober?

Ho c'hunan her gortozit euz va fers. Rak, hirio, ho speret a zo e tont hag e vont euz ar persoun ho c'heuz kollet d'ar persoun a zo digaset en he leac'h.

Marteze e c'hortozit ouspen e rafenn ho meuleudi dirazoc'h. Mez da betra meuli ar persoun hoc'h euz kollet? Amzer ho c'heuz bet d'hen anaout; goud a rit dre ho skiant ho c'hunan, ne c'houlenne nemet ho karet hag ho lakaat da garet d'he heul hag evel d'han relijion Jesus-Krist. Ha pa hen deuz gaelet e vanke dezhan iec'hed awalc'h evit ober mad he garg, hen deuz roet he zilez hag en em dennet a gostez evit sonjal, heb mui ken, en he zilvidigez he unan.

Ne veulin ket ho persoun nevez. Aze e ma ouz va zelaou ha gouzout a raan, ne c'houlenn en eur ober mad he garg, nemet beza meulet gant Doue.

Eaz e ve din koulskoude, ober he veuleudi dirazoc'h rak hen anaout mad a raan; anaout a raan ouspenn ar vad hen deuz great e parres Plouneour evel kure, hag e parrez ar Roc'h evel persoun. Gouzout a raan c'hoas e tigas en ho touez ar memez kaloun vad, ar memez

c'hoant hag ar memez galloud da ober en ho parrez, ar vad hen deuz great beteg-hen, e kement leac'h ma zeo bet tremenet dreizhan.

Mez guelloc'h ganhen lavaret deoc'h :

I. — Petra e tle beza eur persoun e kever he barrisioniz;

II. — Petra a dle beza ar barrisioniz e kever ho fersoun.

* *

I. — Petra e tle beza eur persoun e kever he barrisioniz ?

Va Breudeur ha va c'hoarezet kristen, e peb bro reizet mad e veler : 1° Skrivagnourien da giera ar vugale kerkent ha ma teuont er bed ; hi a verk piou an tad, piou ar vamm, pehini eo an ti ; hag ho skrid a vezo kred, goudeze, evit ar vugale kaieret gantho hag a roio d'ezho guir en heritaj ho zud ; 2° Gueled a rear soudarded, archerien, barnerien, evit difenn ar vro-ouz an enebourien a zianveaz ha derc'hel enni an urz vad en despet d'an dud fall a ziabars, etc. ; 3° Gaelet a rear medisined, karget da barea klenvejou ar c'horf... ; 4° Al-vokaded karget da rei harp d'an dud a zo tamallet... ; 5° Mistri skol, karget da skigna an deskadurez etouez an dud.

Kement-ze holl great gant furnez, gant muzur, gant mennos vad a zo talvoudus, etc.

Mez evelkent, an traou-ze holl n'int mad nemet evid hon treuz var an douar. Hogen evit treuzi an douar ne vezomp ket pell, etc... hag euz traou ar bed-ma eur vech achu ar vuez, ne da netra d'hon heul.

Mez beza hon deuz ive da ober hon treuz en eternite.
Dreist buez ar bed-ma me a vel, var dreujou an
eternite, Doue — hor mestr hirio, — hor barner var-
c'hoas, — ha goude, hor c'hurunen pe hor punision.

Piou dirag an Doue-ze, a gemero karg hon eneou ?

Va Breudeur, unan a zo galvet d'hen ober : Ar belek.

Petra eo eta ar belek ?

Pa zellomp ouz penn kenta he vuez, ne gavomp, aliez,
nemet mab eur micherour, mab eun devezour, mab eul
labourer-douar...

Eun devez avad, Doue a lavaraz... *segregate mihī
Paulum et Barnabam...* var dal ar c'hrouadur iaouank
e reaz eur merk gant he viz... ha neubeut bloaveziou
goude, ar c'hloarek iaouank en em strinkas var leur an
ilis... varnhan evel pa vije maro e oa pedet... beo oa
koulskoude... maro d'ar bed... beo evit Doue. D'an
deis-ze e voue great belek.

Divar neuze, sada hen, var eun dro :

1° Skrivagner an Aotrou Doue,

2° Soudard Jesus-Krist,

3° Medisin an Eneou,

4° Alvokad ar Gristenien,

5° Kelenner an dud fidel.

*
* *

Skrivagnier Doue... Ar belek a zo en he zourn,
alc'huez ar mean-font. Kemeret a ra ar bugel kerkent
ha ma teu er bed ; var he dal e laka merk ar vadiziant.

Iviziken ar c'hrouadur a zo skrivet he hano var gainerou
ar barados : Doue zo he dad... an Env zo he vro.

Sourdard Jesus-Krist : — Karget da zifen en hano
Jesus-Krist ar re dre ar vadiziant a zo bet lakeat e renk
heritourien ar baradoz : he zever eo ho gervel, ho dastum
en dro dezhan e troad Aoter Jesus-Krist, evel ma teu
ar c'habiten da zastum en dro d'an drapo, ar zoudardet
all a zo dindan-han. Setu perak eo lakeat en he zorn
korden kloc'h an ilis parrez.

Medisin an eneou : Meur a zoudard a gouez gouliet
holl var dachen ar stourmad. Meur a gristen a vez
gouliet ho ene var hent ar vuez ma, rak : *Inter vos
multi imbecilles* — kals tud diners. A hent all : —
dies mali sant. Piou a bellaio an' danjer ? Piou a zavo
an den kuezet ? Piou a bareo an ene gouliet ?... Ar
gador goves : *sacerdos alter Christus... quodcunque,
ligaveris... erit ligatum... quodcunque, solveris... erit
solutum et in caelis*.

Alvokad ar gristenien : *Desolatione desolata est
terra...* Fallagriez aleis... Var beg eun tour eur varren
houarn evit distrei ar gurun... Var an douar etre Doue
hag an dud, korf Jesus-Krist, diskennet var an Aoter
dre gomz nerzus ar belek ha savet ganthan evit distrei
breac'h an Aotrou Doue... Gueach all eur c'habiten a
lestr, Albuquerque, a gemeras pa zea he lestr da weledi,
eur c'hrouadur bihan etre he ziou vrac'h en eur lava-
ret : Va Doue ni zo pec'herien, mez ar c'hrouadur-ma
zo dibec'h, abalamour d'ezhan pardounit...

Kelenner an dud : — Lod a lavar, da betra senti ouz ar veleien?... Abalamour d'ezho, Jesus-Krist hen deuz lavaret : « *ite docete omnes gentes* : deskit d'an holl heulia ar pezh a mez goure'hemennet.

Ar persoun a zo d'ezhan kador ar virionez. D'ezhan da lavaret : ama e ma an hent. D'ezhan da rei kuzul vad : d'ezhan da gomz a varadoz, a ifern : d'ezhan da grial arz ar bleiz, arz ar c'hi klanv : d'ezhan da c'hourdrouz.

Lod a lavar : *Loquere nobis placentia...* Hen a respounto *Est, est, non, non, Amicus Plato, magis amica veritas*. Ar virionez, guirionez Doue, setu he lod... Pa vanko ar virionez e zai an traou var ho zu gin : *Diminutæ sunt veritates...* etc. Setu perak e rank deski lezen Doue d'ar pec'her evit, en eur he spounta, hen distrei... deski al lezen-ze d'ar re vad, evit en eur ziskuez an Env, rei dezho nerz kaloun. Evel-se, adalek ar c'havel betek ar bez, ar persoun a zo o c'heul an ene kristen... kristena a ra ar c'hrouadur, he zifen hag he rên var hent ar vuez, he barea pa vez gouliet, pedi evithan ouz an Aoter, hen digoall deuz fals kredennou ar bed en eur he gelen ervez Doue. Ha pa vezo krog ha krog gant ar maro e kennerzo anezhan : — *proficere anima christiana*, — e tiskuezo dezhan ar baradoz digor ha var ar bez e skuillo an diveza berad dour benniget. Setu aze he loden. Ober kement-se 'zo he zever. Ho persoun nevez a anavez mad al loden-ze... her great hen deuz er barrez a guita... evit kenderc'hel d'hen ober eo digaset d'ar barrez-ma... Ne vanko ket d'he labour... Kement hen anavez mad her goar kouls ha me.

* *

Euz ho kostez, va Breudeur ker, ho c'heuz deveriou e kever ho persoun, hag evit ma kavo skanvoc'h he labour, eo red deoc'h ho gober :

Kemeret heb lakaat
Nebeut e pad.

Ho persoun a lakañ he lod : c'houi, lakit ho c'hini.

1° Kared ho persoun : Hen ho karo, hen ho kar dija... paneve-ze, ne vije ket deuet en ho touez... Ho karet a reio muioc'h mui. Karit-hen d'ho tro. Ar guir garantez, ar garantez ginidik a boull kaloun Jesus-Krist a zo benniget gant Doue, a zoug eur frouezen dudius a ra eurusded ar c'holonou.

2° Respeti ho persoun : *qui vos spernit me spernit*. Pilat hag Herodes... Ar re a daol pri ouz fas ar belek a c'hoar mad petra reont. En eur vouga e kalonou an dud ar respet evit ministred Jesus-Krist e tistroer an eneoù divar hent an Env.

3° Senti ouz ho persoun : *Qui vos audit me audit*. Studia ' ra lezenn Doue muioc'h evidoc'h eget evithan ha goude beza he studiet e tesk anezhi d'ar re all. Evelse he gomzou n'int ket he gomzou, he greden ne zeu ket a berz an dud : diskennet eo divar muzellou an Hini na c'hell na fazia den nag en em fazia he unan. Evelse e c'hoarvez eun dra : Eun dourn d'ar persoun a zo en ho tourn hag he zourn all a zo e dourn an Eskop', dourn all an Eskop' zo e dourn ar Pap hag ar Pap gant he eil dourn a zo krog e dourn Jesus-Krist.

Setu great ar jaden etre an Env hag an douar. Ennhi ne vank mell hebed. Hag ar jaden-ze eo chaden ar zilvidigez. Rak beza gant Jesus-Krist eo beza gant Doue en he varadoz.

En eur gozeal deoc'h deuz ho teveriou e meuz lavaret deoc'h ar pezh a ouzoc'h. Guelloc'h c'hoas lavaret d'heoc'h — var a meuz klevet, ha na meuz klevet nemet ar pezh zo guir — lavaret deoc'h chom ar pezh ma zoc'h. C'houi a gar ho peleien. Hen diskuezet ho c'heuz pa zeo eat kuit ar persoun ho peuz kollet. Hen diskuezet ho peuz c'hoas pa zeo digouezet ho persoun nevez. Var beven ho parrez edoc'h ouz he c'hedal evit diskouez, en dervez kenta ma c'herrue, oa ho kalounou a du gant he hini.

Kenderc'hel a reot, va Breudeur ker, hag evelse e teui da vir ar pezh a velet er penn kenta euz an iliz ; *cor unum et anima mea* : eur persoun e penn he barrissioniz, e vont harp oc'h harp varzu eur barrez all kaeroc'h eget an holl barrezioù ar bed-ma : varzu parrez baradoz Doue.

Evelse bezet great.

II.

SERMOUN

great gant eur persoun nevez d'he barrissionis en
devez ma voa tronet

PARRISIONIS MOELAN,

E giz ma hen deus Aotrou persoun Riek diskleriet dirazoc'h, hanvet oun gant an Aotrou 'n eskop a Gemper da veza persoun ho parrez, ha var ger an hini hen deuz guir da gommandi, setu me heb digarezi netra, digwezet en ho touez.

Anavout mad a raan peger pouner eo ar zamm a zo lakeat var va diou skoaz.

Ho parrez a zo bras ha va nerz a zo bihan.

Ouspenn, dont a raan varlerc'h eur persoun hag a generac'h gant rezon, evit eun tad leun a vadelez e kever an holl.

Ar zonz anezhan a zo c'hoas, hag a jommo pell amzer, fresk-beo en ho sperejou.

Var dro daou ugent vloaz hen deuz labouret en ho parres ha poaniet evit deski deoc'h lezen Doue hag ho lakaat var hent an Env. Mez kaer hen deuz ar zantella beleg, lakaat he boan evit derc'hel an urs vad en he

barres, na c'hell ket atao dont a benn euz kement hen deveuz c'hoant.

Va Breudeur, ar mad hen deuz great dont a raon da glask hen ober c'hoas en ho touez. Ha mar hen deuz, divar he vele a boan, taolet eur zell a druez var lod ac'hanoc'h en eur lavaret : « Klasket em beuz ho gounid da Zoue, hag hi ho deuz great ar skouarn vouzar, » Klask a rin ober evel dhan hag o distrei var hent an Env.

Va Breudeur, daoust hag ar blijadur em bezo-me da ober en ho touez, an holl vad em euz c'hoant? n'her gouzon ket, mez hen esperout a raan.

Hen esperout a raan, rak ma c'hortozan euz ho perz bolontez vad ha sentidigez. Ne anavezan ket aleiz parres Moelan ; sur oun evelato da gavout ama, tud vad hag anavezet em beuz dija lod, tud dreist hag am zikouro guella ma c'hellint, da ober pep tra evit gloar Doue ha silvidigez an eneou.

Hen esperout a raan, dreist holl, rak ma teuan en hano Doue, a berz Doue, ha Doue a vezo en tu ganhen.

Gueach all, santez Thereza a fellaz dezhi sevel eur gouent nevez. Mez evit eun dispign ken bras, ne doa nemet pemp blank, netra ken. P'ep unan a glaske hen distrei, mez hi a respountaz : Thereza ha pemp blank n'int netra. Mez Thereza, pemp blank ha Doue a zeuio a benn deuz pep tra.

Va Breudeur, gant va nerz va-unan ha va bolontez vad, me ive ne d'oun netra. Mez an Doue a m' digas a roio d'in, hen esperout a raan, an nerz, ar sklerijenn, ar fermder am bezo izom da gaout ha gant graz va Doue

e c'ballin, marteze, ober eur vad bennag en ho touez.

Her pedet e meuz. Her pedi ar raan, Her pedi a rin bemdez, da skuilla he vennoz var beleien ho parrez, da skuilla he vennoz var ho tiez, var ho touarou, varnoc'h ho c'hunan, ha bennos an Aotrou Doue a zougo chans hag eurusded evidoc'h hag er bed-ma hag er bed all. — Evel-se bezet great.

III.

SERMOUN

prezeget evit bennigen mean kenta iliz Karaes,
Kerzu 1880.

*Lapis iste quem erexi in titulum vocabitur
domus Dei.*

*Ar mean-ma, savet ganhen ploum en he zav,
evel eun test, a vezo galvet ti Doue.*

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Marteze lod ac'hanoc'h ne anavezont, ñe ententont nemed iez hon tud kos (1). Oh! kredit hen stard, n'ho zamallan ket. Pell dioc'h eno, rak :

Ar brezonek hag ar Feiz,
A zo breur ha c'hoar e Breiz.

Re aliez, siouas ! ar gallek a zaosmeger en hon touez, a zigas d'homp dindan he gazel, da heul eun neubeudik mad a ourgouil, kos leoriou, kos paperiou ha n'int mad nemet da sklabeza ar vro, da jench tu d'hor c'haloun baour, da vouga ar Feiz, da zisc'hrizienna doujans Doue.

(1) An aotrou Quere hen doa great araog, eur zarmoun gallek.

Ha mar kollomp hor feiz goz, petra e teuimp-ni da veza ? ni micherourien baour, labourerien douar ha n'hon deuz, evit en em harpa epad hor beach, nemet an esperans da velet Doue laouen ouzomp goude hor maro.

Mez eur gomz a anavezan, eur gomz vad lavaret gant unan euz hor bro :

Ni zo bepred
Bretonet,
Bretonet
Tud kalet.

Tud kalet ouz al labour, kalet, dizamant ouz ar boan, kalet, stard en hor c'hreden. A gement-ma e roit, hirio, eur merk anat.

Ho c'hiliz koz a ioa var nez koeza en he foull ; mez setu ni o paouez bennigen mean diazez ho c'hiliz nevez. Lavaret ho c'heuz : En em glevomp, ken etrezomp ; an eil nebeut a gresk egile ; eur skouet ha nao a ra dek. Lakeomp diner ar paour var louiz aour ar pinvidik ! Hag oll d'en em heul ho c'heuz roet eun taol skoas da rod ar c'har, digoret ar c'han, ha n'eo ket c'houi, va breudeur ker, a lezo an alar e kreis an ero. Troet e vezo a bom betek penn ar park.

Eun iliz, bolzet he mogeriou ho c'heuz kavet varlerc'h ho tud kos. Eun iliz ploum var he filierou, nerzuz var he goareier mein-bèn, a lezfot gant ho pugale vihan. Eun dra vad a rit : fouge ho pezo, ha nann heb abek, pa glevot an diveza taol morzol o tacha an diveza mean var doen ho c'hiliz nevez.

Eun dra talvouduz a rit ive. Kaout a rear c'hoas beziou kos ha n'e deuz var-n-ho skrivet hano hebed. Hebken, avechou e kaver var-n-ho, merk beg eun troad, avechou all roud penn eur c'hlin. Merk beg eun troad, evit diskouez e kousk aze, eun den ha ne bouezaz ket var an douar, eun den hag en em zistagaz dioc'h traou ar bed, en em zavaz varzu Doue muia ma c'hellaz, ne boueze nemed var begou he dreid...

Roud penn eur c'hlin : ama e kousk eun den a beden, a binijen, atao stouet he benn ha puchet var he zaoulin da c'houlen trugarez ha pardoun.

Var ho pezh, marteze, va Breudeur ker, ne vezo savet nemet eun duchennik zouar, pladet abred dindan treid an dremenidi. Koulskoude, en despet da ze e lezot eun test var ho lerc'h ; lezel a reot eur mean prenet gant ho c'haluzen evit sikour sevel eun ti deread d'an Doue a garit. Hogen : rei da Zoue a zo prena leve.

Nan atao, evit guir, ebarz er bed-ma, mez en eur vro velloc'h. — En Envou Doue ho paeo.

Evelse bezet great.

IV.

SERMOUN

great evit konsekrasion Ilis Hanvec.

*N'on est hic aliud nisi domus Dei et porta caeli.
Ama, e guirionez, e ma ti an Aotrou Doue ha
pors an Envou. — (GEN. 30. XVII.)*

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN,

Jakob, guechall, kuitead ganthan ti he dad ha douar he vro, en em gavaz, goude kuz-heol, en eun takad distro. Hag o c'hoantaad en em ziskuiza eun nebeut, e tastummaz da lakaat dindan he benn, unan euz ar vein a velaz eno, hag e kouskas.

Hag epad he gousk, hèn gueleur eur skeul en he zav var an douar hag ar beg anezhi stak ouz an Env : ha penn da benn ganthi, elez ar baradoz a bigne hag a ziskenne. Ha Doue harpet var he beg a lavaraz dezhan : « Me eo Doue Abraham ha Doue da dad, ha da zigwallte a rin ive, e kement leac'h ma zi. »

Ha pa zifunaz, Jacob lavaret : « oh ! ama e guirionez e ma ti an Aotrou Doue ha pors an Envou : *vere domus Dei est hic et porta caeli*. Ha goude keza santifiet ar

mean a ioa bet dindan he benn, hen lakeas en he zav hag her galvaz ti an Aotrou Doue.

Mad, va Breudeur ker, seblantout a ra din, guelec o tremen hirio, en ho parrez hag evidoc'h, ar pezh a dremenaz neuze evit Jacob e bro ar Zav-heol. Eveld'han e zoc'h tremenedi var an douar o vont gant ho c'hent dindan lagad ha dourn an Aotrou Doue. C'houi ive, kouls hag hen ha guelloc'h, a c'hell ive lavared : ama e guirionez e ma porz an Envou ha ti an Aotrou Doue. Va zonz er geennadurez verr-ma, eo hen rei deoc'h da gompren.

* * *

« Dreomp hag evomp a lavar lod 'zo, en em gurunomp a vleun, araog m'en em wenvint, kemeromp hor plijadur e pep giz, e pep tu, keit ha ma ellimp, rak mervel a raimp em berr. »

Ah ! setu hi e guirionez, troet ho spered varzu traou ar bed-ma, ebken.

Lod a boagn da greski ho danvez, lod da glask enoriou, lod a red varlerc'h plijaduriou ar vuez, lod all en em ruil deuz an eil dizurs en egile. Beva 'reont evel pa na ve goude ar vuez-ma netra da esperout ha netra da zouja ; sonjal a reont er pezh a zell euz mad ar c'horf : ne sonjont ket er pezh a zell euz mad an ene.

Hag eurus int-hi ? N'int ket eurus : ne c'hellont ket beza eurus.

Da genta, ar pec'hed 'zo pounner da zougen, da stleja d'hon heul var an hent.

Var a gounter, e sao var douar Jerusalem, eur frouezen, hag evit ar c'henta guel, a zebant beza kaer ha mad. Mez pa deu ar beachour dare gant ar zec'hed dindan an heol bero, da ranna dindan he zent ar frouezen douellus, ne gav ennhi, nemet evel eul lastez poul-tren du ha c'houero. Setu poltred ar pec'hed.

A ziabell, e ve lavaret e tigas plijadur d'he heul. Hag eur vech tanveat e lez e kaloun an den, evel eun dreañ sperr hag a zeu d'he vrouda noz-deiz.

Plijaduriou ar bed zo fazius. En em denna 'reont a zourn an den evel eur zilien a zourn eur pesketour ; guenvi a reont ker buhan hag ar vleunvennik distaget deuz skalf ar vezen.

Ar madou diez da zestum ne deuont ket atao, varlerc'h ar boan a gemerer. A hent all, ar guir eürused n'eo ket bed staget outho. Rak n'e ma ket en ho galloud karga kaloun an den. Ar galoun zo great evit Doue. Pa he distroer deuz Doue, pa he zenner diganthan e c'herru ganthi evel gant eur variken didal. Kaer a zo lakaad ennhikement a c'hell ar bed da ginnig, mar d'eo didal, atao e chommo goulo. Hag an tal eo Doue.

A hent all, ebars en Env e zeuz eun eal : eal ar venjans. En he zourn eur c'halur. Pa ra Doue eur zell, ar c'halur a deu da gosteza, hag a lez da gueza var an douar a bep seurt enkreuz ha tristidigez.

Atao, e teu da vir, ar pezh a lavare guechall Salomon ar fur. Azetet var he dron olifant, brudet a bell bro, gant pep tra en dro dezhan ervez he c'hoant, e c'hantzave eun deis : — « Dindan an heol, emezhan, ne gaver nemet tristidigez ha mogidel. »

Hag e kav-fet, — ar pezh ne gaver ket, — an eürusded e traou an douar, eun henvleeb eürusded a ve fazius, rag ne bad nemet eun devez.

Petra eo buez an den var an douar? Henvel eo ouz ar vag a faout an dour ha ne lez var he lerc'h nemet eur rizen hag en em zispenn en eun taol kount; ouz al labous a rann an ear ha na lez var he lerc'h na merk na rouden... etc.

Ha pa rank an den hen deuz bevet heb sonjal e Doue, en he ene, en he eternite, kuitaad ar bed-ma, pa zeu ar maro da lakaat er memes renk paour ha pinvidik, petra 'gaso-hen ganthan, an den dizoue? Eur goz linzer, pemp pe c'huec'h planken, eun toull en douar... ha goudeze he esperans eo galloud, en eur vervel, mervel holl: salo! en tu all d'ar bez, ne ve mui netra evidon: salo! e ve va flanneden henvel ouz planeden ar c'hi a daoler d'ezhan, e stern an daol, an tamm kreun a gaver re galet.

Eürus an den ne gemer ar bed-ma nemet evel eul lochen savet da dremen eun nosvez gant eur beachour var douar an estren, keit ha ma vale varzu he vamm-bro.

Keit ha ma pad he vuez e sav, aliesha ma c'hell, he zaoulagad varzu an Env. Goud a ra eo kemeret gant Doue evit he grouadur: *ut filii Dei nominemur et sumus*. Goud a ra eo evel eun ezel, eur mempr beo da Jesus-Krist: *membrum de membro*; galvet da gaout perz er memez levez, er memez eürusded: *caheredes Christi*: goud a ra eo he ene templ d'ar spered glan: *templum Dei quod estis vos*.

Ha pa zeu evithan, an heur da gimiada e kuita ar bed heb doan: n'her c'hare ket, n'oa ket he vro;... e kuita heb doan madou ar bed: madou all hen deuz dastumet;... e kuita heb doan he gerent: en em velet a reint adarre divezatoc'h er baradoz; — kuitaat a ra heb doan he gerent ha zoken he gorf paour. Evithan ar maro a zo evel eur c'houisk. He gorf a zavo hag hen devezo perz e gloar an Envou.

* * *

Mez va breuder ker,

Diez, skuizuz an hent ha kaloun an den zo dinerz. E pelec'h kaout nerz?

An hent a zo fazius... kals en em fazi. Piou ' zifazio an den?

An eunig o nijal a goll pluv, an oan o redek a goll gloan, an den bleuniou he gurunen. Piou a zavo an den, a bareo gouliou he ene?

Lod a lavar:

An enebour, enebour bras an den, eo an Iliz.

Ia, enebour eo d'ar gaou, d'an drouk oberiou... etc. Mez e guirionez hi eo ti Doue, porz an Envou. Seblantout a ra d'in he guelet, savet var tri bost ar garantez. Da genta, an Aoter: Tron ar beden nerzus, eienen ar guir nerz. Eno dreist holl, e c'heller lavaret: *omnia possum in eo que me confortat*.

D'an eil, ar Gador brezek. Er bed e lavarer hag e tis-lavarer. Er gador brezek, atao ar memez lezen, nann great gant an dud, mez gant Doue ha desket goudeze

euz an eil rumm d'egile. Ama guir difazi an den, sklerijen an eternite : *noverim te, noverim me* : Anaout Doue petra eo, petra c'hortoz, petra reio, petra e tleomp beza hon unan. — Setu ar guir skiant.

D'an trede : en iliz, eur gador goves. Pa zellan diouthi, varnhi e seblantan lenn : *venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos...* kurunen an den bet great mad er veach kenta... dispennet goudeze aliez — er gador govez kempennet a nevez.

* *

Eun dra gaer eta eo sevel eun ti da Zoue, rak d'he heul e saver skeul, bali Env.

Ouz an iliz eo stag pep tra vras e buez an den : ar vadiziant, ar pask kenta, an eured, ar maro, ha goude ar maro, eun toull en douar e tal an iliz.

Parrisionis, eun deiz a zeuio e zeot dirag Doue. Ho c'hoberou ' iel d'ho c'heul. Lod, oberou mad, pec'hejou, marteze, mez ive ar prof roet evit sevel an iliz-ma. Ar mean douget ganeoc'h a vezo eno ive. Pounner a vezo, dibrada 'reio meur a bec'het.

* *

Eur gomz c'hoaz abars disken.

Eun den a zo ama, hag evit digeri, heulia, ren, peur-gloza al labour a velomp hirio en he zav, hen deuz en em lakeat er penn kenta. Ar boan, ar soursi, ar c'hontroliezoù hen deuz bet kavet !... Doue her goar ! Hen her

goar ive ! Ni, ne c'hellomp ket her gouzout. Red eo, evit sur gouzout mad, beza great ar pezh hen deuz great, tremen dre al leac'h ma zeo tremenet... N'eo ket d'in-me d'her meuli. N'her goulenn ket kennebeut. Deoc'hui eo, parrisionis. Pe evit lavaret guell, he veuleudi zo ama merket var goarinier ar pilierou, var ar mein bèn, var pep tra. Rekompanset eo dija. Pa zell ouz an iliz-ma e komzan ennhi, hirio, e lavar : va labour eo.

Eur rekompanset all a c'hortoz koulskoude. C'houi ive zo iliz Doue : *templum Dei quod estis vos*. Grit ma c'hello kaeraat, bemdez muioc'h mui, iliz ho c'hene. Neuze, eun deiz da zont, hen er penn kenta, c'houi d'he heul, a gavo digemer en eun iliz all padusoc'h, skedusoc'h, kaeroc'h : eun iliz ha na vezo ennhi souilladurez hebed, netra nemet Doue kantmeulet gant he vugale, kurunet ganthan he-unan, e palez aour an Eternite.

AMEN.

S E R M O N

Great evit bennigen ar mor er Gilvinec

*In verbo tuo laxabo rete.**Var ho ker e taolin va roued. S. LUC, I. 9.2.*

VA BREUDEUR KER,

Deuet omp ama, da bedi Doue holl en eur vouez, evit ma plijo ganthan, skuilla he vennoz da heul hon hini, var ar mor a zo aze dirazhomp.

Eun dra eo, hag a vez brema great bep bloaz, er Gilvinec.

Bep bloas ive, da genver an deiz hirio, e c'hortozit, — ha guir ho peuz d'her goulen, — ma ve komzet deoc'h divar ar pezh, en devez-ma a dremen en ho parrez.

Ar pezh a c'houlennit, Breudeur ker, a zan da glask hen ober en eur ziskuez deoc'h, e kavan er mor a zeomp da vinnigen, diou gentel meurbed talvouduz: eur gentel evit ar vuez-ma, eur gentel evit ar vuez da zont.

* * *

Ha da genta, er mor a vennigomp hirio, e kavomp eur gentel evit buez ar bed-ma.

An dud var an douar n'ho deuz ket holl, ha zoken na c'hellont ket kaout, ar memes renk, ar memes stad, ar memes micher.

Soudardet a zo red da gaout evit difenn ar vro. Micherourien a bep stad evit labourat an houarn, an dir, ar c'hoat, ar vein, ar gloan, al lin, hag ober gant an traou-se holl, kement hon deuz izom da gaout.

Labourerien douar a zo ret da gaout, evit gounit en ho farkeier ar greun a dle ober hor bara pemdeziek; red kaout martolodet, evit tenna euz a greiz ar mor ar pesket a dle ober eul loden euz hor magadurez.

Mez an den, n'euz fors piou eo, na pe seurt labour a ra ne c'hell ket gant he nerz he-unan, hebken, digas atao he c'hoant da vir.

Petra hen deus-hèn, evit beza treac'h ha kaout ar gou-nid? Beza hen deuz he ziou vreaç'h, he boan, he izign, he venveg; n'hen deuz ken, ha kement-se zo re neubeud; red eo c'hoas bennos Doue d'he heul.

Ar zoudard, pegen kalounek benag eo, en em fazi aliez pa lavar: « ar victor a zo e beg va zabren, va fuzuil, va fez canol. » Ar micherour en em fazi pa lavar: « sada eur voger ha ne volzo ket, eun tamm koat ha ne zavo prenv ebet ebars, eun tamm houarn ha ne verglo, biken! » An dud a lavar ervez ho c'hoant. Doue goudeze a ra d'he c'hiz he-unan.

Guelit al labourer douar. Kentelliet mad hen deuz he bark; c'hoalet varnhan teil druz, disc'hriennet peb louzou fall, hadet greun mad dindan ar bomm; ha neuze peurachuet al labour, e ra gant kil he rastel eur

groaz e penn an ero diveza hag e lavar : « Mar plij gant Doue e vezo eost mad ! »

Ia, mar plij gant Doue, va Breudeur ker, rag e dourn Doue eo 'ma, pa gar, ar gliz, ar glao, an eol tomm, an amzer vrao, a laka an traou da ziwann, da greski, da anv mad, ha pa gar ar reo, ar c'hazarc'h, an avel-zuill.

C'houi, va Breudeur, a zo ar mor ho park labour. Ennhan e ma ho para, ho tillad, buez ho kreg hag ho pugale : hag evit tenna anezhan ho pevans ho c'heuz ho pag, ho roued, ho poan, ho koueziegez. Mez azioc'h ho penn, e velan eun dourn galloudusoc'h eget ho c'hini. An dourn-ze, pa gar, a zalc'h ar mor plean, an avel sioul, a zigas pesked a strolladou ; ha pa gar e tijaden ar mor, e tiroll gwal avelou e c'harlu ar pesket.

Pet gueach n'ho c'heuz-c'hui ket savet an heor, ha goude beza klasket a bep tu, distro d'ho ti, — d'ho kreg, d'ho pugale a c'hortoze ho fred, ne lavarac'h nemet eur goms kriz : Netra ! N'hon deuz paket tra !

Pet guech c'hoas, eur vag diblaset, diloc'het dre an amzer gaer a zo en eun taol kount, dirollet varnhan eur barr-amzer :

Ar pesketour hag he vagik
A zistroi abars tri devez
Mez aliez ar reuzeudik
Er mor doun a gav he vez !

Gortoz a rear e korn an oaled, dont a rear var eur garrek huel ; netra ne zistro ; sellet a rear hed-ha-hed ar c'hroa, setu eur rouenv, eur bonet aot, eur votez

koat, eun tamm planken, marteze eur c'horf maro o ruilla var ribl ar mor ; ar vagik paour, mortoloded hag all, a zo gweledet er mor hag iviziken, eun intanvez gant he bugaligou vihan a lavaro da noz : « — bugale, eur beden abars mont da gousket evit ho tad beuzet o c'hounit deoc'h bara ! » Eurur c'hoas ma vez bet kavet he gorf da lakaat en douar benniget !

Ia, va Breudeur ker, kaer zo ha kaer a vezo, Doue eo ar mestr, ar mestr bras, mestr an oll ha mestr e chommo. Hon interest a c'houlen eta ma hen lakaimp a du ganheomp.

Selaouit kentoc'h. (S. L. v. 2.)

Daou besketour a ioa o plega ho roued. Jesus-Krist pignet en ho bag a lavar : poulzit varzu an doun-vor : *duc in altum et laxate retia vestra in capturam.* — *Et respondens Simon dixit illi : Per totam noctem laborantes nihil cepimus ; in verbo autem tuo laxabo rete.* — *Et cum hæc fecissent concluderunt piscium multitudinem copiosam...*

Setu petra dalv bennos Doue.

* * *

Mez, va Breudeur, ne ket awalc'h goulenb bennos Doue, red eo ouspenn poania d'her meritout.

Tri seurt labour dishenvel :

Labour eneb Doue,

Labour heb Doue,

Labour gant Doue hag evit Doue.

1° Labour a enep Doue' zo labour noazus. — Avechou, koulskoude, e seblant kaout chans d'he heul. Neuze ar re fall a lavar : *Peccavi et quid mihi accidit triste?* Ar re vad marteze, zoken, a lavar ive d'ho zro : D'ober petra beva ervez Doue? Ar re falla o deuz ar guella chans?

Me a respount : *Vidi impium elevatum... transivi et non erat.* Ha goude : had taolet e liorz an ifern : *appensus es in statera et inventus es minus habens ;*

2° Labour heb Doue. — Labour didalvoud, mad evit guir da ober an treuz er bed-ma. Mez etre kavel ha bez ar pennad hent zo berr, hag ar c'hounidegez ne zell nemet ouz ar bed, a zo egoll : *repperuntm ercedem suam, vani vanam ;*

3° Labour hervez hag evit Doue. — Labour vad : *porro unum est necessarium.*

Avechou, koulskoude : *portavimus pondus diei et aestus.* Mes Jesus-Krist a zo d'ho c'heul : *Jesus autem dormiebat.* MATH. 8. v. 24.

Avel rust, mor dijaden : *Domine salva nos, perimus.* *Tum surgens imperavit ventis et mari et facta est tranquillitas magna.*

Goude pedi en em zalver ; goude pedi e teu ar galoun laouen ; goude pedi hag e chomfe poan : *superabando gaudio... facta est tranquillitas magna.*

Setu aze kentel ar bed-ma, sad' ama kentel ar bed all.

* * *

Va Breudeur, ar bed-ma, n'eo nemet eur c'houdoren savet da loja eun tremeniad. Ar vuez a ia e teuz evel an

hent great er mor gant liven ar vag o tremen. *Levate oculos :* Savomp hor speret dreist an douar. Ar vuez n'eo mui neuze nemet evel eur mor a dreuzomp evit mont ac'halenn d'an Eternite.

Mez e peleac'h e tleomp-ni douara ? Petra zo red da gaout evit tizout penn hor beach ? Ouz petra taol muia evez ?

Doaniuz stad eun den lezet en doun-vor en eur vag ha n'euz enghi, na guern, na stur, na gouel, na roenv, na nadozen-vor, na bevans...

Doanusioc'h sonjal e vemp lakeat er bed, heb hen deffe Doue diskouezet d'heomp varzu peleac'h kerzet ha lakeat en hor bak, ar pez a c'hell hor poulza.

Ene christen, da borz mor eo ar baradoz :

Ar feiz eo da stur,

An esperans, ar vern,

Ar garantez, ar gouel,

Gras Doue, an avel,

Ar beden, ar rouenv,

An iliz, an tour tan a zesk d'id an hent.

2° Mar d'eo doaniuz stad eun den ha n'hen deuz en he vagik, na stur, na guern, na gouel, na roenv, na nadozen-vor, eo doaniusoc'h c'hoas sonjal en eun den hag hen deuz an traou-ze holl, mez ne ra anezho implij mad hebed. En em lezel a ra da vont du-ma du-hont ervez kas an dour, nerz an avel pe frouden he galoun.

Goulskoude, nag a bet a ia evel-se, varzu eur porsmor dianavezet a dreuz rec'hier kuzet, kerreg dizolo gant kant ha kant stokad.

Avechou, marteze, eur zell, eun taol roenv var zu an hent mad... Mez soudan adarre taolet ar roenv, lezet ar vag en he roll da vont e leac'h m'he foulz ar guall avelou, pell dioc'h ar porz-mor merket gant Doue.

3° Evelkent, va Breudeur, keit ha ma kred eun den eo mad miret stur, guern, gouel, rouenv, nadozen-vor, n'eo ket kollet pep esperans. A bell e c'heller distrei varzu an hent mad. Mez pa lavar : taolomp holl dreist ar bord er mor, kuit e vezimp da rouenvat, da stigma ar gouel, da zerc'hel ar stur ; kuit da rankout anzao en em gollomp a benn hor c'hreiz !

Marteze, e ve neuze, ne daffe ket ar vag da goll, tud hag all.

Koulskoude, tud a zo, hag evit ho ene, a lavar evel-se ; tud hag a fell d'ezho her c'hredi hag hen rei da gredi d'ar re all.

C'houi, mortolodet christen, c'houi lavarit :

Va Doue ! Skoazel d'in evit tremen ar raz
 Va bag a zo bihan hag ar mor a zo bras
 Va bag a zo bihan, ni bresk ouspenn
 Ar mor a zo ledan, nerzus, dijadien
 Nag a reier kuzet, nag a varrou arne,
 Nag a wall avelou pen kaos a wall bense !

Lakeomp, dalc'homp atao Jesus-Krist en hor bag, en hon ene. Pa ziroll ar barr amzer, lavaromp an eil d'egile : Va mignoned, ar mor a goenv, ar goumoullen zu a bign, ar wellenned 'zo o c'hournijal, krozal a ra ar gurun : beac'h d'ar rouenvou, dalc'homp eun barren ar

stur, troc'homp an tarziou mor a benn, ha c'houi, va Doue, lakit ho tourn da heul hon dourn : *salva nos*.

Hag ar vag, kaer da velet a iel, a dreuz an tarziou a bigno, a ziskenno, tro atao varzu an hent mad beteg ma tispenn he beach.

* * *

Mortolodet, va Breudeur, grit mad ho labour evit ar bed-ma, ha ra gaffot evit ho poan ho tigoll en eur beskerez mad ha puill ; mez r'ho pezet sounj ouspenn, e zoc'h ive mortolodet an Eternite hag e tleit dreist pep tra hag en despet da bep tra, gounit ar baradoz.

AMEN.

VI.

Evit bennigen hent ar Groas

*Rursum crucifigentes sibimetipsis filium
Dei et ostentui habentes.*

Ennho ho unan, e stagont a nevez mah
Doue ouz ar groas, en eur ober d'ezhan ar
memes dismegans.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET CHRISTEN,

Setu aze, dirazoc'h, hent ar groas a vezo benniget en
abardaes-ma. Meur a zen ho deuz lakeat ho dourn da
zikour ober an hent-se. Judas dre c'hoant kaout arc'hant ;
Pilat dre aon koll he garg ; Kaif evit esperout ken-
derc'hel da veza er penn-huela en istim an dud ; Herodez,
an den libertin ; pobl Israel a bez, touellet gant geier an
dud digoustians.

Mad, va breudeur, ho lignez n'eo ket cat da goll.
Bemdez e meur a c'hiz, Jesus-Krist a vez staget ouz
he groas : Nann mui var menez Kalvar, mez e kaloun
ar pec'her.

Hogen da gement hini a bec'h, setu an daou c'her e
meuz da lavaret : Beza e zint tud treitour e kever Doue ;
beza e zint tud diskiant en ho c'henver ho-unan.

Tud treitour int.

Eun den hag a zalc'h mad d'he c'her en despet da
bep tra a goll he zanzev, he vuez, kentoc'h eget en em
zislavaret, a zo estimet.

Mez ive, an den a vank d'e c'her, a guez varnhan dis-
megans an oll dud vad ; ha seul iskisoc'h e ve an drei-
touriach, seul vrasoc'h dimegans a zigas d'he heul.

Hogen beza zeuz evit an treitour diou bazen ha n'euz
pazen all hebet izelloch evit-ho. Hag an den a zisken
beteg ennho 'zo disprijet gant an holl.

Daou exempl a lakaio da entent guelloc'h ar pezh a
fell din lavaret.

Daou zen a vev dor ha dor. Unan pinvidik, unan
paour... Hag an hini pinvidik a lavar d'he amezek :
« te zo en dienez ; mad, rannomp entrezhomp kement a
meuz. » Ha setu hi ho daou evel daou vreur, ho daou
eurus ha mignonet.

Mez an den pinvidik a guez paour d'he dro... ha setu
ar paour deac'h, o trei kein neuze d'egile... dilezel a ra
he vadoberour... ankounac'haat a ra he vadelez evithan
en amser dremenet, he garantez, he vignouniach.

Petra zounjit deuz an den-se ? Evidon-me ne maoun
ket en amzivin. Me hel laka el leac'h dishenorus a zo
lojeis an dud digaloun ha dianaoudek.

Setu aze eun exempl, setu ama eun all.

Diou arme a zo tal-ha-tal, renket evit ar stourmad...
Azioc'h ha tro var dro, pep tra zo sioul evel pa ve an
anken o para a zioud penn an dud.

En eun taol kount, ar general a zav he gleze. Kerkent an tan a zigor deuz an daou du, ar fuzuillou a denn, ar c'hanoliou a zihun var ho c'hilloou dir hag a groz evel kurunou spontus. An dud var varc'h, d'ar c'haloup rus, a ia euz an diou gostezen, ho zabren noaz en ho dourn.

Epad ar stourmad, baniel, drapo ar vro, douget ploum a zo e kreiz an arme... mont araog, dont a drev... mez atao en dro d'ezhan tud kalounek : pa varv unan, unan all a gemer he blas.

Epad ar stourmad, sellit ahont en eur c'horn distro, eur zoudard hanter guzet... Touet hen deuz, hen ive, e varve kentoc'h eget dilezel he vro ha koulsgoude e chomm adrenv.

Petra zounjot anezhan ? Me a lavar, me, mar d'eo soudard, mar d'eo kabiten, he fuzul, he zabren zo dizhenoret... Torrit ar c'hleze, gwalc'hit ar fuzul, dourn eun den lach, digaloun a zo bet stok outho.

* * *

Greomp brema eur zell var an den a zilez he Zoue. Petra oa er penn kenta ? Tri gouli a zouge : eur c'horf kiriek da holl boaniou ar vuez ; eur speret leun a denvalijen, faziet divar hent ar virionez ; eur galoun leun a zempladurez hag atao varnez kuez en droug.

Ha Jesus-Krist dont. Deut eo evit skanvaat hor poaniou pe da viana evit ho lakaat da veza talvoudus ; deut eo evit sklerijenna hor speret, evit deski d'heomp

e zomp c'hoas bugale da Zoue ; deut eo evit rei nerz d'hor c'haloun hag hen renta treac'h da holl danjerou ar bed.

Paea ker en deuz renket ar pezh a ro. Guelit hent ar groaz. — Ar skourjes, ar gurunen spern, Barrabas, ar benduen... etc.

En distro e c'houleu tri zra : ma her c'harimp a greiz kaloun a vel d'an holl, ma plegimp hor speret d'he gomzou ; ma tougimp hor c'hroaz heb en em glemm.

Ha deiz hor badiziant ni lavaras : « Ia, evel-se bezet great. Ho lezen a vezo va lezen, em c'haloun atao e tougin ho karante ; evel doc'h hag abalamour deoc'h e vezin nerzus. »

Setu an emgleo. Mez petra c'hoarvez, avechou ?

Sad' araog respount, eun dra merket el leoriou sakr.

D'an abardaez-se, edod o varn Jesus-Krist. Eun den karget ganthan a bep madelez a iez d'he heul. Touet hen doa mervel, kentoc'h eget he nac'h... Ha teir gueach Per a nac'has he vestr... dirak eur vatezik zoken...

Va Breudeur, evel sant Per, oc'h bet karget a vadelezou Jesus-Krist. Eveld'han ho c'heuz lavaret : « Me a zalc'ho mad beteg ar maro ! » Mez ar bed a deu gant he fallagriez, he blijadureziou. Piou a vezo choazet ? Pobl Israel a lavaras, eun deiz : *hosanna filio David*. Tri devez goude, hen a lavare : *tolle ! Crucifige ! non hunc, sed Barrabam !...*

Setu petra 'ra ar pec'her : nac'h he Zoue, dilezel he Zoue, lakaat he Zoue ouz ar groaz... *tolle ! crucifige !...*

treitour eo ! Ar bed a lavar : mad awalc'h a ra. Me lavar :
tec'h a guz, treitour ma zoud !

* * *

Ar pe'her ouspenn ma zeo treitour 'zo diskiant. Kaer
hor bezo, ne c'hallomp sellet nemet ouz an douar pe
ouz an Env.

Sellit ouz an Env, hag e kreiz zokèn poaniou ar vuez
e tanveit ar guir eürused.

Sellit ouz an douar ha kaer ho pezo, ne viot ket e
guirionez eüruz. Traou an douar a lez atao hor c'haloun
goullo.

Selaouit kentoc'h histor Salomon... *Vanitas vanita-
tum et omnia vanitas.*

Ha perak kement-se ? Eun eal a zo, eal ar venjans
karget da lakaat c'huero holl draou an douar.

A hent all, kaloun an den a zo henvel ouz eur zail
heb deon : taolit ebars, atao e choum goullo.

A hent all c'hoas : buez an den a bad neubet :
sonj ar maro 'zo o para var hor penn hag a lavar : pemp
planken, eun toull en douar.

Hag en tu all d'ar bez, Doue he valanz en he zorn, o
c'hortoz goulen kount pis ha didruez.

Ha goude, barados pe ifern.

Setu perak : *væ nobis quia peccavimus.*

Treitourien e kever Doue : treitourien en ho c'hever
ho-unan.

En eur vont d'ar maro Jesus a gavaz eun nebeut
gragez santel deuet var bord an hent da gemeret outhan

truez. Hag hen respount : « Gwelit varnoc'h ha var ho
pugale ha nann varnhon-me. »

* * *

Va Breudeur, dalc'hit mad d'ho feiz, d'ho kredenn,
d'ho Toue. Marteze e rankot evelkent, ober hent a groaz
var an douar... neuz fors. Ho lod 'vo ar guella loden :
ar vuez zo berr, ar boan a dremen, ar baradoz a jourm.

Eun devez, e kouent an Trap, e lavarjon goude beza
guellet buez ar venac'h, ho fedennou hir, ho finijennou
kalet, ho lojeis dister : « mad, evelkent, rust eo ho
puez ! » Ia, oa respountet din, rust pa zeller ouz an
douar, dudiuz pa zeller ouz ar baradoz.

Stourmit, dougit ho kroaz, mez sellit ouz ar baradoz.

AMEN.

VII.

SERMOUN

great araog bennigen ar c'hleier

Ego vox clamantis in deserto . dirigite viam Domini.

Me eo ar vouez a lavar en ear : renkit hent an Aotrou Doue.

VA BREUDEUR KER,

E pep parres, eun ti dishenvel, dioc'h an tiez all : Eveld'ho, evit guir, eo diazezet var an douar, savet gant mein ha koat. Mez n'eo da zen he-unan. Da Zoue eo da genta ha Doue a ro digemer d'an holl : paour, pinvidik, den just ha pec'her... A hent all, eo gobariet, stumet dishenvel. Varnhan e veler eun tour huel, savet he gern varzu an Env, henvel ouz eul liamm misterius, stignet etre Doue hag an den.

En tour-ze e zeuz eur vouez nerzus, klevet euz a bell : mouez an iliz catholik, mouez ar c'hloc'h.

Pa zeo guir e venniger, hirio, eur c'hloc'h en ho parrez, divar benn ar c'hloc'h e lavarin deoc'h diou gomzik verr : 1° Ar c'hloc'h a zigas d'heomp da zonz

euz ar pez a zo a vrasa en hor buez epad ma reomp hon treuz er bed-ma ; 2° Ar c'hloc'h a zigas d'heomp zonz euz ar pez a dleomp da ober evit esperout bleina mad hon treuz varzu en Eternite.

Digas a ra da zonz deuz ar pez a zo deuz an huella pris er bed-ma.

Bugelik bihan, nevez deuet er bed, salud d'id en da gavel ! Setu te, deuet en hon touez da gemeret da blas dindan bolz an Envou. Mez petra e teui te da veza var an douar ? Ha beza e pezo te buez hir pe ver ? Ha te a vezo pinvidik, ha te a vezo paour ? Marteze, ervez an dud, e vezi eurus gant da henoriou ? Marteze, evit gounid da dammik bara, ne pezo ken tra nemet eur morzol houarn da derri mein var an hentjou bras ? Den a vrezel, den a beoc'h, desket pe zizesk ? Diez eo gouzout ; diez hen lavaret, rag den n'her goar. Ar pez a c'houzoun eo e kavi, douetuz bras, tristidigez en da galoun, daelou en da zaoulagad. Ar pez a c'houzoun ouspen eo n'out ket evit c'hoas heritour ar baradoz, da vamm ouz da c'henel he deuz lakeat er bed, var eun dro, eun den hag eur pec'her.

Mez setu dour ar vadiziant skuillet var da dal. Ar c'hloc'h eo a zigas d'ar vamm ar c'helou eürus hag her skign e pep korn euz ar barrez... Mamm gristen, stardit brema, ho krouadur var boull ho kaloun : he hano zo merket en Env : eun eal eo da Zoue.

* *

Non in solo pane vivit homo. Tamm bara an dorz a vag ar c'horf, tamm bara an tabernakl eo a vag hon ene : *Nisi manducaveritis panem hunc...* Devez kaer, devez dudius, devez ar c'henta pask. Kloc'h an tour, adarre, a lavar d'an holl, hen deuz ar c'hrouadur badezet, great eur gammad a vuioe'h varzu Doue var hent an Env.

Koulskoude dre ma teu 'n oad, peb den a gemer he hent. Rak n'hen deuz ket Doue galvet ac'hanomp holl d'ar memes stad. Ar bed zo henvel ouz eun holorach. Evit mont en dro e rank kaout meur a rod... An darn vuia deuz an dud a zo galvet da vont e stad ar briedelez, stad huel, kaer, eürus, ive, pa en em garer mad hag ervez Doue.

... Ar c'hleier a zisklerio ho poa great ar bromesa da ober an eil eurusded egile.

Evel-se, badiziant — pask kenta — eured : ar c'hloc'h a zigas da zonz d'heomp deuz an tri zra-ze.

* *

Ar c'hloc'h hon laka da sonjal c'hoas : er beden — er zul — er maro.

Da vintin — da greiz-deiz — da noz — e chach ac'hanomp da gaout sounj a Zoue.

Pe c'houi a zrebo, pe c'houi a evo, pe c'houi a reio eun dra benag all, grit pep tra evit Doue. Ar beden eo nerz an den.

C'huec'h devez, bep sizun, evit an douar, ar c'horf, unan evit an ene... Diskuiza ar c'horf... Maga hon ene, tostaad ouz Doue.

An den zo beachour var an douar. Bep heur a dremen ar c'hloc'h a lavar : eur gammed a vuioe'h varzu ar bez. Setu perak : *quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.*

Ha pa zeu tost ar maro ar c'hloc'h a zigas d'ar re iac'h sounj e tleont pedi. Lavared a ra : an Aotrou Doue o vont da unan klanv... An angoni o soun... glaz o c'hober... ar c'horf e tisken er bez.

* *

Ego vox clamantis in deserto. Karit kleier ho parrez abalamour e tigasont da zounj deoc'h deuz ho tevezioù guella, ha sentit atao deuz ho mouez pa deuffe beteg ennoc'h dre an ear.

AMEN.

VIII.

SERMOUN

great evit bennigen eur groaz nevez

Quando interrogaverint filii vestri, cras, patres suos et dixerunt: quid sibi volunt isti lapides?

Docebis eos. — Josue, pennad 4. v. 21-22.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET CHRISTEN,

Ster Jourden treuzet gant pobl Israel... Var ger Josue daouzek mean kemeret a ganol ar ster oa lakeat en eur bern... Pa c'houlenn, eme Josue, ar vugale digant ho zud : evit petra eo berniet ar mein-ma ? C'houi lavaro dezho... Breniet int evit digas sounj hon deuz treuzet ster Jourden, dizec'het dirazhomp, hag evit ouspenn, ma vevot e doujans Doue epad ho c'holl vuez : *ut et vos timeatis Dominum omni tempore.*

* * *

Setu peurvuia, ar pezh a rear ken aliez ha ma vez c'hoant da zerc'hel sounj mad deuz eun dra c'hoarvezet.

Setu ar pezh ho deuz great ho tud en ho raog hag a rit, hirio, d'ho tro.

Deut oc'h ama e prosesion, da zaoulina dirag ar groas savet ganeoc'h e pleg an hent. Divezatoc'h ho pugale, ho pugale vihan a c'houlennno : *quid sibi volunt isti lapides?*... Hag ar re goz neuze a c'hello respount : brema zo deg, ugent vloaz tremenet, eur mission-bras roet gant pemzeg belek, a zo bet er barrez-ma.

Houma eo kroaz ar Mission... Pet euz ar re a ra brema ho mission a vo beo c'hoas neuze : pet euz ar veleien, pet euz an dud fidel?... Kalz ac'hanomp a dra zur vo eat da anaon.

En ugent vloaz nag a jenchamanchou? Tud pinvidik deut paour, tud paour deut pinvidik... tud iac'h kuezet klanv, tud klanv pareet... tristidigez, laouenedigez a vez atao bep eil tro, pe vesk ha mesk, er bed-ma ! Netra ne bad....

Eo ; eun dra ' bad, a jomm... *Christus heri, hodie, ipse et in saecula.*

Ar re ra brema ho mission a gendalc'ho da vont da bedi e'harz ar groaz... da bedi evit trugarekaat Doue, da bedi evit goulenn grasou... da bedi evit goulenn pardoun deuz ho fec'hejou ma ho devez great eur pec'het benag... Hag ar re vezo eat da anaon, ho devezo araog mervel, divar ho guele a boan, kaset an diveza peden varzu ar groas venniget, evit goulenn eur maro mad.

Ho pugale... ho pugale vihan a gendalc'ho da ober ar memes tra var ho lerc'h. Ho feiz deoc'h a vezo ho feiz. Ho Doue hirio, a vezo ho Doue varc'hoas : *Christus heri, hodie, et in saecula.*

Ha goude beza heuillet holl ar memes hent er bed ma, e vefot er memes leac'h er baradoz, tad, mamm ha bugale.

Evel-se bezet great.

IX.

Var ar Pab

Qui vos audit me audit.
An hini ho selaou am zelaou me.

VA BREUDEUR,

Eun Doue zo — he hano skrifet var bep tra... ar mestr eo, ar mestr bras... mestr an holl, ha chomm a reio mestr.

Koulskoude rei a ra [da lod tud, eul loden euz he c'halloud : rag e penn pep tra e rank beza eur mestr var an douar. Evel-se an tad, an impalaer, etc... Evel-se ive, en iliz, eur-mestr : ar pab.

Petra eo ar pab evidomp ha petra e tleomp beza evit ar pab ?

— Ar Pab eo vikel Jesus-Krist var an douar ha mean fount an iliz. Rak-se e tleomp he respeti ha chomm atao a unan ganthan.

— Ar Pab eo pastor hon eneo ha porzier an Envou karget da sklerijenna, da gelenn, da c'houarn, da hentcha,

da ren, da zikour an dud fidel. Rag-se e tleomp he gredi, senti ouz he c'hourc'hemennou ha dindan he garg, kerzet varzu an Env.

— Brezel a rear d'ar pab. Tra doanius dreist holl, gueleet hon tad red dezhan astenn he zourn da c'houlenn an alusen.

* *

Ar Pab eo vikel Jesus-Krist, mean fount an iliz. — An den zo krouet evit Doue, evit ar virionez hag ar mad. Mez an den kenta en em fazias. Etouez he vugale, eur bobl ebken, a jomas fidel da Zoue : pobl Israel. — Jesus-Krist a ziskennas euz an Env. Founti a ra he iliz hag en he fenn e laka ar pab kenta...

Eun den pinvidik hen deuz eur gouarnour var he zanvez ; eur Roue, kannadet er broiou all evit derc'hel he blas... ar pab eo kannad, vikel, letanant Jesus-Krist etouez an dud. Hen disprijout eo disprijout Jesus-Krist. Evel den e c'hell kaout mankou, mez atao e rank beza respetet.

Ouspenn ma zeo vikel Jesus-Krist eo ar mean fount deuz an iliz. Gueach all, Salomon a zavas eun ti da Zoue. Ar plan oa tennet araog, an danvez kizellet, choazet, labouret... Jesus-Krist hen deuz savet hag a zav atao bemdez eun ti da Zoue. Ar plan zo tennet, an danvez choazet. Da bep tañm eo merket he blas. Ar vicherourien zo choazet ive hag ar mean fount eo ar pab : *tu es petrus et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam... Ubi est Petrus ibi ecclesia...* Ne c'hellit ket sevel eun ti nemet var ar mean fount, kement a lakit a gleis pe a ziou a zo er meaz eus ar plan.

* *

Ar pab, zo pastor hon eneo hag alc'houez ar baradoz. — Pep hini ac'hanomp a dle beza eur mean en iliz savet gant Jesus-Krist da Zoue. Mez piou hon sklerijenno, hon gouarno ? Piou hon reno, hon c'honforto en hon labour, hor rekompanso euz hor poan?... Ar pab adarre, hor pastor eo.

Eur pastor a ren he zenved, ho c'has d'ar peuri mad, ho fella deuz ar peuri fall hag ho diouall deuz ar bleis.

Ar pab a zo karget d'hon ren, d'hon hentcha : *pasce oves meas, pasce agnos meos... Roma locuta est, finita est causa.* Ar stur a zo en he zourn, he lagad zo var an nadozen-Nord. Jesus-Krist a ro dezhan sklerijen. Ne c'hell ket en em fazia var hent ar feiz : *Ero vobiscum usque ad consummationem sæculi.* Hen a dle hor gouarn hag hor bleina, hen a dle lavaret d'heomp : ama zo danger, aze n'euz ket ; ama e ma an hent mad, aze e ma an hent fall ; setu peuri iac'hus, setu peuri contamet ; hennez zo eur bleis, kaer en deuz klask en em guzat, eur bleis eo...

Dindan ar pab an eskibien, dindan an eskibien ar veleien : an dra-ze holl zo ar memez famill hag a rear anezhi an iliz... Heretiket, schismatiket, tud excommu-nuget : brankou kam ebars er vezen, izili tennet kuit deuz ar c'horf...

* *

Hirio e rear brezel d'ar pab. N'eo ket estonus : *si me persecuti sunt et vos persequuntur.* Lazit ar general hag

ar zoudardet en em zivandenno. An diaoul o klask beza treac'h da Jesus-Krist a sko hag a laka skei muia ma c'hell var benn he iliz. Mez mallos d'an dud a en em laka a unan ganthan. Abred pe zivezat e teuer da grenvi pa gounteller an Iliz.

An den a ell stourm ouz bugale an den
Rag oll omp great gant ar memes poultren.
Mez ma stourm ouz Doue e strako he eskern
Hag e zei dre he lamm da gueza en ifern.

* * *

Ar pab hirio a rank astenn he zorn da c'houlenn aluzen. Laeret eo bet he vadou. N'en deuz mui nemet he gastel : castel ar Vatican. — Ro d'in ive da gastel ha da hano a Roue, a lavare dezhan an hini en doa laeret he zanvez, ha me roio d'id daou-ugent million ar bloas. — Morse a lavaras Pie IX.

— Piou da vago ? — Va bugale.

Roomp eta evit her sikour. Ar pezh a roffemp d'ezhan a vo paeet d'heomp gant Doue er bed-ma hag er beb all.

AMEN.

TREDE LODEN

S A R M O N I O U
EVIT EUR MISION

I

Evit digor eur mission

Non defrauderis a die bono et particula boni doni non te protereat. (Eccl. 14. 14).

Na lezit ket an devez eurus da dremen dibrofit ha ne gollid loden hebed euz an donezoun vad.

BREUDEUR HA C'HOAREZET KRISTEN,

Eiz devez zo dija tremenet euz ar mission digoret en ho parres. Leac'h a meuz da ziskredi e zeuz deuet kalz ac'hanoc'h. Goulennit eta digantho ha n'int ket eurus da veza deuet, da veza lakeat ho foan : goulennit ha n'eo ket skanv ho c'houstians, drant ha c'haloun ha ne zellont ket, brema, gant fizianz varzu an Env.

Evit eiz devez all ar mission en em zigor en abadaes-ma. Ar re ac'hanoc'h n'int ket c'hoas deuet a zo galvet d'ho zro, da zont.

Va breudeur, heb ho c'hanaout me a gred e selaouet holl mouez an Aotrou Persoun. Ne c'hellan ket sonjal e ve nikun hag a lavarfe : « Me a velo petra da ober » ; nikun hag a lavarfe : « D'ar mission eat a nepa garo evidon-me ne d'in ket ! »

Ha koulskoude, d'an devez ma hen deuz persoun ho parrez, digoret eur mission evidoc'h, unan all a zigoraz eur mission en fio c'heneb. Epad an deveziou-ma a c'hrasou, a bardon, a zilvidigez an drouk-speret, euz he du, a glasko pe viret ouz unanou benag da zont, pe viret euz a re a zeu da denna euz ho mission an holl vadou zo staget outhan.

Setu ive perak, me lavar deoc'h gant al leoriou sakr : *non defrauderis...* na lezit ket an devez eurus da dremen dibrofit hag euz an donezoun vad na gollit loden hebet. Deuit da ober ho mission ha grit hen, guella ma c'hellot, rak, — ha setu e daou c'her ar gelennadurez-ma — rak :

Er bed-ma, e maomp holl evit servicha Doue, plijout da Zoue ;

Hag evit hen ober ervad, ar berra, ar surra hent eo ober eur mission eüruz.

* * *

Er bed-ma, ne maomp nemet evit servicha Doue.

Va breudeur, ne c'hellomp ket er bed-ma, kaout holl ar memes renk, ar memes stad. En eun holoraj, me a vel rojou bras ha rojou bihan gobariet dishenvel ervez ho labour, ha koulskoude, tennit unan, ar vihana ma karit hag an holorach a jomo a zav.

En hon touez ni ive, n'hon deuz ket holl ar memez ment a gorf nag ar memes ment a speret ha ne c'hellomp ket muioc'h kaout ar memes renk nag ar memes micher. Lakit, kement ha ma karot e skritur moull,

var ho peziou arc'hant hag ho paperiou publik ar gomz touelluz-ma : « Egalite ; holl kevatal, holl henvel hag henvel ! » Eur gaou va breudeur, eur gaou braz ma ne zounjomp nemet en dud ken etrezo ; mez ar pezh a zo gaou evit hor stad, hor renk ken etrezomp, a zo guir evit hor stad dirak Doue.

Rak Doue e guirionez, eo ar mestr braz, mestr an holl ; mestr e d'ar pennou kurunet koulz ha d'an devezour n'hen deuz, evit gounit he vara, nemet eur morzol houarn da derri mein var hon hentchou braz ; mestr d'an den a vor, d'an den a bluen koulz ha d'al labourer douar daoubleget var he bäl ha d'ar micherour atao krog en he daladur pe en he gizel. Mestr eo d'ar pinvidik dibreder, a velomp douget e kar a beder rod, koulz ha d'ar paour-keaz a rank mont a zor da zor da c'houlen he damm bara pemdeziek.

Hen eo hen deuz great ac'hanomp ar pezh ma zomp ha roet d'heomp kement hon deuz.

Selaouit kentoc'h ha guelit.

Dija d'ar mare-ze, oa en em skignet bolz stereden-nuz an Envou, dija an douar a ioa diazezet var he ael, ar mor chadennet e kreis an aotchou ; an heol a rea he dro, al loened a valee dre ar c'hoajou, al laboused a c'hournije a vranc da vranc ha Doue ober eur zell ha lavaret : « Great eo mad kement ma holl. » Ia, great eo mad e guirionez, va Breudeur ker, al labour zo kaer, an ti dudiuz, ar guel hebken anezhan a rent testeni da c'halloud Doue : *Cæli enarrant gloriam Dei !* Mez Roue

ar Grouidigez, mestr an ti, e pelec'h e ma? Ha Doue lavaret : « Greomp an den : *faciamus hominem*. » Mez greomp hen kaeroc'h eget an holl draou all, savomp hen dreist-ho, skrivomp sklearoc'h hon hano var he dâl : *Ad imaginem et similitudinem nostram*.

Setu eta, krouet Roue ar bed-ma, an den. Enz a eun tu, eo mestr da bep tra; euz eun tu all, e ma dindan dourn, e dalc'h an Aotrou Doue, he grouer hag he vestr. Da Zoue eo, eme sant Paol, evel ma zeo ar pod pri d'ar poder hen deuz hen gobariet hag her poazet. Ha Doue a fell d'ezhan, a entent dere'hel mad d'he vir. N'hen deuz roet d'an den eur spered nemet evit he anavoud; eur galoun nemet evit he garet, eur c'horf nemet evit he zervicha. Mestr d'an holl draou krouet, an den zo eta, er memez amzer, servicher, mevel en Aotrou Doue, krouet evit ober he volonteze var an douar hag en em renta din da gaout varlerc'h, digemer an Envou. An den ha ne bleg ket da Zoue, a zo henvel deuz eur mevel, lojet, maget, gwisket gant he vestr, kemeret evel pa ve mab an ti, hag a zeu da veza eun den fall, digar, didalvez, mad hebken da veza taolet er meaz.

Setu goulskoude, ar pezh a zo digouezet gant hor lignez. Eul laer a zo deuet da gemeret evid-han tra an Aotrou Doue. Troc'het hen deuz al liam a garantez a ioa etre Doue hag an den; dispennet, gozik distrujet hen deuz hano Doue var hon tâl. An den a jomm heb kaout mui en he zourn al liam, ar gorden taolet d'ezhan gant Doue evit pignat d'an Envou.

Koulskoude, truezuz en hor c'henver evel eun tad mad evit eur c'hrouadur dinatur, Doue a laka eur skeul nevez etre an douar hag ar baradoz, renevezi a ra he hano var hon tâl e lizerennou c'hoaz sklerroc'h. Ar skeul hen deuz great, c'houi, he anavez; al liou hen deuz kemeret, c'houi he anavez ive.

Brema zo naontec kant vloaz, eun den a bigne var menez Kalvar en eur zougen var he ziou skoaz gouliet, ar groaz ma lïe varnhi mervel. Epad tri bloaz ha tregont hen doa tremenet dre douez an dud, en eur ober vad d'an holl : *Pertransiit benefaciendo*. Hen anavoud a rit, anavoud he hano. Diskleriet, desket eo bet deoc'h gant Doue he-unan : *Hic est filius meus dilectus*. Ha koulskoude, setu hen maro var ar groaz; he gostez digor, he dreid, he zaouarn toullet, he benn kurunet a spern. Ha perak? Evit hor prena, paea ar boan dleet d'hor pec'hejou. He groaz hen deuz lakeat da skeul evidomp etre an douar hag an Env; var hon tâl hen deuz gant he c'hoad skrifet eun hano kaer : *C'houi zo bugale da Zoue!* Da Zoue omp en dro, evel ma zeo deoc'h ar pezh a brenit hag a baeit.

Setu ive, perak, chomm heb servicha Doue eo trouc'ha evit an eil gueach an eil liam a garantez lakeat d'heomp en hon dourn evit hon ren d'an eurusted : liam hor prenadurez; a ve distruja hano Doue renevezet var hon tâl, a ve disprijout buez, maro, goad Jesus-Krist, ober evel fae var garantez Doue.

Koulskoude, va Breudeur ker, madelez Doue evit hon chacha d'he zervichout a ia c'hoas pelloc'h.

Niverit, mar gallit, e pet giz, gant pegement a izign ha habaskder, e klask bemdez, hon distrei dioc'h an drouk hag hon derc'hel var an hent mad.

Euz a eun tu, gueach a teu d'he spounta dre varo proumpt ar pec'her skoet e kreiz he zizurj, gueach all e tiskouez deoc'h eun den deuet da veza dre he wall vuez dizenor he barrez, rann-galoun he dud ha ne jomm mui ganthan evit astenn he vuez disprijet, nemet trugarez an dud vad. Pa glaskit hoc'h unan dilezel ho tever, e laka eur prenv en ho kaloun d'ho pikad, d'ho prouda, noz-deiz, da lavaret heb ean : « Ne dout mui ar pezh ma zoaz, ar pezh ma tlefezh beza atao. »

Euz a eun tu all, gant pegement a drugarez e c'has-tenn deoc'h he ziou vreaç'h evit ho sikour d'en em zevel. Nag a inspirationou santel, a aliou mad, a c'hrasou a bep seurt ?

Ha keit ha ma vevit ervez ho koustians, nag a joa en ho c'hene, nag a laouenedigez en ho kaloun ? Zoken, e kreiz ho prasa poaniou e c'hallit lavaret evel sant Paol : *Superabundo gaudio*.

Koulskoude, va Breudeur ker, tra zoaniuz da anzañ ha tra vir evelkent, an den a c'hell derc'hel penn da Zoue, beza treac'h da Zoue en eur feson a zo. E c'hell dispri-jout he c'hrasou, dizanvoud he vadelez ha respount : *Non serviam* : n'ho servichin ket !

Mez her c'houmprenomp mad, pa hon devezo trouc'het dre hor faot, an teir liam a garantez a stag ac'hanomp ouz Doue, eul liam all a gemero ho flas, liam ar justis.

Kaer hon devezo trei kein da Zoue, ni her c'havo atao e penn hent ar vuez.

Eur guennek taolet en ear a vez hir pe verr o c'hober he dro, ervez nerz an dourn he sklap. Mez abred pe zivezad e kouezo koulskoude. An douar a denn anezhan hag he bouez he-unan hen izella bepred, ha pa gouez e vez pil pe fas. Mad, va Breudeur, ni zo ive taolet var an douar gant dourn Doue. Mez rod a dro, a ra bro. Ha rod hor buez a dro heb heana, na deiz na noz. Ne jommo a zav nemet var bord ar bez. Ha neuze hon ene paour, echu ganthan he dro, a guezou pil pe fas e c'harz treid hor C'hrouer.

Al loan mud pa varv a vary a bez hag evit mad. Maro an den n'eo nemet eun hanter gousk : *Non est mortuus sed dormit*.

Epad ma kousk ar c'horf er bez, o c'hortoz deiz ar varn, an ene a bign dirag Doue evit kaout, a ziou eternite, unan : eternite eüruz pe eternite waleüruz : *In hanc vel in illam eternitatem*, eme sant Ambroaz. Baradoz pe ifern ! leac'h kreiz hebed, rak ar purgator ne bado nemet betek fin ar bed hag ar servicher fall, ar servicher didalvez n'hen deuz perz hebed da c'hedal e Baradoz Doue : *inutilem servum ejicite in tenebras exteriores*.

Er bed-ma zoken, ma na jervichomp an Aotrou Doue, petra reomp-ni, petra gavomp-ni ?

Klask plijadureziou an douar, marteze, ha dastum madou ! Va Breudeur ker, nag a bet goude poania, en em skuiza noz-deiz, a rank atao beva e kreiz ar baourentez en dienez a veur a dra.

Goude holl, hag e ve guir e c'halfac'h dont a benn a gement ho c'heuz c'hoant : kaout danvez, enor, plijadur, daoust hag an eürusedd a zeuio d'ho c'heul ?

Mab eur prins kuezet klanv a voue d'ezhan lavaret gant ar medisin : — « Mar kavit da viska rochet eun den eürus, c'hui a vezo pare. » Hag hen mont da glask e pep tu. Hag e nep tu na gave. Eun devez e klevaz lavaret : — « Du-ze, en eur lochik dirapar, e vev eur paour keaz atao laouen ; eno, marteze, c'hui a gavo ho kevridi. »

Hag ar prins mont ha goulenn : « Eüruz oc'h-c'houi ? » — Ia, eme ar paour, e kement ma c'haller beza eüruz, var an douar.

— Roit d'in eta ho roched. — Siouas ! ne meuz roched ebet, a lavaraz ar paour keaz...

Ar prins ne gavaz ket roched eun den eürus !

Hag e guirionez, va Breudeur, kaloun an den a zo henvel ouz eur varriken didal deuz an daou benn. Nemet karantez Doue a ve en deon o c'hober tâl, kaer e vo taol ebarz, e chommo atao goullo.

Selaquit kentoc'h.

Beva 'rea d'ar mare-ze, eur Roue hag hen devoa bet digant Doue an donezounou ar re gaera, studia 'reaz adalek an heol, goulouen ar bed, beteg ar vreunen blouz ; adalek ar mor braz beteg ar berad gliz. Euz a gement a c'hoanteaz, ne nac'has netra ouz he galoun : na trôn olifant, na kaluriou aour, na soudardet, na servichourien, na gened, na furnez, na galloud, na brud

vad skignet a bep tu, netra ne vanke dezhan. Ha koulskoude, eun devez, skuiz-stank a bep tra, e lavare : « Dindan an heol pep tra zo moget, avel, tristidigez : *Ecce omnia vanitas.* »

Hag e veac'h, mar karit, euz tre epad ho puez, dont a raio, pa zonzot nebenta, ar maro da rei eun taol var ho skoaz. Ha neuze da betra e talvezo kement ho pezo dastumet, hed ho c'hamzer ?

Eun devez, eun den a vrezel a voa var nez mervel. Ar Roue zeu d'he gaout hag a lavar : — « Goulennit ar pez a gerot ha me hen roio deoc'h. » — « Mad, Aotrou, eur c'hart heur muioc'h a vuez, roit d'in eur c'hart heur muioc'h a vuez. » Hag ar roue trei kein. Ne c'helle ket rei ar pez a c'houlennet diganthan... Ha Villars, lavaret neuze : — « Ma karjen-me beza kerkouls servichet Roue an Envou, n'eo ket eur c'hart heur a vuez am bije bet, mez eun eternite penn da benn. »

Va Breudeur, eun deiz eveldhan, c'hui en em gavo var ho tremenvan. Eüruz ma na rankit lavaret : « ma karjen-me, e leac'h beza servichet ar bed, beza servichet va Doue !... »

Petra zo eta da ober ?

Ar berra, ar surra hent evit beza dinec'h varlerc'h, eo ober hag ober mad ho mission.

*
*
*

Va Breudeur ker, Doue, guir eo, a zikour atao an den. Koulskoude en eur mission, he vadelez a zo brasoc'h. En eur mission e maor pell dioc'h safar ar bed hag

eno, el leac'h distro-ze, a lavar d'heomp sant Bernard, an ear zo sklerroc'h, an Env digoroc'h, ar sklerijenn brasoc'h, gras Doue tostoc'h, puilloc'h ; taol an Aotrou Doue krenfoc'h ha frankoc'h kaloun an den.

An Aotrou Doue, eme al leoriou sakr, ne en em blij ket e kreiz an trouz : *Non in commotione Dominus.*

En eur mission, trouz ar bed a jomm a drev dor an iliz : labourou, afferiou kustum ar vuez a zo dilezet evit eun nebeut amzer ; guelec'h a rear guelloc'h pe evit petra e maomp var an douar : an ene en em zigor frankoc'h da zigemeret komzou Doue, ha Doue he-unan, a ziskarg varn'homp muioc'h a c'hrasou : *Ecce nunc tempus acceptabile, dies salutis.*

Eur mission eo mare an Aotrou Doue, ha rak-se, enhan eo e kavomp holl ar guir voien da servicha Doue evel ma zeo dleet.

Va Breudeur ker, ne anavezan ket parrez X^{***}. Koulskoude heb aoun d'en em fazia kalz, e c'hellan diskredi e zeuz ama, kouls hag e peb leac'h, tri seurt tud : — tud vad — tud tro-distro — ha tud hag ho deuz marteze, en em lezet a grenn, da vont divar an hent mad.

Tud vad a zo en ho touez : tud vad a zo e peb leac'h. Pa vank an ael e torr ar c'harr : ael ar bed-ma eo an dud vad. Hi eo hen dalc'h en he bloum ; pa vankint e teuio fin ar bed. Rak ar bed n'eo dalc'het en he zav gant Doue, nemet evit an dud vad ha dre an dud vad.

Ia, kaer hen deuz ar bed beza fall, bugale a zo hag a vev ker sklear ho c'haloun ha dour beo en eur veren ;

tud iaouank a zo hag ho deuz miret ker guen ho ene hag eur berad gliz, kuezet euz an Env e kaloun eur flourdelizen ; tud a zo, daoubleget a zindan an oad, hag a zo en ho c'hosni, ken disklabez ho c'houstians hag an erc'h nevez kuezet var an douar.

Mez evit chomm fidel da Zoue, nag a enebourien da drec'hi ! Ar bed gant he skuer fall, he gomzou flour, he lavariou goapus, he blijadur milliget ; an drouk-speret gant he finesaou, he guzuillou fallakr, atao var c'hed evit lonka an eneou ; ha tostoc'h d'heomp, aze en hor c'hreiz, hor c'haloun baour, hor brasa mignon ha var eun dro, hor gwsa enebour. Goud a raan e zeuz enhan eun tu mad, mez goud a raan ive, e zeuz eun tu fall techet d'an drouk. — « Ne anavezan ket, eme eur skrivagnier braz, petra eo kaloun eur c'hokin ; biskoaz kokin n'oun bet ; mez anavout a raan kaloun eun den honest hag ar galoun-ze a zo mantruz he studia pis. » Pet gueach n'hon deuz ket holl lavaret eo diez, diez braz trec'hi ar bed ha derc'hel penn da gement a ioulou direiz, a zo atao e virvi en hor c'hreiz, evel goagou eur mor dijaden.

Mad, eneou kristen, deoc'h me lavaro eur gomz, unan hebken : *Venite in desertum locum et requiescite pusillum* : deuit d'ar mission d'en em diskuiza eun nebeut evel eur beachour uzet he nerz. Er mission, c'hui 'gavo eun tamm disheol, freskaduréz mar d'eo blounset ho treid dioc'h mein an hent diez : ar blounsadur en em bareo, sec'hit c'huezen ho tâl ; goudeze, gant muioc'h a gourach, c'hui gemero penn-baz perc'hirin an *Eternite eurus.*

Tud tro-distro a zo ive : douetuz bras, kalonou daou hanteret a veler e pep parrez.

An dud-ma, 'zo hirio da Zoue ha varc'hoas d'an drouk-speret. Da vintin, da noz, e reont eur bedenn benag ; mez e kreiz daou benn an deiz e verniont pec'het var bec'het. Da zul, e teuont d'an oferen ; mez en eur vont euz an iliz e zaïnt da glask plijadureziou difennet. Marteze, e reont eun aluzen benag d'ar paour : mez an dourn kleiz a gemero dre laeroni, kalz muioc'h eget na ro an dourn diou d'an dud izomek. Ho c'houloun a zo evel eun dachen vrezel : piou a vezo mestr ? Lezen Doue pe lezen ar bed. C'hoant ho deuz da dremen deuz an diou gostezen. Eun troad a zalc'hont var skeul an Env, eun all var skeul an ifern ; eun dorn a ginnigont da Zoue, egile zo krog er pec'het. Klask a reont var eun dro, servicha daou vestr dishenvel. Ho brasa malheur eo rag ma c'hankounec'haont, e c'houlenn Doue holl pe netra. Ne fell ket d'ezhan euz eur galoun daouanteret. Hag hi, er c'hontrol, en eur glask servicha ho c'hrouer, a c'houlenn stleja d'ho heul kant ha kant tra kontrol beo d'he volonte.

Eneou paour, deoc'h-c'houi, ive, eur gomz a gavan da lavaret : *Ducam eum in solitudinem et loquar ad cor ejus*. Doue ho kalv d'ar mission, hag ama, e komzouez ho kaloun. Var digare ma c'heullit, peurzvad, an darn-vuia euz lezen Doue, e tremenit dirag ar re all, ha marteze, dirak ho taoulagad oc'h unan, evel guir gristenien : ne anavezit ket mad gouli ho kaloun. Selaouit eun dra :

Eun orfebrer evit anavoud petra dalv eur pezar arc'hant, evit gouzout a dra zur pe hen zo mad, pe hen a zo faoz, a gemer eur mean zo hanvet ar mean diskuiller, rak ma tiskuil faosoni ar metal. Eur pezar faoz hen deuz peurliesha, ar memez ment, ar memez gobari gant eur pezar arc'hant mad. Dougen a ra ar memez poltred, ar memez lizerennou. Ar gaou hen deuz, gant kement a izign, kuzet dindan guiskamant ar virionez, mar teu, evit ar c'henta guel, an holl d'en em fazia ; mez pa vez stoket outhan ar mean diskuiller, ar faosoniach a vez dizoloet.

Deuit eta, c'hui ive, va Breudeur ker, komzou Doue, lezen Doue, displeget dirak ho taoulagad da heul sklerijen ar feiz, a raio deoc'h gullet mad stad ho koustiansou. Louzaoui ar gouli a vezo eaz goudeze hag oc'h ene a gavo ar iec'hed er mission-ma, evel an dud klavy, gueach all, e pinsin Bethsaïda.

Va Breudeur, ha mont a raffenn-me re bell en eur lavaret e c'hell beza en ho touez, unanou benag hag ho deuz gant ho goeziegezh ho-unan, dilezet servich Doue ? Dirak an dud all e c'hellont, marteze, c'hoaz tremen evit tud vad. Mez toullit ar voger : *Fode parietem*, diskennit izelloc'h evit an dianveaz, kiit betek ar galoun : *Fode parietem* : petra velimp-ni, a gavimp-ni ?

Ar pezar a c'houzoun eo hen deuz lavaret Jesus-Krist : *Regnum celorum vim patitur* : rouantelezh an Env a c'houlenn beza kemeret dre nerz. Da gristenien he amzer sant Paol a lavare : *Inter vos dormiunt multi* : en ho touez kalz tud a gousk : taolit evez ! amjest eo

ar venojen ma kerzit dreizhi : *Quoniam dies mali sunt.*

Mad, kristenien, va Breudeur, amzer hebed hag a ve, nemet en em fazia 'raffen, danjerusoc'h evit an eneon eget an amzer e vevomp enni.

Berniit, atao, gaou var gaon, a lavare gueach all eun den difeiz, chomm a raio bepred eun dra benag varlerc'h. Mad, va Breudeur ker, bugale Voltaire a zo c'hoaz beo. Dalc'het ho deuz sounj a gomzou ho zad ha roet ho deuz ho ger an eil d'egile, evit ober brezel da Zoue ha d'he jervicherien vad.

Meuli an drouk ha dougen d'ezhan ; sklabeza 'r mad ha distrei diouthan dre ho geier, ho gwall skouer, ho drouk-prezegerez, setu ho micher, ha re aliez e tenont a benn deuz ar pezh a glaskont.

D'ar re ac'hanoc'h a rank anzañ ne ma int ket en eur stad vad dirag Doue, me gav ive eur gomz da lavaret, unan deuz ar guella, deuz ar c'harantezusa komzou deuz al leoriou sakr : *Venite ad me omnes qui onerati estis et ego reficiam vos* ; c'houi holl hag a zo sammet — ha sammet oc'h, va Breudeur, ar pec'het 'zo pounner d'an dioukoaz, zo c'houero d'ar galoun — deuit, deuit kuitibunan, ha me, a lavar Jesus-Krist ho kraio a nevez.

Va breur ker, va c'hoar baour ! great oc'h bet gant Doue er vech kenta ha great mad.

Setu ama eur galoun, sellit outhi(1). Enhi pebeuz feiz, pebeuz karantez, pebeuz santelez ! O kaloun gristen, na

(1) An Aotrou Quere a lavare kement-ma en eur ziskouez taolennou ar mission.

te zo pur ! na te zo kaer ! na te zo distag dioc'h fals plijadureziou an douar ! He dourn da eal mad, ha great evidot, pegen dudius kurunen ! Nag a bedennou a oberou mad a bign ac'hanout bemdez, varzu an Env ! Hag euz an Env nag a c'hrasou a zisken varnoud da heul bennoz Doue !

Setu ama eur galoun all : sellit ivez outhi. Kollet eo he gened, pistiget he feiz, gouliet holl he c'harantez. N'eo mui templ an Aotrou Doue. E dourn he eal mad, e leac'h eur gurunen, me a vel eur c'halur karget a zañlou. Henvlebit an eil ouz heben. Hag ho anavoud a rit-hu ? Va Breudeur ker, da biou ar genta, da biou an eil ? Deoc'h c'houi, deoc'h ho c'hunan, va breur ker, va c'hoar baour. Setu ho kaloun pa gouskac'h var barlenn ho mamm, ho kaloun da zeiz ho pask kenta, ho kaloun marteze, beteg an oad a ugent, a dregont vloaz. Penaoz eta, pe zeiz hag e pe c'hiz an aour melen a gollaz he liou hag ar steredenn a goezaz euz an Envou : *Quomodo ceciderunt stellæ ?*

Baleet ho c'heuz, siouaz ! re zizoursi, digoret ho skouarn da gomzou ar bed, lakeat ho troad e kichen troad eur mignon fall, lezet re a gabest gant ho kaloun baour hag ar pec'het a zo deuet da sklabeza, da zispenn, da zistaga labour an Aotrou Doue. Deuit ha lavarit : « Va goalc'hit, va azgoalc'hit ! Grit eur c'houez d'ho toare ha peurnetañ va ene, ma vezo adarre ker pur, ker guen dirazoc'h, evel pa zortiaz divar fount ar vadiziant, gant eur zantelez vras. » Ha dourn an holl

c'halloudek a zavo eun ti nevez gant eun ti kouezet enn he boull : *Et ego reficiam vos.*

N'eo ket ken diez ha ma c'halfac'h sounjal, ober mad ho mission. *Gusta et vide* : Deuit holl a c'hui velo varlerc'h. Aleiz eo brasoc'h trugarez Doue eget na deo fallagriez an den. Doue a bardonaz d'al laer deou, da Vari-Madalen : n'eo ket bihaneat he c'halloud na striseat he galoun : pardoun hen deuz evit an holl, pardoun a ginnik d'an holl.

Koulskoude, Doue na raio ket tout he-unan. Poanit deuz ho kostez. Deuit, strivant, da zelaou he gomzou. Evit dont, lezit peb labour all. En eur zont, deuit gant c'hoant da ober mad. Lavarit hirio, gant an iliz, deiz ar Gouel kaer-ma :

*Da posse quod Jubes, Pater
Da scire, Filii, quod doces
Fac corde toto Spiritus
Nos velle quod probas bonum. Amen.*

II

Var ar Zilvidigez

*Quid prodest homini si mundum universum
luceturi, animae vero suae, detrimentum pa-
tiatur. Math. 16-V.*

Petra dalv d'an den gounit ar hed holl, mar teu da goll he ene.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Pignat a raan, hirio, er gador-ma, evit ar c'henta gneach (1). Ne m'anavezit ket ha me, ne anavezan ket ac'hanoc'h. Hebken, c'houi c'hoar e zoun belek Jesus-Krist karget da ziskleria he lezen d'an dud ha galvet, hirio dreist pep tra, da zigas deoc'h da zounj euz a vrasa guirioneziou an aviel.

A hent all, me a c'hoar e zoc'h kristenien, va breudeur ha va c'hoarezet, dre eur memez badiziant ha galvet d'ar memez baradoz. Setu ar pezh a ouzon, ar pezh a c'houzoc'h, ha se zo awalc'h.

Rak ma teuan en hano Jesus-Krist, c'houi a zelaouo va c'homzou gant eur guir c'hoant d'ho lakaad da dal-

(1) Ar zarmoun-ma 'zo bet great evit mission Recouvrens. Eno, an Aotrou Quere hen doa da brezek var ar zilvidigez, ar maro, ar varn hag an ifern.

voud evit hoc'h ene. Ha me, rag ma komzan dirag tud hag a zo galvet da vont d'an Euv, a zo merket sklear va rouden dirazhon.

Komz a dlean deoc'h, nann euz a vadou na plijadureziou bresk ar bed-ma, — lod all her gra beteg re mar-teze, siouas ! — mez euz ho Toue, euz hoc'h ene, euz an hent a gas d'an eurusded eternel.

Va breudeur ker, hen ober a rin, nan koulz ha ma ho divije kalz all her great em leac'h, mez ervez va nerz ha va galloud.

Goude holl, ar pezh a vanko deuz va c'hostez, ho polontez vad, hen esperout a raan, ho polontez vad hen askouezo. Hag euz komzou dinerz dreizho ho-unan, c'houi a denno, gant sikour Doue, eur mad benag evit hoc'h ene.

Her gouzout a raan, ar guirioneziou, ma tlean ko-zeal anezho deoc'h, c'houi ho anavez pell ' zo. Eur veach a vuioe'h, koulskoude, e vezint displeget dirazoc'h, rag ma zint, evel pa lavarfen, ar mean fount ma hen deuz varnhan Jesus-Krist diazezet ha savet he relijion zantel.

En deiz hirio, va Breudeur ker, e zeuz eur virionez hag a zeu anezhi he-unan d'en em ginnig d'ho spered ha da m'hini.

E pe sounj, pe evit petra e zoc'h c'houi deuet ama ? — Deuet oc'h rag ma ho c'heuz lavaret, santet, komprenet, e zeuz aze en ho kreiz, eun ene, eun ene ha ne varvo ket, eun ene hag a dleit da savetei ; a zioc'h ho peñn eur baradoz da c'hounit ; a zindan ho treid eun ifern hag a ranker klask distrei divarnhan.

Ne deuit d'ar mission-ma, nemet er zounj-se. Pep sounj all a gemerfac'h evit eur mank, eur fazi ha koulz lavaret eur pec'h.

Setu ive perak e teuan, hirio, en eur staga d'al labour, da gozeal deoc'h euz a zilvidigez hoc'h ene, da lavaret da bep unan ac'hanoc'h, ar pezh a lavaraz gueach all hor Zalver Jesus-Krist d'he ziskibien : *Quid prodest homini si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?* Petra dalv d'an den gounit ar bed holl mar teu da goll he ene ? Petra hen digollo deuz a eur c'holl ker bras ?

Ar zilvidigez eta zo eun dra red ; — evid he ober eo red poania ; — piou evithi a gemer eur guir boan ? Setu e tri c'her ar gelennadurez-ma.

♦♦

Ar zilvidigez a zo eun dra red.

N'euz den ebet ha n'en deffe ket bet great outhan he-unan, eur vech pe eun all, ar goulenno-ma : Petra oun-me ? Euz a beleac'h e teuan ? Da beleac'h e zaan ?

Piou oun-me ? Merket eo var dal an den, eo roue an holl draou krouet. Beza hen deuz eur c'horf hag eun ene. Dre he gorf e tisken beteg an anevaled, mez dre he ene e sav beteg Doue. An den zo ar mell a stag ouz Doue an holl draou krouet.

Deuz a beleac'h e teuan ? An den n'eo ket bet atao. An dud desket a lenn var ar bed, pegeit zo abaoue ma zo anezhan. An douar zo bet ha n'oa den varnhan. Deuz

a beleac'h eo deut an den kenta ? Klaskit en em drei evel ma karfoc'h, e rankfot, kaer a vezo, lavaret n'eo ket deut an den anezhan he-unan, lavaret eo bet krouet gant unan benag, gant Doue.

Da beleac'h e za ? E feiz, varzu ar bed all ha buhan. Ar vuez hirra, var an douar, a dremen evel eur bouil moged. Hag er bed all e vo kount da renta deuz ar vuez-ma. Ervez ma ra, an den a ra d'an aneval. An aneval zo krouet evit an den hag abalamour da ze, he vuez ne da ket hirroc'h eget ar bed ma. Mez an den a ranko ive, renta kount. Ervez ma raio, Doue raio d'ezhan, Hag abalamour da ze : *Creavit Deus hominem inextremabilen.*

Er bed all n'hon dezho ket holl digant Doue, ar memez lojeiz. Ar re vad hebken, a vo digemeret ganthan en he varadoz. Ar re fall a vezo stlapet en ifern. D'heompni da choaz. Mez eun devez a zeuio, ha na vo mui pell, hon eneo a vo gant an diaoulou en tan pe gant an Elez er gloar ; mez heb dale e vezomp sent gant Doue en he varadoz, pe tud daonet en ifern. N'euz leac'h all ebed e peleac'h e c'halfemp mont goude ar vuez-ma. Red eo eta, mar fell deomp beza eürus er bed all, ober brema hor silvidigez.

* *

Evit ober ho silvidigez eo red poania.

Savetei hon ene 'zo evidomp hon affer vraz, hon affer genta, hon affer heb mui ken.

Lavaromp, dastu, ne c'hellimp ket, heb kemeret poan, dont a benn d'hen ober. Doue goude beza hor c'hrouet

heb d'omp, n'hor saveteio ket heb d'omp. Rouantelez an Env a zo, nann eun donezoun mez eur rekoumpanz. N'eo ket kement hini a lavaro : Aotrou Doue ! Aotrou Doue ! a gavo enhi digemer. *Regnum cœlorum vim patitur* : ar baradoz a c'houlen beza kemeret dre nerz.

Hag e guirionez, ober he zilvidigez a zo, var eun dro, eun dra ziez hag eun dra amjest.

Setu aze dirazoc'h eur pezh labour stard ha ne c'heller da gas da benn nemet dre galz aket. Kalz en ho raog o c'hen em fichout var ho nerz pe izign, a zo chommet da goll ho amzer ha da heul, ho deuz kollet ho foan. A hent all an amzer evit he ober a zo berr, an noz a c'hell dont varnoc'h, ar barrou kazarc'h, bouilladou glao a zigas aliez kalz a zale. Neuze, petra ' rit ? Labourat a zrevi-beo, heb hean ebet. C'houi lavar : pa vezo ganhen echu, me a ziskuizo. Ac'han di, red eo c'houezi dourek ha beza dizamant, digernez ouz he boan, hag ar virionez a zo en tu diouzoc'h.

Hogen, kristenien, setu petra eo ar zilvidigez. Diez eo he ober ervad.

Nag a vertuziou da c'hounit ! Feiz, esperanz, karantez dousder, habaskder, glanded : holl e ranker ho c'havoud. Nag a guall gustumou da zisc'hrizenia ! Kustumou kemeret a bell zo, marteze, eat doun er galoun ha mignon dezhi ; plegou fall a bep giz, deut da veza krenv dre zigareziou ker fall hag hi, hag holl kountrol da lezenn Doue.

Nag a bec'hejou da ober anezho pinijen ! Adalek ho kavel beteg hen, grit eur zell piz var ho puez hag e

rankot plega ho penn ha lavaret : O pet truez ouzin, o va Doue, pec'her paour ma zoun !

Nag a enebourien da drec'hi ? Ar bed gant he skuer fall, an diaoul gant he finesaou, ho kaloun hoc'h unan gant he zempladurez.

Pet gueach, en dalc'h ouz an traou-ze holl, n'ho c'heuz ket lavaret : ia diez eo, diez bras beva e guir gristen, diez derc'hel penn d'ar bed, diez trec'hi an drouk-spered, diez renka er galoun kement a ioulou direiz, atao o virvi evel goagou dijaden ar mor e kounnar.

Ha koulskoude, an amzer a zo berr. Petra eo ar vuez ? Eun nebeudik deveziou staget penna-da-benn etre ar c'havel hag ar bez. Buhan ha buhan e teu an noz : noz ar c'hlenved, noz ar maro, noz ar bez, noz an eternite. Tostaat a ra bemdez. Marteze e ma e toull an nor ha ne zonzit ket.

Setu perak, koz ha iaouank, paour ha pinvidik, poaniomp stard heb gourlerc'hi, heb argila, gant aon ne c'helfomp ket kas al labour da benn.

Red eo c'hoas taol evez mad, ha lakaat pep tra en implij, rak affer ar zilvidigez a zo eun affer amjest.

Va Breudeur, dougen a rit eun tenzor a briz bras ; mar hen diwallit mad, setu c'hui euruz da viken ; mar her c'hollit e kollit tout. Mez nebeudik ho c'heuz a nerz, armet fall oc'h d'en em zifenn hag an hent ma tremenit dreizhan, a zo gwall vrudet.

Varnezh an kalz a zo en em faziet, kalz a zo bet laeret, kalz kavet maro. Petra reot-thu neuze, va Breudeur ? Taol evez evit dispartia mad ho c'hent ; taol evez da

zelaou an disterra trouz ; kerzet gant tiz en aon raog an denvalijen ; klask da vont d'ho c'heul mignouned ho c'heuz enno fizians ; mar kavet eun tachat danjeruz e rit an dro ; mar guelit eun den treset fall e c'hen em guzit pe en em lakit var ho tifenn.

Mad, kristenien, dougen a rit eun tenzor a huelloc'h priz eget holl draou an douar : Dougen a rit hoc'h ene hag en ene-ze, ar pezh a rankot da ginnig da Zoue evit prena ho plas er Barados. Mez, eme sant Paol, c'houi hag a zo en ho sav, taolit evez da gueza : *Cave ne cadas*. Guelit mad, klaskit ar venoien dizanjer, rag amjest bras eo an amzer a dremenomp : *Quoniam dies mali sunt*. Greomp eur zell en hon raog hag en dro d'heomp.

Nag a bet goude beza great kalzik hent a zo en em faziet ! Nag a bet goude beza roet kalz da esperout a zo deuet da falgalouni, da jomm a zav pe da zistrei var ho c'hiz ? Nag a bet hag a ioa dija ho dourn krog er gurunen hag ho deuz he lezet da goueza d'an douar ? Penaoz-ta, eo kuezet er pri ar stereden gaera deuz an oabl ? *Quomodo ceciderunt stellæ ?* Ah ! n'ho doa ket taolet evez, n'ho doa ket studiet ho hent na koumprenet awalc'h pegen amjest oa ober ar zilvidigez.

*
*
*

Piou eo ar re a gemer eur guir boan evit savetei ho ene ? Setu ama, ervez an Aziel, penaos e rankomp en em gemer evit kas hon ene d'ar baradoz.

Si pes tuus scandalizat te abscide eum et projice abs te... Mar d'eo ho troad penna-kaos a bec'het evidoc'h,

trouc'hit hen ha taolit hen pell diouzoc'h. Guell eo mont d'an Env gant eun troad hebken, eget na d'eo mont gant he zaou droad d'an ifern.

Querite primum regnum Dei et hæc omnia adjicientur vobis : Klaskit da genta rouantelez an Env hag a hent all, pep tra a zeuio deoc'h var ar marc'had.

Sive manducatis, sive bibitis, omnia hæc in gloriam Dei facite : Pe c'houi a zrebo, pe c'houi a evo, pe c'houi a raio eun dra benag all, grit pep tra evit gloar Doue.

Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit : An nep a gendalc'ho beteg he varo, hennez hebken a vezo salvet...

Setu komzou an Aviel. Mar kavit guell, lavaromp anezho berroc'h :

Ar zilvidigez en despet da bep tra,
Ar zilvidigez araog pep tra,
Pep tra great er guel a Zoue,
Evit hor zilvidigez, poania bemdez ha bep mare.

Er meaz deuz ar pezh a zell ouz hor zilvidigez, e c'hellomp ober meur a zakrifis. — Eun tad evit he grouadur a c'hell, pa gar, a dle avechou, rei he amzer, he boan, he vadou, he vuez zoken. Mez a c'neb he zilvidigez, den na dle, na c'hell ober netra ; d'ezhi e rank, pa vez red, sakrifia holl kentoc'h eget he mankout : « *Si peccatus scandalizat te, abscide eum.* »

E c'hellomp er bed-ma, klask ha dezirout meur a dra, mez er penn kenta, klask hor zilvidigez. Klask kreski hon danvez, goulen ar iec'het, dezirout eur renk enoruz

etouez hon nesa, netra guelloc'h. Mez dreist an traou holl, klaskomp rouantelez an Env hag an nemorant a zeuio var ar marc'had.

Er bed-ma, pep den hen deuz he stad, he renk, he labour, ha peb den, ervez he stad, a rank poania en he renk, da ober mad he zever. Mez mar d'omp fur, ar zonz euz zilvidigez hon ene a dle beza lakeat e penn pep tra : *Omnia hæc in gloriam Dei facite.*

Meur a dra var an douar, goude beza bet great epad niver bloaveziou, a c'hell beza lezet a gostez. Eur micherour, eun devezour, eun den a vor, eun den a bluen a lavar, da eur mare a zeu : « Eskennet awalc'h e meuz va c'horf ha skuizet va speret ; an oad a zeu, bevomp brema dibreder gant ar pezh hon deuz dastumet. Pep hini d'he dro. » N'ho zamallan ket, mez evit ar zilvidigez n'euz nag oad na termen. Betek fin ar vuez e tleomp, e rankomp poania d'he digaz da vad, d'he c'has da benn.

Va Breudeur, setu aze e pe c'his en em gemeret.

Kostez ha kostez lakit ho puez ha guelit ha c'houi e guirionez, a ra kement ha ma zeo dleet evit savetei hoc'h ene.

Pe ni her gra, pe n'her greomp ket, ne ouzoun dare, va Breudeur ker. Ne glaskan ket zoken, her gouzout evit hirio. Mez ar pezh a c'houzon mad, eo evel-se ho deuz great ar Zent.

« Na pe da vare, o va Doue, a lavare ar prophet David, gueach all, na pe da vare e teuio an heur ma zimme davidoc'h ? Pe da vare e tanvain-me etre ho tiou-

vreac'h, levezet pur an eurusded eternal? Re bell, siousas! e rankan chomm pell diouz va mamm-bro : *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est!* Varzu ennhî e c'huanadan evel ar c'haro varlerc'h an dourien. » D'ezhan, netra na vanke var an douar. Ha koulskoude, pa zeo d'ezhan roet ar c'helou e tle pignat d'an Env, he galoun a drid gant jôa : *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.*

Klevit sant Paol d'he dro : « Den reuzeudik ma zoun, emezhan : *Infelix ego homo!* » Ha perak ta, abostol braz?

Evit prezek ar feiz ho c'heuz treuzet kement a vroïou, gounezet ho c'heuz kement a eneoù da Zoue! « *Quis me separabit de corpore mortis hujus?* Piou am distago deuz ar c'horf marvus-ma? Piou a dorro va jaden-nou? Ar maro a vo eur gounid evidon : *Mori lucrum.* »

Guelomp ar Zent holl, o pedi, o iun, aliez divar bara ha dour. Kalz anezho o kousket var an douar ien, o tilezel pep tra, kerent, mignouned, madou, evit beza surroc'h da c'hounit an Env.

Ha ni, va Breudeur ker, greomp, hirio da vihana, eur zounj mad var kement-ma.

Eur speret hon deuz : n'hel lakeomp ket mui, evel beteg-hen marteze, da zounjal hebken er bed, er madou, er plijañureziou, er pec'het : sounjomp e Doue, en Env, en hon ene : *Quæ sursum sunt sapite.*

Eur galoun hon deuz. Distagomp-hi muioc'h, dioc'h traou an douar evit he zevel tostoc'h da vadou ar baradoz : *Sursum corda.*

Eur c'horf hon deuz. En em skuizet awalc'h eo beteg-hen, e kreiz labourou ar vuez-ma, e kreiz an dizurziou marteze, poent ha tremen poent eo e labour-fe a zrevi evit ar bed da zout.

* * *

Ha brema, abarz achui, eur gomz c'hoaz. Ma zeuz chommet unan benag en ho touez, euz ho tud, heb dont, heb kaout sounj da zont d'ar mission, lavarit eta d'ezhan hen deuz ivez he lod da c'hounit e Baradoz Doue, eur gomz vad a c'hell hen distrei, eur bedenn kalounek a c'hell tenna gras Doue. Hag evidomp-ni, ni deuet hirio, da zigeri ar mission, lavaromp en eur vouez : *Dixi nunc cæpi* : red eo savetei va ene? Mad! ia! divar hirio e kommansan.

« O va Doue, grit ma koumprenint mad an neubeud komzou a meuz d'ezho lavaret. Grit ma skrivint doun en ho c'haloun, en abardaes-ma, abarz mont da gousket ar gomz ma meuz dreizhi koummanset ha ma c'hechuan ive dreizhi : *Quid prodest?* Petra dalo d'an den gounit ar bed-ma holl, ma teu da goll he ene? »

Evelse bezet great.

II

Var ar morgouk er stad a bec'hed

Inter vos dormiunt multi (1. Corint. XI. 30).
Hora est jam nos de somno surgere. (Rom.
 XIII, 10).

En ho touez kalz a zo kousket. Red eo pel-
 loc'h dihuna. (Komzou S. Paol, darn d'an
 dud a Gorinth, darn all d'an dud a Rom.)

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Lavaret e meuz deoc'h, dija, e maomp er bed-ma, evit
 savetei hon ene. Ar zilvidigez, pep tra poezet mad, a
 dle beza hon labour vras, hor labour genta, hor labour
 heb mui ken. Rag baradoz gounezet, setu gounezet pep
 tra : baradoz kollet, setu pep tra eat da goll.

Mez her guelec'h hon deuz ive, evit savetei hon ene e
 ranker kemeret poan. Rag diez eo he c'has da benn.
 Evit he ober an amzer a zo herr. Hag ouspenn, beza eo
 eun dra amjest bras.

Abars achui em boa diskuezet deoc'h eur mellezour : (1)
 mellezour an ene fidel. En abardaëz-ma, eur mellezour
 all a ziskuezan : mellezour an ene faziet divar an hent
 mad. Marteze unan benag en em anavezo ennhan.

(1) Guelit e fin sarmoun ar zilvidigez.

A dra zur, beza e zeuz en iliz-ma, tud vad, ne lavaran
 ket ebken ervez ar bed, — barnedigez ar bed a dalv
 neubent a dra, — mez ervez Doue : tud hag a vev e
 doujans, e karantez Doue, a garfe koll kentoc'h pep tra
 eget koll gras Doue.

Mez mar galle, gueach all, sant Paol lavaret gant
 guirionez d'ar gristenien euz he amzer : *Inter vos dor-*
miunt multi : kals ac'hanoc'h, evit ar pezh a zell ouz an
 ene, a zo en em roet d'ar c'houket, en hon touez-ni,
 va Breudeur ker, e c'halfe beza ive unanou benag. E
 zaan da glask, ma zeuz lod, rei d'ezho an dro, da la-
 kaat en ho dourn, eur c'houlaouen evit en em anaout,
 hag abarz achui, e tiskuezin dezho petra ho deuz da
 ober, pe mar kavet guell, evit lavaret holl e daou c'her :
 — Lod ho deuz izom da zistrei var ho c'hiz, izom da
 zihuna : *Dormiunt multi* ; — Red eo hen ober, dastu, heb
 gortoz, heb dale mui : *Hora est jam de somno surgere.*

Kristenien vad, ama euz va zelaou, ar pezh a dlean la-
 varet hirio, ne zell ket ouzoc'h hoc'h unan. Mez c'houi
 koulskoude, a bedo Doue. Esper a meuz e skuillo he
 vennoz var va c'homzou, rag sellet a raïnt, marteze, euz
 ar re a garit muia var an douar ha var stad piou e
 skuillit, a bell zo, kalz a zaelou.

* * *

Dormiunt multi. — Va Breudeur ker, ar prophet
 Jeremiaz, gueach all, en eur ober eur zell en dro dezhan,
 a zantaz he galoun mantret hag he zaoulagad beuzet a
 zour. Guelec'h a reaz ar bed-ma holl, sebeliet en eul linser

gaon, evel ma vez er goan, goloet an douar gant eur pallennad erc'h ; guelede a reaz er memez amzer, petra ioa penn abek euz eun dristidigez ker bras hag e lavaras en heur hirvoudi : « *Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde* : ne velan er bed holl, nemet leac'h da skuilla daelou, rag n'euz den mui hag a zonz-fe a vir galoun ! »

Evel ar prophet Jeremiaz, pa raan euz ar gador-ma eur zell var ar pezh a dremen, evel d'han me rank lavarret : « an dristidigez en em astenn var an douar. » Hag amañ, va Breudeur ker, n'eo ket euz malheuriou an amzer eo e komzan. Oh ! a dra zur, ni ho peleien, a garfe gueled hor bro baour stard var he hellou ha sounn he fenn evel gueach all, e leac'h he guelet blounset, gouliet, dantet holl, astenned a blad evel eur glanvourez. Mez goude holl, ar bed-ma n'eo nemet eur skabel, lakeat dindan hon treid evit pignat d'an Eny hag eur skabel ha na dle servichout nemet nebeudik amzer. Pa na ve ket ker flour, ken pinvidik-se, an dra-ze ne ra ket kalz a dra ! Mes sounjal a dlean en eur malheur brasoc'h : sounjal en distruj great en eneo kristen, sounjal e dallentez ar re ne gomprenont mui pe evit petra int krouet gant Doue. Hag an niver euz an dud-ma, a zeblant mont var gresk atao.

Evesaomp kentoc'h ha guelomp.

Evel ma zeuz e skeul an Eny meur a bazen, huelloc'h an eil eget heben ha rag-se tostoc'h da Zoue, er memez tra, pa bellaer dioc'h Doue e tiskenner baz ha baz hag izelloc'h-izella gant skeul an ifern.

* * *

Var genta pazen ar skeul milliget-ze, me a yel eur rummad tud ha ne c'hellan da henvel nemet dre eun hanon doaniuz : Ar c'houstiansou daou-hanteret, ar c'halonou tro-distro.

An dud-ma, zo hirio da Zoue ha vare'hoaz d'an drouk-speret. Da vintin, da noz, e raïnt eur bedenn benag, mez e kreiz daou benn an deiz e vernint pec'het var bec'het ; da zul e teuint d'an oferen, mez en eur vont euz an iliz e zaïnt da glask plijaduriou difennet. Marteze, e roïnt eun aluzen benag d'ar paour, mez goude beza dre laeronsiou kemeret an hanter muioc'h divar goust an nesa. Ho c'haloun a zo evel eun dachen a vrezel : piou a vo ar mestr ? Pe lezen Doue, pe lezen ar bed ? C'hoant ho deuz da dremen diouz an diou gostezen. Eun troad a zalc'hont var skeul an Eny, eun troad 'zo var skeul an ifern ; eun dourn a ginnigont da Zoue, mez gant an dourn all e talc'hont krog er pec'het. C'hoant ho deuz, var eun dro, da zervicha daou vestr dishenvel. Ho brasa malheur eo rag ma c'hankounac'haont e c'houlenn Doue tout pe netra. Ne fell ket d'ezhan euz eur galoun daou-hanteret. Goulenn mad a ra savetei hon ene : ia gant ma vezo distrouezennet, disklabezet mad diouz kement a zifenn he lezen. Ha setu, eün hag eün, ar pezh na fell ket d'ar rumm dud-ma. Eüruz e vent da vont da heul an Aotrou Doue, mez gant ma ho lezo da stleja d'ho heul kant ha kant tra kontrol-beo d'he volonte. Ha neuze setu petra zigouez !

Nebeut ha nebeut an troad a zo var skeul an Env a zisken; an dourn a zo e dourn Jesus-Krist a ziskrog hag an eil dra o sikour heben, abarz dale pell, an dud a guez var eil pazen an ifern.

* * *

Ama var ar bazen-ma, me a gav eur rumm all a dud. N'ho deuz ket c'hoaz, ar re-ma, troet kein a grenn d'ho Doue. Esper ho deuz, da gaout c'hoaz digemer er barados. Lavaret a reont : « Red mad eo d'in savetei va ene, ha me he zavetaio. » Lavariou mad aleiz, mes nebeut a oberiou mad. Me a jecho a lavaront, ha na jenchont morse; me a zilezo ar pec'het, ha n'hen dilezont ket; me a heulio ar vertus ha n'hen heuliont, morse. Anter-c'hoant, atao, da ober ar mad ha da guitaad an drouk, mez gueach hebed eur c'hoantegez guirion. Henvel int ouz ar pezh ma zoa bet sant Aogustin araog ma teuaz euz eur pec'her braz da veza eur zant hag eun doctor eus an iliz : *Sarcinā sæculi quasi somne dulciter premebar. Cogitationes quibus niti meditabar similes erant conatibus expergisci volentium*. Henvel oa ouz eun den o klask dihuna. Digeri a ra he zaoulagad hag ho zerri ker buhan, sevel en he gouazez ha kuez a kercent var he benn-vele. Hanter zihunet eo, mez ar c'houked a zeu en dro d'hen trec'hi.

Mez, va Breudeur ker, petra dalv guelet eur vezen o tougen delliou ha bleunv ma ne ro morse frouezen hebed, pe mar teu ar frouez a zouge da gueza deuz ar brank araog ma vezont hanter-zare. Red eo dougen

frouez, dougen frouez mad, dougen frouez padus : *Ut fructum afferatis et fructus vester maneat*. Hi ive a bro-met kalz ha ne roont morse netra. Ho bolontez vad a ia da netra. Ho desirou a ia e teuz ha d'ezho me a rank digas da zounj euz eur gomz lavaret pell-zo : Pave an Ifern a zo great gant c'hoantegeziou mad mez dinerz, gant hanter c'hoantegeziou.

* * *

Euz ar stad-ze dija trist, e kouezont prest en eur stad c'hoaz tristoc'h : disken a reont, heb dale pell, var drede baz skeul an Ifern.

Beteg hen e sounjent c'hoas e Doue, en ho ene, en ho zilvidigez. Sounj didalvez evit guir, mez eur zounj evelkent hag a leze gant an esperanz da ober guelloc'h, ar galoun hanter-zigor evit gras Doue. Brema er c'hontrol ne zounjer mui pe gozik mui, ha mar teu eur veach benag eun hevelep sounj er speret, prim ha prim e vez taolet a gostez. Respountet e vez ar pezh a respountaz, guechall, da zant Paol eun nebeut tud euz a gear Athen : *Audiemus te de hoc iterum*; divezatoc'h ni a velo an dra-ze. En eur ho guelet e ve lavaret ne ma int er bed, nemet evit traou ar bed ha n'hen deuz an den, en tu all d'ar bez, netra da zouja na netra da esperout,

« Jesus-Krist, va Zalver, da Vartha guechall, c'houi a lavare : Martha, Martha, kalz prez a zo varnoc'h, en em jala 'rit gant meur a dra ha koulskoude, neuz nemet eun dra red. Hi ive an dud-ma, a zo varnezo kalz a

brez, en em jala 'reont, en em nec'hi awalc'h. Nag a brez, nag a jal evit afferiou ar bed, evit ho labour, ho c'hem verz, evit en em huellaat en enoriou, evit kreski ho danvez : nag a brez, nag a jal evit ar pezh a zell ouz ho flijadur, nag a brez, nag a jal, aliez, evit bernia pec'het var bec'het, disurz var disurz ; nag a brez, nag a jal, nag a boan evit ar c'horf paour, an tammik ludu-ze great a zouar he barnet da zistrei e douar. Mez evit an Ene, evit he guiska, he maga, evit he lakaat mad gant Doue, evit gounid dezhi er bed all eur c'hornik plas e baradoz an Eternite ? « *Audiemus te de hoc iterum* : varlec'h ni a velo. N'hon deuz ket amzer evit brema : pep tra d'he dro. »

Pep tra d'he dro ! va breudeur ker, hag an dra red, an affer heb mui ken a vez atao lezet varlec'h, ne zeu gueach hebed he zro ! Tra ziez da goumpren ha koulskoude, hirio en deiz tra vir, kalz re vir evit kalz tud.

* * *

Ha mont a c'hellomp-ni pelloc'h c'hoaz dioc'h Doue, trei kein c'hoaz muioc'h d'ar baradoz, diskeni c'hoaz izelloc'h gant skeul ar pec'het ? Ia va breudeur ker, eur bazen all a zo, an izella, an diveza, an hini zo stok deuz dor an ifern : *cum in profundum venerit, contemnit*.

Eun amzer zo bet ha ne vije ket en hor bro, dreist holl en hor bro Breiz-Izel, kavet ar seurt tud-ma. Hon tud kos zoken, ar re anezho ha na vevent na direbech na dibec'h, a jomme da vihana stard en ho c'hreden. Evitho, eun den difeiz, dizoue, hag eur penn skany,

diboell, divoued, a ioa var 'n hed tost ar memes tra. Mez da heul iez ha gizioù hon tadou koz, ar feiz katholik diskolpet tamm ha tamm, a vihana bemdez hag avechou e c'halfemp guelet hirio, lod tud taolet gantho ho relijion dreist penn eur skoaz, ho mez dreist ar penn-skoaz all, hag a ia beteg tenna foug euz ho buez difeiz.

Goap a reont euz a lezen Doue ha goap euz ar re a heuil anezhi. Komzit dirazho a varadoz hag a ifern hag e respontint dre eun taol penn skoaz hag hen deuz an doare da lavaret : « Kouchennou holl ha netra ken ! Pa vez maro eun den, eo maro korf hag ene. Ha Doue, ma zeuz eun Doue, na daol ket ouzomp muioc'h a evez eget na daol ouz eur prenv douar, a flastromp gant seul hor botez. » Penaos eta, int-hi diskennet beteg aze ? Rak er penn kenta e kredent ar pezh a gredomp, e zoant ar pezh ma zomp. Ar vadisiant zo var ho zal. Hag holl, — nemet evit unan benag na ve ket guir — holl int bet maget var barlen eur vamm a zoujanz Doue. Eun amzer zo bet, hi ive a bede, hi ive a zelle gant fizianz varzu an Env. N'int ket kouezet, en eun taol kount. Ho c'hallonou a zo bet henvel deuz eun dachen a vrezel, pell hag hir amzer. Gourennadek ha stourmad ' zo bet enni etre al loden vad hag al loden fall a gavomp ennhomp. Mez nebeut ha nebeut al loden vad he deuz ranket plega. Eur veach an amzer, ar goustianz a zave c'hoaz he mouez klemmuz. Mez deiz ha deiz pouez eul levr fall, pouez eur pec'het mezuz, pouez troad eur mignon direol, en eur ger, pouez eur vuez hag a vern

pec'het var bec'het, dizurz var dizurz, ho deuz mouget he c'hlemmou. Ha setu int-hi, brema, an dud-se gueach all hor breudeur dre ho feiz, dre ho oberou mad, evel kaledet en ho stad trist, red dezho evit kousket disoursi lavaret ha klask kredi : « Va flaneden ne ma ket dreist planeden al loan divadez.

* * *

D'ar pevar rumm dud-ze, petra lavar-in-me, va breudeur ker? Lavared dezho koll kourach? Doue ra viro. Eur gomz velloch a gavan el leoriou sakr, hag evel skrifed evitho : *Surge qui dormis* : c'houi hag a zo kousket er stad a bec'hed, dihunit. Faziet oc'h diyar an hent : distroit var ho kiz. Re bell amzer ho c'heuz troet kein da Zoue. Lavarit hirio, evel ar mab prodig : *Surgam et ibo ad patrem* : sevel a rinn ha mont da gaout va zad.

Mez — ha setu an eil guirionez a dlean displega dirazoc'h araog echui — na zaleit ken, na c'hortozit ket pelloc'h. Peb dale, a ve var eun dro, beza dianaoudek, kaout disprijanz, beza kemeret gant ar follentez.

* * *

Va breudeur ker, e c'hell beza en hon touez, unan benag hag hen deuz abaoue kals pe nebeut amzer, dilezet servich Doue. Mez n'euz nikun hag a lavarfe a vir galoun : « Ruillet eo ar voul ha mont a raio e leac'h ma karo ! » N'euz nikun hag hen defe lavaret evit mad, kenavezo d'ar baradoz, en em verzet d'an diaoul, ha

lakeat he ene, evit arez, dindan ivinou dir eur mest ken kriz. Mez ar pezh a lavar kalz, marteze, eo kement-ma : « Me c'hoar awalc'h e meuz ezom, ezom braz da jench buez, da zistrei. Mez ive, va bolontez eo hen ober, nann hirio dioc'htu na varc'hoaz, mez varlerc'h, pa vezo deut ar pred ; evit c'hoaz n'eo ket dispail. »

Ouz ar re-ma eo e komzan ha dezho me lavar : izom ho c'heuz da jench : hen anzao a rit. Mez kerkent e lavarit ouspenn : ne jenchin ket dioc'htu. Divezatoc'h : me a joazo va devez ! Ha me 'rank lavaret deoc'h da m'zro : « Va Breur, va C'hoar gristen, en eur gomz, en eur veva e giz ma rit, c'houi a zo dianaoudek e kever Doue ha dianaoudek en ho kever ho c'hunan. »

* * *

Dianaoudek e kever Doue.

Setu ama eun tad ha ne glask nemet mad he vugale ne c'houlenn nemet ho lakaat eüruz. Kement hen deuz, he di, he zanvez, he labour, he boan, he vuez, holl int evitho. En distro euz eun hevelep madelez, ne c'houlenn euz ho ferz nemet anaoudegez vad ha karantez. Ne c'houlenn nemet ma vezo gantho karet, meulet, respetet. Ne c'houlenn nemet ma na vezo ket dre ho c'homportamant, dizhenoret he hano, nemet ma ne ranko ket ho dizherita abalamour d'ho dispignou foll, ho lakaat er meaz abalamour d'ho buez diroll, ha pa goumzer anezho dirazhan, plega he benn da skuilla daelou.

Mar teu, goudeze, unan benag euz ar vugale-ze, da ranna kaloun eun hevelep tad, da daol dismeganz var

an hano a zoug, d'her c'huitaad, d'hen dilezel, ma respountont d'ezhan pa ho galv, pa ho fed da zistrei : nann c'hoaz atao ; ni 'jommo c'hoaz da ober hor penn, da ober ar pezh a ra ho tisplijadur, divezatoc'h ni zistroio, ha da c'hortoz ni 'lez ganeoc'h ho ti da guzat ho mez hag ho taoulagad da wela.

Va Breudeur ker, petra zonfac'h euz ar vugale-ze ? Pe seurt hano a rofac'h dezho ? Piou ac'hanoc'h a garfe sevel he vouez da lavaret : « Fouge a mez o tiskleria e zoun unan anezho. »

Mad va Breur, mad va C'hoar, mar choumit var digarez e tistroot varlerc'h, da loueda er stad a bec'het, c'houi, c'houi hoc'h unan, eo ar vugale dinatur, ar vugale dianaoudek-se : *tu es ille vir*. Rag setu ar pezh a rit d'an Aotrou Doue, ar pezh ma zoc'h e kever ar guella, ar c'harantezusa, an tenera euz an holl dadou.

* * *

Dianaoudek e kever Doue, c'houi a zo er memez amzer, dianaoudek en ho kever hoc'h unan.

Va Breudeur, dibaot eo kaout eun den, zoken ar brasa pec'her, ha ne ra ket enn eil devez pe egile, eur mad benag. Rak ar pec'het, ne voug ket en eun taol kount, pep santimant mad er galoun.

Hogen, koulskoude, kement a ra ar pec'her, ha keit ha ma vev en he bec'het, a zo kollet evit an ene ha n'ho deuz mirit ebet dirag Doue. Nann ma ve pec'het kement a ra ar pec'her, nann kennebeut ma na jervichfe da netra an oberou mad a c'hell da ober. Rag didostaat a

reont, marteze, heur ar gonversion. Mez ive ne bouezint netra e balanz ar barner just, ne dalvezint seurt dirag Doue er bed all ; ne vezo dezho roet rekoumpanz ebet en eternite.

* * *

Ouspen ma zeo beza dianaoudek, eun hevelep sounj a zo eun disprijanz ar vrasa evit Doue.

Petra eo, a gav deoc'h c'houi, ar pezh a zo a grisa e passion Hor Zalver Jesus-Krist ? Evit guir, kris eo bet evit Jesus, c'houezi an dour hag ar goad ; kris beza skourjezet ha goapeat gant ar zoudardet ; kris santout drein ar gurunen spern o vont tre, beteg an empenn ; kris rankout dougen he unan ar groaz ma tlie varnhi mervel ; kris kaout he dreid hag e zaouarn treuzet gant tachou ; kris rankout mervel etre daou laer ha klevet var he dremenvan goaperez he vourrierien. Mez va Breudeur ker, eun dra zo c'hoaz hag a dle ervez va c'hreden, beza eat dounnoc'h e kaloun Hor Zalver.

D'ar mare-ze 'talc'hed er prizoun eun den fall, var eun dro laer ha muntret. Abalamour d'he dorfejou oa bet barnet d'ar maro. Pilat a gemer an den-ze. Hen lakaad a ra dirag ar bobl, tal-ha-tal gant Jesus-Krist, hag e lavar da dud Israël : Choazit a zaou unan ; lavarit pehini a fell deoc'h e vefe lammet he vuez diganthan.

Pobl Israël 'anaveze Barrabas. Anaout a rea ive Hor Zalver. N'oa ket tri devez, eun eur zounjal er burzudou a reaz, en dud vud roet d'ezho ar prezeg, en dud bouzar roet d'ezho ar c'hleved, er dud seizet roet d'ezho ar

c'herzed, en dud varo roet d'ezho ar vuez, hen doa lavaret : *Hosanna filio David* : Gloar ha meuleudi da Vab Doue, d'an hini 'zo tremenet en hon touez en eur ober vad da bep unan : *Pertransiit benefaciendo*. Selaouit koulskoude : *Non hunc, sed Barrabam* : Roit d'heomp Barrabas ha lakit Jesus d'ar maro.

Jesus-Krist gant he bobl, gant tud he vro, gant ar re hen doa great d'ezho kement a vad, lakeat izelloc'h evit al laer, evit ar muntrer, evit Barrabas ! Va Breudeur ker, pebeuz dismeganz !

Ha koulskoude, nag a bet en ho 'tueuz a ra da Zoue evel pobl Israël.

Ni ive, eun amzer zo bet a lavare : *Hosanna filio David* : meulet ra vezo Doue ! Ni her pede, her c'hare, her serviche. Goudeze eur muntrer, eul laer, muntrer ha laer an eneou, zo deuet : Sellet hon deuz ouz ar bed, ouz plijadureziou ar bed : Galvet oump bet da joaz, galvet oump c'hoaz, hirio an deiz, da lavaret piou a garomp, piou a fell d'heomp hag ar re ac'hanomp ne fell ket d'ezho distroi goude ar c'henta fazi a lavar evel pobl Israël : *Non hunc sed Barrabam* : ne fell ket d'heomp Jesus-Krist, roit d'heomp Barrabas, ar bed, ar pec'het, roit d'heomp an hini a laz hon ene, a laz guir eürusded hor c'haloun, an hini a laer hor lod e Baradoz Doue.

Chomm da veva er stad a bec'hed, ouspenn ma zeo eun disprijanz evit Doue, a zo ive eun disprijanz evidomp hon unan.

Va Breudeur, deuet eo ar c'hiz da glask ober goab euz

ar gristenien vad, euz ar re a ro da Zoue ar pez a zo da Zoue, d'an nesa ar pez a zo d'an nesa ha d'ezho ho unan ar pez zo dleet d'ezho ho unan.

Mad, va Breudeur ker, hevelebomp ha guelomp. Me a gar kaozeal sklear ha lavaret freaz ar pez a gavann guir.

Setu aman daou zen : unan great gant ar bed ar pez ma zeo. Ne meuz ket ar gourach, kerkoulz izomm na meuz ket da ober he boltred : lavariou, kenteliou, aliou, oberou ar bed, ni holl ho anavez. Eaz eo d'heomp anaout eta ive, ar re ho deuz en em roet d'ar bed-ze.

Tal-ha-tal ganthan, setu eun den all ; en em c'hreat hen deuz gant sikour gras Doue, ervez lezen an aviel. Ez iaouank e kar tad ha mamm. Mar d'eo dimezet eo fidel d'he bried, he laka he boan evit he renta eüruz. Mar hen deuz bugale ho diorren ervez Doue, e tesk dezho beza fur, e ro dezho skouer vad. Mar d'eo micherour e labour e koustianz, na laer nag he amzer nag he bae. Mar d'eo marc'hadour, ne dromplo den. Ha hent all, mar d'eo pinvidik e sikouro an izomek ; mar d'eo paour e klasko, en honestis, gounid he damm bara pemdeziek. Atao, e peb stad, da bep heur e klask ober plijadur da bep unan ervez he c'halloud. Ha mar mank eur veach benag d'hen ober, e c'houlenn pardoun digant Doue, pardoun digant an nesa.

Va Breudeur, piou a istimit ar muia ? E piou ho pefe ar muia fizianz ? Var dal piou e lakit ar gaera kurunen ? Evit, eta, en em istimout hon unan, ha meritout istim ar re all, oh ! ia, eun hent a zo : bevomp ervez hon Doue.

* * *

Eur gomz c'hoaz abars achui. Eun hevelep sounj a zo eun esperanz direzoun.

Ne c'hortozit ket a zeiz da zeiz, a lavar d'heomp ar speret glan : *Ne differas de die in diem*. Ha ni a lavar : « Gortozit c'hoas, o va Doue ; divezatoc'h ! Da lavaret eo, evit kozeal sklear, ne meuz ket c'hoaz duet awalc'h va ene, en em ruillet awalc'h e kreiz ar plijadureziou a zifennit ; n'oun ket bet c'hoaz pell awalc'h o planta ar gurunen spern en ho tâl, o kranchad en ho taoulagad. Lezit c'hoaz ar morzol em dorn da skei var an tachou. Gortozit ma frankain muioc'h gouli ho kostez gant goaf Lonjin. Divezatoc'h pa velin va izili dinerz, va c'hein kroummet varzu ar bez, pa velin ar bed o tec'het kuit, neuze, mez neuze hebken, me a zigaso deoc'h nemo-ranchou, lostennachou ar pec'het ! Me a joazo va bloaz, va miz, va dervez, va heur ; ha pa 'm bezo ho joazet, me ho kalvo, hag en em gonvertiso. »

Ah ! va Breur, c'houi en em gonvertiso a lavarit. Ha me am beuz aon braz n'en em gonvertisfac'h ket ha setu ama perak.

Evit en em gonvertisa, tri dra zo red, hag an tri dra-ze ne maïnt ket en ho kalloud. — Red eo kaout eur guir volontez, red eo kaout amzer, red eo kaout gras Doue.

Red eo kaout eur guir c'hoant.

Etre an Env hag an douar n'euz hent houarn ebet c'hoaz. Ne vezomp ket douget d'i. Red e vezo en em zougen, en em zevel hon unan. Red e vezo eta kaout eur guir volontez vad.

Hirio an deiz, ar volontez-ze a zo re ziners dija evit taol a gostez ar beac'h pounner a bec'hejou berniet var ar goustians. Ha goudeze, pa vezo pounneroc'h ar beac'h ha deuet biannoc'h bihanna hor bolontez, e peleac'h e kavimp ni an nerz a vank d'heomp brema ?

Da genta hor feiz na vezo mui ker krenv.

Er penn kenta e vez spount araog ar pec'het. Ar pec'het kenta a vez great, eo ar pounnera da zougen. Outhan e vez ar muia euz. Mez nebeut a nebeut et teuer d'en em voaza ha ne rear mui a van. Eun den pa zisken en dour a grèn gant ar riou. Abars nemeur e kav tom-moc'h ar mor. Ha pa dalv eo he izili he-unan eo a zo ieneat.

A eun tu all, ar goustians a zeuio da devel. En eur gear a vrezell, ar jeneral a laka eur gedour e tal ar porz-guint. Hag hen-ma, pa vel eun enebour o vont tre, a ro ditour, kelou d'he genvreudeur.

Doue, e tal dor hon ene, hen deuz lakeat ive eur gedour : mouez hor c'houstians : setu soudard an Aotrou Doue. Lezel a ra ar mad da dremen. Mez pa glask an drouk treuzi an or e teu da grial : arz al laer ! Hebken, pa gendalc'her pell da ober outhi ar skouarn vouzar, e teu nebeut ha nebeut da zemplaad, hag abars ar fin ne lavar mui netra hag eur goustianz *varo* he deuz dija eun troad en ifern. Eur c'hlanvour trec'het gant he boan a lavar : « Ne meuz mui drouk e nep leac'h. » Hag ar medisîn, en eur heja he benn, a lavaro d'he dro : « Chansuz braz e vezo mar teu mui da vad. »

* *

Red eo kaout amzer.

N'eo ket evit guir, an habaskder a vank da Zoue. Ger-vel, gedal a ra pell hag hir. Evelkent mar roe Doue d'heomp an devez deac'h, mar kinnig d'heomp an devez hirio, ne lavar da zen : « Me roio deoc'h an devez var-c'hoaz. » An amzer a zo e pleg he zourn : astenn ha krenna ' ra hor buez heb goud d'heomp, heb goulenn ouzomp. C'hui lavar : « amzer zo. » Ha Doue a respount : Baleit keit ha ma pad an heol gant æon na veac'h tizet gant an noz.

Amzer zo ! Setu ho tigarez. Hag an digarez-se a gavit pa vank dija an amzer. E maoc'h klanv. C'houi ' lavar : an dra-ma na vezo netra. Ar c'hlenved a wassa. Danjer zo. Ho kenta soursi a vezo neuze, lakaat urz, nann en ho koustians, mez en ho c'haferiou. Marteze, unan benag a gozeo deuz ar belek. Klasket eo. Mez n'her c'haver ket : *In peccato vestro moriemini*. Klasket, kavet eo, e ma e tal ar guele. Lavaret a ra : « *dispone domui tuæ* : lakit urz en ho puez. » Mez an drouk-speret zo en em gavet araog ! Re glanv oun brema. Pa vezo torret an dersienn : *In peccato vestro moriemini*. » Lskeomp e konfesaït. Mez pe seurt konfesion ? Eur gonfesion deuz a geid all great e kreiz ar boan hag e ker berr amzer ! Daoust ha glac'har ho peuz d'ho pec'hejou ? Pe seurt glac'har ? Ar pec'het eo a lavar deoc'h kenavezo kalz muioc'h eget na lavarit kenavezo d'ezhan.

Sellit, eme sant Aogustin, ouz Jesus-Krist o vervel. En he gichen, zo daou bec'her, unan a bep tu. A zaou,

unan a zo salvet hag egile kollet. Unan salvet da heur he varo evit na gouesfot ket en dizesper, mez unan heb-ken, evit na gemerot ket re a fizianz : *Unus ne confidas, unus ne desperes !*

* *

Red eo erfin kaout gras Doue.

Ia, Doue a zo mad, mad e kever an holl, mad zoken e kever ar pec'her. Mez evelkent, pe lez nemet eun nebeut, ober goap anezhan : *Non illudetur Dominus*. Kinnig ara da bep den grasou ordinal. Mez ar pec'her o vervel hen deuz izom a c'hrasou brasoc'h. Ha Doue n'ho ro ket atao. Soursi hon deuz bet a Vabylon, eme ar prophet, n'eo ket en em bareet : *Lezomp anezhi : Derelinquamus eam*. (Jerem.)

Pec'her, pec'herez, Doue hen deuz ho klasket heb ho kaout ; ho kalvet, heb respount hebed euz ho perz. C'houi d'ho tro, her c'hlasco ha n'her c'havot ket : *Quæritis me et non invenietis*. Goasoc'h c'hoaz ! her c'haout a reot. Dont a reio var ho tremenvan, mez n'eo deuet nemet evit c'hoarzin deoc'h goab d'he dro : *ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo vos*. Va Breur, va C'hoar baour, poezit mad ar gomz-se. Doue eo hen lavar. Ar bed a dremen. Ar vuez a ia kuit. An Eternite a zeu ha var dreujou an Eternite-ze, Doue ho c'hoarzin goap d'he dro d'he grouadur goapuz.

* *

Va Breudeur ker, distroomp eta.

Israel, guechall, a gasas Joseph da glask he vreudeur

all. Ha Joseph pa zeaz n'ho c'have ket. Eat oant pelloc'h. Goulenn a ra digant eun den o tremen pe varzu int troet : klask a raan va breudeur, emezhan : *Quæro fratres meos*. Me ive ho klask, da zigas da di ho tad.

Adeamus ergo cum fiducia, ad thronum gratiæ ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Deomp gant fizianz. Doue zo trugarezuz. Astenn a ra d'heomp he zourn ha kinnig he c'hrasou. Amzer hebet ken talvoudus : *In auxilio opportuno* : Na zaleomp mui.

Eun tad santel en deuz lavâret : *timeo Jesum transeuntem et non redeuntem* : Neac'h am bevez o velet Jesus o vont abiou gant aon na zistrofe ken. Jesus a dremen. Lavaromp d'ezhan : *manenobiscum Domine* : chomit ganheomp. Deomp d'he heul. Bezomp var aon na zistrofe ken.

AMEN.

IV

PREZEGEN

Var ar pec'het marvel

Vae vobis impii qui dereliquistis legem domini altissimi.

Mallos deoc'h, tud fall, hag ho peuz dilezet lezen an Aotrou Doue.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Evit klevet an dud o prometti gwaleur, ne dleomp ket ober re a van. Aliez e c'hourdrouzont heb abek, aliesoc'h c'hoaz, n'ho devez ket ar galloud da zigas ho gourdrouzou da vir na da ober d'heomp an holl drouk ho deffe c'hoant.

Goude holl, ha pa c'halfont noazout d'heomp ervez ho mennoz, ober d'heomp koll hor madou, hor brud vad, hor buez zoken, ar gaou-ze, pegen ankeniuz benag e c'halfe beza da c'houzanv, na ve ket evelkent, peb tra poezet mad, eur gaou diremed. Rak chomm a c'hell ganheomp c'hoas madou ar bed all, buez an eternite hag hor brud vad dirak Doue.

Mez pa glevomp o c'hourdrouz eun Doue leal ha ne

c'hourdrouz, morse, heb guir d'hen ober : eun Doue ma-delezuz hag a zo he vrasa plijadur rei he vennos d'he vugale, eun Doue holl c'halloudek hag a c'hell atao, derc'hel mad d'he c'her, digas he c'hourdrouzou bepred da vir, hor skei en hor c'horf, hor skei en hon ene, hor skei er bed-ma, hor skei er bed all, hor skei epad an amzer, hor skei epad an Eternite, penn-da-benn. Oh ! pa zisklerio an Doue-ze gwaleur, krenomp ! Krenomp gant spount hag evesaomp piz e goueled hor c'houstianz, gant aon ma ve ouzomp e selfe ar gourdrouzou-ze.

Hogen koulskoude, va c'henta komz hirio, setu hi eur gomz hag a deu da ziskleria gwaleur, eur gomz hag a ro mallos : *Vae vobis*. Gwaleur, mallos da biou ? Gwaleur, mallos d'heomp-ni tud iaouank a veac'h deuet var an douar, d'heomp-ni tud e kreiz hon nerz, d'heomp-ni tud kroummet dindan pouez ar bloaveziou ! Gwaleur, malloz d'heomp holl pa hon deuz pec'hed : *Vae nobis quia peccavimus*.

Hag evit guir, va Breudeur ker, ne anavezan nemet eun dra, unan ebken hag a zeufe da stroueza, da gaea ouzomp hent an Envou, da zevel eur speuren etre Doue ha ni : ar pec'hed.

Mez ar pec'hed eo krouadur an drouk-speret hag a zo gaouiad evel he dad. Red eo eta, dizelei d'ezhan he dâl evit ma her guelimp er c'his ma'ma, e guirionez, ha ma c'hanavezimp peger braz gaou a ra ouz an den, peger braz ouz he gorf, peger braz gaou ouz he ene.

Evit ne vezin ket re hir, me a lezo, hirio a gostez, loden an eternite. Guelomp hebken, loden ar vuez-ma.

Ar pec'hed, er bed-ma, a ra gwaleur ar c'horf, a ra gwaleur an ene. Setu e daou c'her ar gelennadurez-ma.

* * *

Ar pec'hed marvel, er bed-ma, a denn gwaleur var gorf an den.

Va Breudeur ker, eun impalaer en he rouantelez, eur general e penn he arme, eur c'habiten a vor var he lestr, a dle, araog pep tra, merka he renk hag he zever da bep hini. Goude ma ho devez merket, diskouezet ho rouden d'an holl, e tleont gouarn gant karantez evit guir, mez ive gant nerz. Ha pa zeu eur re benag dre ho faot ha gant goeziegez, da derri ho lezennou, an impalaer, ar c'habiten, ar general a dle kastiza kement hini 'vank d'he zever. Eun dourn evit rekompanzi, eun dourn all evit kastiza, setu e pe c'hiz e c'hallont derc'hel an urz vad.

Hogen, va Breudeur, dreist holl bennou braz ar bed-ma, e zeuz eur Roue ; eur roue brasoc'h, galloudusoc'h eged ar re all, eur Roue hag hen deuz da c'houarn, nann eur rouantelez hebken, mes an Env, an douar ha kement a zo etre an douar hag an Env.

Hag ar Roue-ze, rak ma ra pep tra gant pouez, gant urz ha gant muzul, a verk da bep unan ac'hanomp dre be rouden kerzet, petra da ober, dioc'h petra en em ziwall ; ha rag ma zeo santel, douget evit ar mad, e fell d'ezhan araog pep tra e rên-fe an urz vad etouez he sujidi. Setu perak euz he berz, ar c'haera promesaou great da nep a ra mad ho dever, mez ive ar pounnera gour-

drouzou douget a eneb ar re a vank d'hen ober. Hag ar gourdrouzou-ze, n'int ket euz he berz, spountaillou bugale na krosmol avel.

Ho digaz a ra da vir, ervez he c'hoant, d'an heur merket ganthan hag en despet da bep tra.

Selaouit kentoc'h ha guelit : an testeniou ne vankont ket.

Setu ama da genta, testeniou an amzer dremenet.

En amzer-ze, Doue evit kastiza ar pec'hed, ne espernaz ket an daou-zen kenta, he grouadurien ar muia karet.

Adam hag Eva a zo ganthan, lakeat da ren var an holl draou krouet. Lojet e Baradoz an douar e tremenont ho amzer e kreiz eur blijadur heb he far. Ne anavezont nag ar c'hlenved, nag an dienez, nag ar maro. Pep tra a gavont ervez ho c'hoant eb na berrentez na labour boaniuz. Mez en eun taol kount, me ho guel barnet da c'hounit ho bara divar bouez ho divreac'h, barnet d'ar c'hlenvenjou, d'ar poaniou, d'ar maro. Hag ar penn-kaos euz eur blanneden ken dishenvel dioc'h ho flanneden genta eo ar pec'hed hebken. Torret ho doa lezenn Doue, en eur zribi euz ar frouez difennet outho.

Doue ne espernaz ket an niver braz a dud a rank-je da skoi.

Var dro c'huezek kant vloaz goude krouidigez ar bed, an holl, koulz lavaret, ho devoa troet kein d'an Envou. Ne glaskent ho flijadur nemet e kreiz dizurziou ar bed. Epad kant vloas, Doue a c'hortoz : pedi a ra, gourdrouz

a ra ive : an dud a jomm bouzar ! Doue neuze, a zastum ar c'houmoul da zigas eur glao a bil. Hag ar mor a ziloc'h da weledi an douar ; an dour a bign beteg pemzek ilinad dreist an huella meneziou, hag an holl grouadurien nemet Noe hag he dud, a zo beuzet gant an diluj.

Doue ne espernaz ket ar pennou bras, ar pennou kurunet.

Ni, avechou, dirak ar pennou bras a rank stoui hon tal ha chomm dilavar. Mez Doue, aliez, var an huella pennou a ziskarg ar pounnera taol...

D'an abardaez-se, eur roue gallouduz a roe eur goan vras, en he balez. E kreiz ar guir vella plijadur, setu hoc'h en em ziskuez eun dorn mysterius, hag an dourn-ze a skriv var moger ar zal teir gomz dianav : *Mane, Thecel, Phares*. Ar Roue pa vel, a jomm sabatuet holl. Petra eo an dourn-ze ha petra ar pez a skrif ? Orjellad a ra var he gador ; eur c'hoezen ien a zired diouz he dal ! Eur vech c'hoas petra eo an dourn, petra eo he skrid ?...

Balthazar, Kaluriou sakr templ Jerusalem ho c'heuz lakeat da zigas ! Great oant evit meuli ha trugarekaad Doue, ha c'houi a ziskarg enho guin an dizurj hag ar vesventi ! Setu perak : *Mane ! Thecel ! Phares !* Ho tevezioz a zo niveret ha deuet eo an diveza : poezet oc'h, ha kavet re skanv hag ho rouantelez a vo roet da eun all.

Doue ne espernaz ket he bobl he-unan.

E korn an hent, eun den a velan distroet da zellout ouz Jerusalem. Savet e voa bet ar gear vraz-ze, evit ma vije enghi anavezet, meulet ha karet hano ar guir

Doue. Ha koulskoude, kaloun ar prophet a zo mantret, he zaoulagad a zo beuzet a zour. Jerusalem, ar gear zantel, a vel distrujet gant an tân hag he bugale pe lazet gant ar c'hleze pe dreinet varzu eur vro estren. Ha neuze, test euz eun hevelep tristidigez, Jeremias a sko var boull he galoun hag a lavar gant irvoud : Gwaleur d'heomp-ni, rag pec'het hon deuz ! *Væ nobis quia peccavimus!*

Doue ne espernaz ket zoken he vab he-unan, Jesus-Krist hor Zalver benniget.

Evit prena an dud, an eil phersoun deuz an dreindet sakr a zo bet karantezuz awalc'h evit disken euz an Env var an douar ha kemeret eur c'horf hag eun ene evel deuz hon re ni !

Guir Doue koulz ha guir den, var eun dro, ne c'helle ket kaout ha n'hen deuz ket bet d'en em rebech an disterra pec'het e nep giz nag e nep amzer. Ha hent all, e tlie kaout, hag hen devoa, an holl skiant, an holl furnez, an holl zantelez, an holl vertuziou a zere ouz guir vab ar guir Doue. Hag eun devez, e c'hellaz lavaret e guirionez ar c'homzou-ma : *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Piou ac'hanoc'h a damallo din-me eur mank benak ? Ha koulskoude, va Zalver teir gueach sakr ha teir gueach santel, me a glev lakaat ac'hanoc'h izelloc'h eget Barrabas al laer, ar muntret. Me a glev an taoliou skourjez o tispenn ho korf sakr. Me a vel ar zoudardet o skopad ouz ho tâl hag o rei deoc'h javedadou. Me a vel ho penn kurunet a spern, ho treid hag

ho taouarn treuzet gant tachou, ho kaloun toullet. Me ho kuel etre daou laer staget euz eur groaz evel eun den fall ha lakeat da chouzaon ar maro ar mezusa, ar c'hrista c'helfed da goupren.

Ha perak, va Breudeur ker, perak eun hevelep poan, eun hevelep angoni, eun hevelep maro ? Abalamour Jesus-Krist, daoust n'hen doa morse great pec'het ebet a ioa en em rentet, en em c'hreat kred evidomp-ni. Kemeret hen doa, var he gount, ar beac'h pounner euz ho pec'hejou hag ar boan dleet d'ar pec'hejou-ze : *Tradidit seipsum pro nobis.*

Setu kentel an amzer dremenet.

* * *

Ha brema, mar greomp eur zell en dro d'heomp, ni a gavo eur gentel all.

Mervel a velomp. Goad a red. Trouz ha lazerez a zao. Reuz, naonegez ha goalinier a bep giz en em astenn var an dud. Ha perak ? Pep hini a glasko en dra ma hen devezo c'hoant, ar penn kaoz a gement-se holl. Mes evidon-me, me, pa ho guelan, a zeu ker buhan a zonz din deuz komzou al leoriou sakr : *Mors, sanguis contentio et rumphæa, oppressiones, fames et flagella super iniquos creata sunt* : an traou-ze holl ne zavont nemet euz eul leac'h, euz ar pec'het : ne zeuont nemet evit eun dra : evit kastiza fallagriez an dud : *Super iniquos creata sunt.*

Eur Roue, a Vro-'Chall, guechall, pa felle d'ezhan en em zizober euz eun enebour a roe urz d'her griad en eul linser ha goude beza lakeat skriva var gourre ar

c'houmzou-ma : « Lezit da dremen justis ar Roue ! » e rea hen taol, en eur ster. Hag ar c'horf paour, ruillet ha diruillet gant an dour-red, a iea da zeski d'an dud, penaoz en em venje Lois unek.

Ha me, pa zellan ouz trubuillou ha gwaleuriou ar bed-ma, a gav d'in guelel ive varn'ho skrifet : Lezit da dremen justis an Aotrou Doue.

Mez, a lavarot, marteze d'in, me a meuz pec'het, me, ha ne zeuz ganhen digouezet drouk ebet : *Peccavi, et quid accidit mihi triste ?*

Va Breudeur ker, mar d'eo guir kement-se, krenit eta muioc'h a ze. Seul huelloc'h e vez savet ar morzol, seul bounneroc'h e vez ive an taol a guez var an anne. Doue a c'hed : mez e ma savet he vrea'h. Abred pe zivezad he zourn a ziskenno ! Krenit. Beteg hen c'houi 'zo bet espernet. Mez en dro deoc'h, nag a bet a zo bet skoet ? Perak an den iaouank-se, maro e kreiz he vrud ? Kuezet ar morzol var an anne ! — Perak ar plac'h iaouank-se dishenoret ? Kuezet ar morzol var an anne ! — Perak an den-se pleget ganhan he benn, etouez an dud all ? Kuezet ar morzol var an anne ! — Perak ken aliez a zen, guechall pinvidik, a rank hirio hag ho bugale d'ho heul, asten ho dourn a zor da zor ? Eur zell var ho buez tremenet a ziskouezo deoc'h labour ar pec'het.

Pec'het e meuz ha ne zeuz ganhen digouezet drouk ebet ! *Peccavi. Et quid mihi accidit triste ?*

Evit guir, madou ho c'heuz marteze. Marteze, ouspenn, e zoc'h doujet, enoret, istimet zoken. Evit komz evel

ma komzit : ar voul zo ganeoc'h. Hag he ruil a rit en tu ma karit. Ha neuze, sounn ho penn en despet d'ho koustians fall, c'houi a lavar : *Et quid mihi accidit triste ?* Hag ar re vad en eur ho kuelel a lavar, meurvad, lod anezho da vihana : « da betra beza den mad ? Ar re fall ho deuz ar muia chanz. »

Gaou ha fazi, va Breudeur ker. Pec'her, pec'herez oc'h ? hag espernet evelkent ! Mez abalamour da betra ? — Marteze en ho ti eur pried, eur vamm, eur c'hrouadur a zo dre ho fedennou, o c'harben dourn an Aotrou Doue. Ha Doue dre druez ouz he vugale vad a espern evit eur pennad amzer, he vugale fall. — Marteze etouez ho techou fall, ho c'hoberou digoustians, e zeuz eur pleg mad benag hag eun nebeut oberou kristen. — Marteze eun devez, eur paour keaz, bet d'ezhan an aluzen e toull ho tor a lavare : « Va Doue, r'ho pezet truez ouz an den hen deuz torret d'in va naon ha goloet va diskoaz ! » Ha Doue, digor he skouarn da beden eun den just, a lavaras d'he dro : « Mad, ia, red eo d'in rekompansi ar mad hen deuz great an den-ze, e keit ha ma vo var an douar. Ne c'hellin ket he rekompansi er bed all, rekompansomp anezhan er bed-ma. Roomp d'an den-ze ar pez a glask : danvez, iec'het, plijadur : pae didalvoud roet d'an dud ken didalvoud hag hen, eme sant Augustin, *receperunt mercedem suam, vani vanam.* » Doue a bae he zle. Mez d'he dro, Doue a c'houlennno beza paet. Ar vuez-ma zo berr. Ar maro 'dosta kammad ha kammad. Ha goude ar maro e teu devez an Aotrou Doue.

Peccavi : et quid mihi accidit triste ? Petra a zroug ? Sarromp ama mar kirit levr an traou a zianveaz ha digoromp eul levr all, eul levr kuzet, eul levr hag a skrivomp en hor c'hreiz : levr ar goustianz, levr an ene. Guelomp labour ha dispac'h ar pec'h et ebarz el levr-ze.

*
*
*

Va Breudeur, tri den zo hag a ra bepred aoun d'in : al laer, ar bourreo, ar muntre. Rag al laer am laka deuz a binvidik da veza paour ; ar bourreo a ra d'in gouzanv poaniou spoutuz ; ar muntre a denn diganhen ar vuez.

Mad, kristenien, ar pec'h et marvel a zo, var eun dro, laer, bourreo ha muntre an ene.

Ar pec'h et marvel eo laer an ene.

Va Breudeur ker, gout a rit mad petra eo eul laer ha goud mad petra 'ra. Al laer a gemer, dre finesa pe dre nerz, ar pezh n'eo ket d'ezhan : aour, arc'hant, greun, dillad. Holl ho c'hav mad. Hag ar pezh a lez var he lerc'h a vez direnket, fuillet, sklabezet, torret. Ha neuze pa deuit, varlerc'h, da daol eur zell var ho ti, pa veloc'h ho c'harmeliou torret, ho tiretennou goullou, ho c'holl beadra eat e teuz, c'hui a lavar gant disesper : « Va Doue, koulskoude, kement all a boan em boa me kemeret evit dastum va zammik danvez ! Kement all em boa me labourret en noz, en deiz, en ti, er park, dindan an eol, ar glao, an avel ! Me zo bet digernez ouzin va-unan, dizamant ouz va c'horf paour ! Esperout a rean kaout bara

dibreder em c'hosni ! Ha setu me, en eun taol kount, lakeat var ar c'holo. Kement am boa zo laeret d'in : ne jomm ganhen nemet daoulagad da skuilla daelou ! »

Mad, va Breudeur ker, mar ho c'heuz pec'h et, me a ia da ziskuez deoc'h, eun ti all, ti ho c'hene, laeret c'hoaz muioc'h, distrujet e pep gis.

Eun devez oc'h bet douget ama, d'an iliz-ma, deiz ho padiziant. Ha neuze, d'an deiz-ze, ho c'hano a oa skrifet var gainerou ar Zent. Ho c'hene a ioa meurbet pinvidik : doujanz Doue, karantez Doue a ioa en ho kaloun. Divezatoc'h e zoc'h adarre, deuet d'ar memez iliz, evit ober ho kenta pask. Ha d'an devez eüruz-ze, ho tenzor a iez c'hoaz var gresk. Rak disken a reaz neuze, en ho kaloun, soursen an oll c'hrasou. Euz ar baradoz, an eneou eüruz a zelle ouzoc'h gant dudi.

Oh ! ia, santez Thereza a gomze mad, pa lavare, gueach all : — « Nag an oabl gant he stered lugernuz, staget evel tachou aour, ama hag aont var he bolz c'hlaz, koulz ha guell evel perlez var mantel voulouz eun impalaer ; nag ar mor gant he ledander, nag an douar gant he bleuniou, n'int ket var 'n hed tost, ker kaër ha ma zeo eun ene e stad a c'hraz. »

Hag e guirionez, va Breudeur, eun ene e stad a c'hraz a zo, var eun dro, krouadur muia karet an Tad, eun ezel beo da Jesus-Krist, eun templ evit ar Speret Glan.

Doue an Tad n'hen deuz nemet evit an ene-ze. He vennoz, he vignouniach, he binvidigeziou, he varadoz, hen he-unan : holl int evid han ! Ennhan nag a feiz, nag a esperanz, nag a garantez, nag a vertuziou, nag a

c'hrasou, nag a veritou ? Ennhan pebeuz tenzor, nann a vadou ar bed-ma, mez a vadou an eternite ! Ha da heul ar pinvidigeziou-ze, pebez plijadur zantel, pebez levenez kristen ! Ia, e guirionez, imaj an Aotrou Doue eo ; krouadur an Aotrou Doue eo, heritour an Aotrou Doue eo.

Beza e zeo ouspenn eun ezel a Jesus-Krist evel eur brank grefet var droad eur vezen a zeu da veza eur brank euz ar vezen-ze ; beva ' ra a vuez Jesus-Krist, pedi a ra dre beden Jesus-Krist, pe, evit lavaret guell, Jesus-Krist eo a vev ennhan : *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me christus*. Ha Jesus-Krist a zo mab da Zoue ha Doue he-unan, hag an ene-ze, rak-se, hen deuz evel perz e natur an Aotrou Doue : *Divinæ consortes naturæ*.

Beza zo er bed-ma, tud a lignez huel, pennou kurunet, impalaeret, prinset, noblanz, tud er c'hargou, en enoriou, tud a zanvez, ha ni, pa ho guelomp o tremen en ho c'harrosiou alaouret, a lavar, marteze : perak, en eur zont er bed, ne meuz me ket eveld'ho kavet eun hano kaer hag eur palez ? Va Breudeur ker, mar e moc'h e stad a c'hraz ho c'heuz eun hano, eur palez, eun heritach dreist an traou-ze holl. Doue a zo ho Tad, Jesus-Krist a zo ho preur, ar baradoz eo ho ti.

Beza eo templ ar Speret Glân, trede persounach an Dreinded sakr.

Goud a rit petra eo eun templ. An templ eo ti an Aotrou Doue, savet dreist an holl diez all, kaeroc'h evit an holl diez all, muioc'h respetet evit an holl ; ennhan

ne veler nemet traou sakr, ne glever nemet pedennou ha meuleudiou ; ennhan eo e tiskan var an ene ar muia grasou, e teu an esperanz da laouennaat ar speret, al laouenedigez da skanvaat ar galoun. — Setu ive petra eo eun ene mad : ennhan e rên ar Speret-Santel gant he holl zonezonou ; anezhan eo taolet kuit peb dizurs ha pep pec'het ; ti an Aotrou Doue eo.

Mez, o va Doue, petra velan-me ? — Sêtu ar pec'het gant he zorn loudour o tigeri dor an ene-ma, o keme-ret perz en ho ti, eun ti savet ganeoc'h ha great evidoc'h. Pe seurt stad ha pe seurt stad ! Peger kaer a ziagent, pegen doanuis an heur a vrema. Imaj an Aotrou Doue a zo faozet. Meritou, grasou, pinvidigeziou spirituel, holl int laeret, distrujet. E toull an nor, an eal mad a wel var goll an tenzor a ziwalle ! O ene paour, nag e pe stuz da velan-me ! Penaoz stereden an Env he deuz kollet he sklerijen ?

Henvel ouz eur c'hrouadur fall ha dizeret, taolet er meaz a di he dad, setu te dianavezet, deseritet gant Doue.

Henvel, ouz eur brank torret gant an avel, distaget diouz korf ar vezen, melenet he zelliou, wenvet he vleûn, er meaz ar stad da rei frouez, setu te dispartiet dioc'h Jesus-Krist, heb galloud ober mui netra hag a dalvez-fe evit an eternite.

En eur beg douar euz hor bro, e ribl ar mor, e veled gueach all, eun iliz euz ar re gaera. Mez tud kounnaret a deuz. Divolzet, distrujet ho deuz ti Zoue. Ne veliz mui pa ziz, beteg ennhan, nemet pennadou moger hanter

ziskaret. Hag an amzer gant he vorzol, he avelou, he c'hlaoeier a beurachu, bemdez, an distruj.

Gueach all, eno e klevet meuleudiou an Aotrou Doue, Jesus-Krist a jomme en tabernakl. Hirio ne veler nemet an drez hag an iliao e poulza dre donez ar benerez kouezet d'an douar; nemet amprefaned o c'hen em guzat etouez ar vein; ne glever nemet trouz ar mor braz o venna var an aod ha krosmol an avel o iudal dre ar faoutou.

Ene paour! setu da boltred. Ne d'oud mui templ an Aotrou Doue: distrujet eo, diskaret eo, deut eo da veza lojeis an amprefaned ar re euzusa. Ken aliez a veach e lavaren bremaik e zoaz euruz, santel, kaer, pinvidik, ken aliez a veach e rankan lavaret brema: siouas! ne d'oud mui.

Ar pec'het marvel 'zo eur bourreo.

Lenn a reomp e veve gueach all, eun den ha pa zeue eun tremeniad en he di, hen astenne var eur guele houarn. Ha neuze, gwaleur d'ar beachour paour pa veze hirroc'h evit ar guele. Ar bourreo-ze, a lakea eskennad he izili a res gant postou ar guele. Pa veze berroc'h, e lakae ho diaoza hag ho astenn ken a vijent deut keit ha keit. Son-jit pebeuz anken! Ha setu koulskoude ar pez a ra ive, bemdez, ar pec'hed d'ar pec'her paour.

He eskennad a ra: eskennad he vadou: a binvidik e teu paour; eskennad he honor, he vrud vad... *Affer*, *affer*..., eskennit c'hoas, eskennit laouenedigez tad, mamm, bugale... *affer*, *affer*, eskennit atao, eskennad he feiz, he esperanz, he lod e baradoz Doue... Eskennad a ra

holl pep tra, iec'hed ar c'horf, madou an ene... diaoza a ra ouspenn an ene paour. Ne fell ket d'id laerez, te a laero... Chachit ken na vezo deuet hir awalc'h... Ne fell ket d'id beza mesvier... te en em vesvo... Ne fell ket d'id ranna kaloun da dud... te a ranno... Ne fell ket d'id treina beteg ar bez, chaden hir da zizurziou?... Te he zreino hag a stago bemdez, diouthi eur mell muioc'h. Eur pennadik amzer, touchet gant ar blijadur, ar pec'her ne zounj ket en he stad, mez diforfila a rank soudan var he vele digonfort.

Va Breudeur, eur gomz a lennan er Skritur Sakr hag a spount ac'hanon: *Ignis, sulphur, spiritus procellarum, pars calicis eorum*: tan, souffr ha kounnar an avelou fall, setu lod ar bec'herien. Pa beg, pa grog an tan en ti, e nebeut amzer, en em skign hag e pulluc'h pep tra: Mar kuez souffr e kreis an tan, gwassoc'h gwas e rost; ha pa zeu an avel da c'hueza, n'euz mui netra hag a c'helfe herzel ouz ar vroe.

Mad, kristenien, ar pec'het a zo eur c'hef tan en hon ene. Soudan an eil pec'het a skuil souffr var ar c'hlaouen. Abars nemeur, pec'het var bec'het a zeu evel ken aliez a vegin, da lakaat an tan wall da bulluc'h pep munut vad. Ha neuze, ar pec'her paour, dizesperet o velet he stad, mez re zikaloun evit distrei euz Doue, a zo evel eun den klanv var he vele, o trei hag o tistrei e kreiz fô an derzien, heb galloud en em zizober euz he boan.

Ar pec'hed marvel eo munterer an ene.

Va Breudeur ker, ne fell ket d'in rei, re a veuleudi d'hor c'horf paour. Goud a raan eo great a zouar; goud a raan

eo kirieg da bep seurt klenvejou ; goud a raan c'hoaz e zeuz, — ar pezh zo goasoc'h, — e zeuz en he wazied evel eun tamm well trenk ha contammet hag a c'hell beza penn kaoz, pa zonzomp nebeuta, euz ar brasa gwaleuriou. Ha koulskoude, pa raan eur zell piz ouz ar c'horf-ze, pa velan he dâl savet ploum var he ziou skoaz evel pa ve great evit en em drei varzu an Env : pa velan he zaoulagad birvidik, pa velan ar mousc'hoarz karantezuz o laouennad he zremm ; pa her guelan o tont, o vont, o chomm a zav ervez c'hoant mysterius he volonte, o klevet, o selaou, o prezek... me 'rank lavaret : Ia korf an den a zo eun dra gaer : aze e ma Roue ar bed, eur Roue hanter diskaret, hanter digarunet evit guir, mez eur Roue anat, eaz da anaout en despet d'he vizeriou braz.

Setu aze, ive perak, ne gavan netra ken doaniuz da velet evel eur c'horf maro.

Eur c'horf maro na vel mui. Tad, mamm, pried, bugale, mignounet ; dont a reont n'ho guel ket, n'ho c'hlev ket : maro eo. Ne respount mui kaer zo kozeal outhan, lavaret d'ezhan an hano ar c'harantezusa. Gueach all, eur gomz hebken deuz ar seurt-ze, a lakea laouenedigez var he dâl. Brema, netra : ne respount ger : maro eo. Ne gerz mui. Kasit hen, digaset hen, hen taolit, hen distaolit evel ma karfet ; chomm a ra e leac'h ma kuez, heb finval tamm : maro eo !

Mez mar d'eo doaniuz, stad eur c'horf maro, pegement muioc'h eo doaniuz stad eun ene lazet gant ar pec'hed.

Hi ive, ne anavez mui netra, na baradoz, nag ifern, na droug, na mad : maro eo. Ne vel mui netra, nag eternite eüruz, nag eternite gwaleuruz, na daelou, na tad, na mamm.

Ne lavar mui ger. Kentoc'h e pede, e veule Doue. Brema, ne ra mui : maro eo.

Ne finv mui. Eo evit peurgarga ar muzul, evit kerzet dre hent ar pec'hed eo lijer ha skanv a droad. Mez evit labourat da c'hlorifia Doue, d'en em zavetei, da gerzet varzu 'r baradoz, ne finv mui : maro eo. Pe mar gra c'hoaz, eun dra benag, ar pezh a ra a zo evel frouez prenyedet en ho c'hreiz ha ne dalvezont netra evit an eternite eüruz : *Nomen habes quod vivas et mortuus es.*

* *

O va Breur paour, o va C'hoar ger, piou ho tenno c'houi euz a vez ar pec'hed ? Piou a lammo divarnoc'h ar mean pounner a zo ouz ho flastra ? Piou a lavaro deoc'h : *Lazare, veni foras.*

Va Breudeur, ne lavarit mui : *Peccavi et quid accidit mihi triste ?* Lavarit : *Peccavi, quid faciam.*

Quid faciam ? Petra da ober ? Pinienn : Wela var ho c'hamzer dremenet, beva guelloc'h en amzer da zont.

O va Doue, grit d'heomp anavont mad ar pec'hed, anavoud peger bras droug eo, petra ra d'heomp koll, e peleac'h e kas ac'hanomp. Roit d'heomp outhan eur guir gasouni ha varlerc'h, ho paradoz benniget. hon digollo epad an eternite. AMEN.

Var al Leziregez e kever Doue

Maledictus qui facit opus domini fraudulentè.
Malloz d'an den 'zo lezireg e servich Doue.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN,

Var pec'herien 'zo, Doue a bep amzer a dol malloz. Kerkoulz, an dra-ze n'eo tam diez da entent.

Hogen, en eur gregi e m' zarmoun, hirio, e lavaran eur gomz kuezet a vuzellou Doue, hag a zo eur ger a valloz : *Maledictus !*

Mez malloz da biou ? D'ar re ho deuz troet kein da Zoue ha ne reont mui fors diouthan ? Nann, va Breudeur. Mallos ! ive, d'an dud hag en eur zervicha Doue, n'her zervichont nemet gant diegi : *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.*

Evit rei deoc'h da anaout mad an diegi-ze, e lavarin deoc'h petra eo da genta. Goudeze, evit lakaat ac'hanoc'h da ziwal diouthi, e tiskuezin deoc'h pegen izel e tiskar an den ha pegement e laka var var, hor zilvidigez.

* * *

Dre an dud dieguz e servich Doue, ne ententan ket an dud-se, re stank, siouas ! hag a zo en em roet d'an dizurz,

en em verzet d'an drouk-speret. Ne ententan ket ken-nebeut an dud-ze, ha goude beza evet ar pec'het evel an dour, a zo diskennet var ar bazen izel-ze, hag eur vech diskennet varnhi, an den bouzar, ouz komzou Doue, ne ra mui van a netra, hag a deu da c'hoarzin goap, pa gozeer d'ezhan deuz a varadoz pe ifern.

Ar seurt tud-se, ma roont c'hoaz eur merk benag a religion, n'ho roont nemet evit ober evel ar re all, evit miret, ive, da veza goude ho maro, taolet en douar evel tud divadez. Beza int servicherien, nann da Zoue, mez d'an drouk-speret.

Dre eun den dieguz c'hoaz ne ententan ket ar gristenien-ze, hag en despet d'ho bolontez vad, a guez avechou er pec'het. Rag, n'eo ket abalamour m'eo stag ho c'halloun deuz an drouk eo e kuezont, mez abalamour, kentoc'h, d'ar zempladurez a zo e peb den, abaoue pec'het hon tad kenta Adam.

Eur rumm all a zo. Servicha ' reont Doue evit guir : *Facit opus Dei.* Mez n'her servichont nemet ervez ho giz hag ho bolontez ha nann ervez bolontez an Aotrou Doue. Heulia ' reont euz he lezen, ar pezh a zo eaz ha diboan, mez ar pezh a gavont diez a loskont a gostez. E leac'h en em rei da Zoue holl hag a greiz kaloun, e zint, evel pa lavarfen, daouanteret etre Doue hag an drouk-speret, etre ar mad hag an droug. Hirio, e vezint da Zoue, d'ar vertuz, d'an oberou mad ; varc'hoaz d'ar bed, d'he blijaduriou, d'he gustumou fall. E leac'h en em rei da zervich Doue gant prez ha gant mall, gant plijadur ha laouenedigez, e tougont lezen an Aviel evel

eur beac'h pounner. Ne heuliont gourchemennou Doue nemet evel en despet dezho, atao skuiz, prest da heana, atao digaloun evel tud hag ho defe aoun da ober re, evit plijout da Zoue. Ne c'houlent ket guell eget mont d'an Env, mar gelfent tizout beteg eno eb en em zieza re, eb kuitaat ho flijaduriou, eb rankout trec'hi an techou fall euz ho c'haloun, renons dezho ho-unan, disprijout ar bed gant he gustumou hag he c'hoaperez.

Setu buez an den dieguz e servich Doue, buez malheurus ha didalvoud evel ma zan da ziskuez deoc'h en eur achui.

* *

Griit ho silvidigez, gant spount hag en eur grena, 'lavar d'heomp an abostol Sant Paol : *Cum metu et tremore salutem vestram operamini*. Da lavaret eo, evit ho silvidigez, bezit atao var evez, atao soursiuz, atao var aoun. Mez an den dieguz ne daol spled ebet deuz kement-se. Komzit d'hezan a binijennou ar zent, lavarit d'hezan e zo, en ho zouez, meur a hini, ha goude eur vuez rust ha poanius a deu, var ho guele a varo, da grena gant ar spount araog barnedigez Doue. « Oh ! a respounto deoc'h, ne dalv ket kemeret kement-se a boan. Me, ne glaskan ket kaout ar plas kenta er baradoz. » Ha var digare, ma c'heuil, peurz-vad, gourc'hemennou Doue, e kaf d'hezan ober awalc'h. Henvel deuz ar pharizian a gomz d'heomp an Aviel divar he benn. — Men'oun ket evel ar re all, a lavare hennez, n'oun ket libertin, n'oun ket laer : *Non sum sicut ceteri homines* ;

ober a raan aliez oberou mad : *Jejuno bis in sabbato*. Ha var bouez kement-se setu hen kountant ha dizoursi.

Mez epad m'her guelan o veva tranquil var he stad a vuez, e seblant d'in klevet Jesus-Krist o lavaret anezan, ar c'homzou spoutus-ma euz an Aviel : an den dieguz : servicher fall : *Serve nequam* ; an den lurus : tra didalvoud, mad da netra : *inutilis serous...* scribe : *virum sterilem* ; *excide eum et ejicite in tenebras exteriores* : tennit holl diganthan ha taolit hen a goste e kreiz an denvallijen.

* *

Hag e guirionez, ne c'heller ket var eun dro, servicha daou vestr dizhenvel, eme Jesus-Krist. En eur blijout da unan e tisplijer d'egile. Hogen, netra ken dizhenvel, evel Doue hag an drouk-spered, evel ar mad hag an drouk. Eur follentez eo eta kredi, plijout en eur garet ar pec'het, da eun Doue hag a c'houlent holl pe netra. — C'hoant ho c'heuz da en em rei d'an dizurz ? En em roit d'an dizurz, mez na esperit ket en eur hen ober, chomm heb koll mignouniach an Aotrou Doue. Pec'hi marvelamant, zo koll he garantez : *Qui peccavit in uno factus est omnium reus*. Doue na ginnig he varadoz nemet d'ar re her c'har, dreist pep tra. Hogen disprijout euz he lezen eun dra hebken, an disterra, eo karet eun dra all muioc'h egethan. Ha Doue neuze d'he dro, a lamm diganheomp he vignouniach.

* *

Mez a lavarot, marteze, ne raan ket a gwal bec'hejou hag evit pec'hejou dister ne deuz ifern ebet.

Nann zur, her gout a raan, evit pec'hejou dister ne zeuz ifern ebet. Mez her gouzout a raan ive, rag ar Spered-Santel eo hen desk d'heomp, an nep a zrisprij an traou dister a guezio, a nebeut da nebeut, a izelaio a zeiz da zeiz. Ar maro peur-liesa ne arru ket evel eun tarz kurun. Da genta e santer ar galoun o c'hen em zarri, an nerz o semplaot; an halan a verra, an izili pella deuz ar galoun a iena da genta; dic'hano ar ienien en em zil dre holl, ha pelloc'h, ar galoun a jom a zav hag ar vuez a ia kuit.

Hogen, evit an ene e c'hoarvez ar memez tra. Da genta rear pec'hejou dister, a vihan e zear da vraz, a nebeud da galz. « Da genta, eme sant Bernard, ar pec'het a vo evidomp eur beac'h mantruz : *Primum tibi importabile videtur aliquid*. Goudeze n'her c'haffomp mui ker pounner : *Judicabis non adeo grave*. Souden her c'havomp skanv da zougen : *Paulo post et leve senties*. Prestik goude n'her zantimp tamm : *Paulo post nec senties*. Varlerc'h e raio hor plijadur : *Paulo post delectabit*. Hag evel-se, a nebeut da nebeut ar galoun a deu da galedi : *Sic paulatim in cordis duritiam itur*. Hag an ene en em gav maro dirag Doue.

* * *

Klask a rit, eme c'houi, pellaad deuz ar pec'het marvel. Kristenien, kement-se zo mad. Mez n'he ket awalc'h. A fors da guezio heb melkoni e pec'hejou dister, ho karantez evit Doue ha karantez Doue evidoc'h, a deuio da zemplaot. Mont a raint da netra. Hag abars re bell, e vefoc'h e stad ar re, hag a lavar Jesus-Krist divar ho

fenn : « Salo 'vijac'h bet brasoc'h pec'herien : *Utinam frigidus esses !* » O velet stad truezuz ho c'hene ho pije neuze, marteze, en em gonvertiset. Eleac'h brema, en em lakeaf ma zoc'h etre ar beo hag ar maro, en em golloc'h heb gouzout deoc'h hoc'h-unan : *Incipiam te vomere ex ore meo*.

* * *

Setu perak, poent ha tremen poent eo deoc'h dizrei euz ho Toue, c'houi holl hag a zo lezirek en he zervich : *Hora est jam de somno surgere*. Lakeomp, va Breudeur ker, hor zilvidigez araog pep tra. Mez ar zilvidigez n'her graimp ket nemet poania a rassemp d'hen ober. Ha poania, nann gant unan euz ar c'hoantegeziou dinerse, ne deuont a benn deuz netra hag a zo leun an ifern anezho, mez poania a zrevi ha koustet pe gousto. Kalz a boan a gemeromp hag aliez poan gollet evit tremen diouz an dud ha plijout d'ar bed. E servich Doue, sur, ni a gavo ive, eur boan benag da c'houzanv, eur groaz benag da zougen. Mez ma tilezomp Doue, hor poaniou a iel var gresk. Hag evel na gountint netra, e vezomp malheuruz er bed-ma ha malheuruz ar bed all.

* * *

Rak-se, ne ankounac'hañt ket ar gomz a-lavaren en eur gregi em zarmon hag a lavaran c'hoas en eur ziskregi : *maledictus qui facit opus Dei negligenter* : Milliget an den a vo lezirek e servich Doue !

VI

Steuen eur zarmoun var ar Vesventi

*Cui vœ, cuius fratri vœ, cui rixa, cui fovea,
cui sine causa vulnera ? Nonne his qui com-
morantur in vino et student in calicibus
epotandis ?*

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN,

Ar pec'hed eo brasa koll an den. Ober a ra hor malheur er bed all : ober a ra hor malheur er bed ma : malheur hor c'horf ha malheur hon ene.

Koulskoude, pep pec'hed na denn ket varnomp ker bras ha ker bras kastiz... Unan a zo hag a ve lavaret zo staget oud-han pep seurt kollou var eun dro. Hennez eo ar vesventi.

* * *

E peb parrez pa dremener e veler tavarniou e peb korn. Ouz pep hini ' ve stag eur bod iliao. Mez evit ober mad e ve red staga tri gleze : unan hag a laz an ene, eun all hag a laz ar c'horf, iec'hed, danvez, eun trede hag a doull kaloun ar gerent.

Kleze an ene.

Ar vesventi 'zo dreizhan he-unan eur pec'hed marvel... Ha da heul ar vesventi e teu kalz pec'hejou all : 1° al luxur : *venter mero æstuans despumat in libidines* ; 2° an ourgouil, ha gant an ourgouil an touerez Doue ; 3° ar gual skuer...

Doue a grouaz pep tra evit an den. Mez an den he-unan a zo krouet evit Doue : *Omnia vestra sunt, vos autem..., etc...*

Red eo eta ober eun implij mad deuz ar pezh a roaz Doue d'heomp. Ar mesvier a ra eun implij fall. Doue a roaz ar prezeg d'heomp... evit ma teujemp d'he veuli. Ar mesvier a ra ar c'hontrol. Deuz he c'hinou na guez nement sakreou, nondeou, malloziou, komzou goapus a enep Doue, ar religion, ar veleien.

An heol, hiboud an dour, al laboused a veul ho c'hrouer : Mez evel eun ograou a zoun heb gouzout e soun. An den eo an ograouer karget da rei skiant d'an ograou. Ar mesvier n'her gra ket. Diskiant eo evit ar mad. N'hen deuz skiant nemet evit an drouk. Ar vesventi a zistruj en den, keit ha ma pad, skeuden, poltred an Aotrou Doue.....

..... Eur vertuz a zo, kaer dreist ar re all : ar burete. *Venter mero astuans...* Guelit ar mesvier, selaouit anezhan. Divar ar bern teil deuz ar mintin e ve guelet o sevel eur vougen vreïn. Da heul an efach ne ve guelet nemet oberou fall, ne ve klevet nemet komzou louz hag a verk ive ar pezh a dremen er galoun.

Er bed-ma, 'ma an traou a zo evel-hen : an eil a rank plega d'egile. Tud zo hag a rankomp plega d'ezho. Da Zoue e rankomp plega, atao. Ar mesvier en em laka huelloc'h eget an holl, huelloc'h eget Doue : ne ra fors a netra.

Ar vesventi a zistro dioc'h peb mad... Ar mesvier na bed ket... he iliz eo an davarn, he Zoue ar varriken. Mar teu d'an iliz e za d'an davarn, prest goude, da goll he beden... etc...

Ar vesventi, kleze hag a laz ar c'horf.

Ar vesventi 'goll ar iec'hed, a laz ar c'horf. An dir a zo kalet, hag an dir a uz ; ar mean n'eo ket blod, hag ar mean a uz. Korf an den n'eo na dir na' mean, penaos e pad-fe ? — Marc'h re zammet a bleg ; kar re garget a dor : korf re leun a guez a blad.

Ha da heul he iec'hed e za ive iec'hed he vugale. Ar re-ze n'eo ket goad eo ho deuz en ho goaziet, an dud keiz ! mez odevi... Traou fall peur-liesa, etc.

Goude ar iec'hed, ar vuez, e teu eur mad all great evit hor souten : ar bara. Ar mesvier a lonk he vara, a ra guall varc'hajou, a denn varn'han prosezou, en em gannou... a gas he stal da stalik hag he stalik da netra. Goasoc'h eo eget an tan gwall. Dribi' ra he zanvez fount hag all.

Da heul an daou vad-ze e koll ouspenn eur mad all : ar vesventi a goll enor an den.

Pa zellas ouz ar bed : *Vidit Deus quod esset bonum.*

Pa zellas ouz an den, *vidit Deus quod esset valde bonum.* Hag e guirionez, kaer eo an den, sounn he benn, savet gant he skiant dreist an holl draou all, savet huelloc'h c'hoaz dre he garantez hag he galoun.... Mez ar mesvier : *Comparatus est jumentis insipientibus et similis factus est illis...* Maro he zaoulagad, pleget he benn, kroummet he gorf, bihaneat he skiant, mouget he garantez : *Comparatus est jumentis insipientibus.* Izelloc'h zoken e tiskan eget an anevaled. Al loen mud na ev mui pa vez torret he zec'het... Anavoud a ra he hent... ar mesvier, nann. Guelit anezhan o tont deuz an davarn ; erellat a ra var he dreid, ken teo eo he deod ma na ell mui trei en he c'hinou, glaourenna' ra, ne anavez evit mont d'he di nag hent na guenojen hag aliez e c'hen eun daol he fos an hent bras.

Ar vesventi kleze ar gerent.

Tad ha mamm, eur c'hrouadur a zo roet deoc'h gant Doue. Her sevel, her gniska, her maga' rit. C'houi lavar : « divezatoc'h e roio d'in bara d'he dro »... Nann, mar d'eo mesvier.

Pried iaouank, eun devez gant ho tourn c'houi' roaz ho kaloun, ho tanvez d'ho pried. C'houi lavare : « va zouten a raio, en he ser me vo eürus »... Nann, mar d'eo mesvier.

Komzit kentoc'h e m' leac'h c'houi hag a c'hoar guelloc'h petra eo beva gant eur mesvier...

Bugaligou baour, eun tad ho c'heuz, eur vamm ive ;
karget int gant providans Doue da daol evez ha da geme-
ret sourci ac'hanoc'h... Mez n'her graint ket, mar d'int
mezverien.

* * *

Abalamour da ze, petra da ober ?

1° Plac'hed iaouank, ne gemerit ket evit goazet potret
iaouank hag ho pezo guelet mezo, eur veach hebken ;

2° Tadou ha mammou, beilla mad var ho pugale evit
na guezint ket er pec'het-se ;

3° Mesverien, en em gonvertisit. Azalec hirio beteg
fin ho puez, dalc'hit da jomm heb eva.

AMEN.

VII

Ar Mab prodig

Sant Lukas. p. 15. g. 11.

VA BREUDEUR,

Tristidigez ha laouenedigez a zo hirio em c'haloun :
Tristidigez : histor ingrateri ar pec'her : Laouenedigez :
histor madelez Doue ha pardoun an den ingrat.

* * *

11. — Eun den hen devoa daou vab.

12. — Hag ar iaouanka anezho a lavaraz d'he dad :
« Va zad, roit d'in ar pezh a zanvez a goupet ouzin. » Hag
e rannaz he zanvez en-tre-zo.

13. — Hag eun nebeut devezioù goude, ar mab
iaouanka, dastumet ganthan he oll beadra, a bartiaz
evit eur vro bell. Eno e tispignaz he holl danvez en eur
veva en dizurz.

14. — Ha goude m'hen devoa peur-zispignet he holl
vadou, e tiguezaz eur gernez vras ebarz er vro-ze. He-
unan e koummansas da zantout dienez.

15. — Neuze, e zeaz kuit hag en em lakeaz da zervicher e ti unan euz ar vro. Hen-ma, her c'hasas, var ar meaz, da ziwall ar moc'h.

16. — Hag e c'houlenne karga he gof gant ar pezh a jomme dilerc'h ar moc'h. Mez den na roe dezhan.

17. — Mez hen, deuet ennan he-unan, a lavaras : Nag a bet servicher e ti va zad ho deuz ar pezh a garont a vara ha me a varv ama gant an naon !

18. — Me a zavo hag a iel da gaout va zad hag a lavaro dezhan : « Va zad ! pec'het e meuz a eneb an Env hag en ho c'heneb.

» 19. — Ne doun mui din da veza galvet ho mab. Va digemerit evel unan euz ho servicherien. »

20. — Hag hen sevel ha dont da gaout he dad. Evel ma zedo c'hoaz pell, he dad her guelaz hag a zantaz outhan truez. Diredet a reaz d'en em daol en dro d'he c'houzoug ha d'her briata.

21. — Hag he vab a lavaras d'ezhan : « Va zad, pec'het e meuz eneb an Env hag en ho c'heneb. Ne d'oun mui din da veza galvet ho mab. »

22. — Hag an tad a lavaras d'he zervicherien : « digasit a fô, he zae genta ha guiskit hen ha lakit d'ezhan eur walen var he viz hag eur boutou en he dreid.

» 23. — Digasit eul leue a bouez ha lazit hen evit ma raïmp fest ha levenez.

» 24. — Rag ar mab ma d'in a oa maro ha setu hen asvevet. Kollet e voa ha setu hen kavet. » Hag e reziont eul lein vras.

25. — Hogen, ar mab hena a ioa er park, ha pa dostaaz deuz an ti e klevaz ar zonerien hag al levenez.

26. — Hag e c'halvaz unan euz ar zervicherien hag e c'houlennaz diganthan petra ioa.

27. — Hag hen-ma lavaret dezhan : « Ho preur a zo erruet, hag ho tad hen deuz lazet ar brasa leue, rag ma zeo distroet iac'h d'ar gear. »

28. — Hag ar mab hena mont droug ennan. Ne felle ket d'ezhan mont en ti. He dad a zeuaz er meaz evit her pedi.

29. — Hag e respountaz d'he dad : « Pegeit e zo n'e maoun me ket ouz ho servicha heb dizenti morse ouzoc'h ? Mad, gueach ebet, n'ho peuz roet d'in zoken, eur c'haorig evit rei eur fest da m' mignoned.

» 30. — Mez pa zeo distroet ar mab-se deoc'h, goude beza uzet he zavez gant ar plac'hed fall, ho c'heuz lazet evithan a leue al larta. »

31. — Hag an tad a respountas : « Va mab, te a jomm atao ganhen. Kement a meuz a zo d'id.

» 32. — Mez red mad e zoa d'in ober fest ha levenez. Rag ar breur-ma d'id a ioa maro hag a zo deuet da veo. Kollet oa hag eo kavet, en dro. »

* * *

Petra zo kaoz ma ze ar mab prodig eat kuit euz a di he dad ? *Adolescentior...* Iaouank eo, skañv ' benn... teñhou fall, gwal gompagnugnez, c'hoant guelet bro ha beva digabestr... ober he benn... taol a gostez gourc'hemennou he dad.

Petra c'hoarvezaz goude ? — Buez direol : *vivendo luxuriose*. Dispignou foll : *dissipavit substantiam* : —

Gened, iec'het, nerz he gorr, pedennou, sounjezonou mad he speret, karantez mad e galoun : — Koll var goll. Lavaret a ra : « pell e maoun. Den na guezou mann. »

Petra ziguezaz pelloc'h ? *Pascere porcos*. Naonegez, paourentez, dizenor... Mui a vignoned : den n'hen darempred var ar meaz... He speret zo spountet pa zell var he lerc'h, spountet ive pa zell en he raog... He galoun zo mantret pa zounj en amzer dremenet, mantret pa zounj en amzer da zont... Remorziou, mez, kaloun dinerzet. Hag ar zounj deuz he dad a zeu dezhan. Mez eun tad mad ! hag hen zo eur mab digar, digaloun ! Neuz forz, lavaret a ra : *Surgam et ibo*...

..

Ar pec'her zo henvel ouz ar mab prodig.

1° Kuitaat a ra ti Doue : goulenn a ra he lod. Speret, kaloun, korf, vertuziou, santimanchoù mad, teneredigez, buez divlam, kentellioù eun tad, eur vamm, eur c'honfessor mad, kuzulioù, alioù... Holl ho c'has ganthan, senti'ra ouz he galoun touellet, selaou mignonned treitour, eur bed trubard, an drouk speret, c'hoant beva en he roll... Iouankiz a zo en he benn... Monet a ra.

2° Ha da beleac'h ? *In regionem longinquam*... Pell, pell var hent ar pec'hed. Var an hent-se e zer buhan. Abred e c'hen em gaver pell, hag abred ive e ve dispignet holl, madou, feiz, gened, vertuzioù... Holl e zeont e teuz tamm ha tamm.

3° Ha varlerc'h — *pascere porcos* !... Gueach all mab a di, karet, enoret... Hirio e renk al loened ar re zivaloa !... Na kar, na mignon... Ar re 'reas ganthan he bask kenta a zo pell. E maint e ti ho zad, e ti Doue : Hen a zo etouez loened ha ne c'heller ket da henvel etouez an dud honest. Dizesper a deu en he galoun pa zell var he lerc'h : pinvidik oa ; e ma deut da veza paour-glez. Brema p'e kollet he feiz, kollet he c'hloanded hen deuz heuz outhan he-unan. Ruzia ra gant ar vez... Pa zell araozan eo spountet : ar baradoz n'eo mui evinthan : an ifern, setu he lod : sounjal a ra e Doue... Din eo a c'hourdrouzou... N'euz forz... *Surgam et ibo*.

..

Ar mab prodig, evel a lavaren bremaik, a zistro. Petra zo kaos d'ezhan da zistrei ? — Oh ! gras Doue, a dra zur. Evelkent, penn-kaos ive : 1° He-unan e ma : mui a drouz, mui a zizurz, kuezet eo izel hag abalamour da ze dilezet... pell e ma brema dioc'h an okasionou fall, dioc'h ar guall skouer ; 2° Kouezet eo er malheur... Poan gorr, poan speret... Difaziet eo ; 3° Sounjal a ra e ti he dad... En he iouankiz, en he zizurzioù hirio, en amzer da zont... Poan hirio, poan er bed all... Ha neuze e lavar : *Surgam* ; 4° Distro prim ; *ibo*, hag e za. Ne jom ket da c'hourlerc'hi, da lavaret kenavezo en dro dezhan. Aoun hen deuz da veza liammet a nevez... Konvertiset eo.

..

Distro ar pec'her a zo henvel deus hini ar mab prodig.

1° Setu hen aze, ar pec'her paour he-unan, pell diouz an Iliz, diouz Doue, diouz ar gristenien vad... Ama, er mission, kelennadurez vad, pedennou, komzou Doue. Ama e tigor ho speret, bevet eo a nevez ar feiz en ho kaloun... Spountet oc'h... Sounjal a rit en Env, en ifern, en ho puez gaeach all, en ho puez hirio.

Petra e tenot da veza ? Lavarit ive ! *Surgam*. mez a galoun ha var eun en hent, prim, didortil. Dilezit ho gwall gamaradiach, ar re ho deuz ho kollet ha touellet ha faziet... En em gonvertisit.

..

Konversion ar mab prodig zo eur konversion guirion. Mont a ra... Keuz hen deuz en he galoun : N'oun ket mui din da veza galvet ho mab, a lavar... Satisfia a raa : trec'hi' ra ar vez, ar goaperez... Chenchet eo.

Pec'her, grit evel dhan, e guirionez, gant keuz, heb aoun rag teodajou an dud fall, rag goaperez ar bed. Chenchit ha selaouit petra c'hoarvezo.

..

Ar mab prodig oa digemeret gant he dad, deuz ar guella. Unanet voa gant he dad, lakeat ouz an daol, great evithan fest, roet dezhan eur gwalen a noblanz..., pardounet, servicherien dindanhan... He vadou roet d'ezhan... Karet, istimet, enoret... ar peoc'h lakéat adarre en he galoun.

Pec'her, Doue az gortoz. Sellet a ra p'heur e teui...

Pa c'houlenni pardoun, e lavaro : « Eur viskamant nevez, guiskamant he vadiziant da hen-ma. » Roi a rei d'id he vignouniach, da veritou a ziagent, ti da dad : ar baradoz ; he daol : ar gominunion ; he vadou : ar vertuziou ; tud dindanout : an elez da kuzuilla, da tifenn...

..

Oh ! ma zo ama eur pec'her benag, eur mab prodig, fuillet he vertuziou, kollet mignouniach Doue, deuet paour... Oh ! ra gemero fizianz. Ma hen deuz aoun, mez, enkreuz, spount, oh ! ra zelaou mouez Doue : Buan ha buan eur zae neve !... *Osculatus est eum*... Kiit da gaout eur c'honfesour... hen ive zo eun tad... pardouni a gar... Dizamma a rei ho koustianz ha taol a gostez ho peac'h pounner.

Peden : O va Doue ! c'houi, skoit var galoun ar pec'her, c'houi pedit, c'houi dizallit, c'houi tennit da vidoc'h an ene-ze hag a zo drastet a zindan ar beac'h... Grit ma vo, iviziken, fidel deoc'h beteg ar maro.

AMEN.

VIII

Var drugarez an Aotrou Doue

*Miserator Dominus, patiens et multum
misericors.*

Doue zo madelezus, habask ha truga-
rezus meurbed.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Holl hon deuz desket hag holl e kredomp ne maomp bet lakeat er bed-ma, nemet evit savetei hon ene, pe mar kavit guell evit gounid ar baradoz ha pellaat dioc'h an ifern. Holl ive, nemet en em fazia ' raten, e karfomp gellout lavaret : « Va zilvidigez n'eo ket ganhen lezet var var ! »

Ia, dibaot int, mar deuz zoken unan benag, dibaot int en hon touez ar re, pa zellont ouz an Env, hag a lavarfe : « Baradoz va Doue, traou kaer a lenner divar da benn ; dudiuz oud meurbed, ha bras an eürusedd a danver ennhoud, neuz forz : evidon-me heb melkoni, a lavar d'id kenavezo hag a lez a greiz kaloun, va lod ennhoud, gant a neb a garo. »

Dibaot int, mar deuz nikun, ar re en eur zounjal en itern hag a lavarfe : « An ifern a zo, var a glevan, eul

leac'h skrijus sounjal enhan ; skrijusoc'h c'hoaz rankout chomm ebars. Kalz ho deuz klasket nac'h e ve unan, e ve ker waz tra ha ma leverer, ha nikun beteghen n'hen deuz gallet hen diskouez ; neuz forz, ne fell d'in ober ha ne rinn ket eur gammad, hebken, evit distrei divar-n-han ! »

Holl eta, e karfemp pellaad dioc'h an eil ha gounit hegile. Mez, va Breudeur ker, evit mont d'an Env, e ranker da genta kemeret hent an Env, ha mar deuz lod hag a laka mad ho foan evit kerzet gant an hent-ze, e zeuz kalz all haga gemer, gant ho goueziegez vad, eun hent dishenvel. Lavaret ho deuz d'ar pec'het : « Sad' aze kurunen venn va badiziant, promesaou va c'henta pask, levenez santel eur galoun bur ; dreb anezho an eil goud' heben. Mez en distro, ro din ar plijadureziou touelluz a ginnigez da nep a gerz var da lerc'h ! » Ha brema setu int-hi, paour dirag Doue. Faziet int divar ar guir roudenn ha divisket euz a gement a zo buez an ene : *Et pauper et cecus et nudus.*

Daoust, evelkent, hag ar rumm dud-ma a c'hell c'hoas esperout ? Daoust ha Doue a otreo ankounac'haad an amzer dremenet, taol a gostez kement a zizurziou ha rei a nevez flamm he vignouniach d'he vugale difidel ?

Grit eta, va Breudeur ker, eur zell pis var ho c'hamzer dremenet : pouezit e balanz an Aviel, stad ho koustianz ha mar kavit var ho kaloun baour, eur pec'het benag bras pe vihan, kalz pe nebeut, taolit evez mad ouz va c'homzou. Euz ar pec'her, e guirionez eo e teuan

adarre da gozeal. Nann mui evit her spounta, dre c'hourdrouzou an Aotrou Doue en he eneb, mez evit lavaret dezhan : « Va breur paour, va c'hoar ger, pec'hed ho c'heuz ? Gwaz a ze, guir eo. Ho pezet fizianz koulskoude. Pardoun a zo c'hoaz evidoc'h. Rak Doue a zo madelezus, habask ha trugarezus meurbed : *Patiens et multum misericors.* »

Evit hen diskouez deoc'h, ne meuz ken da ober, nemet displega dirag ho taoulagad, ar pezh a anavezit ho c'hunan : ober deoc'h guelet petra eo bet ha petra eo c'hoaz e kever ar pec'her Doue an Tad, Doue ar Mab, ha Doue ar Speret Glân.

..

Petra eo Doue an Tad e kever ar pec'her ?

Va Breudeur ker, her gouzout a rit, Doue eo hen deuz, heb goulenn ouzomp, tennet ac'hanomp a netra ha galvet d'ar vuez. Dindan' boan eta da veza eun Doue fallagr, digar ha didruez, ne dle ket kor beza krouet evit hor lakaat reuzeudik. Da betra teuler ac'hanomp er bed, ma na dlefomp gortoz evit hon lod, nemet tristidigez var an douar ha kastiz en tu all d'ar bez.

Mez ive, va Breudeur ker, n'eo ket evit hon drouk eo e zomp bet lakeat er bed-ma. Doue a glaskaz er penn kenta 'n amzer hag a glask c'hoaz hirio en deiz, ma vemp holl eüruz, eüruz hed hor buez, eüruz goude hor maro. Ar pec'hed eo a zo deuet da freuza he labour, da gontroliä he vennoz : *Deus a primordio, tantum bonus.*

Hano Doue, he hano mad eo : Karantez : *Deus cha-*

ritas est. Ar pezh a gavomp enhan da genta, eme Dertulian, eo ar vadelez : *Prior bonitas secundum naturam.* Hag evit beza mad n'hen deuz ken da ober nemed senti ouz pleg he galoun. Mar teu avechou da c'hourdrouz da skei, ni ha ni hebken, eo a zo ar penn kaoz a gement-se dre hor dizentidigez. Ni eo hen laka evel en despet d'ezhan da ankounac'haad he drugarez. Ne c'hourdrouz, ne sko nemet pa rank gourdrouz ha skei : *Severitas posterior secundum causam.* Dre natur, mad da vella ; Oc'h red leal ha just : setu petra eo evidomp an Aotrou Doue : *De suo optimus, de nostro justus.*

Eun dra a c'houlenn ouzomp : goulenn a ra ma her c'hemerimp evit hon tad : *Pater noster.* Hogen, va Breudeur, goud a reomp petra eo eun tad.

Eun tad, eun tad e guirionez, din euz an hanö a zoug, a veler atao : da genta, pa sko o skei ar skanva taol ma c'hell hag a laka remed e kichen ar gouli ; 2° a c'hortoz abars skei : esperout a ra ha lavaret : marteze, e tistroio ; 3° klask a ra abars skei, an tu da c'helloud pardouni. Ha pa gav an dro da bardouni, e ro atao pardoun. Mar teuit da glask abeg er vadelez a ziskuez e respounto : « Petra fell deoc'h c'houi ? krenvoc'h eo an dra-ze evidon : he dad ounn hag ar goad n'eo ket evit mankout. »

Mez, va Breudeur ker, daoust ha Doue hen deuz en em ziskouezet en hor c'hever evel eun tad tener ha trugarezus ?

Evit kaout ar respount, digoromp al leoriou sakr, rag enno eo e kavomp merket oberou Doue e kever an

den. Mad, kristenien, enno, el leoriou-ze, pa ho digorran, e velan Doue o kastiza, e velan Doue o pardouni hag o tigas he vab he-unan evit hor prena.

* *

Doue o kastiza.

Va Breudeur ker, eun tad hag a gastiz he vugale a c'hell beza trugarezuz e dion fesoun : 1° Pa lak an taol a ro, da veza skanva ma c'hell ; 2° Pa c'hortoz ha pa c'hourdrouz pell hag hir araog kastiza.

Hogen, Doue en hor c'hever a ra an eil hag egile. A gement-ma an testeniou ne vankont ket.

Adam hag Eva a ioa ganthan lakeat da ren var an holl draou krouet. Hag en distro euz he holl vadoberou ne c'houlenne nemet eun dra : ma hen anavezient atao evit ho mestr. Var ho zro, pep tra a ioa evitho nemet hebken, eur frouezen difennet. Skanv meurbed hag eaz da viret oa eun hevelep difenn. Ha koulskoude, torret e voue. Ha Doue a rank kastiza he grouadurien dizent. Mez abarz skêi, guelit gant pegement a druez e klask ho lakaad da anzaio ho fec'hed ha da c'houlen pardoun evit ma c'hell skanvaat an taol. — « Adam, e peleac'h e maoud-te ? — Kredet e meuz e ranken mond da guzat a zirazoc'h. — Drebet e c'heuz eta ar frouezen difennet ? — Ar c'hroeg ho c'heuz d'in roet eo he deuz d'in kinniget hag e meuz kémeret. — Perak, Eva, e c'heuz-te great eun hevelep tra ? — An aerouant eo hen deuz va zouellet a respountaz Eva, d'he zro. »

Eleac'h anzaio ho faot, e leac'h kuez d'an daoulin e

klaskont en em zizamma. Adam a damall Eva. Eva a damall an aerouant : Doue a rank eta kastiza. Rak ne c'houlenner ket zoken, pardoun outhan. An taol a zo pounner, rag Doue n'hen deuz kavet netra da zinerza he vreac'h na da ziarbenn he zourn ; koulskoude var ar gouli a ra, evit hen distana muia ma c'hell, e laka eur bromesa leun a esperanz : — « Ac'hanoc'h, emezhan da Adam ha da Eva, e tle genel unan hag a flastro he benn d'an aerouant. »

* *

Abars skei Doue a c'hortoz.

Pemzek kant vloaz a ioa tremenet abaoue krouidigez ar bed, ha Doue o c'hober eur zell, var an douar, gueleled an dizurz o vont atao var gresk. Hag hen kaout evel keuz da veza great an den. Ober a ra peden var beden, gourdrouz var c'hourdrouz. Epad kant vloaz e talc'h he zourn savet abarz lezel an taol da gueza, henvel ouz eun tad ha ne sko nemet a gueuz-kaloun. Keit ha ma c'hellaz esperout, gueled an dud o c'hanavezout ho dallentez, e c'hortozaz ha ne d'eo nemet pa ho c'havaz kaledet en ho fallagriez, e tigasas an dour beuz da weledi an douar.

* *

Abarz skei Doue a glask eun dra evit diarbenn an taol a ro.

Eur gear fall, Sodom he hano, a skuize an Env dre he dirollou mezus. Abraham an den mad, hen devoue anaoudegez deuz ar pez a dlle c'hoarvezout. Hag hen

lavaret da Zoue : « Daoust ha koll a reot-hu an den mad da heul an den fall ? Ha ne espernafac'h c'houi ket Sodom en abek da hanter-kant den mad, ma vent kavet ebarz ? — Evit-ho, a lavar an Aotrou Doue, me a esperno kear. — Ha ma ne gavan nemet pemp ha daou-ugent ? — Me 'esperno kear abalamour d'ezho. — Ha ma ne gavan nemet tregont, ugent ? — Evitho e pardonin. — Me ho ped, o va Doue, a lavaras c'hoas Abraham, ne gemerit ket a gaz ouzin ma raan deoc'h eur goulen all : ma ne gavan nemet dek ? — Ha Doue 'respount : abalamour da zeg me ne zistrujin ket kear Sodom.

..

Evit eta pardouni d'ar perc'her, Doue na c'houlenn nemet eun dister a dra. Ha kerkent ha ma vel e zeuz tro da bardouni, pardoun a ro ker buan.

Selaouit kentoc'h.

C'hoarvezoud a reaz, ma komzaz Doue ouz Jonaz en eur lavaret : « Sao, ha kea da Niniv ha lavar dezhi euz ma ferz : Da fallagriez a zo pignet beteg ennhon. Ha Jonas mont ha sevel he vouez e kreiz kear ha lavarèt : « C'hoaz daou-ugent devez ha Niniv a vezo distrujet : *Adhuc quadraginta dies et Ninive subvertetur.* »

Ha ker buhan, an holl bihan ha bras a iunaz, a reaz piniñ en eur lavaret : « Piou c'hoar ha ne bardouno ket d'heomp an Holl-C'halloudek ? Marteze, e lezo he zrouk da zistana ha ne vezimp ket kollet. » Ha Doue, e guirionez, pa ho guelaz distroet, a gemeraz outho truez

ha ne reaz ket d'ezho ar pezh a ioa bet en he zounj kenta.

Ha Jonas, da c'hortoz ar pezh a dlie c'hoarvezoud gant kear, en em dennaz var eur menez, ha sevel eno eun disheolien evithan. Doue 'lakeaz eun iliaven da zevel ha da bignad evit para an heol divar he benn. Jonaz pa her guelaz hen doa outhi eur joa vras. D'an noz varlerc'h Doue 'zigasas eur prenv hag a lazaz anezhi. Jonas en em glemmas ouz Doue. Ha Doue lavaret : « Ha tro he c'heuz-te d'en em glemm evit eun iliaven ha n'eo d'id koustet netra... ha me ne c'hellin ket distruja kear Niniv e leac'h ma zeuz kement all a grouadurien ? »

Mar fell deoc'h, eun dra all sklerroc'h c'hoaz, evit diskuez madelez Doue e kever ar pec'her, selaouit sant Lakas.

Eun den, emezhan, hen devoa daou vab. Hag ar iaouanka lavaret d'he dad : « Va zad, roit din ar pezh a dle digwezoud ganhen evit va lod euz an danvez ho c'heuz. » Hag an tad rei. Hag ar mab, gant kement a zigweze ganhan, mont da eur vro bell. Eno e neubeut amzer e tispign he holl arc'hant. Neuze, a binvidik, kuezet er brasa dienez, e klaske terri he naoun gant ar boued a veze taolet d'ar moc'h ma zoa karget d'ho zigwall. Distroet ennhan he-unan e lavar : « Nag a bed mevel e ti va zad, ho deuz pep tra ervez ho c'hoant, ha me 'rank ama, glaouri gant an naoun. Sevel a rin ha mont beteg va zad, ha d'ezhan e lavarinn : Va zad, pec'hed e meuz a eneb Doue hag en hoc'h eneb. N'oun mui din da veza galvet ho mab. Va c'hemerit evel unan euz ho servicherien. »

Pe seurt digemer a raio an tad d'ar c'hrouadur hen deuz, en desped d'he zaelou, d'he bedennou, d'he vleoguen, dilezet anezhan ?

Ar mab a ioa c'hoaz pell, pa velaz he dad anezhan o tont. Hag he galoun tenereat gant an truez, e red d'he gavourd hag en em daol en dro d'he c'houzoug evit her briata.

Va Breudeur ker, poezomp mad ar c'homzou-ze. Ar mab prodig zo c'hoaz pell ; paour eo, guisket fall. Eun all n'hen divije ket hen anavezet. Lagad an tad a zo lemmoc'h, kaloun an tad a zo buhanoc'h d'en em domma. An tad a red ; mall hen deuz d'her starda var boull he galoun.

« Va zad, eme ar mab ankeniet, pec'het e meuz. N'oun mui din da veza galvet ho mab. » Hag an tad, heb her zelaou, lavaret d'he zervicherien : « buhan ha buhan, digasit he zae genta ; lakit var he viz eur bizou hag eur boutou en he dreid hag aozit eur fest bras, rag va mab a ioa maro ha setu hen beo a nevez ; kollet oa ha setu hen kavet : *Perierat et inventus est.*

Va Breudeur ker, setu aze dindan hano eun tad a famill, poltred an Aotrou Doue. Holl e zomp he vugale. Mez ni ive, goude beza bet karget ganthan a vadoberou a zeu avechou d'en em skuiza, d'en em inoui en he di. Goulenn a reomp ar pezh a ziguez ganheomp evit hon lod hag e troomp kein d'hon tad karantezus. Mes abred an dienez a dosta : sklabeza, guerza reomp sae venn hor badiziant ; ha varlerc'h an naoun a zeu abred. Klask a reomp hor plijadur etouez ar pezh a zo a heuzusa

var an douar ha den na roio mui d'heomp ar blijadur dismegansus a c'houlennomp.

Mez Doue hor ged : Ennhomp e sounj noz-deiz. Pignat a ra, evel pa lavarfen, var lein eur menez evit gullet a bell, ha pa ziloc'homp evit distrei outhan e tired var an hent, evit hon starda etre he ziou vreaoc'h. A nevez e ro d'heomp hor meritou a ziagent gant ar memez renk en he garantez.

* * *

Douget e vemp da gredi, va Breudeur ker, ne c'hell ket trugarez Doue mont pelloc'h evit mad ar pec'her paour. Ha koulskoude, lenn a raan e sant Paol, souezusa komz e meuz kavet beteg henn : *Sic Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret* : Doue hen deuz karet kement ar bed m'hen deuz roet evithan he vab unik.

Pa zeu eun den da m' c'haout, pa grog em dourn ha pa lavar : kountit varnhon-me : goulennit hag po pezo, e peb amzer, ar pezh ho pezo c'hoant, ne gemeran ket atao re vraz fisianz : great e vez kement a bromesaou displeal, roet e vez ken aliez falz-merkou a vignouniach ! Mez pa velan eun den o rei d'in hag he amzer hag he boan, o ranna ganhen kement hen deuz he-unan, me a lavar : « Er galoun-ma n'euz mui a drubarderez ! » Dreist holl, ma n'hen deuz an den-ze nemet eur mab ha ma lavar evelkent : beteg henn, e c'heuz aliez mantret va c'haloun ; mez truezus eo da stad ; dre da nerz da-unan ne c'hellez ket en em denna a boan ; va mab hebken, a

zo galloudus awalc'h evit da zizamma ha rak ma fell d'in kousto pe gousto da velet eürus, va mab a roin evit da brena.

Va Breudeur ker, goude eun hevelep komzou, n'euz mui da respount nemet eun dra : kredi a raan e zeuz ouzin eur guir druez ha fizianz e meuz.

Guelomp eta, ha mab Doue a zo deuet e guirionez var an douar evit savetei ar pec'her.

* * *

Eun devez, daou zen a iea var droad etrezek kearik vihan Bethlehem. Rak ma zoant paour ne gafjont lojeis e nep ti. Evit tremen an noz en em dennjont en eur c'hraouik hanter zisto. Eno, var eur vriad plouz, e teuaz er bed eur c'hrouadurik hanvet Jesus. Pevar mil bloaz a ioa m'her gortozet. Genel a ra, mez he genvroiz n'hen anavezont, n'hen digemeront ket. A zioc'h he gavel, avad, Elez ar baradoz a ro da glevet ar gomz vad, ar c'helou eürus : Gloar da Zoue er penn huella deuz an Envou ha var an douar peoc'h d'an dud a volonteiz vad : eur Zalver a zo, hirio en deiz, deuet er bed...

Daoust ha Jesus-Krist hen deuz e guirionez digaset da vir kelon eürus an Elez? Daoust ha bet eo eur guir Zalver evit ar pec'her paour dreist holl?

Va Breudeur, anaout a raan daou alc'houez hag a c'hell digeri kaloun an den ha ro d'in an dro d'her studia ervad : ar c'homzou hag an oberou.

Setu c'houi aze, dirazhon. Keit ha ma na livirit ger, dreist holl keit ha ma na rit netra, ne c'hellan ket gou-

zout petra oc'h. An dianveaz ac'hanoc'h : ho liou, ho ment, ho kobari a anavezan, guir eo. Ho kaloun, ho santimant, ho sounj, ho mennoz a jomm kuzet ouzin. Evidon ho tiabaz a zo evel eul leor sarret ha na c'hellan ket da lenn. Mez kerkent ha ma komzit, dreist holl kerkent ha ma rit eun dra benag, ho komzou, ho c'herou a zo d'in ; gantho e tigorant ho kaloun, dreizho e c'hellan lenn en ho c'hene : iviziken e c'hellan ho studia, ho c'hanaout.

Hogen, va Breudeur ker, Jesus-Krist hen deuz komzet, oberou hen deuz great ouspenn. Diou c'houlouen a zo en hon dourn evit her gullet e c'hiz ma e ma ha gouzout mad petra eo.

* * *

Ha da genta poezomp he gomzou.

« N'eo ket, emezhan, eun den iac'h hen deuz izom a vidisin, an den klanv an hini eo, rak-se, deuet oun da c'hervel, nann an dud dibec'h mez ar bec'herien : *Non veni vocari justos sed peccatores.* »

Ha gant aon ma ve tamallet e lavar kement-ma : « Piou ac'hanoc'h, kant penn danvad d'ezhan, ma hen deuz kollet unan anezho, ne guitaio ket an naontek ha pevar ugent a jomm evit mont da glask an danvad dianket. Ha pa hen devezo her c'havet her lakaio gant joa var he ziou skoas ; ha digwezet er gear e c'halv he vignouned hag e lavar : « Kemerit perz em levenez. Rak kavet e meuz va danvad dianket. »

Mad, eme hor Zalver, me a lavar deoc'h e vezo en Env

brasoc'h plijadur, o velet eur pec'her o tistrei, e c'hober pinijen, eget o velet e kenderc'hel mad, naontek ha pevar ugent ha n'ho deuz izom hebed da ober pinijen.

— « Ha pet gueach, eme sant Per, dezhan eun droat, peb gueach e rankin-me pardouni. Ha beza vezo hen beteg seis gueach? » — « Ne meuz ket lavaret deoc'h, eme Jesus, betek seis gueach, mez beteg seiz gueach ha tri-ugent seiz gueach : *Septuagies septies* ; ken aliez a ma c'houlenno ar pec'her pardoun, rak, emezhan c'hoas, eun devez all, n'omp ket deuet evit koll, evit savetei an hini eo. »

Mez, hen anzao a raan, komzou eun den n'int avechou nemet eun alc'houez faoz, eur c'houlouen fazius. Ar sklerra goulaouen eo an oberou.

* * *

Poezomp eta, oberou Jesus-Krist.

Divar benn hor Zalver, pell araog he c'hinevelez e zo bet lavaret ar gomz-ma : « Ne beur-dorro ket ar gorzen hanter-bleget ha ne vougo ket ar vouchaden gozik maro. »

Varlerc'h he dremenvan eur gomz all a ra poltred he vuez : *Pertransiit benefaciendo* : tremenet hen deuz en eur ober vad. Ha setu e guirionez, petra eo bet Jesus-Krist.

Ar Skribet hag ar Pharizianet, a zigasaz dirazhan, eun devez, eur c'hroeg surprenet en avoultriach hag a lavaraz : « Mestr, lezen Moizez a lavar e ranker he laza a daoliou mein. Ha c'houi, petra lavarit? » Ha Jesus en em

stoued da skriva gant penn he viz var an douar. Evel ma kendalc'hent da c'houlen, hor Zalver sevel he benn ha lavaret : « Taolet oud'hi ar mean kenta an hini ac'hanoc'h a zo dibec'h. » Hag en em stouaz adarre da skriva evel diagent. Hag ar re-ma en em denna kuit, ar re gosa da genta. Ha Jesus chomet he-unan, sevel he zaoulagad ha lavaret : « Petra eo deut da veza ar re ' c'houlenne ho maro ; mikun n'hen deuz ho kondaonet. » Hag hi respount : nikun, Aotrou. Ha Jesus lavaret : « Na me, kennebeut, n'ho kondaonin ket, kiit ha na bec'hit mui : *Vade et jam amplius noli peccare.* »

Ha pa gav ar pec'her kaledet en he zizurz he galoun a rann gant glac'har.

Digwezout a reaz d'ezhan, d'ar mare-ze, tostaad ouz Jerusalem. Ar guel euz a gear-benn pobl Israel a zigasaz dezhan da zounj euz a vadoberou an Aotrou Doue en he c'hever hag euz he dianaoudegez e kever Doue. Neuze e skuillaz varnhi daëlou en eur lavaret : « Jerusalem, Jerusalem, te hag a laz ar brofeted, na pet gueach na meuz-me ket klasket dastum da vugale evel ma tastum ar iar he laboused vihan dindan he eskel ha n'eo ket falvezet ganhez. Ha brema, rag ma zoud dizounj ha dall e chommo da diez goulo : *Ecce relinquatur vobis domus vestra deserta.* »

Eur merk all a drugarez a c'helle Jesus-Krist da ziskuez evit ar pec'her. Hen diskuez a ra.

« Va Zad, emezhan, n'ho c'heuz ket digemeret mad ar sakrifisou great beteg-hen. N'oant ket a bouez dioc'h ar pec'het. Mad, setu me ama : *Ecce venio.* »

Hag e guirionez goud a rit petra zo c'hoarvezet. Eun devez Jesus-Krist a zo skourjezet, kurunet a spern, tachet var eur groaz. Var nez mervel e sao he zaoulagad varzu an Env hag e lavar : « Va Zad, — ô va Zalver, » ha mond a rit-tu da rei malloz d'ar pec'her, da c'houlenn ma kuezo var he benn an oll boan hen deuz great deoc'h ? — Va Zad, pardounit-hi rag ne c'houzont ket petra ' reont : *Pater ignosce illis...* Va Zad ! ho mab, » ho mab var he dremenvan eo a bed ac'hanoc'h ; eur » c'hras a c'houlenn abars mervel : pardounit hi. Mervel a raan dre ho daouarn, guir eo ; ingrat int, her » goud a raan. Neuz forz, pardounit-hi, nann evitho » mar kirit, mez evidon-me. Kemeret e meuz ho fec'he- » jou e m' hano va-unan ; paet e meuz ho dle ; evitho » pardoun ! ne ouzont ket petra reont. »

Va Breur paour, va C'hoar ger, abarz doueti a drugarez Jesus evidomp, rostomp da genta kraou Bethlehem, taolomp en tan leor an aviel, diskaromp kroaz ar C'halyar ! Neuze, mes neuze hebken, e c'hallimp lavaret evel Kaïn : « Re vraz eo va fec'hed evit gallout c'hoaz beza pardounet ! »

En em fazia ' raan, va Breudeur ker. Rak goude kemeret evit netra, teuler a gostez kement ho deuz Doue an Tad hag he Vab Jesus-Krist great evit ar pec'her e chomm c'hoaz en he zav eur merk all a drugarez.

* *

Va Breudeur ker, Doue an Tad a roaz d'eomp Jesus-Krist evit savetei hon eneou. Ha Jesus-Krist peur-baet

ganthan ar boan dleet d'hor pec'hejou a lezaz er bed-ma, var he lerc'h, he iliz santel karget ganthan da ober, en he c'houde, ar vad a reaz he-unan etouez an dud.

Oh ! her goud a raan, tamall a rear an iliz katolik. Ober a rear d'ezhi brezell. Ha koulskoude, pa studian anezhi mad, e velan n'eo bet savet gant Doue ha n'eo ganthan dalc'het en he zav, nemet dre druez ouzomp.

« Mean eo da hano ha var ar mean-ze e tiagezin va iliz » hag holl c'halloud an ifern na zeuio ket a benn d'he » zrec'hi », a lavaras Hor Zalver, eun devez, da zant Per.

Eun den eta, eun den choazet gant Hor Zalver he-unan : Lavaromp he hano mad, eur beleg eo a zo lakeat e penn an iliz. Hag en iliz-se, ar beleg hen deuz tri blaz, tri labour dishenvel.

Da genta, setu hen ouz an aoter. Eno dre nerz he gomzou, Jesus-Krist a zeu bemdez da renevezi evit mad an den, ar zakrifis a reaz evidomp euz he vuez var groaz menez Kalvar. Bemdez divar an Aoter, ar beden a bardoun, a bign varzu an Env.

D'an eil, setu hen er gador brezek. Meur a gador zo var an douar. Kador-brezek an iliz he deuz eun hano ha ne c'hell kador all hebed da c'houlenn : hanvet eo kador ar virionez. Eno, er gador-ze, eo e tesker, kaer ' zo lavaret, ar guir skiant d'an den. Ennhi eo e teuer d'hen difazia pa vez bet dihenchet gant komzou faziuz ar bed.

3^e Eur plas all a zo, ar gador gofez. Diouthi, her goud a raan, eo deut ar c'hiz da bellaat. Ennhi, koulskoude, eo e teu Doue da ziskuez d'ar pec'her paour he vrasa madelez. Eur beleg, petra eo ? Evit ar c'henta

guel, eun den evel ar re all. Mez, var bal he zourn, e zeuz lakeat gant Doue eur galloud ha n'hen deuz ket he bar : « Ar pezh ho pezo pardounet, pardounet e vezo ; ar pezh na bardounot ket a jommo heb kaout pardoun : *Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in cœlis ; quodcumque solveris super terram erit solutum et in cœlis.*

Ar beden, ar virionez, ar pardoun, setu eta ar pezh a ra kurunen ministred Jesus-Krist. Ha d'ho heul evit ho ren hag ho harpa, e ma speret Doue he-unan, rak speret Doue a sklerijen an iliz.

*
*
*

Eur ger c'hoaz abarz achui.

Diez eo da eur c'hrouadur en em guzat ouz eur vamm dener : diesoc'h eo d'ar pec'her en em guzat ouz Doue.

Pec'het ho peuz ? Ker buhan ar Speret-Santel a laka eun drean en ho kaloun. Ho pikad a ra en deiz, dreist holl, ho pikat a ra en noz. Atao e ma o vrouda, o toulla, o lavaret : *Inique egisti.*

Pa velit, — ha gueled a rear c'hoaz, tud all o kender-c'hel mad, — eur vouez e korn ar galoun a lavar : eun amzer 'zo bet, e zoaz henvel outho. Perak, hirio, ne c'hellez-te mui ar pezh a c'hell hen-ma hag hounnont : *Cur non potuero quod isti, quod iste ?*

Arvesti a rit eun den var he dremenvan ? Abarz mervel e c'hastenn deoc'h he zourn hag e lavar : « Kenavezo er baradoz ! » Komz dudiuz evit eun den mad, mez eun taol kleze evit ar pec'her paour. Doue a nevez a ra eur stok var boull he galoun.

E maoc'h e tal eur bez digor ? Trouz an douar o kuez a var an arched a lavar : « Varc'hoaz d'id te ! » Varc'hoaz ar maro, varc'hoaz ar varn, varc'hoaz marteze an ifern. Mouez ar Speret-Santel o skei adarre var galoun ar pec'her.

Va Breudeur ker, n'euz forz eta, petra ve bet ho puez araok hirio, hag e ve abaoe kalz bloaveziou louedet ho koustians gant ar pec'hed, hag e ve niver ho tizurziou, brasoc'h evit niver bleo ho penn, lavarit gant fizianz eur gomz, unan hebken : *Surgam et ibo.* Ia, savit gant kouraj ha kit a greiz kaloun d'en em strinka ec'hars treid Doue an holl c'hrasou, evit ma kavot trugarez : *Ut misericordiam consequamur.* Mari-Madalen a zo bet pardounet, al laer deou a zo bet selaouet, deoc'h c'houi ive, esperanz zo roet.

O va Doue, ma zo ama pec'herien hag ho defe disfizianz euz ho madelez, sklerijennit ho speret, tenerait ho c'haloun, grit dezho anaout n'euz, pell diouzoc'h, nemet anken ; anaout e ma en ho kichen ar guir eurusded. Grit ma lavarint : *Peccavi* : pec'het hon deuz ! Ha me, o va Doue, me en ho c'hano a lavaro da m'zro : pardounet oc'h.

AMEN.

IX

Prezegen var ar Maro

Hæc dicit Dominus : Dispone domui tuæ, quia morieris tu et non vives. (Isaï. 48. I.)

An Aotrou Doue a lavar evel-henn : Lakit urz en ho tiegez, rag mervel a reot ha na vevot ket.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN,

Ar bed-ma na d'eo evidomp nemet ar pez ma zeo evit eur beachour, en eur vro estren, eul lochennik roet d'ezhan evit tremen eun nosvez. Pa darz an deiz an divroad a lavar : « Sklear awalc'h eo da vale ! » Hag heb koll he amzer o sellet ouz ar c'houidoren ma hen deuz enni kemeret he gousk, e krog en he benn-baz hag en em laka en hent evit tostaat ouz he vamm bro.

Eveld'han, va Breudeur, ni a zo beachourien o vont a dreuz eur vro estranjour, varzu hor guir vro. Kerzet a reomp euz an amzer varzu an eternite, euz an douar varzu ar bed all.

Mez aliez, re aliez sionas, e tiguez d'heomp staga hor c'haloun ouz ar pez a gavomp var hon hent, chomm gantho da goll hon amzer hag ankounac'haat penn hor

beach ; henvel e kement-se euz bugaligoù dizounj a veler bepred o c'hourlerc'hi pe o kuitaad ar venojen evit kutuil bleunioù didalvoud.

Setu perak, e teuan hirio, evit ho tistaga guella ma c'hellin dioc'h madou egoll ar vuez-ma hag ho lakaat da zerc'hel atao ho taoulagad troet varzu an Env, da lavaret deoc'h ar pez a lavaraz gueach all, ar profet Isaias da Ezechiaz : « Lakit urz en ho tiegez, rak mervel a reot ha ne vevot ket : *Dispone domui tuæ quia morieris tu et non vives.* »

E tri c'her : — mad eo sounjal er maro ; — mad eo en em brepari d'ar maro ; — mad eo gouzout petra eo ar maro : Setu ar gelennadurez-ma.

* *

Mad eo sounjal er maro.

Va Breudeur ker, evit klevet eun den o kozeal ne dleomp ket ober re a van. Aliez e c'hen em fazi he-unan, pe ma n'en em fazi ket e klask fazia ar re all.

Mez pa gaoze an Aotrou Doue, neuze ni a dle atao selaou, stoui hor penn ha lavaret : Doue na c'hell nag en em fazi he-unan na klask fazia den ebed : ar pez a lavar a c'hoarvez atao.

Hogen, va Breudeur, Doue hen deuz komzet. Eur gomz hen deuz lavaret eneb an den ; eur setans hen deuz douget : « poultren out hag e poultren e tistroi : *Pulvis es et in pulverem reverteris.* »

Pa grouaz ac'hanomp evit guir, Doue n'hor c'hrouaz ket evit mervel. Goude beza tremenet er bed-ma eun niver bloaveziou, hir pe verr, ni a dlie beza douget da

eur vuez velloc'h heb rankout gouzaon ar maro. Mez ar pec'het a zo deuet da zizober, da freuza labour an Aotrou Doue hag ar maro zo deuet varlerc'h, da gastiza ar pec'het-se : *Stipendium peccati, mors*. Adam hag Eva a dorraz difenn an Holl-C'halloudek, ha goude ho dizontidigez, an Holl-C'halloudek a lavaras d'ezho ha dreizho d'ho bugale : « Poultren oc'h hag e poultren e rankoc'h distrei : *Pulvis es et in pulverem reverteris*. » Ar zetans-se, spourounus ma zo nikun, a vez skrifet gant dourn Doue he-unan var dal kement hini a zeu er bed : mervel a ranki !

✕ Kaer hor bezo klask pellaat ar maro diouzomp, eun devez a zeuio ma rankomp diguezout ganthan tal-ha-tal. Mar tiskennomp betek kaloun an douar, hen a ziskenno d'hon heul ; mar tec'homp betek kreiz ar mor doun, eno ni her c'havo ; mar deomp betek ar penn pella an douar, dre eno ivez e tremen. Doue a roaz d'ezhan galloud var an holl draou krouet hag a zo falvezet ganthan

✕ e tiskarfe kement a zo, mesk ha mesk heb espern netra. Na doujanz na respet evit teneridigez ar c'hrouadur bihan en he gavel, evit nerz ha gened an den iaouank e kreiz he vrud, evit bleo guenn an den koz, evit paourentez an izomek, evit danvez ar mondian, evit vertuziou an den santel, evit deskadurez an den goeziek. Ar gened, an nerz, ar galloud, ar madou, an deskadurez a c'hell beza mad da galz a draou, mez nann da brena buez. Neuz forz piou e c'halfomp beza, pep kammed a reomp, pep halanad a dennomp a dosta ouzomp ar maro hag hon tosta outhan.

Mar fell d'heomp goud dreizomp hon-unan e pe c'hiz e teu da vir zetans an Aotrou Doue, greomp eur zell var ar bed ha ni her guelo.

Greomp da genta eur zell var hon lerc'h.

Petra eo deuet, hirio, da veza kement all a dud hag ho deuz, en ho amzer, great kalz trouz var an douar ! Deskadurez ha madou, gloar ha galloud a ioa etre ho daouarn ; armeou braz a zeue, a iea var eur gomz hebken euz ho ferz. Hirio, petra int-hi ? Marteze, ho hano zo skrivet var histor ho bro. A veac'h peadra a lavare an Napoleon koz, gueach-all, a veac'h peadra da ober danvez eun them da eur skolaer iaouank o koummanz deski al latin : ha setu holl ! Ho c'hurunen, ho galloud, ho deskadurez, ho madou a zo etre daouarn re all deuet var ho lerc'h. Hag euz ho c'horf paour koulz ha deuz korf an disterra den, ne jomm nemet eun nebeut ludu a ve gellet dalc'her var bal dourn eur c'hrouadur tri mis.

Greomp brema, eur zell en dro d'heomp.

Piou a velan-me ama, en iliz-ma ? Eun nebeudik a dud koz ; an darn-vuia tud e kreiz ho brud ; eul lodennik a dud iaouank flamm.

Mad, lavarit d'heomp, c'houi hag a zo guennet ho pleo gant ar bloaveziou, lavarit d'heomp petra eo deuet da veza ar re zo bet, er memez devez ganeoc'h, douget ho hano var gaierou ar vadiziant, ar re ganeoc'h ho deuz great ho c'henta pask. Peleac'h e maint-hi hirio ?

Lod, taolet er meaz euz ho bro gant eur blanedenn di-dreuz, a zo guennet ho eskern var an douar estren, pell

dioc'h ho zud ; lod all ' zo diskaret gant taol ar maro a zirag ho taoulagad ha marvet etouez ho zud. Digemeret ho c'heuz ho halanad diveza, ho arvested goude ho maro, douget ho c'horf var ar varv-skaon hag ho diskennet en ho lojeiz diveza. Hirio, pa rit eur zell en dro d'heoc'h e lavarit : « An hen-ma-hen, a ioa eur bloaz kosoc'h evidon ; an hen-ma-hen, euz ar memez bloaz ganhen ; ha setu hi maro ! Dizale me a vezo ar c'hosa den euz ar barrez ! »

Lavarit d'heomp, c'houi tud e kreiz ho prud ha c'honi tud iaouank, peleac'h e ma int-hi, hirio, ar re a zo bet ganeoc'h var skinvier ar skol gatekis, ar re ho deuz en ho bugaleach, c'hoariet ganeoc'h dindan ar memez guezzen ha var ar memez flourennou. Eveldoc'h e seblantent dleoud beva pell hag hirr. Mez ar maro zo deut d'ho zurpren e kreiz ho iaouankiz, ha ni, ho pe-leien, ni pa hon deuz. varnezho, taolet ar genta paladen zouar, a zo deut d'heomp da zounj euz a gomzou al levriou-sakr : « Ar vuez a zo evel eur skeud hag a dremen, evel eur bouil moged hag en em freuz en ear ; evel eur goumoullen kaset gant an avel ; evel eur vag var an dour ha ne lez merk ebed euz he guenojen ; evel ar bleunv diwanet hag a veler ker buan flastret dindan an treid : *Quasi flos egreditur et conteritur.*

Mez, va Breudeur ker, perak kozeal deoc'h euz ar maro ? N'eo ket c'honi, ia c'houi, eo a dlefe kozeal e m'leac'h ? C'houi koulz ha me, a c'hoar ervad petra eo ar maro ! Peleac'h e ma, hirio, an tad, hirio, ar vamm ho

deuz ho maget, ho savet ? Tadou ha mammou, peleac'h e ma ar mab, ar verc'h, ar c'hrouadur a garac'h kement ? Evitho e labourac'h, e poaniac'h noz-deiz. Lavaret a reac'h : « divezatoc'h, hi, d'ho zro, a roio d'heomp bara pa ne c'hellimp mui labourad ! » Hag hirio, hoc'h-unan en ho ti, e welit gant an anken o sounjal eo deut ar maro da gere'hat en 'ho raog ar vugale a esperac'h lezel gantho ho tanvez. C'houi 'lavare : « Serri a raïnt d'heomp hon daoulagad, pedi 'raïnt evidomp. » Ha pa dalv, c'houi eo ho c'heuz guelet ho archedi, c'houi eo a ia d'an daoulin, var ho bez, evit pedi an Aotrou Doue da gemered truez ouz ho eneou. Peleac'h ar breur, peleac'h ar c'hoar a zo bet maget ouz ar memez taol, savet dindan ar memez toen ? Kemeret ho deuz hent ar veret : gourvezet int en douar benniget.

Ia, kristenien, sellit en tu ma karot, e pep leac'h, c'houi a velo, mar taolit evez, hano ha labour ar maro. Sellit ouz ho touar : labourer int bet gant tud, hirio maro ; ouz ho ti : ar rumm dud a ioa ennan en ho raog, eat eo da anaon ; ar guele ma kouskit ennan, an dillad a zougit : marteze guele, marteze dillad eun den maro ; ar boued a astenn ho puez : roet eo deoc'h gant dourn ar maro ; an hent a gemerot evit mont euz an ilis-ma d'ho ti : hent heuliet, gueach all, gant tud, hirio, maro.

Sellit ouzoc'h hoc'h-unan : Nag a bed barrad klenvet, a bed danjer, a bed stokad ho c'heuz c'houi bet dija ! Ar maro a zo, beteg-hen, eat abiou deoc'h, heb ho

samma, guir eo. Doue hen deuz lavaret : « lez, lez c'hoaz. » Mez ho c'heur a zeuio ha pep tra hen diskuez koulz en amzer dremenet hag en amzer vrema.

Ha koulskoude, tra meurbet estlammus ! ne zonzomp ket er maro. An holl a varv en dro d'heomp hag en eur vervel a lavar : « *Hodie mihi, cras tibi* : hirio va zro me, da dro te, varc'hoaz ! » Ha ni, er c'hountrol, a lavar : « Maro an hen-ma-hen ! Mad : doanius eo, rag he dud, tad, mamm, bugaligou ho doa c'hoaz izomm anezhan ! Maro eo an hen-ma-hen ! Mad : glac'harus eo kement-se ! Mez pell zo, ma kemere eur stum fall. N'oa ket eun den iec'heduz hag ouspenn ne daole tamm evez ebed ! »

An hen-ma-hen, a zo bet lazet gant he gar. Ha ni lavar : Mad, evelkent, trist eo eun hevelep maro. Mez ive n'oa ket ampart en he labour. » E leac'h ma tlefemp lavaret : « Eveld'han, me a meuz kar ha kezek hag eveld'han e c'hellan mervel ! »

* * *

Mad eo en em brepari d'ar maro.

Va Breudeur ker, ar maro eo porzier ar bed all. Hen eo a zo karget da zigeri d'heomp dor an eternite. Mez en eternite, me a vel diou zeumeurans dizhenvel : ar baradoz hag an ifern. Dor pehini a zigoro evidomp-ni ? An nor hon devezo c'hoant : ar joaz' zo kinniget d'heomp gant Doue.

Eur maro mad a zigor dor an env : eur maro fall a zigor dor an ifern. Hogen, va Breudeur, ar maro a vez peur-vuia ha zoken, koulz lavaret atao, ar pez ma

vez bet ar vuez : goude eur vuez vad : maro mad ; goude eur vuez fall : maro fall. Evit kaout eost mad en 'eur park, e ranker he gentelia ervad, he drempa a zoare, hada ennhan greun disklabez, he c'hoennat pa zeu ar mare hag hen diwall a zroug. Er memez tra ive, evit kaout eur maro mad, eo red poania epad ar vuez, eo red en em brepari d'ar maro.

En em breparit eta, va Breudeur ker, hag : 1° En em breparit a hirio. Na lavarit ket : « Me a c'hedo divezatoch ; da benn bloaz, pa em bezo kaset da benn an affer-ma, al labour-zont, me en em breparo. »

C'houi a velo, eme c'houi, c'houi en em breparo ! ia pe na velot, ia, pe na en em breparot ket. Hen ober a reoc'h ma vez lezet ganeoc'h amzer. Ha piou a lavar ho pezo an amzer-ze ? An amzer a zo etre daouarn an Aotrou Doue. An devez hirio a zo deoc'h ; an devez varc'hoaz n'hen deuz promettet da zen.

Ar c'hountrol eo a lavar. Gourdrourz a ra an neb a lez he zilvidigez var var. Selaouit kentoc'h he gomzou : « Dont a rin, eme hor Zalver, evel ma teu al laer : *Sicut fur*. » Al laer a zeu en noz ; klask a ra an denvalijen ; tostaat a ra heb trouz, dre guz ; gedal a ra ma vezer dizounj pe gousket, ha neuze, heb goud da zen, eo e ra he laerounsi. Mar teuer d'hen dizelei, al laer a vez dija en ti, hag aliez krenvoc'h evit ar perc'hen. Evel-se ive, eo e teuio ar maro, dre guz, heb rei kelou ebed ; ha par her guelot e viot dija re zivezad : *Sicut fur*.

Dont a raio evel eul luc'heden : *Sicut fulgur*.

Setu aze, euz ar goalarn, eur goumoullen zu o pignat

en Env. Petra zoug en he c'hreiz ar goumoullen-ze ? Daoust hag avel, daoust ha lazarc'h, daoust ha glao ? Evelkent e pign, e pign atao : dija eo ganthi, stignet holl bolz an Envou ha mouget sklerijenn an deiz. Souden, en eun taol kount, eul luc'heden c'hlaz ha da heul eun tarz kurun ! Setu poltred ar maro.

Santout a rit marteze, da genta, evel eun diezamant heb hano. Ho penn zo pounner : beac'h zo var ho tiou skoaz : ar goumoullen o tont a vel. Taol ha taol an drouk a gresk, ho penn a faout, poan ho c'heuz en hoc'h izili ; en em daol a rankit en ho kuele : ar goumoullen o pignad. Souden, varlerc'h, pa na zounje den, eul luc'heden a bar, eun tarz kurun a groz : e ma o tremen ! Maro eo ! *Sicut fulgur.*

Tizet e viot gant ar maro evel ma vez ar zilien tizet gant higen ar pesketour : *Sicut pisces capiuntur hamo.*

Sellit ouz an den-ze a velit e ribl ar ster pe var bord an aod. Staga 'ra eur beg houarn korgamm, ouz penn eun neuden ha var ar beg houarn-ze e laka eur prenvik bihan pe eur gelliennen, ha goudeze, hen taol en dour.

Etre daou, ar zilien en eur zont hag en eur vont dre greiz ar ster, a vel ar prenvik tentuz hag heb sounjal e drouk a lavar : « Mad da zribi. » Mez en eur gredi kregi er vuez e krog er maro ; da heul ar boued e lounk an higen.

Evelse, ive, c'hui hoc'h-unan a vezo marteze skoet. Lavaret a rit : « plijadur hon devezo er foar-ma, en hebadzount. » Hag ar maro hen deuz stignet he voued var an hent ma tremenit dreizhan. Staga rit ho penn ouz eur

picherad dour ien e kreiz ho c'huezen : dour ien, eme c'houi, a dorro va sec'het : eva ' rit d'he heul eur gaouat fleureuji. E maoc'h ouz taol gant eur mignon ; dribi a rit eur barrad klenvet tomm, eva eun taol goad, pe gemeret eur vesventi hag ho c'hastenno maro e korn an hent : *Sicut pisces capiuntur hamo.*

Bezit, eta, var c'hed ha dalc'hit, atao, urz vad en ho koustianz.

E c'hallit evit guir mervel dre eur c'hlenved hir, e tre diou vreae'h ho tud, santout ar maro o tont kammed ha kammed ; mez ec'hallit ive mervel dre veuz. dre laz, en eun taol kount, heb den var ho tro, evit digas d'eoc'h da zounj euz an Env.

2° En em breparit holl, rak holl e varvot.

E pe c'his ha pe da vare e rankimp-ni mervel : an eil hag egile a zo kuzet e pleg dourn an Aotrou Doue. Mez ar pezh a c'houzomp mad, ar pezh hen deuz Doue heunan en em garget da zeski d'heomp eo e varvimp holl : *Statutum est omnibus hominibus semel mori.* Ar maro na zouj, na respet nikun.

Planeden eun den a zo kuzet ouz an dud all ; n'euz ken nemet eun dra hag a c'heller da c'houzout ervad divar he benn : mervel a raio. Pep tra er vuez a zo amjest ha diasur, eme sant Aogustin : eun dra hebken a zo sur : ar maro : *Omnia in futurum servantur incerta, sola mors certa.*

Setu aze, eme ar memez sant, eur c'hrouadur consevet e kof he vamm. Ha dont a reio hen, ia pe nann, da velet

sklerijenn an deiz ? Den n'her goar : *Forte nascetur, forte abortivus erit*. Mar teu d'ar vuez, ha beva a raio hen pell pe neubent amzer ? Den n'her goar adarre : *Forte vivet, forte non vivet*. Mar bev pell, ha beza vezo hen paour pe binvidik ? Den na c'hell lavaret : *Forte dives erit, forte pauper*. Pe seurt stad a vuez a gemero hen ? Labourer, den a bluen, den a vor, den a vrezel ? Nikun na c'hell her goud. N'euz nemet eun dra hag a c'hellomp da waranti : n'euz fors petra e vezo a hent all, mervel a ranko pa skoio he heur : *Sola mors certa*.

Ma vije lavaret d'heomp ; euz a ugent, unan a jommo ; euz a gant unan a dec'ho ; euz a drizek kant mil, unan a vezo espernet ; me a lavarfe deoc'h da m' zro : ho c'hesperanz a zo bihan. Evelkent, esperout a c'hellit ! Mez pa zeo guir e rankomp holl kuitibunan distrei e poultren, holle tleomp en em brepari.

Setu eno perak, eun taolennet gueach all, resevet urz ganthan, pedet da ober poltred ar maro, a reaz eun dra meurbed estlammuz da velet.

E traon an daolen e lakeas poltred holl grouadurien ar bed-ma : paour, pinvidik, koz, iaouank, pec'her ha dibec'h ; holl ho dastumaz en eur bouchad. Azioud-ho e reaz poltred an ankou. En he zourn eur c'hleze a dan atao an eulf o strinka anezhan hag ar re, ma kueze varnho eun eulfen a varve raktal. Hen ober a reaz heb daoulagad, evit diskouez ne anavez na kar na mignoun. Hel lezel a eure heb diskouarn, evit rei da entent eo bouzar ouz klemmou ha pedennou an dud, ha var he dal, e skrifaz komz al leoriou sakr : « merket eo e ranko peb

den mervel eur veach : *Statutum est omnibus hominibus semel mori.* »

3° Mad eo en em brepari a zrevi, rag ne varver nemet eur veach.

Va Breudeur ker, eur prosez ho c'heuz ? Outhan, mar karit, eo stag ho madou, ho prud vad, ho puez ? Neuze petra ' rit ? Sounjal a rit er prosez-ma noz-deiz. Ne espernit netra, nag poan, nag amzer, nag arc'hant evit dont a benn d'her gounit ? Goulen a rit kuzul ; dek, tregont gueach e zit da di eun alvokad goeziek, ha pell e maoun dioc'h ho tamall. Mad a rit difenn ho peadra, hoc'h enor, ho puez. Koulskoude, mar kollit dirag eur barner, c'houi a c'hell dougen klemm dirag eur barner all, ha mar kollit an eil gueach, mont c'hoaz dirag eur barner huelloc'h.

Mez setu ama evidoc'h eur prosez all ; digoret eo etre ar vuez hag ar maro, etre an Env hag an ifern, eur prosez hag a zo rak-se, stag ounthan ar pez ho c'heuz a huella priz : eurusded pe valheur heb fin. Poanit eta d'her gounid. Sounjit ennhan noz-deiz. Pellait kement a c'helfe ober deoc'h her c'holl : klaskit kement a c'helfe ober deoc'h her gounit. Na espernit netra. Ha kentoc'h evit her c'holl, kollit tout.

Mar em bije daou ene da goll, a respountaz eur zant da eun impalaer, em bije otreet marteze koll unan evidoc'h. Mez pa na meuz nemet unan, ha pa na c'hellan ouspenn he c'holl nemet eur veach, e rankan, koust pe ne goust, he zavetei, hag he zavetei en taol kenta.

Var an douar, e c'haller euz ar stad a bec'hed distrei d'ar stad a c'hras, euz a gristenien vad dont da veza kristenien fall. Goude taol ar maro, se na vezo mui e galloud an den. Ar vezen a jommo, eme ar Speret-Glan, e leac'h ma vez kouezet. Ne varver nemet eur veach : *Semel mori* : ha goude ar maro ar zetans a vezo douget a jommo da viken.

*
*
*

Mad eo koumpren petra eo ar maro.

Va Breudeur, stad an dud var an douar a zo meurbed dizhenvel. Lod evit lojeis n'ho deuz nemet eul lochennik dirapar, evit guele eur vriad raden pe golo draillet ; goude poania, en em viska paour, en em vaga dizispign, ne gavont ket atao var gorn an daol, pa zeu an noz, an tamm bara du a dle terri ho naoun antronoz-vintin. Lod all, daoubleget dindan ho anken, ne gavont nemet tristidigez var an douar.

En ho c'hichen an dud eurus ervez ar bed a vev e kreiz ar blijadur. Arc'hant, enoriou, kargou huel, holl e mañt etre ho daouarn. An ti kaer-ma, ho zi eo ; an douarou-ze, d'bezo int ; meuleudi, iec'hed, digoradur : dezho netra ne vank.

Mez, va Breudeur, nag ar re zo er joa na dleont kemeret fouge, nag ar re a zo er boan na dleont ket mankont a gourach.

Var an henthou bras, me a gav eur c'hantonier karget d'ho c'houmpeza, da stanka 'n toullou, da ziskar an torgennou.

Var hent ar vuez, Doue hen deuz ive lakeat eur c'hantonier, ar maro, da goumpeza pep tra etouez an dud.

Hag e guirionez, kristenien, petra eo ar maro, a zounj deoc'h c'houi ? Mar her c'houmprenan mad, ar maro zo var eun dro : — Kenavezo d'ar bed ha da holl vadou ar bed ; — kenavezo d'ar gerent ha d'ar vignounded ; — kenavezo d'ar c'horf he-unan.

Kenavezo d'ar bed ha da holl vadou ar bed.

Var ar iec'hed, ar bed, gant he blijadureziou, he enoriou, he vadou, a zeblant beza eun dra benag. Mez divar guele ar maro, traou an douar a jench meurbed a liou.

Setu aze eun den o vont da vervel. Evithan n'euz mui kelou nag a zanvez, nag a blijadur. Diouthan ar bed ha traou ar bed a bella a heur da heur. Abarz nemeur he di ne vezo mui he di, he arc'hant ne vezo mui he arc'hant. Ar guele ma zeo gourvezet varnhan a vezo da eun all. Euz ar roched a zoug eun all a lavaro : « va roched ! » A veac'h ma hen deuz tennet he halanad diveza, an heritourien a zeu hag a lavar : « d'in-me e vezo ar pezh dillad-ma ha d'id-te an tamm douar-ze. » Ranna reont ken etrezo, madou an den tremenet, nann, aliez, heb en em rebech divar ho fenn. Pep hini a ra hag a gemer he lod.

Mez lod an hini maro, peleac'h e ma ? Lod an hini maro ? Eur goz linser, aliez ar falla zo en ti, pemp pe c'huec'h planken, eur penn vele kolo draillet, dindan he benn : setu he lod ! He lod c'hoaz a zo eun toull en douar an ankounac'h ; ha c'hoaz ne vezo ket atao, mar-

teze, lezet ganthan al lojeis dister-ze. Abars eur c'huec'h pe seiz vloaz, eur c'horf all a zeuio da c'houlenn plas hag, evinthan, relegou ar c'henta maro, a vezo taolet da ventad gant an avel pe da vresa dindan treid an dremenidi.

Ar maro eo kenavezo d'ar gerent ha d'ar vignoured.

Ama ne meuz netra da zeski d'heoc'h. Piou ac'hanoc'h n'eo ket bet var dremenvan unan benag euz he dud pe euz he amezeien ? Ha neuze, dre ho taoulagad hoc'h-unan, ho c'heuz anavezet pe ger kris eo eun henveleb disparti. Rankout kuitaad tad ha mamm, pried, bugale, mignoured ! Ho lezel var he lerc'h ha mont he-unan dirak Doue ! Mad, kristenien, eun devez e teuio ho tro, hag an disparti-ze a vezo ho tisparti. Heuliet e viot beteg ar bez. Eur veach bep an amzer e teur da ober varnoc'h eur beden benag ; kount a vezo epad eun nebeut ouz hoc'h hano etouez an dud. Mez, etre daou, an amzer a iel abiou, an heol a raio he dro hag en eur ober he dro e kaso, bemdez d'he heul, eun nebeudik euz ar zounj a jomm ac'hanoc'h etouez an dud.

Devez goude devez, an aferiou, labouriou, plijadureziou a gemero ho flas e kaloun ha spered ar re a jomm var ho lerc'h. Mar n'ho c'hankounac'haont ket, hi a vezo souden diskaret d'ho zro. Ha neuze, ne vezo ac'hanoc'h kount ebed, mui eget pa na veac'h biskoaz bet var an douar.

Ar maro eo kenavezo d'ar c'horf he-unan.

Var an douar e tilezer aliez an ene evit ar c'horf. D'ar

c'horf e pep tra hag en despet da bep tra eo e klasker ober d'ezhan plijadur. Ha koulskoude, eun deiz a dle dont ma rankimp ennhan, kimiada diouz ar c'horf-se ha lavaret d'ezhan kenavezo. He c'hened, he nerz, he iaouankis, holl e zint e teuz, e moged. Hen he-unan a ranko distrei da boutren, mond da netra evel eun ti dismantret ha kouezet en he boull.

Setu me ama, hirio, er gador-ma. Mad, eun deiz a zeuio an daoulagad-ma hag a vel, na velint mui ; an diousskouarn-ma hag a glev, na glevint mui ; an treid a m' c'has hag a m' digas, a vezo sounnet ; va c'haloun a jommo a zav ; va dourn, ma vez neuze, en dro d'in, nez pe vignon, en em astenno d'ezhan evit ar veach diveza hag a gouezo goudeze, dinerz ha divuez var an dillad vele.

Ha neuze, kenta ' ranker da ober eo kuzat ac'hanon ouz ar re veo ha va lakaad en arched.

Hag eno, en arched-ze, petra e teuio ar c'horf da veza ?

Va Breudeur, gueach all, e bro ar Spagn, eur brinsez a rea dre he gened dudi kement hini hen anaveze. Mez, en despet d'he renk huel ha d'he braoentez, ar maro he diskaraz.

Eun ofiser iaouank a oe karget d'he c'has beteg ar vered ma tlie beza sebeliet ennhi. Araog disken an arched en douar, hen digorjod evit guelet, hag a dra zur, e voa ennhan korf ar brinsez. An ofiser, pa velaz eun heveleb tra, pa velaz daoulagad, guechall, ken sklear ha ker kaer, beuzet holl a vreinaurez ; pa velaz eun tal

ken laouen peurz-duet ha dislivet ; diou voc'h ker ske-duz, diskolpet gant ar c'hountronn, dija o rodella hag o virvi en dro d'he fenn, a voe ker skoet, ker sabbatuet, ma tilezaz ar bed.

Deuet eo da veza sant : sant Fransez Borgia.

Ha koulskoude, kristenien, ne voa test, nemet euz a genta labour ar maro.

Kiit aze d'ar veret, savit eur mean bez ha guelit : *Veni et vide*. A zianveaz, c'houi a c'hell kaout c'hoaz digoradur ha fouge. Mez, diskennit en diabarz : petra gavot-hu ? Eskern ha ludu, netra ken. Hag an eskern-ze ho-unan en em vruzuno d'ho zro. Ar c'horf a zeuio da veza, eme Vossuet, eur ne c'houzoun mui petra, ha n'hen deuz hano ebed etouez an dud.

Lennit var dal eur penn-maro, mar gallit, pe hen a zo bet var diouskoaz eur paour pe eur pinvidik, pe hen a ioa koant pe zivalo, pe hen a ioa er boan pe er blijadur, a c'hoad huel pe a renk izel. An holl fouge-ze a zo eat e teuz ha varlerc'h ar maro ne jomm nemet relegeier dianav.

Ia, va Breudeur, mouez ebed ken elavar ha mouez eur bez digor ; kentel ebed, ma ve studiet mad, ken talvouduz evidhomp. Krial a ra ha krial krenv ouz kement a gar selaou : « dindan an heol, pep tra zo avel, moget ha netra ken : *Vanitas, vanitatum*. » Lavaret a ra : « an den pa zeuaz er bed ne zigasaz ganthan netra ha pa guitaio ar bed, ne gaso netra d'he heul nemet he oberou mad hag he wall oberou.

Sounjomp eta er maro. En em breparomp d'ar maro.

Koumprenomp petra eo ar maro ha ni a vevo ervez Doue.

Eur zant, gueach all, n'hen devoa evit leor a beden nemed eur groaz hag eur penn maro. Ar groaz, skeul an Env, merk an esperanz ; ar penn-maro, mellezour ar bed, kentel ha difazi an den.

Eveld'han, karomp studia an daou leor-ze. Ha neuze ar groaz ma zoump bet prenet varnhi gant Jesus-Krist, a zivallo hon eskern en hor bez hag ho resusito varlerc'h da vuez an Envou.

Evel-se bezet great.

X

Var ar varn ziveza

Justum et impium judicabit Deus et tempus omnis rei tunc erit. Ecc. III, 17.

Doue a varno an den mad hag an den fall, hag e vezo neuze lakeat urz e pep tra.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Tostaad a ra, a vloaz da vloaz, a heur da heur, an devez bras leun a spouroun, leun a enkreuz a dle beza test da finvez ar bed. Pe da vare e c'herruo hen, an devez-se? Kristenien, n'her gouzon ket ha den n'her goar; mez ar pezh a c'houzomp, a dra zur, eo e c'hoar-vezo neuze traou estlammuz meurbed.

An teir walen a gastiz : ar gernez, ar vosen hag ar brezel a bourmenno dre douez an dud, ar c'haon hag an dristidigez. Al loened er c'hoajou a iudo gant an naoun; ar rouanteleziou en em zavo an eil a eneb heben hag an dud a zizec'ho divar ho zreid gant ar spount hag an dienez.

An Antekrist, en he zourn holl c'halloud, holl finesa an drouk-sperejou ifern, a reio var an douar ar burzudou ar re vrasa evit distaga 'n dud dioc'h lezen ar

guir Doue. Goudeze, an heol a gollo he sklerijen, al loar a zeuio e liou d'ar goad, ar mor dijadennet a lammo dreist an torr-aochou ar re huella evit goueledi an douar; ar stered faziet, divar ho hent, a gouezo euz an Env, ha da fin holl, ar bed, gant kement a zoug, a vezo sebeliet en eur mor a dan.

Neuze e vezo klevet trompil an eal o tregerni varzu ar pevar avel hag o lavaret : « Savit, tud varo, ha deuit d'ar varn : *Surgite mortui.* »

Ker buhan, ar garnel a roio he relegou, ar bez a zistaolo he gorfou maro, ar mor a zislonko ar re veuzet. Holl kement a zo bet, a zo hag a dle beza c'hoaz var an douar, hol e savimp en hor zav a nevez flamm hag en em gavimp var eun dro, ec'harz treid ar gador-varn.

Jesus-Krist var eur goabren skedus, en dro d'ezhan eun niver dreist-kount a Elez hag a Zent, en he zourn leor an Aviel ha kroaz ar C'halvar, a ziskenno da varn pep unan ha da renta d'an holl ervez ho oberou : *Justum et impium judicabit.*

Euz ar pezh a dremenno neuze eo e meuz, hirio, da gozeal deoc'h.

Ar varn a velan ennhi tri dra : Eul leor, splamm ha guirion, leor ar c'houstiansou; eur valanz diabeg ha difazi, balanz an aviel; eur zetanz, didruez ha diremed, setanz Jesus-Krist.

Euz al leor, ar valanz, ar setanz-se e lavarin deoc'h, dioc'h renk, eun nebeut komzou.

*
*
*

Leor ar c'houstiansou.

Ar bed-ma, kristenien, pa daolan varn'han eur zell piz hag eveziek, a gavan meurbed din a druez. Petra, e guirionez, a velan-me var an douar ? Guelet a raan eur rumm dud hag a denn evel fougé deuz ho dizurziou ; breset ho deuz ho c'houstians dindan ho zreid, ha mouget en ho c'haloun mouez feiz ho badiziant. Ha brema, dishenor ho zud, rann-galoun greg ha bugale, skuer fall ho farrez e kerzont digabestr var hent an drouk, e verniont a zeiz da zeiz pec'het var bec'het evel pa n'ho defe euz ho buez, kount ebed da renta.

Lod all, dindan diaveaz eur falz honestiz, a guz eur galoun loudour ha prenvedet. Tremén a reont evit tud vad, tud renket, tud a zoujanz Doue. Sellou laouen 'zo en ho daoulagad, komzou flour var ho muzellou, mignouniach en ho mousc'hoarz epad ma zeo leun ho spered a zonzou mezus, hag ho c'haloun a warizi, fallagriez, dislealdet, trubarderez, oberou fall. Mez aketuz int da ober an drouk e kuz ; evit mankout d'ar pez a dleont da Zoue, d'an nesa, d'ezho ho-unan, e klaskont an hent distro, an denvalijen ; ha neuze goude beza pec'het dre guz, duet brud-vad an nesa, great outhan gaou en he vadou e lavaront : « Piou biken a anavezo kement-ma ? Ne meuz bet, euz va oberou, ken test nemet an denvalijen ; va c'houstians va unan, hebken, a c'hoar petra ounn ha nikun na c'hello, morse, goud ar pez zo tremenet enni. »

Ah ! va Breudeur ha va C'hoarezet kristen, en em fazia 'rit. Eul lagad a zo hag a vel pep tra, a lenn e ple-gou kuzet kaloun peb den, a zizolo ar virionez e kreiz an noz an tenvalla : lagad an Aotrou Doue, lagad atao digor, noz-deiz, var an drouk, digor var ar mad. Eur bluen a zo hag a skrif pep tra. Bloaz ha bloaz, deiz ha deiz, heur hag heur, hoc'h holl oberiou a zo kaieret. Kement hen deuzal lagad guelet, ar bluen hen deuz skrivet.

Adalek ho c'halanad kenta betek ho c'halanad diveza, ho puez hed-ha-hed, a vezo, neuze, displeget dirazhoc'h ; pec'hejou ho pugaleach, pec'hejou ho tiaouankiz, deiz ar pardoun-ma, ar foar-zount, en nosveziou, en ebatou, en dansou, ken etrezoc'h ho c'hunan, ken etre ar iáouankiz all ; ar pec'hejou great var an diskar oad, great en ho kosni mar hen deuz Doue ho lezet da goza : kement ho pezo kuzet guella ma ellot ouz lagad eun tad, ouz skouarn eur vamm, ouz kaloun eur mignoun. Ar mad zokenoc'h ho pezo great, mez great dre fougé evit tenna varnoc'h meuleudiou an dud ha marteze, evit lakaad unan benag da gueza er pec'het, eno e vezint dizoloet holl : *Quidquid latet apparebit* ; ha dizoloet dirak ar bed holl a bez.

Ia, neuze, ann holl a velo ho puez, ho puez displeget, ledet dirazho evel lizerennou eul leor digor. An holl a c'hello he foueza, he c'houpren.

Ha c'houi, c'houi ne c'hellot nac'h an disterra tra.

An testou en hoc'h eneb ne vankint ket. An Env, an douar, an heol, ar stered, an noz, an deiz, holl e kavint eur vouez evit ho tamall ha lavaret : « guir

eo, test ounp a gement-se. » Hoc'h eal mad koulz hag ho troug-eal a lavaro : « ia, guir eo : test omp a ze ; » ho touarou, ho ti, ho kuele a lavaro : « ia, guir eo : *Lapides clamabunt, lignum quod inter juncturas est ædificiorum, respondebit.* » (Heb. II, 11).

Hag ar pec'her paour, petra e teuio hen da veza, neuze, gant ar vez ha gant an disesper ?

Va Breudeur, ma rofe d'in an Aotrou Doue, ar galloud da lenn ama en ho kalonou ha da zigeri dirag an holl, leor ho koustians, piou ac'hanoc'h c'houi a lavar-fe : « Mad, ia, ne ran ket a forz, aotreal a ran kement-se ? » Piou, er c'hontrol, na c'houlou-fe ket koll kentoc'h peb vad, eget guelet he vuez displeget penna-da-benn ? Ha koulskoude, piou a velan-me en iliz-ma ? Ho kerent, ho mignouned, ho c'hamezeien, ho kenbarrisioniz : tud ho deffe truez ouzoc'h, tud hag a c'houlou-fe ho tizamma.

Evit peur-greski, peur-gernia mez ar pec'her, tal-hatal gant he vuez, Doue a lakaio, buez an den just.

Var an douar, nag a gristenien vad, a vev dianavezet gant ar re all ! Kemeret a reont kement a boan da guzat ho vertuziou hag ho zantelez ha ma kemer an den fall da guzad an drouk a ra. Ober a reont ar mad, nann evit plijout d'an dud, mez evit plijout da Zoue ; en em zantifia reont aliez heb goud da nikun euz a gement ho guel. Ho buez a dremenont er guel a Zoue, hebken. Pedit a reont en eur ober ho labourou pem-deziek, meuli Doue e korn kuz ar goustians ha dougen

ho c'hroaziou heb en em glemm. Ho bugaleach a youe pur, ho iaouankiz dibec'h, ho c'hosni direbech : krouadur sentuz, pried mad, tad karantezuz, leal er marc'hajou, koustiansuz en ho c'homzou, santel e pep fesoun pe atao prest da ober pinijen euz an disterra mank, ho deuz tremenet ho amzer e doujans Doue heb na klask na goulou meuleudiou an dud.

Mez Doue hen devezo dalc'het kount a bep tra.

E leor ar c'houstiansou, koulz ha buez ar c'hristen fall, eo merked buez ar c'hristen mad ; hag ar pec'her pa he guelo a zanto c'hoaz evel kresket hag he vez hag he zismeganz.

Eur veach, pep tra e se dizoloët, Doue zigaso he valans, eur valans diabeg ha difazi : balans an aviel.

* *

Goude ma vezo eta, bet displeget dirak an holl buez pep unan ac'hanomp, e leor splamm ha guirion hor c'houstiansou, eur valans a vezo digaset hag ennhi, er valans-se, e vezo gant ar strisa lealded, pouezet hon holl oberou.

Va Breudreur, an dud ho deuz ive ho balans evit barn ha poueza ho hentez. Mez ho balans a zo eur valans fazius, displeal, eaz da lakaat da gostezia en tu ar gaou ; ar poueziou a lakeont ebarz a zo poueziou aliez faoz, rentet bep eil tro, skanv pe bounner gant an interest, ar vignouniach, an dallentez hag ar gasouni.

Kemeret a rit ho palans hag ennhi en em varnit, en em

bouezit ! Mez eur pouez faoz a lakit ebarz : pouez ar garantez re vraz evidoc'h ho c'hunan.

Oh ! va Breur ker, n'ho tamallan ket, rag ma c'hen en em garit. Piou hor c'baro ni, ma ne en em garomp ket hon unan. Hon tud koz a lavare : « evit karet gant urz vad, karit da genta mab ho tad. » Mez mar d'eo gwir ho lavar, eul lavar all a zo ker guir hag hen : « karet dreist voder mab he dad, zo en em garet heb urz vad. » Ha douget oump holl, siouas ! d'en em garet dreist voder. Hor barnedigez a zo abalamour da ze, aliez, eur varnedigez a dreuz.

Kemeret a rit ho palans hag enghi e pouezit sonjezonou, komzou, oberou ho nesa. Mez, rak ne anavezit ked mad ar virionez penn-da-benn, rag ma ne lennit ket pis nag e speret nag e kaloun an dud a varnit, rak ma talc'hit kount ouz ar guall-deodadou, an drouk-prezegerezh, ar falz prezegerezh a glevit, e varnit gant dallentez heb guir goueziegezh : ho parnedigez a zo eur varnedigez a dreuz.

Barn a rit, poueza ' rit eun den en ho palans ; mez en eur hen ober e talc'hit kount euz he vadou, euz he c'halloud, euz ar garg hen deuz. Lavaret a rit : « noazout a c'hell ; ober vad a c'hell ive ervez ma vezo evidon pe eneb din. » Da lakaat er valans e kemerit ho c'hinterest : pouez faos, barnedigez a dreuz.

Barn a rit, poueza ' rit eun den en ho palans. Mez en eur hen ober e lavarit ; va mignoun eo ; unan euz va ame-

zeien, euz va c'herent, hag en despet d'he holl vankou, hen dizammit. A du ganthan, e lakit ho mignouniach er valans : pouez faoz, barnedigez a dreuz.

Barn a rit, poueza ' rit eun den en ho palans, mez en eur hen ober e lavarit pe e sounjit : ne garan ket an den-ze, displijet hen deuz d'in ; ha neuze, kaer hen devezo beza mad, fur, direbech, e vezo kavet abeg enghan. Da boueza en he eneb e lakit ho kasouni er valans : adarre pouez faoz, adarre barnedigez a dreuz.

Ia, va Breudeur, balans ar bed a zo bet a holl viskoaz hag a zo, hirio, en deiz, eur valans faoz ha faziuz. Re aliez e ro he ziskarg d'ar pec'het, hag e klask samma ar vertuz.

Selaouit kentoc'h ha guelit.

Eun den 'zo bet var an douar hag a lavaraz, eun devez, da dud ar bed : « piou ac'hanoc'h a c'hello kaout abeg en hon me : *Qui ex vobis, arguet me de peccato ?* » Ha koulskoude, penaoz benag m'hen doa tremenet he amzer oc'h ober vad d'an holl, he genvroiz a lavaraz, eun devez : « *Tolle crucifige* : stagit hen var ar groaz, eun den difeiz eo, eun den a zizurz, liva ' ra geier d'an dud. »

Ar zent, guir zervicherien Jesus-Krist, a zo evel d'han ha koulz lavaret, atao, ankounac'heat, goapeat, disprijet var an douar hag avechou, lakeat d'ar maro dre ar grisa merzerenti.

Hirio c'hoaz, ha marteze muioc'h eget e peb amzer

all, piou a velomp da veuli ha piou da dammal ar muia? Beza zo eur rumm dud hag ho deuz evel great eur marc'had, roet ho ger an eil d'egile evit ober brezel d'ar vertuz. Skignet int, ama hag ahont dre bevar c'horn ar bed ha pa glevont ar gomz : « Var zao! » ho gueler holl var eun dro, e sevel eur skabel huel dindan treid ar falla tud, e c'hober anezo eur meuleudi dispar, e lakaat evel eur gurunen var ho fenn. Er c'hontrol, kement hini a zo mad, a zo leal, a gerz gant an hent eun, a glask an urz vad, a heuil lezen Doue, ar re-ze a vezo goapeat, disprijet; a vozadou e vezo taolet pri e kreiz ho daoulagad, dre c'hevier ha falz-prezegerez e vezo klasket ho zremen evit an dud falla zo er bed.

Piou a zeuio eta da goumpeza labour an dud; piou a lakaio da ren, e leac'h ar faozoniac'h hag an trubarderez, ar virionez hag al lealded?

Eneou kristen ouz vazelaou, poanius e kavit, marteze, hent an Envou, diez e kavit beza tamallet heb na guir na rezon, diez, goude ober vad, beza persekutet gant ar re all. Evel ar bleun er parkeier a bleg d'an douar pa vank ar gliz da rei dezho freskadurez, e plegit ho penn hag e lavarit : « Beteg pegeit, o va Doue, c'houi hag a zo santel ha leal, e chomot-hu heb tenna venjans evidomp euz ar re 'zo var an douar : *Usquequo, domine, sanctus et verus, non judicas et non vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra!* » R'ho pezet fizianz. Doue ' varno d'he dro.

Pec'herien, pec'herezed, eurus oc'h e kreiz ho tizur-chou, goap a rit a Zoue, goap euz he zervicherien : la-

varet a rit : « Ne meuz na feiz na religion ha pe seurt drouk a zo koulskoude c'hoarvezet ganhen-me? » Doue hen devezo he dro; evel ma tle barn an dud just, e varno ive an dud digoustians : *Justum et impium judicabit*. Ha neuze, da zeiz ar varn-ze e vezo kompezet mad pep tra : *Et tempus omnis rei tunc erit*.

Varlerc'h balans faoz ar bed, e velan en he zourn eur valans all : balans diabeg ha difazi : balans an Aviel. Ennhi e pouezo pep tra, ervez ar strisa lealdet : *Justus es domine et rectum judicium tuum*.

Ar barner-ma, na zalc'ho kount nag euz ar madou, an enoriou, ar c'hargou a vezo bet var an douar; ar paour dirazhan zo ken huel hag ar pinvidik. Na zalc'ho kount nag euz ar gened, nag euz an deskadurez, nag euz ar c'halloud; dirak he zaoulagad ar vertuz hebken he devezo talvoudegez.

Buez an ene mad a zo poezet da genta : he holl bedennou, he holl daelou, he holl gommunionou, aluzennou roet d'ar paour, tentasionou trec'het gant kourach, kroaziou douget heb en em glemm, santimanchou a feis, a esperanz, a garantez, a anaoudegez vad, he holl oberou mad en eur ger. He Eal mad ho laka holl e skudel ar valans evit kreski he rekoumpanz ha kaeraat he gurunen.

Buez ar pec'her a zo poezet ive. Mez ama daouarn an Eal mad a zo koulz lavaret goullou. Ar pedennou, an aluzennou, an oberou mad hen deuz dastumet a zo henvel ouz ar frouezen a gaver er Palestin var bord ar Mor

Maro. Ar frouezen-ze a zo, evit eur guel, kaer awalc'h hag a zeblant beza saouruz. Mez pa deu ar beachour d'he boulc'ha gant he zent, ne gav enni nemet eun doare ludu iskis ha c'houero. Evel-se ive, ar pec'het hen deuz kaset da goll, zoken, ar pezh hen deuz ar pec'her great a vella en he vuez.

An drouk-eal, er c'hontrol, a zo leun bar he zaouarn : ourgonil, avarisded, luxur, avi, gourmandis, buhanegez, diegi, pedennou dizounj, gwarizi, ioulou, oberou, komzou mezus, kement droug en eur ger, hen deuz great ar pec'her azalek he gavel beteg he vez, holl ho digas, holl ho bern e pladen ar valans. Ne lez, ne ankounac'ha netra evit ma rento pounnerroc'h a ze kastiz an ene fall.

Ha pe seurt digarez a glasko ar pec'her paour evit dizamma he goustianz ?

Ha lavared a raio hen : « Aotrou, va zempladurez a ioa re vraz ! » — Mez, setu azetud eveldoc'h, ker simpl, ken dinerz ha c'houi hag a zo deuet da veza sent. Perak n'ho c'heuz-tu ket great ar pezh ho deuz great ho-unan : *Cur non potuero quod isti.*

« Dallet oan gant ar bed ! » — Roet em boa deoc'h beleien evit ho kelen hag e tisprjac'h ho c'homzou ; leor an Aviel evit ho c'hentja hag ho c'heuz hen taolet a gostez.

« Trec'het oan gant va zechou fall. » — Pa zao louzeier fall en eur park, al labourer a gemer he grog-c'hoennad evit ho zenna er meaz. Da zisc'hrizienna ho techou fall, ar zakramanchou a ioa dindan ho tourn. Ma vije bet great evit Tir ha Sidon, kement hag a zo bet great evi-

doc'h, hi ho divije guelloc'h great pinijen gant ludu var ho fenn ha gouriz reun var ho c'hros-leac'h.

Ar pec'her evit en em zizamma ne gavo eta digarez ebed hag he-unan e ranko anzaio ha lavaret : *Justus es Domine et rectum judicium tuum.*

* * *

Ar setanz diveza : setanz didruez ha diremed. Buez peb den, eur vech dizoloet ha pouezet an diveza setanz a vezo douget : setanz a vuez evit an den just, setanz a varo evit ar pec'her.

Tri dra a lako pounner braz ha c'houero meurbed setanz an dendaoned. Beza 'vezo eur zetanz, — didruez, — a zisparti, — diremed.

Eur zetanz didruez.

Ar pezh a zo guella d'an den, eo eun nebeudik laouenedigez en he boaniou, eo klevet a berz eun den all eur gomz karantezuz, reseo eur merk a druez. Mez ive, ar pezh a deu da beurgreski hor rann-galoun, eo beza dilezet en hon anken ha kavout, er pezh hon deuz muia karet, ar c'henta penn-kaoz euz hor glac'har.

Hogen, va Breudeur, deiz ar varn, ar pec'her ne gavo skoazel e nep tu ; hed he vuez e sounje d'ezhan galloud tremen heb Doue. Touellet gant traou ar bed, ne zante nep izom d'en em daol etre diouvreac'h he Grouer. Mez hirio, ar bed a zo tremened. Ne jom gant an ene nemet Doue euz eun tu hag an oberou fall euz eun tu all. Hogen, ar guel hebken euz an dizurzioù-ze a zo eur

beac'h mantruz evit ar pec'her paour. Koumpren a ra brema, pegen heuzuz tra eo ar pec'het, peger braz diskiantiz a berz an den, peger braz dianaoudegez e kever Doue.

E kreiz he zizesper, ne gavo sikour e nep tu.

Hirio Jesus-Krist a zo evidomp leun a vadelez. Evidomp eo diskennet euz an Env, evidomp hen deuz bevet paour, prezeget he aviel, skuillet he c'hoad var menez Kalvar. Evidomp, noz-deiz, e chomm var an aoter da zelaou hor pedennou, da rei d'heomp grasou, da veza magadurez hon ene. Deiz ar varn, amzer an drugarez a vezo tremenet ha deuet amzer ar justis.

Ar Verc'hez a zo hirio madelezes. Ne c'houlenn nemet astenn he dourn d'ar pec'her evit paraa he c'houlou. Da zeiz ar varn, goude beza bet disprijet, e tisprijo. Ne fello mui dezhi beza na mamm, nag alvokadez da vourreo he mab Jesus.

Hirio, ar Zent a zo he vreudeur; ne c'houlennont, ne glaskont nemet distrei divarnhan gualinier an Aotrou Doue; mez beteg ar fin hen devezo kemeret eun hent dizhenvel dioc'h ho hini; hen dianzao a reont d'ho zro: n'her c'hemeront mui evit ho breur.

Hirio, hon eal mad a zo evidomp leun a deneredigez; zoken e kreiz hon dizurziou, n'hon dilez morse. Kerzed a ra var hor lerc'h en eur wela evel eur mignoun a veler o vont beteg ar bez da heul korf maro he vignoun. Deiz ar varn, goude beza bet dilezet e tilez, goude beza bet disprijet e tisprijo.

Setanz a zisparti.

Neuze a berz Doue, elez ar baradoz a ziskenno da zispartia ar re vad a douez ar re fall, evel ma veler da vare an eost, al labourer gant he ridell o tenna greun a douez ar skaodu.

An eneo dibec'h a vezo lakeat en tu deou d'ar Gadorvarn hag en tu kleiz ar bec'herien.

Ar vamm a vezo kemeret hag ar verc'h lezet a gostez: ar mab kavet mad hag an tad kavet re skanv; a zaou vreur, a zaou bried, a zaou vignoun, unan a zo kemeret, egile lezet a gostez.

Va Breudeur, ne esperan ket, gelloud rei deoc'h da goumprenn, pegen kriz eo eun henvelep disparti.

Test oun bet eun devez a eun anken ar vrasa. Eur c'horf maro, korf eur c'hrouadurik iaouank a ziskennet en douar. E tal toull ar bez, kroaziet he daouarn ar vamm baour a ioa var he daoulin. Heb ober an disterra klemmaden, e pede hag e skuille daelou. Mez pa glevaz trouz ar genta paladen zouar o kueza var an arched e lavaraz en eur grial forz: « Va c'hrouadur paour, ha guir eo e ranki-te chomm aze ha me mont kuit? Ha guir eo n'az kuelo mui va daoulagad, n'az klevin mui o kozeal ouzin? Ha guir eo goude beza da zouget ha da vaget, ne allin mui da starda var boull va c'haloun? Ha guir eo e ranko ar vamm lavaret d'he mab kenavezo da viken? »

He fried a deuaz da gregi en he dourn hag a respountaz: « Guir eo e rankomp lavaret kenavezo d'hor c'hrouadur,

nann koulskoude, kenavezo da viken, mez kenavezo er bed all. » Eun esperanz a jomme ganthi.

Mez deiz ar Varn, an disparti zo da viken ! Biken mui n'en em veler, biken mui n'en em gaver, biken mui n'en em gozeer, biken ! biken ! Eur speuren ha ne ello netra tremen dreist-hi, a vo savet etre an eneou kollet hag an eneou eürus.

Neuze, mez re zivezad, ar pec'her a anavezo peger c'hoero eo he blaneden hag a lavaro gant dizesper : « Setu ar re ma reamp, gueach all, goap anezho. Tud » dall ma zoamp, ni a gemere ho buez evit eur vuez dis- » kiant hag ho flaneden evit eur blaneden heb enor. Hag » hirio, setu ho renk etouez bugale Doue hag ho lod e » mesk ar zent. En em faziet omp eta : *Ergo erravimus,* » en em faziet omp eta divar hent ar virionez ; skleri- » jen ar justis n'he deuz ket hor sklerijennet nag heol » ar skiant vad paret varnomp. En em skuizet hon » deuz var hent an dizurz hag ar gollidigez, kerzet dre » venojennou rust ha dianavezet rouden Doue. Da » betra eo bet mad d'heomp an ourgouil, bet mad fou- » gerez ar pinvidigeziou. An holl draou-ze a zo tremenet » evel eur skeud, evel eur c'hannad o vont abiou, evel » eur vag var an dour, evel eul labouz en ear ha ne » lez var he lerc'h na merk na rouden. »

Komzou meurbed c'houero, va Breudeur, c'houero dreist holl, p'ho lavarar re zivezad !

Goap a reant, goapeat int. Disprijet a reant, disprijet int. Klask a reant madou ar bed, ha madou ar bed a zo deut da veza ar pezh ma zint, eat da netra.

En em faziet int eta, hag ar pezh a beurachuo ho dizesper eo diveza komz ar barner just o tougen en ho eneb : Eur zetans diremet.

Eur vech dispartiet an diou gevren, Jesus-Krist en em dro var zu ar re a zo en tu deou d'he gador : « Deuit, » emezhan, deuit, nann mui d'ar brezell. Echu eo peb » stourmad, gounezet ar victor. Noaz oun bet hag ho » c'heuz va guisket ; naoun a meuz bet, va maget ho » c'heuz. Deuit eta, tud benniget. Pignit, pignit. Mall, » mall bras e meuz. Rouantelez an Env a zo digor. » Guelit he joausded, he levenez, evidoc'h int. Paour » oc'h bet, gwall gaset aliez : evit ho tigoll, setu eur » rouantelez a bez, eur rouantelez great evidoc'h, eur » rouantelez eternal : *Possidete regnum.* »

O setanz plijadurus ? O kelou dudiuze meurbed ! Mont gant Doue ! Gant Doue d'he varadoz, beza kurunet a c'hloar, beza da viken en eur mor a joaiou ! Pignit eta, eneou eurus ! Kiit gant Doue ! Ho Kervel a ra ! He vugale oc'h ! Deoc'h e ro he vennoz, deoc'h en em ro he-unan : *Possidete regnum.*

Mez, o va Doue, euz ar re a zo en tu kleiz, ho krouadurien ive, euz outho petra reot-hu ?

« Kiit, eme Jesus, kiit... » Mez, o va Doue, da beleac'h e zäint-hi pell diouzoc'h ? Choui a bign d'an Env. Ha ne gavint-hi ket ive, eur c'hornik benag en ho rouantelez ? — « Kiit, kiit pell diouzin : *Discedite.* Ho » kalvet e meuz, ho kortozet pell hag hir ; redet e meuz » var ho lerc'h evel ar pastor mad varlerc'h an danvad

» dianket, ha c'houi a reaz ar skouarn-vouzar, a droaz
 » kein ! Kiit, eta, ive brema ; heuillit ho c'hent atao...
 » Mez pell diouzoc'h ha pa na jomm mui nemedoc'h
 » gant an den, penaoz beza eurus ? » — « N'eo ket ho
 » guelet eurus a fell d'in mui. Va malloz a zo var ho
 » penn. Kiit, tud milliget, kiit da di an hini ho c'heuz
 » kemeret evit ho Toue epad ho puez. Kiit d'an tan
 » eternal gant an drouk-speret. »

Kristenien, krisa setanz ! doaniusa planeden ! Rankout dre hor faot hon unan, gueled ar baradoz kollet, lavaret kenavezo da Zoue, d'ar Zent, *d'he Vreudeur*, d'an eurusded, ha kenavezo da viken ! Rankout dre hor faot hon unan kuez a en ifern ha chomm enghan da virviken, da leski e kreiz an tan ! Rankout dre hor faot hon-unan ha var eun dro, koll ar brasa mad, ar mad heb mui ken ha koueza ousspenn, heb esperanz hebet, e kreiz ar brasa malheur.

*
* *

Kristenien, va Breudeur, echu ar varn ; merket eo he lojeiz, roet he loden da bep unan. E pe du, e pe loden en em gavimp-ni d'an deiz braz-se ?

Ma tiskenne, ama hirio e m' plas, evel ma tiskenna da fin ar bed, Hor Zalver benniget Jesus-Christ evit ho parn, petra 've ho planeden ? Aze ho tourn var ho kous-tians, petra 'lavarit ac'hanoc'h ho c'hunan ? Taolomp eta evez ha greomp mad hor zounj.

O va Zalver, e leac'h guelet en ho tourn balans ar justis, e velan ho tiou vreae'h digor var ar groaz evit

pardouni. Pardoun eta evidomp holl ! Pardounet ho c'heus da Vari-Vadalen, pardounet d'al laer deou ; esperanz a zo eta evidomp ni ive : *Mihi quoque spem dedisti.*

Grit, o va Zalver, ma klevimp holl ar gomz eurus : « Deuit, tud benniget gant va Zad, da gemeret perz er rouantelez a c'hed ac'hanoc'h abaoue krouidigez ar bed. »

EVEL-SE BEZET GREAT.

XI

Prezegen var an ifern

Discedite a me maledicti in ignem aeternum.
It pell diouzin d'an tan eternal. (S. Vaze, 35-41).

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Ar bed-ma holl a zo meurbed din a drez, rag ne gaver ennhan, koulz lavaret, den ebed, hag a sounjfe a vir galoun pe evit tra eo bet krouet gant Doue. Touellet gant afferiou, madou, plijadurezou an douar, trec'het gant techou fall hor c'halonou, dallet gant troumple-reziou ar bed ha finesaou an drouc-spered, e vevomp evel tud ha n'ho deffe kount ebed da renta euz ho buez, evel tud ha n'ho deffe goude ar maro, netra da zouja, netra da esperout.

Ha koulskoude, tud dizounj ma zomp, eun heur a zeuio, heur a spout hag a enkreuz, ma rankimp, dre daol ar maro, kimiada dioc'h holl draou an douar. Eun heur a zeuio, heur a drubuil c'hoaz brasoc'h, ma c'houlennou ouzomp ar barner just eur gount piz ha didruez euz hor buez, penn-da-benn; eun heur a zeuio, heur a rann-galoun heb he far, ma velo an den, maro

er stad a bec'hed, an ifern gant he boaniou digor frank evit he lounka da viken.

Euz an ifern-ze, kristenien, eo e teuan hirio da gozeal deoc'h.

Klevet a rear, lod tud o lavaret : « Marteze n'euz ifern ebed ! » Diskuez a rin deoc'h e zeuz, e tle beza eun ifern. Klevet a rear tud hag a lavar : « Marteze n'eo ket guir kement, a glevomp divar benn an ifern ! » E zan da lavaret deoc'h petra eo.

Eun ifern a zo ; petra eo an ifern-ze ? Setu eta he daou c'her ar gelennadurez-ma.

Perak, a lavarot marteze d'in, perak kozeal d'heomp euz an ifern ? Perak ? va Breudeur ker, perak a lavarinn-me da m'zro, perak pa vez taget mab an ti gant eur c'hi klanv, e lavarer d'an dud : « taolit evez, eur c'hi klanv zo var dro ! » Kalz a zo bet ar pez ma zoc'h, ho deuz bevet evel m'ho peuz hag a zo, hirio, en ifern.

Setu perak, taolit pled mad ouz va chomzou, rak ar virionez a zisklerian, hirio, a zo euz an huella priz evit an holl. Mar doc'h kristenien vad, selaouit gant evez evit heulia c'hoaz, gant mui a gourach, lezen ho Toue. Mar bevit er stad a bec'het, selaouit c'hoaz guelloc'h ha marteze ar zounj, ar guel euz an ifern ho lakaio da zilezel ho kwall vuez !

* * *

Beza ' zeuz, e rank beza eun ifern.

Marteze, ne deuz ifern ebed a lavar, eta, an den difeiz evit lakaat ar re all da veva evel ma vev he-unan.

Marteze, ne deuz ifern ebed a lavaro d'he dro, ar pec'her evit mougarebechou he goustians ha kousket dizourisi var penn-vele ar pec'het.

Marteze n'euz ifern ebed. Marteze ! Her goulenn, hen esperout a rit. E karfac'h gelloud her c'hredi. Mez ho koulenn n'eo ket mad, ho c'hesperanz n'eo ket guelloc'h, hag ho kredenn, mar kredit, a zo falloc'h c'hoaz.

Kounta a rear deuz eur vezen ha pa zear en dizheol dindan-hi, a zigas eur c'houk pouner d'an den ha, tostik varlerc'h, ar maro. Emaoc'h en eun dizheol trubard, pec'her ha pec'herez paour; ar greden ma kouskit dindan-hi a denno varnoc'h malheur, rak kaer hor bezo, pe ni her c'havo mad pe fall, eun ifern a zo, e rank beza eun ifern.

Eun ifern a zo.

Evit hen diskuez deoc'h, — c'houi hag a gred da gomzou an Aviel, c'houi hag ho c'heuz feiz e kredennou an Iliz, — ne rankin ket kemeret nemeur a boan. En hon religion, guirionez ebet, merket sklerroc'h evit houma.

Selaouit kentoc'h hor Zalver he-unan o komz d'eomp en Aviel. (Luc, xvi — v. 20).

Beza zoa, emezhan, eun den pinvidik bras, guisket kaer ha maget a bep vella. Beza e zoa ive, e toull he zor, eun den paour, Lazar he hano, goloet holl a c'houlou. Hag ar paour a c'houlenne terri he naoun gant ar bruzunachou a gueze dijar taol ar pinvidik. Mez den na roe dezhan draillen. Hebken, ar chas a deue ha gant ho zeod a zec'he gouliou he gorf.

Hogen, digwezout a reaz d'ar paour mervel. Hag an elez disken evit hen dougen d'an Env. Hag ar pinvidik mervel ive, hag hen — Kristenien, taolit evez mad euz ar gomz-ma; beza eo unan a gomzou Jesus-Krist ha merket eo enni, var eun dro, planeden ar falz-pinvidik hag hini an holl bec'herien, — hag hen kuez a kreiz an ifern : *Et sepultus est in inferno.*

Hag en eur zavel he zaoulagad, a greiz he dourmanchou, e velaz Abraham a ziabell ha Lazar en he gichen. Hag e lavaraz en eur grial : Abraham, hon tad, ho pezet ouzin truez ha digasit Lazar evit ma c'hlebio penn he viz en dour, ha ma tistano va zeod, rag ne c'hellan ket kerzet, poan a meuz ama e kreiz an tãn : *Crucior in hac flammâ.* Hag Abraham respount : « Eur speuren a zo etre c'houi ha ni, en heveleb doare na c'hell den pignat euz a c'halese beteg ama, nag euz ac'halenn disken beteg aze. Va mab, ho pezet sounj e zoc'h, hed ho puez, bet er blijadur, ha Lazar er boan; brema, d'he dro, e ma er joa ha c'houi en dristigez. »

Guelet a reomp aze, tri dra merket sklear. Da genta eul leac'h a levez evit an den just, d'an eil eul leac'h a boan evit ar pec'her, hag etrezho ho daou eur speuren ha ne c'hell den tremen dreist-hi.

Ma na vije ket bet ar c'homzou-ze ker sklear ha ma zint, ma na vije ket bet anat dreizho e zeuz eun ifern evit ar pec'her, em bize gallet, ouspenn, diskuez deoc'h hor Zalver o c'hen em hevelebi ouz eul labourer hag a zeu da fin an eost da zispartia 'r plouz a douez ar greun evit ho zaol ebarz en tãn : *Ad comburendum.* Hen

diskuezet em dije hen deoc'h, ho c'hen em hevelebi ouz eun tad a famill hag ha c'houlen digant he zervicherien eur gount piz ha leal, ha goudeze, a daol er meaz e kreiz an denvalijen he zervicher dieguz : *Inutilem servum ejicite in tenebras exteriores.*

Mez perak, va Breudeur ker, kozeal deoc'h kement a gomzou Jesus-Krist ? He vuez, muioc'h c'hoaz eget he gomzou, a rent testeni e zeuz eun ifern.

Hor Zalver a zo diskennet var an douar euz an Env, ha perak ? Bevet hen deuz paour : ha perak ? Great hen deuz sakramanchou : ha perak ? Maro eo, maro e kreiz an dismegans, maro e kreiz poaniou estlammuz, maro var groaz an dorfetourien : ha perak ? Va Breudeur, respountet ho c'heuz : Jesus-Krist a zo ganet, hen deuz bevet paour, a zo maro var menez Kalvar evit terri hor jadennou, evit distruja rodou an iaoul en hor c'haloun, evit deski d'eomp hent ar baradoz, pe mar kavit guell : evit sarri dindan hon treid dor an ifern. Etre an ifern ha ni hen deuz savet he groaz, he groaz ruz-glaou gant he c'hoad sakr. Eur penn euz ar groaz-se a stouf ginou an ifern, ar penn all a zigor ar baradoz : setu ar penn kaoz a varo Jesus-Krist.

Nac'h an ifern a zo, eta, nac'h an Avel, nac'h kroaz hor Zalver.

Hag en em estoni a dleomp-ni, goude kement-se, mar klevomp an Iliz, an Iliz sklerijennet gant Doue ha karget ganthan da genderc'hel ar virionez etouez an dud, o rei malloz da nep piou benag a gredfe lavaret ne zeuz

ifern ebed ; o rei nerz d'he beleien da grial ouz ar pe-c'her evit he zihuna : « Eun ifern a zo, nann evit an holl, mez evit kement hini a varv er stad a bec'het marvel. »

Evit eur c'hristen katolik, guirionez eta ebed hag a ve sklearoc'h eget houma.

Ha ma na fell ket deoc'h beza kristen katolik, mar fell deoc'h disken, — rag kuitaad ar feiz eo disken : ni zo er pen huella, — petra e viot c'houi ?

Protestant marteze ? Va Breudeur ker, ne anavezan ket protestantet an amzer vrema. Ne anavezan ket, a dra zur, petra gredont ha petra na gredont ket ; rak eur veach faziet divar hent ar virionez e c'haller chench guenoden, da bep mare. Ar gaou kenta a zo deuet a c'hinnou an aerouant hag a c'houdevez, hen deuz dalc'het ar memez bale gant he dad. Ne c'hell ober hent, mont araog, nemet en eur en em gorvigellat, en eur en em gorgamma, lod anezhan atao a dreuz evel an aer pa ra hent. Mez ma ne anavezan ket ar brotestantet, me 'anavez — hel lavaret a raan heb kaout ar zounj da offansi den, — me anavez ho zad, eur c'hoz manac'h kuiteat ganthan he leandi evit distrei er bed. Anaout a raan he vuez. Eun dervez, o pourmen gant he c'hreg, eul leanez paour faziet ganthan, e selle ouz an Env. Hag he c'hreg a lavare : « Sell, Martin, peger kaer eo. » Hag hen a blege he benn. « Sell-ta, emezhi, pegen kaer eo ! » Hag hen respount : « Ia, kaer eo, mes n'eo ket evidomp-ni ! » — « Red eo eta distrei neuze ! » — « Ruillet ar vout, re zivezad eo ! »

Ia, ruillet ar voul ha distruj a ra. En eur ruill e torr he gouzoug d'ar virionez.

Pa velaz Luther ar gador govez ha merket varnhi : Ama e ranker dizelei gouliou ar goustianz, e kavaz an dra-ze re boanius evit he galoun hudur ha gant eun taol kil-dourn e taolaz d'an traon ar gador govez hag ar gofesion d'he heul. En em gavout a ra dirak ar purgator. Seblantout a ra klevet he dud eat da anaon, o c'houlenn diganthen pedennou. Oh ! gueach all, e c'houie a greiz he galoun ober evitho ar pedennou-ze. Mez hirio, e rank anzao ha lavaret : « Da betra pedi ? Ne meuz mui ar memez relijion gant va zud koz. Petra a dalvo va fedennou-me ? Nac'homp kentoc'h e ve purkator. » Hag e lavaraz : « N'euz purkator ebed. » En em gavout a ra tal-ha-tal gant ar zent. Ar guel euz ho foltred, en eur zigas dezhan da zounj euz ho buez santel hag euz he wall vuez he-unan a zo evithan eun test he-gazus. Pa vel dreist holl poltred ar grouadurez pur dreist an holl, alvokadez ar Gristenien, mamm hor Zal-ver benniget hen deuz lakeat he religion e dourn an den, evel eur vaz evit he c'harpa var hent ar vuez, e rank anzao : me a glask freuza, dispenn labour Jesus-Krist. Hag e lavar : « Diskaromp ar zent : dirazho ne d'aïmp mui d'an daoulin ; en hon templou ne vezo mui guelet ho foltred. »

Setu hen dirag an ifern. — « Ac'hanta, Luther, te hag a c'heuz dija great eun hanter-tro e kement all a virionez, petra a ri te, euz an ifern ? Kaer az pezo, keit ha ma chommo ar spountail-ze en he zav, ne gouski ket

eürus. Diskar ive an ifern ! » Mez nann. Mallos Doue e vel ouz hen difenn. Varnhan e vel merket e lizerennou sklear : « Ama ar prenv ne varvo ket, an tan n'en em vougo biken ! » Luther ne gredaz ket nac'h an ifern.

Diskennomp, mar karit, eur bazen izelloc'h, disken-nomp beteg ar baianed, hag a ioa deuet nebeut ha nebeut a benn da ober ho Doue deuz pep tra nemet deuz ar guir Doue, koulz lavaret, da gredi guir pep tra nemet ar virionez. Mad, pa zigoran al leoriou koz, pa lennan skridou an amzer gueach all, etouez kement a c'hevier me a vel eur virionez chommet en he zav, var an douar : e pep amzer, e peb bro holl boblou ar bed ho deuz kredet e zoa eun ifern.

Petra lavarim-me deoc'h kêñ ? va Breudeur ker. Tud desket, sperejou bras, mez dallet gant an ourgouil, ho deuz klasket orjellad ha diskar guirioneziou an Aviel. An ifern dreist holl, ho spounte hag en he eneb ho deuz muia en em zijadennet. En hor bro e zeuz bet kavet unan euz an dud-ze, anavezet dreist ar re all, evit he gounnar a eneb relijion Jesus-Krist.

Mad, eun devez e teuaz da gaout *Voltaire* eur mignoun difeiz evel d'han. — « *Voltaire*, emezhan, deut ounn a benn da zestum testeniou awalc'h : n'euz ifern ebed ! »

— Nateazoeurus, a respountaz *Voltaire*. Evidon-me — hag hen doa klasket awalc'h koulskoude, — evidon-me zo c'hoas pell dioc'h eno.

Hag e guirionez, nann ebken e zeuz eun ifern : mez e

tle beza hag e rank beza eun ifern. Ha setu ama perak.

Eun Doue a zo. He hano 'zo skrivet var bep tra. An Doue-ze, krouer ar bed, hen deuz great pep tra, dreist holl an den, evithan he-unan : *Omnia propter semetipsum operatus est Dominus*. Kaer hor bezo, da Zoue e rankimp beza : da Zoue evidomp pe da Zoue en hon eneb. Hag an Doue-ze, rak ma zeo pur ha santel, ne c'hell ket karet an dizurz ; ha rak ma zeo leal ha just e rank rei da bep-unan ervez he oberou.

Hogen koulskoude, petra c'hoarvez var an douar ? Hoc'h-unan hen lavarit bemdez : an drouk a vez great hag ar mad dilezet. Ouspenn zo : aliez ar falla tud a zebtant kaout ar muia chans !

Daoust ha Doue a c'hell kaout mad eun henvaleb dizurz ? Nann, kristenien. Gortoz eo a ra. Amzer hen deuz. Habaskder a c'hell da gaout. An eternite zo var bal he zourn : *Patiens quia æternus*. Mez kaout a raio he dro pa zeuio ar maro d'hor gervel.

Ha perak e fell deoc'h c'houi, ne ve ifern ebed ? Penaos heb eun ifern e c'hallo Doue lakaat an dud da zenti outhan ? Eun tad en he di, hen deuz daou dra da lakaat he vugale da juji : eur pok hag eur vaz : eur pok var dal ar c'hrouadur mad, eur vaz var gorf ar vugel dijuj. Doue a zo ganthan ive ar baradoz en eun dourn, an ifern en eun dourn all. Pa zisprijer he garantez e teu ar c'hastiz.

A hent all, ha deread e kavfac'h-c'houi, gueled eun deiz, tal-ha-tal, er memez baradoz, an den a feiz hag an den difeiz, an den santel ha karantezus hag an den

fallagr ha direol, ar c'hrouadur a ra var an douar joasted he dud, hag an hini dre he wal vuez, a ro dezho taol ar maro.

Setu ama eur grouadurez ker flamm he c'haloun ha sklerijen an deiz. Eun devez heb sounjal e drouk, e za gant he hent pa en em gav gant-hi eun den brein tuf he galoun. Hen-ma, an den fall, a laka he zourn louz var galoun bur ar plac'hik paour. Tenna 'ra digant-hi he c'hurunen a verc'hez. Hag en aoun da veza tamallet, varlerc'h, e ro d'ezhi goudeze taol ar maro. Deuz he zaou bec'het n'hen deuz na keuz na remors ha mervel a ra d'he dro, heb beza goulennet pardoun ouz Doue. Mad e kavfac'h-c'houi ma ho guelfac'h, goudeze, digemeret kerkoulz ha kerkoulz gant ar barner just.

Sellit kentoc'h petra 'rit hoc'h-unan : Ar merdead pa vank a respet d'he gabiten a vez chadenret e deon al lestr pe varnet d'ar maro ; ar zoudard a vez fuzuillet pe da vihana taolet er prizoun ; al laer kaset d'ar galeou, ar muntrer d'ar c'hillotin. Ha Doue, a zounj deoc'h-c'houi, a lezo heb ho c'hastiza ar re a dorr he c'hour-c'hennou ? Nann, kristenien. Doue hen deuz ive he fuzuil, he c'hillotin, he c'haleou. Hag arabat lavaret, evit diveza digarez, eo Doue re vadelezes. Madelez Doue n'he deuz netra da velet ama. Ar pec'her eo a ra he-unan he ifern dre he bec'hed. Nann, kristenien, eun ifern 'zo hag eun ifern a rank beza.

Mez petra eo an ifern ?

* *

An ifern, va Breudeur ha va C'hoarezet kristen, eo al

leac'h a gastiz ma rank ennhan an den, maro e stad a bec'hed marvel, paea da Zoue ar boan dleet d'he zizurziou tremenet.

En eur brezeg deoc'h euz ar poaniou a ranker ennhan da c'houzany, ne glaskin ket, evit ho spounta, kreski ar grisder anezho. Mez, kennebeut, evit plijout deoc'h, ne glaskin ket ho bihannat. Lavaret a rin deoc'h ar virionez evel ma e ma, evel ma he c'hredan, evel ma rank beza kredet gant peb kristen, evel ma zeo merket en Aviel hag e lezen an Iliz.

Hogen, ervez ar gredeñ gatholik : 1° En ifern e maor heb ar guel a Zoue, dindan malloz Doue : *Discedite a me maledicti* ;

2° En ifern e maor en tan : *In ignem* ;

3° En ifern e maor da viken : *Æternum* ; ennhan mui a esperanz : *In ignem æternum*.

Da genta koll ar guel a Zoue, — beza milliget gant Doue.

Var an douar, anken ebed hag a ve var-'n-hed tost, ker mantruz hag hi. Ha koulskoude nag a dristidige-siou garo na velomp-ni ket en hon touez ?

Setu ama eur zoudard iaouank. N'euz ket c'hoaz nemeur a amzer, an nerz hag al laouenedigez a bare var he dal. Seblantout a rea beza galvet da eur vuez hir hag eürus. Ha koulskoude, hirio an deiz, guelit he benn pleget, he javedou toullet ; ankounac'haad a ra an dibri, an eva, ar c'houked. He vrasa plijadur eo en em denna a gostez da skuilla daelou e kuz. Petra zo eta c'hoarvezet gant-han ? Daoust hag aoun hen defe rag eun taol sabren,

eun tenn fuzuil pe eur voulet kanol ? Nann, va Breudeur ker, n'hen deuz ken drouk, ken poan nemet ar pez a c'hanver klenved ar vamm-bro, klenved ar gear. Henvel eo :

Out ar plant kizidik, da jomm a blas krouet
A zeu da zizec'ha pa vezont divroet.

Noz-deiz aoled he di, iliz he barrez, ear he vro, mouez he dad, mouez he vamm a zo dirag he zaoulagad. Noz-deiz he zounj a zo ennho, noz-deiz he c'huanad var ho lerc'h. Ha rak ma vankont d'ezhan, d'ezhan e vank pep tra. Dizec'hi ra gant an nec'h, mervel gant ar velkoni.

Koulskoude, dindan toen he di, hen divije, marteze, kavet meur a dristidigez, meur ha meur a groaz da zougen. Rak, peleac'h e ma 'n ti ha n'eo ket anavezet gant poaniou ar vuez, an hent a gas beteg ennhan ?

Koulskoude c'hoaz, abarz kuitaad he vro, eo bet ambrouget, benniget gant kerent ha mignounet. Lavaret a c'hell e vez etouez he dud kount anezhan bemnoz, hag e vez glebiet a zaelou he skabellik chommet goulo e korn an aoled.

Koulskoude, erfin, n'eo ket dre he faot eo bet diframmet a dre divreac'h kement a gare. Hag en despét da ze rannet, mantret he galoun, e varv gant ar glac'har.

Petra vezo hen eta, o va Doue, petra vezo hen evit an den, beza kollet ho paradoz, beza kollet ar guel ac'hanoch, kollet ho mignouniach, ho karantez, ha kollet dre ar faot an unan, c'houi hag a c'hell ar guel ac'hanoch lakaat an ene eurus, kountanti ar spered, karga ar galoun ?

« Lavarit, eme zantez Thereza, lavarit d'an drouk-speret e vezo savet eur vern, hir awalc'h evit tizout adalek an ifern beteg an Env; e vezo lakeat ennhit evit ober eur skeul, lanvennou dir ker lemm hag aotennou. Ha neuze, en eur gemered ar c'horf ar muia kizidik a c'helfet da gaout, e vezo, mar kar, lezet da bignat beteg ar beg hag e velo Doue epad eun nebeudik amzer. Mad, eme ar memez santez, me' gred an drouk-spered a bign-fe raktal. »

Mez ive, va Breudeur ker, santez Thereza a c'houie mad petra eo Doue. Ha ni, siouas! hor spered tenvalleat gant ar pec'het, hor c'haloun touellet gant traou ar bed, ne goumprenomp ket mad, petra eo koll ar guel a Zoue, petra eo koll baradoz Doue, petra eo rankout dougen, malloz an Aotrou Doue.

Mez ni d'hon tro, goude ar maro, a velo ar virionez evel ma e ma. Ar bed, he voget, he fouge a vezo tremenet. Ne gavimp mui dirazhomp nemet Doue goestl da gonforti hon ene. Mez an Doue-ze, neuze, goude beza bet dilezet, hon dilezo, goapeat, hor goapao. D'hon holl bedennou ne raio nemet eur respount : *Discedite a me maledicti* : pellañt diouzin, tud milliget !

Neuze an ene daonet a gompreno pegen reuzeudik eo he stad. Tri dra dreist holl, a ranno he c'haloun. Da genta, ar zounj euz an Env, atao en he speret. Kaer hen dezo kas kuit ar zounj-ze, atao e chommo. D'an eil, ar zounj deuz he bec'hejou, atao ive dalc'het gant Doue dirag he zaoulagad. Guelet a rai anezho evel en eur mellezour, guelet a raio pegen heuzuz, pegen lous, pegen spountus int.

Mez ar pezh, marteze, a vo ar muia garo evithan, a vo ma ranko lavaret : « Dre va faot eo, ma zoun daonet. Pegen eaz n'oa ket d'in-me mont d'ar baradoz ! Nag a re all euz ar memez stad ganhen hag a zo er baradoz ? »

Eil boan an ifern : poan an tãn. Ouspenn ar boan da veza kollet Doue, eur boan all 'zo en ifern : ar boan da leski ebars en tãn.

Houlz ha me, c'houi a c'hoar peger bras poan eo rankout beva e kreiz an tan. Var an douar, poan ebed hag elfe beza ker kalet hag hi. Guelet ho c'heuz, marteze, eun den skourjezet gant eur barrad klenved ha krog-hakrog gant ar maro. Eur fô bero zo en he vizach, eur c'hoezen venn var he izili. Trei ha distrei a ra var he vele, klemm, hirvoudi ha krial. Truezuz eo her gueled, truezuz her c'hleved. Ha koulskoude, n'e ma ket aze an ifern.

Bet oun, eun devez, e porz Brest, o sellet euz an deuzerez. Guelet e meuz eno, dir, houarn, koeor teuzet ha tano evel an dour-red. Ha pa veze lezet da guez a euz ar fornier evel eur ster a dan bervet, e velet an eulf o nijal, e santet ar fô o sevel, e velet kement a veze stoket outhan, pulluc'het ker buhan. Ha koulskoude, ne ma ket aze an ifern.

Petra eo eta an ifern ?

Kristenien, an ifern zo eur prizoun ; atao leun a denvalijen, eur puns, eul lenn leun a dan-soufr. Hag eno, en tan-ze, atao, e ruil hag e tiruil an drouk-sperejou hag ar bec'herien.

An tan a zo ho magadurez, hag hi a zo magadurez an tân ; en tân e mañt hag an tân a zo enno. An tân, mez eun tân a behini tân ar bed-ma n'eo nemet eur skeud, an tân heb ho lakaat da vont e ludu, a ia beteg mel ho eskern. An tân a verv en ho daoulagad, an tân a verv en ho goad, an tân a verv en ho izili, an tân a zo din-danho, an tân a zioud-ho, an tân en dro d'ezho, an tân a ra ho guiskamant. Kaout a ra d'in ho guelet evel houarn ruz er c'hofel, rus-glaou tân ha tân ho-unan.

Va Breudeur, setu aze an ifern gant he dourmanchou, hag an tourmanchou-ze a bado hed an holl eternite : *In ignem æternum*.

Trede poan ar re gollet : en ifern e maor da viken heb esperanz ebed.

Er bed-ma, e kreiz hor poaniou brasa, an esperanz a zouten, a harp an den. Ar prizounier, pell dioc'h he vro, a lavar : eun deiz, marteze, dor va frizoun a vezo digoret hag e c'hallin, a nevez, guelet mignoured ha kerent. An den klanv var he vele a esper hag a lavar : ar iec'hed a zistroio gant an amzer. Ar galoun vantred a esper hag a lavar : Varlerc'h ar goanv, e teu an nevez amzer : goude tristidigez, levenez a c'hell dont ive. Hag an eil koulz hag egile, en em zouten dre an esperanz. Mez ive, pa vank an esperanz, ar gourach a vank d'he heul. Ha kenta komz a lavarer neuze eo houma : koulz tra eo d'in mervel.

Hogen, kristenien, en ifern ne c'haller ket mervel hag en ifern koulskoude, n'euz esperanz ebed da velet ar

boan e vihanaad, esperanz ebed d'he gueled oc'h achui. Eur veach ennhan, e maor emhan evit an eternite. Doue he-unan hen deuz torret an alc'houez, siellet an or ha skrivet varnhi ar c'homzou-ma : *Vermis eorum non moritur et ignis non extinguetur* : ar prenv ho dreb ne varv ket, an tan ho rost n'en em vougo biken.

Lavarit da eun den daonet : Pa ho pezo tremenet en ifern ken aliez a gant vloaz evel a zellien a ziwan er guez, a iecoten a zav er prajou, a c'hreunen dreaz a zo var an aod, e c'helfot mont kuit. Hag ar c'helou-ze, holl griz, holl skrijus ma zeo, a garg-fe anezhan a joa. Mez nann. Ar bloaveziou, ar c'hantvejou, ar milvezou a dremeno hag an eternite ne vezo nemet ar pez ma zeo brema : atao eternite.

Horolach an ifern a iel en dro, hag an nadoziou a verko atao ar memez tra : *In æternum* : heb fin. Ar momenter a labouro hag en eur vont a lavaro daou c'her : « atao, biken ! biken, atao ! Atao pell dioc'h Doue, biken esperanz ; biken repozvan, atao tân ; atao malloz Doue, biken laouenedigez ! Atao en tân, en tân atao garo, atao griziaz ; biken, birviken eun eulfen a blijadur ! »

O eternite, eternite en ifern, na te a zo skrijus sonjal enhoud !

Ha neuze, pa bigno, pa ziskenno, pa dreuzo ar mor-ze a dân'ha pa velo skrifet e pep tu : malloz, dizesper, welvan ! e roio malloz d'ar re ho devezo her c'hallet ha malloz d'ezhan he-unan.

Va Breudeur, eun devez, eun den, spourounet holl o sounjal en ifern, a glaskaz anavoud hag hen a ioa guir kement a lavarer divar he benn. Aliez, evit goulenn sklerijen, en em strinkas d'an daoulin dirak he groaz ; lenn a reaz al levriou sakr, studia skridou ar zent ha re an doktored. Ha da fin he labour, goude beza pouezet pep tra, dalc'het kount a justis Doue, a c'hrevusded ar pec'het, ne gavaz da lavaret nemet ar gomz-ma euz ar Skritur Sakr : *Horrendum est incidere in manu Dei viventis* : Eun dra skrijus eo kueza, etre daouarn an Doue beo !

Ha ni, va Breudeur, evel d'han, en eur zounjal en ifern, kredomp, krenomp, goulennomp pardoun. Hirio c'hoaz, Doue a ginnig d'heomp he varadoz mar her gounezomp. Mez ive, ma n'her gounezomp ket, e lavar e zaffomp d'an ifern. A zaou, unan a ranko beza hon demeuranz evit an eternite. Guelit eta ha choazit brema : aze an ifern ; ama ar baradoz.

O va Doue, grit ma na guezio nikun ac'hanomp en ifern. Grit ma zaïmp holl d'ho meuli d'an Envou.

Evel-se bezet great.

XII

Var ar Baradoz

*Non oculus vidit, nec auris audivit,
nec in cor hominis ascendit, quæ pre-
paravit Deus his qui diligunt illum.*

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Kozeal e meuz great deoc'h deuz ar maro : eaz eo hen ober : ar maro zo e peb leac'h.

Kozeet e meuz divar benn ar pec'het : eaz hen ober ive ; piou ne bec'h ket ?

Lavaret e meuz deoc'h divar benn ar varn : eaz c'hoaz ; Doue a zo just.

Prezeg em beuz great var an ifern. Guirionez spoun-
tus ! Koulskoude, evel an alc'houez a ra, tost da vad,
anavoud ar potail, ar pec'het, alc'houez an ifern, a ra
anaout an ifern.

Hirio, em beuz da gozeal euz eur virionez dudiu :
ar baradoz. Ha koulskoude, melkoniet ounn ! Penaoz
anavoud madelez Doue poulzet keit ha ma c'hell mont ?
Lavaromp evelkent, tri c'her : 1° Holl joaiou an douar,
n'int nemet skeud eurusded ar baradoz ; 2° Er baradoz
netra mui da zezirout ; 3° Er baradoz netra da zouja.

* * *

Holl joaiou an douar n'int nemet eur skeud euz ar baradoz.

Evit anaout ar baradoz eo red beza sant : sant a nep a zelaou ha sant a nep a brezeg... Ha c'hoaz ?... Eur zant douget d'an Env, ne lavaraz nemet teir gomz : *Nec oculus vidit, nec auris audivit nec in cor hominis ascendit, quæ preparavit Deus his qui diligunt illum* : Lagad an den n'hen deuz ket guele, he skouarn klevet, he galoun tanveat, ar pezh hen deuz Doue pourjaset da nep her c'har.

Koulskoude, petra n'hen deuz ket guele lagad an den ? 1° Ar mor braz, ar c'hoajou doun, ar bleuniou, an heol, an noz steredennet... ; 2° Eur roue var he drôn, eur general victorius e penn he arme... ; 3° Eur c'hrouadur bihan en he gavel, eur zant o pedi dirag eun aoter... Ha koulskoude : *Nec oculus vidit...* klevit ive sant Ian : *Vidi civitatem sanctam, Jerusalem novam...* (ap. chabist XXI. v. 2 beteg 17.)

Petra n'hen deuz ket klevet skouarn an den ! Eunigou an Env o kana, — hiboud an dour, — muzik kaer, mouez eur vamm, eur mignoun, bennoz ar paour. Evelato : *Nec auris audivit...* klevit sant Ian : (ap. chabist VII. v. 12 beteg 17.)

Kaloun an den ive, petra n'hen deuz ket hi tanveat ! Eur beachour faziet, a gav he hent, — an den o vont da veuzi, tennet er vag, — eur vamm o vont d'ar veret

varlerc'h he mab, hen guel distroet da veo, — meuleudiou an dud roet en eur vouez da vadoberour ar vro, — testeni eur goustianz vad. Evelato : *Nec in cor hominis ascendit.*

Hag e guirionez, ervez an Aviel : *Non esuriunt, neque sitiunt...* Histor an hermit, a dremen kant vloaz, en eur c'hoat, varlerc'h kanaouen labousik ar baradoz...

Holl joaiou ar vuez, ato mesket a dristidigez, nec'h, inou, melkoni ; ouspen, atao berr en tu pe du.

* * *

Petra eo eta ar baradoz ?

Er baradoz netra mui da zezirout. Ennhan, an den hen deuz kement a c'hoanta, hag euz an traou-ze leiz he walc'h bep taol. Ar joa 'zo dreist vuzul, heb poan ebed. An izella euz ar re zalvet a zo eürus euz he eürused he-unan heb jalousi ouz eürused ar re 'zo huelloc'h. E tri c'her, er baradoz : — repozvan a spered, — repozvan a galoun, — repozvan a gorf.

1° Repozvan a spered.

An den a glask atao, anaout muioc'h mui. An deskadurez eo bara ar spered. Mez nag a boan o teski ! Ha goude poania, peger berr e chomm skiant an den ! Henvel oump euz eun den amc'houlou, harpet var he vaz, renet gant eur c'hrouadurik. Atao an den-ma, a zelaou — a jomm a zav, d'an disterra trouz, — aoun a zroug, aoun a fazi. En Env, ni a velo Doue, *Facie ad faciem*. Ni 'anavezo ar virionez, ar zantelez, ar penn abek a bep tra.

Gueach all, eun den, goude beza klasket pell eur virionez, a zeuaz a benn d'he c'haout ha dre he levenez e krie : Eureka, eureka : kavet a meuz, kavet a meuz ! Er baradoz an holl a anavezo pep tra.

2° Repozvan a galon.

Ar spered a c'houlenn anaout, ar galoun a c'houlenn karet : karet ha beza karet, setu bara ar galoun. Mez var an douar, petra da garet ? Aour ? Enor ? Traou bresk hag aliez didalvoud. — Mignouned ? bugale ? aliez dianaoudek ha digar.

Er baradoz, karet eun Doue holl garantezus hag holl garantez. Joa ar galoun a vezo dreist hini eur vamm a stard var boull he c'haloun ar c'henta krouadur a laka er bed.

3° Repozvan a gorf.

Var an douar, pa vez dizoursi ar spered, eürus ar galoun, aliez ar c'horf a glemm. Ne fell ket d'in hen disprijout. Labour Doue eo. Evelato : 1° En em stleja, 'ra gant poan. Er baradoz e vezo ker skanv hag ar spered : en eun taol e c'hen em zougo e leac'h ma karo. 2° Iskis eo aliez, divalo, mac'hagnet : Er baradoz skedus evel an heol. Guelit an derchenen, (1) ne da ket buhan, n'eo ket brao. En em drei a ra en eur balafen hag a zo kaeroc'h guisket eget eur rouanez. Eur skeud dister deuz ar pezh a c'hoarvezo gant hor c'horf er baradoz. 3° Ar c'horf ' zo dic'halloud. Arzet e

(1) Chenille, v. gallek.

vez gant eur mean, gant eur spernen... En Env e treuzo pep tra koulz hag hor spered, evel ma treuz ar sklerijenn eur veren gristal. 4° Er bed-ma ar c'horf a zo kiriek d'an droug, anvoed, groez, kozni, klenved : *Repletur multis miseriis*. Er baradoz, *Neque sitiunt, neque esuriunt, neque lugent* : poan ebed ken, e nep giz.

Er baradoz netra da zouja.

Var an douar, ar joa, ouspenn ma zeo dibarfet, he deuz diouaskel lijer. Keit, zoken, ha ma pad, e vez aoun d'he c'holl. Hag alieze teuer ganthi d'en em skuiza. Var a gounter, eur roue en'em gawe re eürus, gueach all, hag a daolaz he vizou er mor. (1)

En Env eürused heb fin.

Ne c'heller na koll Doue na pec'hi ; siellet er, er stad a c'hras, hag an ene eürus a c'hoar kement-se. A hent all an eürused a zo bepred koz ha bepred nevez : *Semper pleni, semper avidi*, eme sant Aogustin. N'en em inouer gueach ebet.

* * *

Eun devez, eur c'habiten, o vont d'ar brezell, a ran-naz he holl zanvez etre ar zoudardet. Unan a c'houlennas : — Prins, hag evidoc'h, petra ' zalc'hit ? — An Esperanz, a respountaz Alegsandre.

He esperanz a zeuaz da vir. Gounit a reaz rouanteleziou eur maread... Ha goude, da fin he vuez, e choummaz ganthan, er bed-ma, eur bez ha netra ken, hag er bed all... piou oar e peleac'h e ma ?

(1) Pisistrate.

Evel'd'han, dalc'homp evidomp an Esperanz, mez an Esperanz da vont d'ar baradoz. Ha labouromp evit gounit meritou hag hon dougo beteg eno.

Evel-se bezet great.

XIII

Sermoun ar Vered

Solum mihi superest sepulchrum.
Evit holl vad, ne jomm ganhen nemet ar bez.

VA BREUDEUR KER,

Stad an dud var an douar a zo meurbed dizhenvel. Lod pinvidik, lod paour; lod euruz, lod gwaleuruz; lod karet, meulet, lod disprijet.

D'ar re genta e lavaran : « Ne gemerit ket a fouge... »
D'ar re all : « Ne gollit ket a gourach. »

Eur c'hantonnier a gomez an hent braz : ar maro a gomez an dud : *Solum mihi superest sepulchrum* : evit holl vad ne jomm ganhen nemet ar bez.

*
* *

Petra eo ar bez ?

Ar bez a zo da genta, kenavezo ! da vadou ar bed. Paour ha pinvidik, desket ha dizesk, meulet ha disprijet, holl e c'hellomp lavaret gant guirionez : *Solum mihi superest sepulchrum*, deuz ar pezh a meuz, ne jommo ganhen nemet eur bez.

D'an eil, ar bez a zo kenavezo ! d'ar gerent...

Va Breudeur, guelit an eskern-ma. Bet int tud evel-doc'h. Hirio e maint pell ' zo ankounac'heat...

D'an trede, ar bez a zo kenavezo ! d'ar c'horf he-unan. Gened, nerz, iec'het, plijadur, anezho petra ' jomm ? Eun tamm askourn dizolo hag a c'hell beza douget e dourn eur c'hrouadur daou vloaz...

Ha koulskoude setu hon ti, hor guir di.

— Peleac'h e zit-hu ? a lavariz eun deiz da eur c'hrouadurik bihan, a gerze gant an hent trist ha pleget he benn.

— Da zouheti eur bloavez mad da m' mamm.

— E zoc'h trist evel-se, o vont da di ho mamm ?

— Oh ! ia, va mamm ' zo maro !

Kristenien, guelit aze. Ho mamm, ho tad, daoust ha n'e maint ket er bez aze ? Daoust ha n'e ket aze eo e rankit dont, iviziken, da zouheti dezho eur bloavez mad, Ha deuz ar bez, ma selaouit anezho, e lavaront deoc'h : « *Hodie mihi, cras tibi* : Hirio e ma va zro, varc'hoaz e vo oc'h hini. »

* *

Ha koulskoude, ha guelede a rez-te, mab an den, ar bern eskern-ze ? — Ia, Aotrou. — *Putas-ne ossa ista reviviscent*. Kredi a rez-te, e teuio buez ennho c'hoaz ? » (Ezechiel).

Va Breudeur, Jesus-Krist a lavaraz eun devez : « *Non*

est mortuus, sed dormit : kousket eo, mez n'eo ket maro. » Hag e lakeaz Lazar da zont euz ar bez leun a vuez.

Ar c'horfou maro-ma, a zihuno ive. Lod a iel d'an Env, an dra-ze zo sur, mez lod ive a iel, marteze, en eur zevel ac'halese, var eun d'an ifern.

Ho oberou mad hag ho oberou fall a zo diskennet er bez d'ho heul. Hag eun devez, e vo guelet o tont deuz ar bez, aze, korfou kaer, skeduz, diboan hag o vont d'an eurusded a bado da viken. Mez, heb mar ebet, e vo guelet ive unanou benag, o sevel gant eur c'horf louz, hudur, pounner, goloet a bec'het hag o vont d'an ifern...

C'houi, relegou parrez an Trehoux, komzit e m' plas. Lavarit d'ho pugale zo ama, great ho mission dija gantho, — lavarit d'ho pugale eo red derc'hel da veza tud vad.

* * *

Kroaz venniget, c'houi hag a zo savet, evit diwall ar relegou-ma, dirazoc'h ni a bromet derc'hel atao mad, ni hen tou var relegou hon tud koz.

Evel-se bezet great.

XIV

Var ar Gontrision

Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.

O prez-t ouzin truez, o va Doue, ervez ho madelez vras!

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Gueach all, eur c'hrouadur iaouank a ziwalle, e kreiz ar meziou, loened he dad, pa zeuaz, a berz Doue, ar prophet Samuel d'hen tenna euz ar renk izel ma veve enghi, evit hen lakaat da ren var bobl Israel. Da heul ar gurunen a roue, Doue a roaz d'ezhan, ouspenn, kalz a vadoberou all : gloar, enor, madou ; pep tra holl a lakeaz etre he zaouarn. Distrei a reaz divar-n-han taol ar maro, rei a reaz d'ezhan ar gounid var enebourien he rouantelez, lakaad a reaz he sujidi d'her c'haroud. En eur ger, ar roue David hen devoa leac'h da drugarekaat an Aotrou Doue, e pep giz, ha da zerc'hel mad d'he lezenn.

Eun devez, koulskoude, e reas, var eun dro, daou bec'hed bras : eul laz hag eun avoultriez. Neuze Doue a zigaz ar prophet Nathan da rebech d'ezhan beza

dianaoudek. Ha David ker buhan a anzav he faot hag a lavar : « *Peccavi Domino* : pec'het e meuz a eneb an Aotrou Doue ! *Peccavi Domino !* » Hag ar prophet, test euz he c'hlaç'har, a respount neuze : Doue hen deuz pardounet ho pec'het : na varvot ket : « *Transtulit quoque Dominus peccatum tuum, non morieris.* »

Va Breudeur, evel ar prophet Nathan, setu me, o toned hirio, a berz Doue, da lavaret da bep hini ac'hanoc'h : Pec'hejou a zo bet great var an douar : grit eur zell var ho koustianz, poezit ha poezit mad ho puez. Guelit ha c'houi ive, koulz ha David, n'ho c'heuz ket a leac'h da respount : « *Peccavi Domino* : pec'het hon deuz a eneb an Aotrou Doue. »

Mez, kristenien, daoust ha me, koulz ha Nathan, a c'hell esperout e 'm bezo an heur vad da respount da m' zro : Doue hen deuz pardounet ho pec'hed : na varvot ket : « *Transtulit quoque Dominus peccatum tuum, non morieris.* » Ia, kristenien, an heur vad-se, a m' bezo, mar kirit. Pignat a raan er gador-ma, evit kinnig deoc'h ar pardoun, mar karit en em lakaat din anezhan. Evit gounit ho pardoun eun dra, unan hebken, a zo red. Red eo kaout eur guir gontrision hag e teuan evit klask rei deoc'h da entent mad : 1° petra eo ar gontrision, ha da 2°, petra da ober evit he c'havoud.

*
* *

Petra eo ar gontrision ?

Va Breudeur ker, kaout kontrision evel a c'houzoc'h

ne d'eo ken tra nemet beza glac'haret da veza, beteg-hen, kuezet er pec'het, santoud evithan kasouni, ha kaout guir volontez d'en em zival oud-han iviziken. Keuz evit an amzer dremenet, kasouni ouz ar pec'hed, evit an amzer hirio; mennoz stard evit an amzer da zont: setu petra eo ar gontrision.

Ar gontrision-ma, kristenien, eo ar pezh a zo muia red d'ar pec'her. Heb kovesion, heb satisfagsion, ar sakramanchou all a c'hell, avechou, hon lakaat da c'hounit an Env. Mez goude beza pec'het, biken pardounet na vezer nemet kontrision hon deffe. « Dre ho kaleder, eme sant Paol, ha dre ho kaloun dianken, e tastummit evidoc'h eun tenzor a zroug: *Secundum duritiam tuam et impenitens cor, thesaurizas tibi iram.* (R. 12. v. 5). » D'ar gontrision, er c'hontrol, ar pardoun a zo promettet: « ne zisprijot ket, o va Doue, eur galoun bruzunet gant ar c'hlaç'har: *Cor contritum Deus non despiciet.* »

Evelkent, peb kontrision ne gav ket a drugarez a berz Doue. Saül, koulz ha David, a lavaras: pec'hed e meuz: *Peccavi*. Hag he bec'het a jomaz dibardoun. Antiochus, skoet gant dourn Doue, a c'houlenne truez; ha truez ebed na dlle da gaout. Eur guir guez, hebken, a c'hell dizamma koustians ar pec'her.

* * *

An dud a c'hell beza gounezet dre eun dianveaz ankeniet. Ho lagad na vel ket ar pezh a dreinen e pleg an ene. Mez lagad an Aotrou Doue a lenn e korniou

muia kuzet ar galoun: *Scrutans corda et renes Deus*. Ne ra ket pikol vâ evit komzou flour, na promesaou kaer. An dud-se, emezhan, a ro enor din divar ho muzellou, mez ho c'haloun a zo pell diouzin: *Labiis me honorant, cor autem eorum longe est a me*. Hor c'haloun eo he deuz pec'het, hi eo a dle beza chenchet, distroet, keuziet, mantret gant ar glac'har: *Cor contritum et humiliatum Deus non despiciet*.

Mez red eo kaout eur c'heuz hed-a-hed. Keit ha ma chommo en ho kaloun, eur pec'het marvel, unan hebken, an drouk-spered a jommo ennhi d'he heul, rag dre ar pec'het eo e rên var an eneou. Ha hent all, keit ha ma chommo an drouk-spered en eur galoun, Jesus-Krist a jommo er meaz anezhi. Ne c'hellont, e nep leac'h, nag en em glevet nag en em ober: *Qua autem conventio Christi ad Belial?* Ken ma vez, eta, eur galoun distag, distag mad deuz pep pec'het grevus da vihana, ar galoun-ze n'eo ket da Zoue, a zo enep Doue: *Qui non est mecum contra me est*. Ha rak-se n'euz evithi pardoun ebed da c'hortoz.

Red eo ive ma ve ho keuz eur c'heuz dreist natur. N'int ket dibaot an dud a wel d'ho fec'hejou. Mez dibaot int ar re a wel d'ezho netra nemet er guel a Zoue.

Setu ama eun den hag a wel da eul laerounsi. Mez, perak? Abalamour ma zeuz pec'het o laerez? Nann. Mez abalamour he laerounsi dizoloet a gas anezhan d'ar prizoun.

Setu eur mesvier hag a wel d'he vesventi. Mez pe-

rak? Abalamour ober he Zoue deuz he gov a zo koll mignouniach an Aotrou Doue? Nann. Mez rak ma zeo bet, evithan, penn-kaoz a eur wal affer.

Setu eur plac'h hag a wel noz-deiz. Perak? Abalamour e zeuz eur pec'het hag a lak ar galoun henvel deuz eur fleuren wened? Nann. Mez abalamour ma rank stoued he zâl etouez ar re all ha ruzia gant ar vez.

Va Breudeur, na lavaran ket e ve eun hevelep glac'har eun dra fall dirak Doue, pell dioc'h epo. Mez ar pezh a lavaran, ar pezh a rankan da lavaret eo, ne gavan ket ennhi peadra awalc'h da lakaad Doue d'hor pardouni. N'eo ket evit Doue ho c'heuz glac'har : evit ar bed, evidoc'h oc'h-unan an hini eo. Ha Doue, n'hen deuz promettet pardouni, nemet d'ar re ho devezo keuz da veza hen offanset.

Evit eta, beza pardounet, e tleit kaout keuz d'ho pec'het, rak ma ho c'heuz, dre ar pec'het-ze, toullet kaloun ho Toue, lazet hoc'h ene, kollet ho lod er baradoz. Ho keuz, ho klac'har a dle disken euz an Env, don'd a zourn ar Spered-Santel, a dle beza dreist natur, tennet a draou huelloch eget traou an douar ha fountel var ar feiz.

Erfin, red eo kaout eur c'heuz dreist pep tra.

Evel ma hel lavaren deoc'h, bremaik souden, koll Doue hag he varadoz eo koll ar brasa mad. Meritout an ifern eo meritout ar wasa malheur. Ar pec'het, koulskoude, a ra d'heomp koll ar c'henta, a ra d'heomp meritout an eil. Euz ar pec'het, rak-se, eo e tleomp

kaout ar brasa glac'har ha red eo beza rezolvvet da c'houzanv pep tra, da goll kement zo, kentoc'h eget mui kuezennhan.

* * *

Petra da ober evit kaout eur guir gontrision?

Va Breudeur, hen anzao a rankan ouzoc'h, ama e c'hen em gavan meurbed droug-kountant ac'hanon va unan. Piou ha petra ounn-me evit deski deoc'h ervad penaoz ha pe evit petra gwela d'ho pec'hejou?

Ah! perak ne anavezan-me ket mad petra eo Doue e kenver an den ha petra eo an den e kenver Doue?

Ah! perak ne anavezan-me ket mad petra eo Jesus-Krist evidomp ha petra omp-ni, pa bec'homp, evit Jesus-Krist?

Ah! perak ne anavezan-me ket mad petra eo an den dilezet gant Doue en he bec'het hag a zispill a zioc'h an ifern?

Evelkent, va Breudeur, selaouit ha sounjit :

1° Petra eo Doue?

Pa glaskan anavoud petra eo Doue, me a zeblant guelet dirazhon eur spered parfet, heb muzur, krouer ha mestr e pep giz da gement a zo. Gant eur gomz hebken, hen deuz tennet euz a netra kement a velomp ha kement ne velomp ket. Taolet hen deuz an heol e bolz an Env, evel eur c'houlouen atao beo, da sklerijenna ar bed epad an deiz; izelloc'h hen deuz taolet al loar evit sklerijenna 'n noz; hadet hen deuz e bolz an Envou, stered kaer ha lugernuz; evel perlez var mantel

c'hlaz eur rouanez; diazezet hen deuz an douar e kreiz an ear hag he derc'hel a ra en he floumm, var dri biz euz he zourn deou. Ha goude beza evel-se krouet pep tra, e ro urziou da gement hen deuz krouet. Lavaret a ra d'an heol pignat ha diskenn. Hag an heol a bign hag a zisken evit merka deiziou ar bloaz. Kas ha digas a ra ar c'houmoul, gueach evit freskaad an douar, gueach all evit he dizheolia, gueach evit pourmen kurunou an Env. Hag an heol a bign hag a zisken, hag ar c'houmoul a deu hag a ia, ervez urz an Aotrou Doue. Lavaret a ra d'an avel c'hueza pe devel : hag an avel a c'huez pe a dav. Lavaret a ra d'ar mor sevel ha disken ; hag ar mor a ziskenn hag a zav, mez heb morse lammat dreist ar c'hreunen dreaz lakeat evit hen diarben. Pep tra, en eur ger, a zent ouz an Aotrou Doue, pep tra holl nemet unan : nemet an den pa bec'h.

Hag an den, koulskoude, a zo bet lakeat ganthan da roue var an holl grouidigez. An heol, evithan eo great ; an douar, evithan ; ar mor evithan ; ar pesked, al loenet, ar c'hoat, ar frouez, evithan, ive ; an Env evit he zigemeret eun deiz : pep tra holl 'zo evit an den. Hag an den a vez koulskoude, avechou, digar ha dizent. Eur speret hen deuz evit studia ar bed hag anavoud Doue koulz hag he vadoberou ; eur galoun hen deuz evit he garet ; eur c'horf hen deuz evit he zervicha. Mad ! An dra ' lavar da Zoue goude kement-se holl, eo : « *Non serviam* : n'ho servichin ket. »

Ha petra omp-ni, eta, ac'hanomp hon-unan, evit der-

c'hel, evelse, penn da Zoue ? Eur prenvik douar, hirio beo, ha varc'hoas maro ; maro zoken var an heur ma kar Doue tenna he zourn a zindanhomp. Ha koulz-koude, da Zoue ni a lavar : « *Non serviam !* » Pebeuz dallentez !

Ha gant petra en em zavomp-ni, evel-se, enep Doue ? En em zével a reomp, nann gant ar pezh hon deuz ac'hanomp hon-unan, — ac'hanomp hon-unan n'hon deuz, ne domp netra, — mez gant ar pezh hen deuz Doue roet d'heomp ; trei a reomp he vadoberou en he enep. Pebeuz dianaoudegez !

2° Petra eo Jesus-Krist evidomp ha petra omp, pa bec'homp, evit Jesus-Krist.

Seulvui ma klaskan studia buez va Zalver, seulvuioch a ze, me a vel enghan eur vadelez dreist vuzur evit an holl, zoken evit ar bec'herien. Evidomp eo diskennet euz an Env var an douar ; evidomp hen deuz en em c'hreat paour ; evidomp hen deuz prezeget he Aviel. Evidomp, evit hor prena, evit digeri an Env, serri an ifern, hen deuz gouzanvet ar maro ha skuillet he c'hoad. Hag en distro, a eur garantez ker bras, petra ' c'houlenn euz hor perz ? Eun dra, eun dra zister awalch, eaz da rei : goulenn a ra ma her c'harimp ma roimp d'hezan hor c'haloun : *Præbe, filii, cor tuum mihi.*

Ha ni, petra reomp-ni, pa bec'homp ? Selaout ama sant Paol. Paneved-han, ne 'm bije ket kredet lavaret deoc'h eun henvelep koumz : « *Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei et ostentui habentes* : sevel a reont a

nevez ouz ar groaz mab Doue en ho c'haloun ho-unan, hag hen disprijout a reont. » Va Breudeur, kounprenet, entetet mad ho c'heuz kounz an abostol ? Sounj ho c'heuz deuz ar pez a reaz ar Jusevien d'hor Zalver Jesus-Krist ?

Hor Zalver a zo o pedi, o pedi evit mad an holl. Ha d'ar mare-ze, zoken, eun den, eun abostol, unan a dud Jesus-Krist a deu : her saludi a ra : *Ave rabbi*. — Judas ! Judas ! pegen treitour, pegen iud oud-te ! — Ha koulskoude, ni a zo ive a vignouned Jesus-Krist, hag aliez dre eur pok treitour, ni a zeu d'hen guerza : *Rursum crucifigentes*.

Herodez a daol var he chouk eur zae venn evel eur merk a ziskiantiz, Herodez, an den fall ha lik. — Kristienien, evit senti ouz techou fall hor c'haloun, daoust ha na c'hoapaomp-ni ket hon Doue ?

Pilat, an den digourach, a anavez eo Jesus-Krist direbech, hag evelkent e laka he skourjeza. — Pec'her paour ! nag a bet a veach, te a c'hoar ar brava, e rez fall o pec'hi, hag evelkent, rag ma zoud digourach, te 'bec'h : *Rursum crucifigentes*.

Ar bobl a lavare : « *Non hunc, sed Barrabam*. Hen ma ? *Tolle ! tolle ! crucifige* : taolit hen a gostez ouz ar groaz ! » — Ha ni, ni a lavar, kentoc'h eget Jesus-Krist, eur c'hovad guin, eur blijadur vezus, eul laeronsi, eur venjans : *Non hunc, sed Barrabam... rursum crucifigentes*.

Ar soudardet a gurunaz Jesus-Krist a spern ; ar bobl a lakeaz var he chouk eur groaz pounner. — Ha ni,

peger garo ne rentomp-ni ket hor c'houstianz, pegen pounner hor buez evit Jezus !

Ar Juzevien hen stagaz ouz ar groaz ! — Ha ni ?...

Longin a doullaz d'ezhan he galoun ! — Ha ni ?

Var he groaz, araog mervel, Jesus-Krist a lavare : « *Sitio* : sec'het a meuz. » Hag an dud fallakr oa eno, a roaz dezhan guin-egr gant eun tam spouenv. — Ha ni ?... Dont a ra d'hor guervel. Sec'het hen deuz, deuz hon eneo, ha ni lavar dezhan : nann ; divezatoc'h. Ar vestl hag ar guin-egr setu lod Jesus-Krist : *Rursum crucifigentes*.

Jesus-Krist a zo maro var he groaz.

Gueach all e zoad kustum, pa vije kavet eur c'horf maro, da glask eun den ha n'en dije great pec'het ebet, eun den mignoun da Zoue, evit sevel dezhan he zourn, araog ma vije kaset kuit... Piou a zavo he zourn d'hor Zalver Jesus ? Bugaligou vihan, nevez badezet, c'hui a c'helfe, marteze... Mez chommet oc'h er gear. Ama, e ma ho tad, ho mamm, ho preur, ho c'hoar. Ho lezet ho deuz evit dond ama. Va Breudeur, piou 'zavo he zourn d'hor Zalver Jesus ? Piou ac'hanoc'h a zo kumpez he goustianz, piou n'hen deuz ket bet sklabezet sae he vaziziant ?... etc.

O va Zalver ha va Doue, me' lavar eta, deoc'h e m'hano hag en hano ar re a m'zelaou, ar pez a lavaraz deoc'h sant Per gueach all : « *Exi a me, quia homo peccator sum Domine* : pellaït diouzin, rak ma zoun eur pec'her, o va Doue. Pellaït ! Pe velan ar pez ma zoc'h ha pa velan ar pez ma zoun, e meuz mez o c'hen em veled en ho kever. Va Doue, n'oun ket din, pellaït : *Exi a me*. »

Mez petra lavaran-me, o va Jesus ! Mar pellaït diouzin, petra e teuin-me da veza ? Neuze, kenavezo d'ar vertuz. Biken, nann biken ne c'hellin mui kaout eur goustianz pur, eur galoun disklabez ; ne c'hellin mui santout an dousder, ar joaüzet a danvaër pa vez dizklabez an ene. Neuze, kenavezo d'an Env. An Env gant he blijadur, gant Doue, gant he lez, gant ar Verc'hez, gant ar Zent, gant ar re euz va zud, — tad ha mamm, marteze, — ho devezo karet Doue, a zo marvet en he garantez...

Mar pellaït diouzin e chommo ganhen va fec'het, va fec'het evit va zamma, va spounta, evit krignat va c'houstianz noz-deiz, ar pec'hed gant an drouk-spered hag a deuio bemdez muioc'h-mui da startaat he jaden-nou en dro d'in hag a m' lakaio muioc'h reuzeudik ! Mar pellaït diouzin, neuze netra da c'hortoz mui nemed an ifern, an ifern gant he valloz, gant he breuv, atao beo, gant he dân, atao var allum ; an ifern gant he eternite !

Mez nann, o va Jezuz ! Na bellaït ket diouzin ! Deuit er c'hontrol, deuit evit va farea, evit va dizamma, evit va zenna davidoc'h ! Ar gontrision a zo en ho tourn. Digorit ho tourn, eta, o va Doue, grit ma c'hen em zistagimp dioc'h an drouk ha ma troomp varzu ennhoc'h gant eur galoun mantret a c'hlae'har.

Her goud a reomp, truezuz oc'h evit ar paour. Hogen, setu ni rentet paour gant ar pec'het. E maomp a zirazoc'h evel eur paour e kichen dor ar pinvidik : skourn a ra, hag eo noaz ; an noz a zeu ha n'hen deuz ket a di ; naoun hen deuz, hag eo echu he vara : goulenn a ra lojeiz, boued, dillad... Ni eveldhan : lojit ac'ha-

nomp en ho kaloun !... Eun tamm bara da derri hon naoun ; eun tamm dillad' da c'holoi hon izili ! *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam !*

Setu ni, evel eun torfetour dirak he varner. Pedi' ra, aspedi, mont d'an daoulin : goulenn a ra gras, truez, pardoun. En eun tu, setu aze he di, he gerent, he vignou-ned ; pardoun evit ma chommo gantho. En eun tu all, setu ar prizoun gant he neac'h hag he inou, marteze, gant he groug hag ar c'hillotin. Truez !

Ha ni ? Kablus omp !.. Truez ! Kerent, mignouned, bugale, setu hi ama. Hon lezit a en tu gantho !.. Aze drouk spered hag ifern... Truez, o va Doue !

Lavaret ho c'heuz : *Ignosce illis, nesciunt quid faciunt*. Ha ni ? ni ne c'houiemp ket muioc'h, ne anavezemp ket mad petra eo ar pec'het. Pardoun, hag iviziken, ne bec'himp mui ! Ni ho meulo, ni ho karo, ni a roio deoc'h gloar !

O va Doue, her goulenn a raan, griit, griit ma na jommo en iliz-ma, kaloun ebet stag ouz ar pec'hed. Tennit holl da 'vidoc'h ha dalc'hit-hi bepred er stad a c'hras evit, goude beza ho meulet var an douar, ma zaint holl d'ho meuli d'an Env.

Evel-se bezet great.

XV.

Prezegen var renk huel ar guir Gristen

Filii Dei estis per fidem quæ est in Christo Jesu (Gal. III, 28).

Dre ho feiz, e Jesus-Krist, e zoc'h bugale da Zoue.

VA BREUDEUR KER,

Trivac'h kant vloaz 'zo, eun den a lavare : « taolit evez evit ma kerzot dizanjer, rak amjest eo an amzer ma vevomp enni. » Evel sant Paol ni d'hon tro a c'hell lavaret : taolomp evez, rak amjest meurbed eo an amzer hirio.

Hano Doue? nebeut eo anavezet. Aviel Jesus-Krist? nebeut a feiz a lakear en-han. An iliz, he guirioneziou, he gourc'hemennou? N'euz mui evit-ho kalz a zoujanz.

An den ken nerzuz, ker santel koulskoude, a zo karget gant Doue da c'houarn, da ren an eneoù katholic, n'eo ket bras ar respet a zouger d'hezan.

Pa zellan piz ouz ar pezh a dremen, pa zelaouan mad ar pezh a lavarer, e rankan anzañ eun dra : kalz tud a zo evel ho micher ober brezel da Zoue ha goap dez ar re a zalc'h d'ho religion. Kalz all ho deuz evel mez o tougen

an hano a gristen hag o tiskuez, a vel kaer, int servicherien da Jesus-Krist.

Eul loden hebken, eürus da dremen dirag an dud evit ar pezh ma klaskont beza dirag Doue, a zougen huel feiz ho badiziant hag a heuil heb aon ebed, al lezen gatholic.

Klaskomp eta, eur vech evit mad, gaelet e pe du e ma 'r virionez, gaelet piou a dle sevel an huella he benn : pe an hini a daol peb religion dreist he skoaz evel ma taolomp e korn an hent eur votez torret ; pe an hini, gaeach en aoun rag teod an dud, gaeach evit plega da eun tech malheürus, a zilez ar mad evit ober an drouk ; pe an hini, heb taol an disterra evez ouz glabouserez an dud direol, a zelaou, e pep tra, heb aoun ha gant joa, mouez he goustianz?

Evit galloud, var gement-ma, rei d'heoc'h eur respount guirion, e ranker ober, bep eil tro, tri zell dishenvel :

1° Sada ni ama, va Bredeur ker, ennhomp hon unan : petra omp ha petra 'dalvomp-ni? 2° Sada en dro d'heomp tud all evel d'omp. Evit-ho petra omp ha petra 'dalvomp ni adarre? 3° Huel, dreist-homp, setu Doue. E balanz an Doue-ze, petra, evit an drede gaeach, a bouez hon dalvoudegez?

D'an tri goulenn a meuz great, an tri respount ma' roan :

1° Poezet enghan he-unan, ar guir gristen a gerz er penn arag : — 2° Pouezet er guel euz he nesa, ar guir gristen a zalc'h ar c'henta renk ; — 3° Pouezet e balanz an Aotrou Doue, ar guir gristen a zo, a galz, dreist an holl grouadurien all.

*
*
*

Ar guir gristen poezet enhan he-unan.

Va Breudeur ker, tri dra, dreist an holl draou all a ra an den ar pezh ma zeo : eur spered hen deuz evit anavoud ar virionez, eur galoun evit karet ar mad, eur c'horf ouspenn hag a zo e dourn ar spered hag e dourn ar galoun evel eur benveg, galvet da ziskouez, a vel kaer d'an oll, e pe du, e pe gostez, a du ar virionez hag ar mad, pe en ho eneb, e teuomp d'en em daol.

Evit eta, anaout mad petra dalv an den, e rankomp da genta anavoud mad an teir loden a zo ennan hag anavoud ouspenn, an implij mad pe fall, a ra euz anezho ho zeir.

Hogen, evidon-me, pa studian, pa bouezan an den gant lealdet, en em gav, avechou, eürus, aliesoc'h glac'haret ; eürus pa gavan an den dalc'het ganthan he renk huel, glac'haret pa her guelan kollet ganthan he c'hened.

Selaouit kentoc'h ha guelit ho c'hunan.

Spered an den.

Kenta a m' sko pa zellan ouz an heol eo he gurunen lugernuz : ouz ar bleunv, eo ho liou marellet ; ouz al leon, eo he izili nerzuz hag ouz an den eo ar spered a sklerijen he dal.

Spered an den, va Breudeur ker, oh ! eun donezoun gaer a dra zur ; hen eo a zav ac'hanomp dreist kement zo var hon tro ; beza eo evel eun eulfen sklerijennuz lezet da guezha varnomp gant an Doue a falvezaz gan-

than en eur hor c'hroui, kemeret skuer divarnhan he-unan.

Lod a damall ac'hanomp da veza enebourien d'an deskadurez. Var gaou he lakeont ho abek.

Evidon-me a vel, gant plijadur, an den o vuzula bolz an Envou, o treuzi ar mor doun, en despet d'an avelou dijaden, var al listri a zavite porz ar gear-ma ; (1) plijadur eo ganhen he velet o treuzi an dir, o turniad ar c'hoat, o plega an houarn evel ma pleger eur vreunen blouz. Ne c'hellan ket, heb kaout fouge, sounjal omp deuet a benn da gerzet, ker buhan ha ken distrounz var diou varren houarn dre nerz ezen an dour-bero ; sounjal e kaser dre eun neudennik orjal ha ker prim hag eur volot kanol, euz hor c'helou beteg ar penn pella 'r bed.

Ia, an deskadurez a zo eun dra gaer pa rear anezhan implij mad. Mez aliez, re aliez, siouas ! an deskadurez a ra hent treuz : ar pezh a lavarar, hirio, a zislavarar var-c'hoaz.

Aliez, re aliez, da heul an deskadurez e teu an ourgouil ; *Scientia inflat*.

Aliez, re aliez, an deskadurez a lez goulo kaloun an den. Seulvui e tesker, seulvuioc'h a gaver da zeski. An desketa den eo a lavar da genta : ar pezh a c'houzoun n'eo netra.

Aliez, re aliez, an deskadurez, rak ma en em dro varzu an drouk, eo a ra ar brasa gouli d'an ene paour. Sounjal a reomp da zeski hebken ar pezh a c'hell hon lakaat

(1) Ar Brezegen-ma voa great e Rekouvrans-Brest.

da ober, ervez hor c'hoant, hon treuz er bed-ma, heb sounjal deski ar pezh a c'hell hon lakaat da ober, evel ma zeo dleet, hon treuz en eternite. Ar guir skiant, ar skiant dreist an holl skiantchou, eo skiant ar zent.

Da eun den euz an amzer gueachall, e voa lavaret eun devez : « A beleac'h, a be wenn oud-te ? Piou oud ? Pe varzu e zez ? : *Ex quo populo es tu ? Quæ est terra tua ? Quo vadis ?* »

D'an tri goulen-ze, ar brasa sperejou, en amzer dremenet, n'ho deuz kavet respount diabet ebet da ober. Hag hirio en deiz, dindan dourn ar c'henta deuet, e zeuz eul leor, — ne meuz nag aoun na mez o lavaret he hano, — leor ar c'hatekiz, hag a respount : Great omp gant Doue, servicherien omp da Zoue, mond a reomp varzu Doue, da renta d'ezhan kount euz hor buez.

A nep a c'hoar kement-se, ha pa ne c'houfe netra ken, a c'hoar ar pezh a zo a huella priz. Goud a ra ar pezh a laka skanv poaniou ar vuez, ar pezh a laka santel he labour pemdeziek, ar pezh a ro nerz e kreiz an danjer, ar pezh a ro, en heur ar maro, diouaskel d'an ene evit nijal d'an Env.

Kaloun an den.

Goude ar spered e kavomp eur galoun. Eun dra gaer eo ive, ken kaer pe gaeroc'h evit ar spered. Hi, ar galoun, eo a ra ar vamm dener, ar mignoun mad, ar zoudard dispount. Meuli a c'hellomp an den a spered. Evit an den a galoun vad, e reomp eur gammad en tu all : ni her c'haro.

Studiomp eta kaloun an den. Kemeromp hi gant evez. Eaz eo da c'hlaç'hari, da ranna : evit-se awalc'h eo euz a eur gomz. Eaz eo ive, da laouennaad. Eur zell, eur musc'hoarz a lak' anezhi eüruz, epad eun devez. Eaz eo ive da zistresa. Hag aliez siwaz ! n'eo ket ouz ar mad eo en em dro.

Koulskoude, en tu ma tro, e laka an den a bez da gostezia d'he heul. Spered ha korf, holl e sentont diouthi, ha gant prez : *Ubi amatur, non laboratur, vel si laboratur, labor amatur.*

An den eta, pa dalv eun dra benag, a dalv ar pezh maty he galoun. Hag ar galoun, d'he zro, a dalv ar pezh ma en em stag outhan.

Karit ar mad, ar vertuz, al lealded, savit ho kaloun dreist ar plijadureziou mezuz, dreist ar madou bresk a gaver er vuez-ma, ha setu c'hqui pignet huel. En dro d'heomp netra ken dudiuz da velet hag eur galoun bur, mad, disklabez ha leal.

Karit an droug, an dizurz, kement na greder da gared nemet e kuz, pegen izel e rankomp stouet evit ho kuellet, ha pa ho kuelomp e pe renk ho kavomp ? E renk an dud dizakr, pe e renk an dud lik.

Hogen, dre he nerz he-unan hebken, petra ' c'hell kaloun an den da ober ?

Lakiit ho tourn var ho koustianz, hag e klevot ar respount. Pet gueach, siwaz, eur zell, eur gomz, eur zounj n'ho deuz hi ket diskaret a blad ? Gant skoazel Doue hebken, e c'hellomp lavaret : *Omnia possum in eo qui me confortat* : gant Doue o kennerzi ac'hanon, ne gavan netra dreist va galloud.

Korf an den.

Ar spered zo eun dra gaer ; eun dra gaer eo ar galoun. An ti ma reont ennhan ho demeuranz a zo eun dra hag a c'houlén, d'he dro, eur gomz deuz hor perz.

En dro d'heomp, kement hen deuz buéz, a stou he benn varzu an douar. Er c'hontrol, korf an den, ploumm evel eun tour, a zav he benn varzu an Env. An douar evithan n'eo nemet eur skabel lakeat dindan he dreid.

Guelit ha sellit oud-han. Pa zeu ar blijadur da sklerijenna he dal, da leda 'r muzc'hoarz var he vuzellou, da lakaad eur gomz a garantez var he deod, e rankot anzao : ia, e guirionez, an den eo roue ar bed-ma.

Guelit hen, dreist holl, pa vez Roue en he di, mestr d'hezan he-unan : pa zoug, heb en em glemm, pouez al labour ha pouez ar boan, pa gerz atao gant an hent mad, ha pa vir na zeuffe eun tech mezuz benag d'hen stleja, evel ma kar, en tu mar plij ganthan her poulza.

Koulskoude, da daol evez e zeuz. Ar pec'het a zo tremenet dreizhan, hag en eur dremen hen deuz lezet ennhan eur c'hrizien fall.

Lavaret a reomp : an hen-ma-hen, eo va brasa enebour. N'eo ket guir, va Breudeur ker. Hor brasa enebour eo hor c'horf paour. Henvel eo ouz eur forn c'horet, atao prest, ma na zigwallomp, da rosta, da bulluc'h pep tra. Piou, eme sant Paol, piou a m' zizammo-me euz ar c'horf a glask atao va laza : *Quis me liberabit de corpore mortis hujus ?*

Va Breudeur ker, ha kavoud a reomp-ni eun den hag a zalc'ho he spered difazi, he galoun pur, he gorf bepred ploumm en he zav ?

Ia, kavet e vezo, kavet eo : he hano ' zo : Ar guir gristen. Ar guir gristen a c'hell koulz hag eun all, studia 'n holl skianchou. Mez goulaouen ar feiz a ren anezhan bepred. Pa vank sklerijenn ar spered, hi a astenn he dourn hag hen laka da dremen.

Ar guir gristen zo mestr d'he galoun. He harpa ' ra ouz kroaz Jesus-Krist, he zouba ' ra e gouli kaloun hor Zalver.

Ar guir gristen a ra d'he gorf plega d'ar feiz. Hag ar c'horf, en eur zenti, a zalc'h he gaera kurunen.

Her goud a raan : koueza a c'hell, avechou. Neuze, kiit d'he gavoud, hag evel sant Remi da Glovis, lavarit d'hezan : « Stou da benn, pleg da zaoulin : ador ar pez ha c'heuz rostet, rost ar pez ha c'heuz adoret ! » Respount a ra : « Evel-se bezet great. » Kerzet a ra a nevez gant nerz-kaloun. Ha setu perak me ' lavar : ar guir gristen a zalc'h ar renk huella, a gerz er penn araog.

* * *

Ar guir gristen pouezet er guel deuz he nesa.

Va Breudeur ker, goude beza great eur zell varnomp hon-unan ha klasket anavoud piou ac'hanomp a zalc'h ar c'henta renk, greomp eur zell en dro d'heomp.

Ne maomp ket hon-unan, var an douar. A gleiz, a zeou, a bep tu, e kavomp tud all great evel d'omp. En

ho zouez e rankomp beva. Hag evit kaout eur beva mad, gantho e rankomp en em glevet. Beva er brezel a zo eur beva fall. An en-em-gleo, ar garantez, eo a ra ar guir eürused. Hogen, va Breudeur ker, petra hon laka da garet ar re all ?

Hor spered ? Ar c'hontrol eo a c'hoarvez. Seul-vui ma studiomp buez an dud, ma ho anavezomp mad, seul-velloc'h e velomp int neubeut din da veza karet.

Hor c'haloun, marteze ? Ar virionez eo, ma c'hen em garomp hon-unan. Mez ne garomp ket ar re all. « Holl d'in ! Netra da zen ! » Setu komz ar galoun. Karet awalc'h a raïmp ar re a blijo d'heomp, ar re a raio d'heomp plijadur ho gueled : da lavaret eo, en eur ho c'haret e c'hen em garomp hon-unan, e klaskomp hor mad hon-unan. Setu perak karantez ar bed a zo ken tro-distro : pa nij kuit an eürused, peurliesia e nij d'he heul : *Tempora, si fuerint nubila, solus eris*. Ha mar karomp ar re hor c'har hag a ra d'heomp plijadur ho c'haret, piou ha petra hon lakaio da garet ar re n'hor c'harint ket, da garet ar re a zisplij d'heomp.

Guelit en amzer dremenet. An hanter-vasa euz an dud a oa sklavourien dindan an hanteren all. Hag ar sklavour, pa blije gant he vestr, a veze bazatead beteg ar goad, guerzet evel ma verzomp eul loan mud, pe daolet e beo da vaga 'r pesket e stank an dour.

- Ken etrezo, ar vistri, a gemere evit ho reolen, ar gomz a lennomp en Aviel : dant evit dant, lagad evit lagad. Mar a m' c'harit, me ho karo ; mar noazit d'in, pa gavin an tu, m'hen talvezo deoc'h.

En hon touez e velomp lod hag a gemer eun hano kaer. En em c'helver a reont *philantrop* : mignoun an dud. E guirionez rei a reont kuzulioù kaer ; rei lod euz ho danvez evit sikour an izomek. Mez na roont ket ho c'haloun da heul : n'ho deuz ket a guir garantez.

He c'havoud a c'hellomp koulskoude, var an douar, ar guir garantez-se ha n'eo ket diez braz evidon lavaret d'heoc'h piou hen deuz hen digaset en hon touez.

Trivac'h kant vloaz ' zo tremenet, eun den a lavaraz : « Me ro d'heoc'h eur gourc'hemen nevez : *Mandatum novum do vobis* ; en em garit an eil egile evel ma e » meuz ho karet da genta, grit d'ar re all ar pez a gar- » fac'h a ve great d'heoc'h ; roit bennoz d'ar re a ro » d'heoc'h malloz ; grit vad d'ar re a ra d'heoc'h drouk. » Hag evit lakat ar skuer vad e kichen ar gourc'hemen, e reaz var he varo eun diveza peden : « Va zad, pardounit-hi, rak ne c'houzont ket petra ' reont. »

Souden, varlerc'h, e c'halled guelet lod tud ha n'ho devoa nemet eur galoun hag eur spered : *Cor unum*. Anhezo pa dremenet, ne gavet da lavaret nemet eur gomz : « Guelit pegement e c'hen em garont. »

Pelloc'h e zeant. Taolet er prizounioù evel tud a zizurz, dispennet gant kribinou houarn, bruzunet dindan dent al loaned gouez, e pedent en eur vervel, evit ho bourrevien griz hag e lavarent evel ho mestr : « Va Doue pardounit-hi. »

Hag ar wenn dud-ma n'eo ket maro ; e ma int en hon touez, ha beo buezek ; ho c'haout a reomp e pevar

c'horn ar bed ; er broiou pell o prezek d'an dud gouez ; en hospitaliou, o louzaoui gouliou an dud klanv ; e lochen ar paour, evit lakaat ho dourn en he zourn hag ho aluzen var gorn he daol ; var dachen ar brezell evit dizougen an dud mac'hagnet.

Ia, beo int, ha beva raint keit ha ma pado ar bed. An had anhezo zo bet dispartiet gant dourn Doue ha taolet ganthan en douar mad, en douar glebiet gant ar goad a ziveraz divar groaz menez Kalvar. Mar goulennit piou int, ho hano 'zo eaz da gaout, galvet int : Ar guir gristen.

Mar goulennit ouspenn, a beleac'h e teui d'an den eun nerz ken burzuduz, ar respount a zo ken eaz all da rei.

« Ar pezh, a lavare, eun devez Jesus-Krist, ar pezh o pezo great d'an disterra euz an dud, m'her c'hemero evel pa ve great d'in va-unan. »

Her c'hlevet, hen entetet ho c'heuz c'houi ? Ar vad a reomp, ni kristenien, da eun den all, ni her gra da Jesus-Krist. Ha Jesus-Krist eo hon Doue, hor skouer, hor mestr, a vezo hor barner. Mad eo da baea he zle ha pinvidik awalc'h evit her paea dreist vuzur. Selaouit kentoc'h :

« Deuit, tud benniget gant va zad : naoun a meuz bet ha va naoun ho c'heuz torret ; bet ounn noaz ha va guisket ho c'heuz ; deuit, eta, da gemeret perz euz ar rouantelez a zo great evidoc'h, abaoue krouidigez ar bed. »

Ar bed-ma 'dremen : an eternite a jomm. Ober vad eo lakaat var interest e dourn an Aotrou Doue. Setu

kreden ar guir gristen ha setu ive perak, dindan boan da goll he hano, ar guir gristen, pouezet er guel euz he nesa, a rank derc'hel ar c'henta renk.

*
*

Ar guir gristen, pouezet e balanz an Aotrou Doue.

Va Breudeur ker, lod tud a denn fouge euz ho wenn, euz ho lignez huel. Her c'houmpren a raan, rak kaer hor bezo beza bet evit heritaj, eun hano meulet gant guirionez, a dalv ouspenn aour hag arc'hant. Lod all a denn fouge euz ar vignouniach ho deuz gant tud savet er c'hargou huel. Ne meuz ket d'ho zammal : eur mignoun mad ha goestl d'hon harpa a zo eur guir denzor.

Lod all c'hoaz a denn fouge euz ar pezh a vad a gavout enno ho-unan. Ma n'her greont nemet en eur druga-rekaat Doue ne meuz nemet d'ho meuli, rak beza mad eo beza eüruz.

Lod all, erfin, a denn fouge euz an Esperanz ho deuz da bignat huelloc'h c'hoaz. Ma ne c'houlennont, ma ne glaskont pignad nemet gant ar zounj da veza guelloc'h, ne lavarint nemet mad.

Hogen, ma ne c'hallomp ket var bouez kement-ma, tammal re, tud ar bed, heb aoun da veza tamallet, e lavarint ive da m'zro : « Eneou kristen, tennomp fouge euz hor lignez, rak diskenn a reomp a wenn huel. Eun hano hon deuz, eun hano dreist pep hano all, eun hano roet d'heomp gant Doue he-unan : *Ut filii Dei nomine-*

mur et sumus : guir vugale omp da Zoue. — Mignouniach huel hon deuz : « N'ho kalvin mui va jervicherien, eme Jesus-Krist, me ho kalvo va mignouned. »

Dre Jesus-Krist omp deut da veza heritourien an Aotrou Doue, evel keit ha keit gant hor Zalver, da neubenta gant eun hevelep guir, e zomp galvet da gemeret hon lod er baradoz : *Cohæredes autem Christi*.

Deut omp, dre hor badiziant, da veza evel unan deuz he izili : *Membra de membro*, evel ma teu ar c'hrefen hag an troad ma zeo grefet varn'han, da ober ho daou ar memez guezen.

Braz omp dreizomp hon unan, pa evit lavaret guell, dre c'hras Doue.

Ha c'hoant ho c'heuz e lavarfen d'heoc'h petra ' gavan a gaera var an douar ? Kaer e kavan an noz steredennet, ar mor glaz ha ledan, ar guel a zo divar eur menez huel. Mez kaeroc'h aleiz, e kavan eur c'hrouadurik bihan. Tostaomp sioul ouz he gavel. Setu hen aze. Sellit oud-han gant he lagad glaz ker sklear ha dour en eur veren, gant he vleu du, rodellet en dro d'he dal guenn, gant he ziou voc'h ruz ha round evel diou gerezen. Eun dournik d'hezan zo a zispil var gant he gavel, he zourn all pleget var boull he galoun hag he vuzellou hanterzigor a zeblant mousc'hoarzin ouz Elez baradoz Doue. Aze, e ma c'hoaz disklabez kurunen ar vadiziant, aze ' ma c'hoaz ar galoun bur. An teod-ze c'hoaz n'hen deuz lavaret an disterra komz hag he defe poaniet kaloun. Ia, krouadurik bihan, te a zo kaer, rak te zo templ beo ar Spered-Glan. Evel eur skeud a Zoue a velan var da dâl.

Eur varren houarn en tan a zeu, var eun dro, da veza tan hag houarn : evel-d'hi te zo, var eun dro, evel den ha Doue : *Divina consortes naturæ*.

Mad, va Breudeur ker, ar pezh ma zeo ar c'hrouadur en he gavel, e zeo ive ar guir gristen chommet direbech. Muioc'h eo c'hoaz, rag var gurunen he vadiziant e velan eur gurunen all, kurunen ar viktor.

Erfin, rekoumpanz vad, madou a briz a c'hortozomp.

Er bed-ma, netra ne bad. Lod en eur guitaad ar vuez a goll kement a ra ho flijadur : traou ar bed. En eternite, n'ho deuz netra da c'hortoz. Evit holl esperanz e c'hesperont e kouezint holl e kaloun ar bez, evel ma kouez holl al loan divadez er bern teil ma vez taolet ebarz. Netra da zouja, netra da esperout : setu ho mennoz, mennoz dister ha planeden digonfort.

Lezomp hi ha deomp da gaout ar guir gristen o vervel. Heb anken e kimiad dioc'h ar bed. N'her c'hare ket : Ar bed n'oa ket he vamm-bro.

Heb anken e kimiad dioc'h kerent, mignouned. En eur astenn d'hezo he zourn evit an diveza gueach e lavar : « Kenavezo er baradoz, el leac'h na zeuz mui a zisparti. »

Heb anken e kimiad dioc'h he gorf he-unan : Her lezel a ra, evit eur pennad amzer, da zisken en douar zantel, mez her goud a ra, eun deiz da zont, ar c'horf a lez ama var he lerc'h, a zavo euz ar bez leun a vuez, kurunet a zantelez evit kemered he lod en eürused ar baradoz.

Setu perak, e lavaren én eur goumanz : Pouezet e

balanz an Aotrou Doue ar guir gristen a zo, a galz, dreist an holl grouadurien all.

Setu ive perak, e lavarín en eur achui : Kristenien, va Breudeur, kemeromp kourach, kerzomp kalounek ha laouen gant hon hent; choazet hon deuz ar guella loden. Beva e guir gristen a zo mad e pep giz; evithan eo promesaou ar vuez-ma, evithan promesaou ar vuez da zont.

Evel-se beza great.

XV

Var ar Berseveranz

Depositum custodi. (I. Tim. vi. 7. 20).
Dalc'hit mad d'ar pezh zo fiet ennoc'h.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN,

Echu ar mission evidoc'h c'houi.

Prezeget e meuz beteg henn euz a... etc... Hirio araog ho kuitaat netra mui nemet eur ger, komz sant Paol da Dimothee : *Depositum custodi...* Evel sant Paol a garie Timothee, me ive o kar. Plijadur e meuz bet o prezek d'heoc'h epad an eiz devez-ma. N'ho kuelin mui, koulz lavared sur, var an douar. Mez er bed-ma pep tra a dremen buhan. Me gar-fe c'hoaz ho kuellet holl er baradoz. Hag abalamour da ze, evel sant Paol me lavar : dalc'hit mad d'ar pezh zo lakeat etre ho taouarn : *Depositum custodi.*

Red eo perseveri! — Ouz petra en em ziwall evit hen ober? — Petra da lakaat en implij evit derc'hel mad? setu e tri c'her ar gelennadurez-ma.

Red eo perseveri.

Mankout da berseveri, a ve mankout d'he c'her, ger roet da eur mignoun, da eur mestr.

Eun devez, bihanik, bihanik oac'h c'hoaz, ho mae-ronnez hen doa, var he diouvreac'h, ho touget d'an iliz. Ar belek a skuillaz var ho penn dour ar vadiziant. Hag epad ma kanet an *Te Deum*, aze er c'hœur, epad ma vralle laouen kleier ar barrez, evit kemen oa eur c'hristen muioc'h var an douar, eun eal a bigne d'ar haradoz evit lavaret da Zoue an hano oa roet deoc'h etouez an dud. Hag hoc'h hano oa neuze, skrivet var gaiserou ar baradoz. Hag er baradoz ive, an Elez a gane laouen en enor d'ho breur bihan. digaset var an douar. Eur gador oa raktal kempennet gantho, a benn ma zistofec'h d'ar baradoz.

Mez, da benn dek, ugent, tregont vloaz an Elez ne ganont mui evidoc'h : deut int da veza mud evit ar pez a zell ouzoc'h ! Hoc'h hano ' zo effaset var gaiserou an Aotrou Doue, eur gador e kanv... Doue troet he garantez...

Ene piou an ene 'zo digurunet ?

Penaos an aour melen da bloum a zo distroet ? An ene paour-ze, deoc'h c'hui eo, va breur ! Penaos e kollaz he gened ? Ar foar, ar pardoun, an danz-ma ; ar mignoun, al leor, an ti-zont a respount.

Mez setu a nevez kleier o soun : ar mission a zo. Eun den a zeu en iliz — he galoun pounner, — he benn pleget... Seblantout a raan klevet trouz chadennou eun torfetour : chadennou ar pec'het...

Klask a ra eun eil badiziant : hini ar binijen. Kofeseat ho peuz holl ha mad, epad ar mission-ma. Diganeoc'h

goudeze, ho tad kofesour hen deuz goulennet evel ma oa bet goulennet en ho padiant kenta : ha renonz a rit-hu d'an dra-ma, d'an dra-zont. Hag holl, ar glac'har en ho kalonou, ho peuz lavaret : « Ia sur, renonz a raan : *Abrenuntio*. » Ha var hoc'h eneo ar pardoun zo diskennet neuze : *Ego te absolvo*... Hoc'h ene zo deut da veza ker guenn ha biskoaz : *Afferte stolam primam... annullum*... Hoc'h hano ' zo a nevez skrivet el leor a vuez. Ama, en iliz-ma, e zoc'h eüruz, brema. Santout a rit ho kaloun o kana en ho kreiz. Hag en Env ' zo le-venez vras ive : Joa vrasoc'h eget evit perseveranz naontek ha pevar-ugent den just. Hag aont-hu, a nevez, an holl Elez a gan an *Te Deum*.

Mez : *Depositum custodi*.

Eun den honest n'hen deuz nemet he c'her. An hini a zalc'h mad d'he c'her en despet da bep tra a vez istimet. Mankout d'he c'her ' zo en em zizenori. Hag ar vez a vez seul vrasoc'h ma vez ive brasoc'h an drubarderez.

Hogen setu diou bazen, an diou izella a c'hell an drubarderez diskenn beteg enno.

Eun den ' oa pinvidik. En em gaout a ra gant eun den paour... Truez hen deuz oud-han, ranna ' ra ganthan he zanvez... Mez e nebeut amzer, ar vout a dro. An den pinvidik da genta, ' guez paour hag ar paour bet sikouret ganthan a dro kein d'ezhan. Petra lavarit deuz an den-ze ?... Me lavar eo eun treitour, eun trubard euz ar re vila.

Setu aze, eun all, eur zoudard. Brezel 'zo. Hag he jeneral hen deuz roet d'ezhan drapo he vro da zongen en emgann. Mez setu eun den estren o tont. Kinnig a ra d'ezhan arc'hant. Hag ar zoudard a verz he zrapo hag he vro. — Deuz hennez petra zounjit ive ? Evidon-me eo dizenoret da viken.

Mad, kristenien, Jesus-Krist 'zo hor mignoun, hor ma-
doberour. Guelit ar groaz ; perak e ma eno?... Guelit
ar gador govez ; evit piou eo great ? Hag an Tabernakl,
e peleac'h e ma ti Jesus en hon touez ! Hag an Env ?..

Hen eo ive hor jeneral. He hano a zougomp, he zou-
dardet oump. Mankout dezhan a zo ive eta, trahisa
mignoun ha drapo.

Ouspenn 'zo. Mankout da berseveri 'zo en em dra-
hisa hon-unan. Rak koll a rear en eur gueza a nevez er
pec'het, ar meritou deuz kement tra vad hon deuz great.
Ha neuze c'hoaz, Doue a denn diganheomp, a nebeut da
nebeut, he holl grasou : *Et fiunt novissima hominis istius
pejora prioribus*. Evit klenvejou an ene eo evel klenvejou
ar c'horf. Unan pare deuz an derzien, mad ma chomm
pare. Mez ma teu da gueza en dro, e ma kollet. An den
ne deu da zerc'hel d'he c'her goude he vission a laka
var var he zilvidigez. Perseveri, er c'hontrol, eo errezi
an Env : *Qui autem perseveraverit usque in finem, salvus
erit*.

*
*
*

Ouz petra diwal evit perseveri ?

Sant Paol a lavare : *Periculis ex gentibus, — periculis*

ex falsis fratribus, — periculis in solitudine... Evidomp-
ni ar memez tra zo guir.

Da genta, dangerou a berz ar bed.

— « Mont a rit da eur vro, eme ar prophet hag e velot
ennhi, lod o tougen doueou aour, mein, koat, pri ; ha
tud var ho daoulin ouz ho adori. » C'houi ive, brema
goude ho mission, a zistro da greiz ar bed. Ar bed ne
jench ket. Doue ne bedaz ket evit ar bed. Abalamour da
ze, 'vo guir atao lavaret : *Væ mundo a scandalis*. Ha
neuze : *Corrumpi et corrumpere sæculum vocatur*. Eanhan
an drouk-spered, a vel pe a guz, a glask atao 'n dro da
goll an eneou. Pellaït eta deuz ar bed.

D'an eil, dangerou a berz ar falz vignouned.

— Lavarit din, eme ar re goz, piou a heuillit, ha me
'lavaro deoc'h piou oc'h. Guelit sant Per. Var digarez
mont da heul Jesus, e za d'en em lakaat etouez enebou-
rien he vestr. Ne zale ket da nac'h anezhan. Pellaït ive
deuz an dud difeiz.

Pellaït c'hoaz deuz an takadou dangeruz. David, eur
roue santel, oa eat, eun devez, da eul leac'h hag a velaz,
anezhan, eur vaouez o c'hen em c'hoalc'hi. Diaoul al
luxur a ieaz en he galoun : Kueza 'reas er pec'het.
Diwallit !

Diwallit erfin deuz al leoriou, ar c'hazetennou fall.
Beza int kontam ar galoun, noz ar spered...

D'an trede, ar galoun he-unan.

Ne c'heller ket, siouaz ! en em zispartia diouthi ! Ha
koulskoude henvel eo euz eur menez tân : Pa zounjer ne-

beuta, hon laka holl da grena. Lakaat eta dezhi eur vistign hag eur speuren var he zro.

* * *

Petra da ober evit derc'hel mad ?

Eun den klanv, pa goummanz dont da vad, 1^a a daol evez; 2^a a c'houlén, aliez, ali ar medisin; 3de a gemer boued iac'h hag aliez. Greomp ar memes tra.

1^a *Vigilate* : Taolomp evez... Sounjomp en hon amzer drement, er pezh 'zo bet kiriek d'hor mankou... N'en em fiziont mui;

2^a *Orate* : Petra eo nerz an den ? Goulennomp ali, sikour ar medisin... pedomp;

3de *Tostaomp* aliez ouz ar zakramanchou. Hi eo nerz, konfort, sklerijen, magadurez hon ene, keit a vezomp oc'h ober hon treuz er bed-ma.

* * *

Ha brema, va Breudeur ha va C'hoarezet kristen, echu mad ar mission. Araog mont kuit, e lavaran deoc'h kenavo ! Houma eo bet ar veach kenta d'heomp d'en em velet. Brema gozik sur n'en em velimp mui var an douar-ma. Mez buez an den n'eo nemet eun tremen, eur c'halloupaden varzu ar bed all. Eno, esper a meuz, e c'hen em velimp adarre. Hag abalamour da ze kenavo er bed all, kenavo e baradoz Doue !

Evelse beza great.

PEDERVET LODEN

SARMOUNIOU
EVIT EUN ADORATION

PREZEGEN**Var ar Beden**

Petite et accipietis.
Goulennit hag ho pezo.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZED KRISTEN,

Kement hen deuz buez a ro, en he iez hag ervez he stad, merkou euz ar blijadur hag euz an displijadur a gaver bed-ma.

Pâ bad re bell ar zec'hor, ar bleunv a veler o plega var zu an douar ho fenn anter-wenvet ; mez da heul ar glao pe ar gliz e teu d'hezo a nevez-flamm ho freskadurez, ho liou kaer hag ho c'hoez mad. Dirak an danger, an aoun pe ar c'hlenved, al loen divadez hen deuz he strafuil, he dal ankenniet, he glemmou truezuz. Evel evit merka he levenez e tiskouez he lagad lemm, he droad skanv hag he vouez lirzin.

An den savet huelloc'h e skeul ar vuez gant dourn madelezuz he Grouer, a gaver ennhan, splammoc'h c'hoaz, ar memez pleg.

Pa zeu al laouenidigez da skei var dor he galoun, ar galoun-ze en em zigor raktal, ha ker buhan eur gomz a vennoz a bign varzu an Env. Pa zeu, er c'hontrol, — hag e teu aliez, — an displijadur da c'houlenn digor, an or a rank en em zigeri adarre (rak ar prenn a zo bet torret gant ar pec'hed !) Ha kercent eur gomz all a zao : n'eo mui eur gomz a joauzded mez eur gomz hag a lavar : « Skoazel d'in hag ouzin truez ! »

Great omp eta evit pedi, rak pedi, nemed en em fazia rafen, a zo, netra ken, sevel he ene varzu an Env evid meuli Doue ha goulenn out-han ar madou a vank d'heomp.

Koulz goude, va Breudeur kristen, eun dra zoaniuz meurbed a rankan da anzaou ouzoc'h.

Lod ac'hanomp a zell ouz bolz an Envou heb rei meuleudi d'an dourn hen deuz he steuet ; lod ac'hanomp a vel, hag enno ho-unan ha var ho zro, donezounou a bep giz, ha ne lavaront ket bennoz d'ho madoberour. Lod ac'hanomp, faziet divar an hent mad pe zaoubleget dindan ar boan, ne zavont nag ho lagad nag ho mouez varzu Doue da c'houlenn pardoun, da c'houlenn sikour : pe mar pedont ne bedont ket evel ma tleer pedi.

Setu perak e teuan hirio da gozeal d'heoc'h euz ar beden.

1° Pegen red eo pedi ;

2° Pegen nerzuz eo ar beden ;

3° Perak hor pedennoù a jomm ken aliez a veach heb beza selaouet gant Doue.

Setu, e tri c'her, va c'helennadurez.

VA BREUDEUR KER,

Pa zellan ouz traou an iliz-ma e velan en-hi eun ograou savet var he bilierou mein. Setu hen aze gant he gorzennoù koat pe bloumm ; lod anhezo striz ha berr ; lod all hir ha ledan ; pep tamm hen deuz he blas hag he vent, pep tamm he vouez skiltr pe bounner ; ar micherour en eur hen ober, hen deuz muchet pep tra, great pep tra gant urz, ha goude beza roet an diveza taol kizel pe daol morzol, en em dennaz a gostez hag a lavaraz : peure'hreat eo va labour ; ne vank mui nemed eun ograouer. An ograou, e guirionez, dreizhan he-unan a zo evel pa lavarfen mud ha diskiant : he vouez a zo kousket en he gorzennoù ; pa zihun, nemed renet mad e ve, he vouez a zo dizoare ha direol, he skiant hag he vouez a zo, euz eun tu, penn ar micherour hen deuz her great, euz eun tu all e dourn an ograouer a labour ganthan, hen-ma, an ograouer-ma eo a dle ervez he c'hoant ha bep eil tro, tenna anhezan klemmou truezuz an dristidigez, toniou drant ar blijadur pe huanadou an esperanz. Dindan he vizied, taolet ama hag haount var an ibiliou olifant, an ograou a zeblant, bep eil tro, pedi ha trugarekaad, hirvondi gant ar boan pe dridal gant an euruzded.

Brema, va Breudeur, kasomp hon daoulagad hag hor spered dreist an iliz-ma ha greomp eur zell var ar bed. Hen ive, ar bed-ma, 'zo evel eun ograou braz, savet en he bloumm dindan toen c'hlaaz ar firmamant, hag

ennhan pep tra zo ive great gant urz, gant pouez, gant muzar ; pep tra hen deuz he vent, he c'hobari, he renk, he vouez ; savet eo bet gant eur mestr micherour, hag ar micherour peur-c'hreat ganthan he labour, en em dennaz a gostez evid rei he blas d'an ograouer.

Va Breudeup ha va C'hoarezed kristen, n'en em faziomp ket ; pe ni a gavo mad pe ni a gavo drouk, e maomp pep unan ac'hanomp, dirag ograou an Aotrou Doue ; ha Doue a c'hortoz, a vel petra raïmp euz he ograou. Evit-han, evit her meuli eo great, ha ni a zo galvet da rei mouez ha skiant d'an ograou-ze. E tleomp, evel pa lavarfen, dastum dindan hon dourn, sklerijen an heol, sked ar stered, hiboud an dour, trouz an avel, krosmol ar gurun, liou kaer ar bleunviou, kanaouen al laboused ; e tleomp ouzpenn ha dreist-holl — rak en ograou ar bed ni a zo ar gaera korzen ! — lakaad hor mouez da heul hon dourn, evit rei skiant hag urz vad d'an holl gorzennou dishenvel, ha dougen betek an holl c'halloudek meuleudiou an holl draou krouet.

An nep eta ne bed ket, a vank da rei d'he vadoberrour ha d'he vestr ar veuleudi a dle da rei d'hezan ; mired a ra ouzpenn na-bignefe betek ennhan meuleudiou an holl draou krouet ; dre he faot an holl grouidigez a zo, en despet d'hezan, dalc'het er prizoun : *Vanitati enim creatura subjecta est non volens.* (Rôm. 8-20). An den a zilez ar beden, n'eo mui din euz ar renk huel a zalc'h er bed.

Truez a meuz ouz he ingratiri, truez a meuz ive ouz he zallentez.

Petra omp-ni, va Breudeur ker, ken paour, ken pinvidik ? Eur meudadik douar digaset ennhan buez gant an Aotrou Doue, mez barnet da zistrei e douar d'ar pred merket gant ar brovidanz. Ha keit ha ma vezimp o treuzi ar pennad hent a zisparti hor c'havel dioc'h hor bez, n'euz ket bet lavaret d'heomp : « Gra euz da dammik buez an implij az pezo c'hoant ! » Keit ha ma vevomp lagad Doue a zo, noz-deiz, o para varnomp, ha da heur hor maro e kavimp an Doue-ze ouz hor gortoz var dreuziou an eternite, ar valanz en he zourn evid poueza hor buez hed-da-hed. N'eo ket awalc'h eta, klask ober mad hon treuz er bed-ma ; evit treuzi ar bed-ma ne vezomp ket pell ; red eo dreist holl, poania da ober mad hon treuz er bed-all. An amzer a dremen ; an eternite a jourm, hag en eternite-ze, ni a zastumo ar pezh hon devezo hadet epad ar vuez-ma. Sounjomp pe na zounjomp ket, evit an eternite, eun eternite eüruz pe valeüruz, eo e labouromp var an douar.

Hogen, va Breudeur ker, pe seurt labour, dreizomp hon-unan, a c'hellomp-ni da ober :

1° Hor spered a zo ken eaz da douella, ar pec'hed a c'hoar en em zic'hiza gant kement a izign, ma taolomp had, aliez heb goud d'heomp, e liorz an ifern e leac'h taol e liorz ar baradoz.

2° Hor c'haloun baour a zo ken dinerz, ken douget d'an drouk, ma lezomp a gostez ar mad a garfemp da ober evit ober an drouk a garfemp da lezel a gostez : *Video meliora, proboque, deteriora sequor.*

3° Hent ar vuez a zo ken digoumpéz, ar bed kel leun a skouer fall, an drouk-spered ker karget a fallagriez, guenojen ar vertuz ker striz, ma zeo diez braz, zoken evid ar re ho deuz muia c'hoant da zerc'hel mad, na zeufe ket eun tamm poultren, eur strinkad fank benak da sklabeza hon ene paour !

4° Hag eur veach hon ene blounset, gouliet, astennet var an hent, marteze lazet gant ar pec'hed, penaoz la-kaad ar iec'hed, ar vuez da zistrei ? ha kavet e vezo-hen eur vaz da harpa ar beachour skuiz ha dinerz ?

Eur c'houlouen, da sklerijenna 'n den amc'houlou ?

Er zaviou tenn, er pignou rust, ha dond a raio eur Simon Sirene da zizamma an tremeniad ?

Ha mar digouez da nerz an derzien beza treac'h da nerz ar vuez, d'an dentasion rei lamm d'an ene, pa vezo Lazar sebeliet e bez ar pec'hed, ha kleved e vezo eur vouez o lavared : Lazar, sav ac'h-al-lec'h-se : *Veni foras !*

Respount a raan : ia, ho c'havoud a c'hellomp, mez n'ho c'hlaskomp ket en dro d'heomp. En dro d'heomp petra ' velomp-ni ? tud evel d'omp, ken dizounj, ken dic'halloud ha ni ? Aliez e leac'h beza evid hon dourn eur vaz mad d'hon harpa, e vezond dindan hon troad eur mean-ruill mad d'hon diskar.

Mez ar pezh ne ma ket e galloud an den a zo e galloud Doue, heb gras Doue, ne c'hellan ober an disterra tra evit gounid ar baradoz ; ne c'hellan ket sokenoc'h kavoud ar c'hoant, ar zounj da c'hounid ar baradoz-se : gant gras Doue er c'hountrol n'euz netra hag a ve dreist va nerz : *Omnia possum.*

Mez, — ha setu ouz petra e rankomp taol evez mad, — Doue dre justiz ne vank netra d'an den. Mar hon deuz kollet hor c'hurunen : kurunen hor zantelez, kurunen hor galloud, kurunen hon euruzded, piou da damal, nemed-omp. Dre vadelez eta, netra ken, eo e ro Doue d'heomp kement a ro.

Hogen, va Breudeur, an nep n'eo dleour a netra, a c'hell abarz astenn he zourn, merka pe geit ; penaoz ha da biou ec'h astenno an dourn-ze, ha Doue, var bouez kement-ma, hen deuz diskleriet he volontez.

Euz he holl c'hrasou n'euz nemed unan, unan hebken, ar c'hras da bedi, hag a ve roet heb he goulenn ; he holl c'hrasou all ne vezont roet nemed d'ar beden ; evid ho c'havoud, eo red ho goulenn.

Mez ive ar beden, eur beden great mad, na c'hell ket mankoude da veza selaouet gant Doue.

* *

§ 1er. Ar beden a dle beza nerzuz.

Setu e toull ho tor, ar vamm guisket paour, stenet he zal gant an dienez. Var he breac'h e toug eur c'hrouadurik bihan ; eun all a zalc'h krog gant he zournik, e korn he zavancher. En eur labourad evit tud pinvidik an douar, an tad a gollaz he vuez, hag he c'hreg, gant he bugaligou hag he faourentez, a rank, evid terri he naoun, beva divar an aluzen.

Eur veach bep en amzer, unan euz ar yugale a lavar : « Va mamm, naoun a meuz ! » Hag ar vamm da ginnig d'hezan ne gav nemed he dañlou. Pa he c'hlevit o lava-

red : « En hanv Doue, truez, c'hui hag ho c'heuz da ziwered ; truez ouz ar vamm, truez ouz ar vugaligou divisk ha divara ! » ha ne zantit-hu ket ho kaloun oc'h en em domma hag eur vouez o lavared : « Kemer truez, ha ro aluzen. »

Mad, va Breudeur ker, ma vez hor c'haloun-ni tene-reat pa glévomp peden eur paour estren, penaoz kaloun ker karantezuz hon Doue a c'helfe chomm ien ha di-druet dirak peden he grouadur ?

Nann, nann, va Breudeur ker ! ar beden a dle beza nerzuz. (§ eil).

Pelloc'h e zaan : ar beden a rank beza nerzuz.

An dud aliez a vank d'ho ger. Mad da lavared : eur bromesa ne goust ket ; fall da zevenoud, da zigas ho ger da vir : evid en em zislavared e klaskont, e kavont kant var gant digarez. Aliez all pa brometont, e prometont ar pez a zo dreist ho galloud, hag en desped d'ho bolontez vad, e rankont mankoud d'ho ger.

Doue er c'hountrol, a zalc'h atao mad da gement a lavar ; atao he c'halloud a dizo keit hag he bromesa, ha dindan boan da vankoud d'hezan he-unan, ne c'hell mankoud da zigas he bromesa da vir.

Hogen lavaret hen deuz : « Goulennit hag ho pezo, klaskit hag e kavot, skoit var an or, hag an or en em zigoro. » Dalc'het eo eta divar bouez he bromesa, ha pa c'houlennomp e rank rei.

Setu perak evidon-me n'oun ket souezet pa velan Eli o tigas, bep eil tro ervez he c'hoant, ar glao pe ar zec'hor

var an douar ; n'oun ket souezet pa velan Moizez, dre nerz he beden, o rei, epad ar stourmad, ar gounid da bobl Israel. Dre ar beden eme, zant Bernard, e trec'homp an holl c'halloudek : *Oratio vincit invincibilem* : dreizhi e lakeomp eur vreae'h da Zoue, ar vreae'h a bardoun, da ziarbenn ar vreae'h all, ar vreae'h a sko : lakaad a reomp an Aotrou Doue da stourm oud-han he-unan : hen dere'hel a reomp e ger : *Petitis et fiet vobis*.

Eaz eo goude holl anavoud a beleac'h e teu nerz ar beden.

Ha c'hoant ho c'heuz-c'houi da veza selaouet gant eun tad ? kiit da gavoud mab an tad-se, mar krog ar mab en ho tourm, mac'h en em daol evel d'oc'h ha d'oc'h heul d'an daoulin dirak he dad, mar laka he beden var ho peden, lavarit heb aoun : « Selaouet ounn ! »

Mad, va Breudeur, ni a gav mab an ti d'hor c'has betek Doue. En em ginnig a ra d'heomp he-unan ; evel en em glemm a ra zoken rak ma ne deomp ket atao d'he heul : « *Usquequo non petistis quidquam !* pedit hag ho pezo ; e leac'h ma viot o pedi, me a vezo ganheoc'h en ho touez. Pedit eta, pedit atao, red mad eo pedi heb en em skuiza morse. »

Hag evid lakaad ar skouer vad e kichen ar gourc'hemmen, e tremen he-unan an noz o pedi : *Erat pernoctans in oratione Dei*.

Setu perak ar zent holl ho deuz en em roet d'ar beden ; c'hoant am hefe da lavared eo ar beden he deuz ho great ar pez ma zint.

Rak-se, va Breudeur ker, dilezel ar beden a zo eur malheur braz evid eun ene; rak-se c'hoaz, disprijoud ar beden eo ar brasa euz an holl valeuriou. Eun den klanv a c'hell esperoud ar iec'hed, keit ha ma kendalc'h da gemered ar remejou mad a eneb he derzien; pa lavaro: « En holl remejou ne meuz fizianz hebed ha ne gemerin nikun anezho, » eur burzud eo mar teu ar c'hlanvour da vad.

Lod, er goud a raan, a respounto marteze: Me a bed, ha koulzgoude!

C'hui a bed, ha koulzgoude! Koulzgoude petra, va breur paour, va c'hoar ger?

Selaouit, ha c'hui her guelo.

* * *

Perak hor pedennou ne vezont ket atao selaouet.

Goulen a rit, ha beteg-henn, ho koulen n'eo ket bet selaouet gant Doue, a lavarit!

Ama sant Ogustin a c'houlenn ouzoc'h d'he dro:

1° Piou 'oc'h-c'houi?

2° Petra c'houlennit-hu?

3° Penaoz e rit-hu ho koulen?

Ha kerkent ar memez sant a respount evidomp:

1° Kalz tud a bed, ha ne ma int ket, ne c'houlennont ket beza mignouned d'an Aotrou Doue: *Mali petitis*;

2° Kalz a bed, hag a c'houlenn traou noazuz d'ho ene: *Mala petitis*;

3° Kalz a bed, mez ho feden n'eo ket great en doare ma fell da Zoue: *Male petitis*.

Setu aze an tri mank braz hag a zeu, an eil pe hegile, avechou zoken ho zri var eun dro, da renta didalvoud hor peden.

Ha da genta, lod a bed, heb beza, nag heb klask en em lakaad en eur stad vad dirak Doue: *Mali petitis*.

Eur galoun disklabez a bec'hed, ervez S. Jakob a Nizib, a zo aleiz guelloc'h peden eged an holl gomzou a c'hell hor muzellou da lavared. Eun ene mad ha ne ra nemed en em zerc'hel gant karantez dirag Doue, a denno varnhan grasou an Env kalz kentoc'h eged na raio holl goulennoù eur galoun stag ouz ar pec'hed.

Beza er stad a c'hras pe gaoud eur guir c'hoant da zilezel an dizurz, setu eta, araog pep tra all, ar pez a c'hell lakaad an Aotrou Doue da gleved hor peden. Euz a gement-se, me ho kemer hoc'h unan da destou.

Kavoud a rit e toull ho tor eur paour hag a vag ouzoc'h en he galoun eur gasouni direzoun. Ken aliez gueach ha ma kav an dro, ne vank morse d'ho tisprijoud, d'ho tismeganzi. Eur veach, diou ha teir, lakeomp tregont gueach mar kirit, ec'h ankounac'hait he ingratiri hag an implij fall a ra euz ho madoberou; mez dond a raio eun devez ma lavarod: « Evid an anaoudegez vad a ziskouez, e talv nebeud d'in ober d'hezan ar vad a raan! » Hag hen dilezot.

E leac'h ar paour dirak ar pinvidik, kemeromp ar pec'her dirak Doue.

Ar pec'het a zo enebour an holl c'halloudek: Euz a holl vadoberou he Grouer ne ra ken implij nemed evit

melkonnia he vadoberour : Dizenori a ra he hano ; her goud a ra ha koulz goude falloud a ra d'hezan kender-c'hel da veva en dizurz.

Hag e sounj d'heoc'h e c'halfe Doue selaou eun hevelep peden ?

Ne dle ket hen ober, ha n'her gra ket.

Setu hen o vond, var he gar a vrezel, da beur-zistruja pobl Israël. En eun taol kount, dourn an Aotrou Doue en em astenn a dreuz an hent evid hen diarbenn. Diskaret var an douar, hag o velet ar c'hountroun o virvi dija en dro d'he izili evel en eur c'horf anter-varo, Antiochus, ar roue difeiz, a ra he beden da Zoue. Goulen a ra trugarez ha pardoun, ha Doue d'hezan na pardoun na trugarez ne ro : pec'her eo, ha guir c'hoant da zistrei n'hen deuz ket : mervel a ra heb ma ve bet selaouet he beden.

Va Breudeur ker, hag anavoud a reomp-ni brema perak kement a bedennou a jomm dinerz ha dic'hal-loud. Piou ac'hanomp a c'hell e guirionez lavared : ne meuz, me, pec'hed hebed var va c'houstianz, pe mar deuz unan benak ne meuz ken aket nemed da ober anhezan pinijen.

Pa sko ar boan, an dristidigez, ar c'hlenved var dor hon ti, neuze guir eo, e teu da zounj d'heomp a Zoue ; kemered a reomp, goude beza hen dilezet re bell, hent an iliz.

Pedi a reomp, rak ma rankomp anzañ n'euz nemed Doue hag a c'helfe, e guirionez, ober d'heomp ar vad a c'houlennomp.

Mez Doue, euz he gostez, ha ne c'helfe ket respount d'heomp : « Piou oc'h-c'houi, a be bann, a be gevren ? N'oc'h ket euz va jervicherien ; n'hoc'h anavezan ket. » — « Eo, hoc'h anavoud a raan. Keit ha ma kavit euruzded en ho tizurz, ne brizit ket dond da m' c'haoud ; dourn ar malheur eo ho tigas ; mez ho pec'hed a zigasit d'hoc'h heul ; diout-han ne fell ket d'heoc'h distaga ho kaloun, ho pedi a raan da zistrei, ne zistroit ket ; c'houi a m' fed da gemered ouzoc'h truez : truez hebed na gemerin.

Distroit ouzin, ha me zistroio ouzoc'h ; va zelaouit ha me ho selaouo. »

Ouzpenn ma pedomp aliez gant eur galoun stag ouz ar pec'hed, e pedomp aliesoc'h marteze evit goulenn traou noazuz d'hon ene paour : *Mala petitis*.

Va Breudeur ker, pa reomp var-n-omp hon unan eur zell piz ha leal, e rankomp anzañ e zeuz en hor spered kalz a denvalijen hag en hor c'haloun kalz a zempladurez.

Ac'hano kement a bedennou great da Zoue evit goulenn, aliez heb he zounjal, traou noazuz d'hor zilvidigez. Pouezomp mad, hor pedennou ha guelomp.

Goulenn a reomp, mar kirit, iec'hed ar c'horf. Enhan he-unan ar goulen a zo mad, rak e touez holl vadou ar bed-ma, ar iec'hed a zalc'h ar renk kenta : heb iec'hed na danvez, nag enor ne zigasont eur guir blijadur. Mez marteze ar iec'hed a c'houlennit a dle kas da fall eur iec'hed all a huelloc'h priz : iec'hed an ene ! Nag a bet a zo bet digaset varzu Doue gant ar c'hlenved, ha

gant ar iec'hed pelleat diout-han. Eur prosez ho c'heuz ; goulenn a rit digant Doue ar c'hras d'her gounid ; ha marteze, mar her gounezit, rak ma rit eur prosez disleal, c'houi a raiç gaou ouz ho nesa, ha var eun dro, gaou ouzoc'h hoc'h-unan.

Goulenn a reomp enoriou, danvez, galloud ! ha beza vez-hen atao evit galloud guelloc'h servicha Doue, evit ober brasoc'h aluzennou, evit rei talvoudusoc'h skouer vad ? her c'hredi, her zounjal a reomp marteze ; mez marteze ive an Aotrou Doue hag a lenn e plegou muia kuzet kaloun an den, a vel ne reomp d'hezan hor peden nemed er guel a falz plijadureziou ar bed-ma : ar herra hent evid hor c'holl, evel ar pounnera taol a c'helfe da skei varn-omp, e ve selaou hor peden, ha rei d'heomp ar pezh a c'houlennomp, ha neuze, tad mad ha gouezieg, e nac'h ouzomp evid hor mad, ar pezh a fell d'heomp da gavoud. En em glemm a reomp aliez, her goud a raan ; mez, eun deiz da zond, pa anavezimp mad hor guir interest, e lavarimp gant sant Ogustin : Bennoz d'heoc'h, o va Doue, rak ma selouit ac'hanon ervez izomou va zilvidigez ha nann ervez ioulou faziuz va c'haloun.

Euz ar seurt pedennou-ze, ker stank koulz goude en hon touez, e teu Doue d'en em glemm el leoriou sakr : « *Servire me fecisti peccatis tuis, et laborem mihi præbuisti iniquitatibus tuis* : C'hoant ho c'heuz e kemerfen perz en ho pec'hejou, hag ho tizurziou a m' laka nec'het. Dre bleg va c'haloun, hon douget d'ho zelaou ; ha koulz goude, mar selaouan, e lakaan e dourn va c'hrouadur ar gountel-ehun a dle laza he ene : Perak na heulit-hu ket ar

venojen merket ganhen : *Quærite primum regnum Dei et hæc omnia adjicientur vobis*. Gloar Doue, baradoz Doue, silvidigez an ene, er penn kenta ; an traou all, en eil renk, ha c'hoaz ne dleit ho goulenn nemed e kement ha ma c'hallont hoc'h harpa var hent an Envou.

Respount a reot marteze d'in : « evidon-me, ar pezh a c'houlennan dreist pep tra, eo ma reno karantez Doue e m' c'haloun, ha ma vezin atao treac'h da m' holl dechou fall, ha koulz goude, en desped da m' fedennou, pet gueach na vez ket va zempladurez treac'h da m' bolontez vad. »

Va Breudeur ha va C'hoarezet kristen, ho komz a c'hell beza guir ; kared a rit Doue ; ne c'houlennit digant-han nemed ar c'hras d'her c'hared muioc'h hag evelkent e rankit aliez lavared : ho pet ouzin truez, o va Doue, pec'her paour ma zoun. Mez piou da damal : Doue, ar beden, pe c'hui ? Va Breudeur ker, ne damallomp na Doue nag ar beden ; en em damallomp hon unan, rak aliez ne bedomp ket en doare ma zeo dleet.

Kement hini a lavaro : « Aotrou, aotrou ! » ne gavo ket a zigemer e rouantelez an Env. Red eo, pedi gant eur guir c'hoant da jervicha Doue ; red eo pa beder, goulenn ar pezh 'zo mad ; mez red eo ivez her goulenn ervad, evel ma fell da Zoue.

1° Red eo pedi gant humilite he gant resped. Doue zalc'h penn d'ar re ourgouilluz hag a ro he c'hras d'ar re humpl. Guelit ar farizian hag ar publikan. Ar c'henta a ia er penn, huella euz an templ ; ne briz na plega he

dal na plega he c'hlin; e leac'h displega he izomou e tispleg ar mad a gav ganthan a ra. Egile, daoulinet, pleget he benn, a sko var boull he galoun : anzaou a ra pegen doaniuz eo he stad; pardounet eo.

Va Breudeur, penaoz e pedomp-ni; pe seurt resped e zigasomp-ni d'hon heul en ilizou Jesus-Krist? pa gaozeomp ouz Doue, ha diskouez a reomp-ni ker braz resped a ziskouezomp dirak eun den hag a zo er c'hargou huel?

2° Red eo pedi gant evez. Eur gomz, skrifet el leoriou sakr, a gouez var benn kalz ac'hanomp : *Populus hic labiis me honorat, cor autem ejus longe est a me*. Ped gueach ne bedomp-ni ket a c'hinou hebken? Hor penn 'zo dizolo, hon daoulin pleget, hor muzellou a finv : *Labiis me honorat*. — Mez hor spered, mez hor c'haloun, pe leac'h e maint? Doue koulz goude a zell ouz ar galoun da genta ha dreist pep tra : *Deus autem intuitur cor*. Penaoz esperoud hor zelaouo ma n'en em zelaouomp ket hon unan. Pa vank, dre hor faot hon unan, hor spered hag hor c'haloun da bedi da heul hor c'horf, ar beden a goll he hano : n'eo mui nemed trouz muzellou.

3° Erfin, va Breudeur ker, pe leac'h e ma ar re a bed gant eur guir feiz; ar re a lavar : *Si vis, potes me mundare*; pe leac'h ar re a gendalc'h da bedi, heb en em skuiza; a c'hortoz, a laka gortoz var gortoz (*Expecta, reexpecta*) ken na blijo gant Doue ho zelaou?

Ha c'hoant ho c'heuz-c'houi da veled eur beden great evel ma zeo dleet? — « Ha setu, eme an Aviel, eur vaouez a Ganan o tond da gavoud Jezuz, en eur grial : Aotrou,

ho pet truez ouzin, rak va merc'h a zo gwall gaset gant an droug-spered. — Ha Jezuz ne respountaz ger, hag he ziskibien tostaad out-han ha lavared : kasit-hi diouzoc'h, rak krial a ra var hor lerc'h. — Ha Jezuz lavared d'hezi : n'ounn digaset nemed evit ar re euz pobl Israel ho deuz izom a zikour. Hag hi dond, hag en em strinka d'he dreid en eur lavared Aotrou, va jikourit. — Hag hen respount : N'eo ket mad kemered bara ar vugale evid hen taol d'ar jas. — Hag hi lavared : guir eo, Aotrou; koulz goude ar jas a zebr ar bruzunachou bara a gouez e starn an daol, euz a dorz ho mestr. Ha Jezuz lavared d'hezi : Braz eo ho fizianz; ra vezo great evidoc'h ervez ho c'hoant : *Fiat tibi sicut vis*. » Hag he merc'h, d'ar pred-se krak, en em gavaz pare.

Va Breudeur ker, e peden ar Gananeen, guelit pebez fizianz, guelit pebez perseveranz! mez ivez guelit pebez burzud a ra evit-hi mab Doue. Lavared hen deuz : « E guirionez, e guirionez, mar ho pe feiz, eur feiz, eur fizianz ha ne ve ket brasoc'h evid eur c'hreunen seneve, e tiblasfac'h menezio. » Ia, eur beden great mad a zo treac'h da Zoue he-unan.

Setu perak, va Breudeur, pedomp, pedomp a greiz kaloun, pedomp heb en em skuiza morse, pedomp evel ma fell da Zoue, ha mar hon deuz aoun na ve ket great mad hor pedennou, da vihana lavaromp aliez :

Va Doue, deskit d'heomp pedi : *Domine, doce nos orare*.
AMEN.

Jesus doktor an dud

*Magister vester unus est.
Magister vester Christus.*

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

An dud n'en em glevont ket evit rei d'an nesa ar pezh a zo d'an nesa : n'en em glevont ket muioc'h evit rei da Zoue ar pezh zo da Zoue. Ouz piou senti ?

Ar bed-ma, zo evel eun horolach. En horolach, pep tra hen deuz he renk, he labour.

Hogen, me vel er bed, he renk, he labour merket d'an Env, d'alloan mud, d'an heol, d'ar vreunen blouz... Daoust hag an den a ve lezet gant Doue da veza fall pe vad ervez he volontez, da vont a gleiz, a zeou, ervez ma sonj ?.. An dra-ze ne c'hell ket beza. Hen eo roue an douar hag a dle kaout ive, — muioc'h, — a rank kaout ive he renk, he labour, he benn beazh.

Ha krouet e ve hen evit traou ar bed-ma hebken? Nann. An dra-ze ne c'hell ket beza.

Er bed, petra zo? Enoriou, madou, plijaduriou. Mez tremen a reont. Keit ha ma padont e lezont c'hoaz ar galoun goullo : *Affer, affer...* Aliez d'ho heul e teu neac'h

ha poan... Ne zavont ket an den dreist al loened mud... Ha goude beza tanveat anezho e ranker lavaret : *Vanitas, vanitatum et omnia vanitas*. Ia, kourmoul, traou netra, holl draou ar bed-ma, *præter amare Deum et illi soli servire*.

Setu aze evit petra eo bet krouet an den : evit anaoude Doue, he garet, he zervicha.

Mez piou a zesko d'heomp anaout Doue ? Piou he garet, he zervicha evel ma zeo red ? — *Magister vester, unus est, christus*.

* * *

Pa deu eun den da glask hon trei a du ganthan, tri c'houlenn da ober :

1° Piou oc'h-c'houi hag a berz piou e teuit ?

2° Pe seurt mennoz ho tigas ?

3° Ha gouzout a rit-c'houi mad, ar pezh a glaskit deski d'heomp.

Jesus-Krist a zo deuet hag a respount : Piou oc'h-c'houi ? — Mab Doue ha Doue va-unan. Euz he berz e teuan. Mab Doue... etc... Testeni ar brophetet ; — testeni an Tad hag ar Speret Santel : *Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui* ; — testeni ginevez, buez, maro, burzudou hor Zalver ; testeni he Ebestel... Testeni ar sperejou brasa... Mar deo maro Sokrat, maro eun den fur, a lavare unan, maro Jesus 'zo maro eun Doue.

Dirak Napoleon, eun devez, eur general a lavare traou divar benn ar relijion. « — Keuz a meuz, a lavaraz

d'ezhan an Impalaer, da veza ho kreat general. Me 'anavez pell 'zo petra eo eun den ha Jesus-rist a zo ouspenn eun den, kredit ac'hanon. »

Doue eo, eta, ha guir hen deuz da zont da gelenn ha da veza selaouet.

Pe seurt mennoz hen digas? — Pe seurt mennoz? Guelit petra reas : *Transiit benefaciendo et sanando omnes*; petra lavaras : *Beati qui persecutionem... beati qui...*; petra hen deuz savet etouez an dud : *Jam non dicam vos servos, sed amicos...* Netra ken kaer eget he vuez penn-da-benn, netra ker kaer, ive, ha ken gla-c'hârus eget he varo... Daou zevez araog ma varvas, etc... Ma hen deuz prezeget n'eo ket bet, sur, evithan he-unan. Rak n'hen deuz kavet, etouez an dud, anaoudegez vad hebed.

Ha gouzout a rea hen mad ar pezh a glaske deski d'heomp? — Ia, rag Doue eo. Doue a vel pep tra, 'anavez pep tra. — Ar religion hen deuz skignet a zo al liamm a stag an den deuz an Aotrou Doue ha deuz ar baradoz. Jesus-Krist 'anavez mad petra eo Doue, petra c'houlenn, pehini eo an hent da vont d'an Env.

Anavoud a ra ive petra eo an den, rak den eo he-unan : *Tentatum per omnia pro similitudine absque peccato*.

Ne c'hell ket eta hon troumpla. Ha rak-se eo hon doktor, hor guir mestr-skol... Red eo eta he zelaou, senti outhan. Muioc'h zo :

*
*

Magister vester unus est Christus : n'euz doktor all hebed nemet-han.

Hag e teufe eun eal da brezeg d'heoc'h eun Aviel dizhenvel, n'her c'hredit ket, eme sant Paol. Ha koulz-koude, prezeg a rear eneb Aviel Jesus-Krist.

Ama, adarre, tri goulenn da ober. 1° Piou oc'h-c'houi; 2° a berz piou e teuit; 3° ha goud mad a rit ar pezh a lavarit?

Piou oc'h-c'houi? Selaouit sant Paol (II. Tim. 3. 1.) : *Erunt homines, seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes ingratis, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores incontinentes, sine benignitate, proditores, protervi, timidi et voluptatum amatores magis quam Dei, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes, et hos devota semper discentes et nunquam ad scientiam veritatis, pervenientes, resistunt veritati, homines corrupti mente; reprobi circa fidem...*

A berz piou e teuont... Setu Voltaire, Rousseau, Luther, setu ar falz-doktoret deuz hon amzer : a berz piou e teufont nemet a berz an hini a lakeaz da genta'n den da fazia pa lavaraz d'ezhan : *Nequaquam moriemini, sed eritis sicut dii scientes bonum et malum*. — A berz hennez, ive, e teu ar re 'ra hirio brezel da religion dre al Içoriou fall, dre ar c'hazetennou milliget, dre an dud fall hag a zo paet evit distaga an den deuz Doue. Sellit,

guelit, selaouit, Petra ra d'an den-ze ar pab... an iliz... ar relijion ? Drouk ebet. Ha koulzkoude, mantruz eo klevet ar pezh a lavar en ho enep. Tud milliget ! ho labour a voue bet lavaret gant Jesus diwall out-han : *Si me persecuti sunt, et vos persequuntur.*

Pe seurt mennoz ho deuz ? *A fructibus eorum cognoscetis eos.*

Petra' lavar Jesus-Krist, an Iliz, he ministred ? Karet Doue, en em garet hon-unan ervez Doue, karet an nesa.

Hag hi petra' lavaront ? Ar religion ! mad da netra. Petra lakeont en he leac'h ? — Doue an aour, doue an enor, doue ar blijadur... Tud digar ! O lavaret d'an dud n'euz Doue na baradoz hebet, ne lezont gant ar paour, — gant an daou farz deuz tud ar bed-ma, — netra d'ho frealzi en ho foaniou.

Ar religion ebken a skor al labourer, a ro frealzidigez d'an den klanv, a zoupla anken an den glac'haret, a ro esperanz pa goller an dud, a ro nerz da zougen ar c'hroaziou... Tud paour a vo ar muia atao. Daelou vo bepred. Ha neuze, abred pe zivezad, e vo ar vered ; ennhi, holl draou an douar a iel e teuz.

Hag anavoud a reont ar pezh ma kozeont divar he benn ? — Nann.

— Me zo 'vont da galvez : — iit d'ar skol gant eur c'halvez ; me zo 'vont da vortolod : — iit d'ar skol gant eun den a vor. Mad, abarz komz a religion eo red he studia ; — gouzout mad petra eo Doue ; — kaout skiant ar zent.

Hag ar fals doktoret ? Gant piou int bet er skol ? Gant tud fall ha na ouzont netra.

Morse eta ne veritont beza selaouet.

Evelse bezet great.

III

Prezegeñ var Zakramant an Aoter

Ego sum panis vitæ
Me 'zo ar bara a vuez.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Adorasion 'zo en ho parrez. Holl e teufot d'ober an adorasion. Holl e rafot eur gofesion vad hag eur gommunion evel ma zeo dleet.

Mez ar gommunion, kristenien, n'eo ket da gemeret hebken, bep tro ma ve adorasion pe mission en eur barrez, n'eo ket da gemeret hebken, eur veach ar bloaz da bask, mez da gemer aliez, c'hoant a m' beffe da lavaret da gemeret bemdez. *Ego sum panis vitæ* : me zo 'r bara 'laka da veva, eme Jesus-Krist. Rak-se, an hini hen deuz c'hoant da veva ervez Jesus-Krist a dle kemeret aliez euz ar bara-ze. Hag e karfen lavaret deoc'h, hirio, e berr gomzou, an dalvoudegez a c'helfot da denna deuz ar gommunion.

Sant Thomas, o kozeal divar benn Sakramant an Aoter a lavare : Beza 'z eo eur bara, eun tammik henvel deuz an hini 've kavet var an daol e pep ti. Doue, evit chomm ganheomp, hen deuz kemeret liou ha blaz ar

bara, rak ma ra Sakramant an Aoter evit hon ene ar pez a ra 'r bara evit ar c'horf.

Hogen, evit ar c'horf, ar bara 'deu : 1^a da rei d'heomp a nevez an nerz a gollomp dre hon labour ; 2^a ar bara hon laka da greski ; 3de ar bara hon laka da veza laouen.

Evit hon ene, Sakramant an Aoter a ra ar memez tra.

* * *

Ar gommunion a deu da renevezi hon nerz.

Va Breudeur ha va C'hoarezed kristen, nerz a gollomp, bemdez. Evit hor c'horf netra surroc'h. E berr amzer e zafe da netra ma na vemp, atao, var ervez. Eur zac'h goullou ne jom ket pell en he zav, a lavare hon Tadou koz. Dribi 'ranker. N'euz par d'ar bara evit derc'hel an den en he bloum. Doue, evel dre virakl, a laka 'r bara-ze d'ober heol en hon izili ha goad en hor goazied.

Mad, kristenien, ar pez a ziguez evit ar c'horf a ziguez, ive, evit hon ene. « Er bed-ma, 'lavare sant Ogustin, e roomp taoliou, avechou. Mez skoet e ve var-n'homp ive taoliou. Hag aliez an taoliou-ze 've ken pounner, ma na zantomp mui tammik nerz ebet en hon ene. »

Piou en ho touez, va Breudeur ker, zoken an hini zo 'r guella gant Doue, n'hen deuz ket, avechou, santet he dammik kaloun o vankout d'ezhan ? Piou, d'eur mare pe da vare deuz he vuez, n'hen deuz ket bet difizianz deuz an dud, diskredet var an Aotrou Doue ha bet ten-

tet da glask he blijadur er bed, var digarez ma zeo diez kerzet var hent ar baradoz? Oh! d'ar mareou-ze, dreist holl, pa vez ar galoun kaset da netra, pa vez an ene kemeret, gounezet gant an drouk-spered, d'ar mareou-ze, eo mad mont da gommunia. Gellout a reomp, sur eo, kaout nerz da stourm en eur ober actou a feiz, a esperanz, a garantez. Chacha c'hellomp, dre ar beden, gras Doue varnhomp. Mez netra ne roio d'an ene kement a nerz eget ar gommunion. — « An hini ' zreb va c'horf hag a ev va goad er gommunion, eme Jesus, a vezo ennhomme ha me vezo ennhan : *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo.* » Daoust, Breudeur ha C'hoarezet kristen, ha bresk e c'helfemp beza, ha dinerz a c'helfemp en em zantout c'hoaz, pa vezomp harpet var hor Zalver Jesus-Krist.

Histor : Sonis e Patay. O vont d'ar stourmat, eur mignon a c'houlenne diganthan ha n'hen doa ket aon. Sonis hen doa kommunit deuz ar mintin, en devez-se. Hag en eur lakaat he zourn var he beultrin, e lavaras : « Doue ' zo aze : rak petra 'm beffe aon? »

* * *

Ar gommunion a ro nerz d'hon ene ; a ro dezhi an nerz a goll bemdez, dre an tentasionou, evel ma ro 'r bara nerz d'ar c'horf goude ma ve bet dinerzet gant tomder an heol pe skorn ar goan.

Mez n'eo ket avoallac'h kaout nerz en hon ene. Red eo he lakaat da zigeri, da greski. N'euz forz pegen krenv

e vo eun den, ma chomm, atao, bihan e vo eun dra fall awalc'h...

Eun devez, sant Ogustin ' oa, gant glac'har ha melkoni, o sonjal en he vuez tremenet. Ha leac'h hen doa 'r paour-keaz den, da lakaat he speret diez. Er penn kenta deuz he vuez oa bet gwall droet gant ar bed. Dilezet hen doa he vuez fall : deut oa varzu Doue. Hag e sounje penaoz en em gemer ar guella evit dont da veza, nann eur zant, mez eun den mad.

Hag e klevaz eur vouez o lavaret d'ezhan : « Ogustin, » kea da gommunia. Ma zez da gommunia, n'eo ket » Doue ' vezo chenchet ennhoud, mez te vezo chenchet » e Doue. »

Da lavaret eo, va Breudeur ker, ma zez da gommunia, n'eo ket Jesus a gemero plegou fall Ogustin, mez Ogustin a gemero karantez Doue, madelez Doue, justis Doue. Deuz a zen dont da veza henvel ouz Doue ! Setu aze hag a zo brasaat, kreski.

Hag e guirionez, va Breudeur ker, ar re ' ia da gommunia aliez, — nann holl evelkent, rak lod ne gommunion ket evel ma zeo dleet, lod ne deuont d'an daol zantel nemet dre voazamant hag enno ar gommunion a ra, evel eul louzou kemeret araog he vare, var eun den klanv, — mez ar re ' ra kommunionou mad a zo, en ho buez, eun dra benag euz a Zoue. Ho drem a zoug varzu enno ; ho c'homz leun a zousder a ra plijadur ; en ho speret e zo eun dra benag hag a entent guelloc'h an traou, en ho bolontez eun nerz hag ho foulz, atao, d'ober mad..., etc. Histor sant Hyacinthe...

* *

Ar gommunion a deu da rei levez.

Digarez a ve kavet da jomm heb konna. Ma ve red dalc'her ar galoun atao e stad da vont da gommunia, neuze na ve plijadur ebet ken... neuze, na dans, na pardoun, na foar.

Hennez eo, lavar an dud. Selaouit brema lavar Jesus. Eur veach, Jesus a rea eun diskuiza, e kichen eur puns, pa deuz eur plac'h iaouank da gerc'hat dour. Ar plac'h iaouank-ze he doa klasket, 'n dra c'helle, he flijadur ebarz er bed. Er plijadureziou-ze he devoa lezet zoken, tammou deuz he enor. Ha Jesus a lavaraz d'ezhi : « Oh ! ma guesfet pegement e zo muioc'h a blijadur o c'heul an Aotrou Doue : *Si scires donum Dei !* »

Hag e guirionez, va Breudeur ker, daoust hag ar plijaduriou a ro ar bed a c'hell beza lakeat e kemm gant ar plijaduriou a ro an Aotrou Doue. Holl ho peuz bet kemeret kalz pe nebeut deuz plijaduriou ar bed. Ouspenn-ze, beza 'zo en ho zouez ha n'int ket difennet...

Mad, pet gueach eo bet karget ho kaloun gant ar plijaduriou-ze ? Daoust hag aliez n'ho deuz ket lezet var ho lerc'h tristidigez ha morc'hed ? Ar guir blijadur, an hini laka 'n den eürus, eo an hini c'heller kemeret heb aon na mez. Plijaduriou ar bed 'zo prenved enho... Mez ar plijaduriou a gaver gant an Aotrou Doue a zo iac'h ha sansun bepred. Ar c'hristen a zigemer, aliez, hag e giz ma zeo dleet, Jesus en he galon dre ar gommunion, a vo laouen he lagad atao, eün he zell, eaz he

goustianz, etc... Menec'h, soeurzet, tud devot, ral e ve du ho zal...

* *

Kemerit, eta, hirio, ar mennoz santel da gommunia aliez ha da gommunia mad. Var an douar e vezoc'h eurusoc'h... Er baradoz e vezoc'h sent divezatoc'h.

Evel-se beza great.

IV

An Heur Zantel

Meur a heur, tremenet en hor buez.

Evit piou ? En eur ober petra ? Pegement a dalvont,
dreist holl, dirag Doue ?

Hag holl int-hi bet heuriou santel ?

Setu eun heur all, an Heur Zantel he hano !

Penaoz hag e peleac'h he zremen guelloc'h eget ama.
Eun devez tremenet e c'harz aoteriou Jesus a dalv dek
kant tremenet er bed : *Quia melior est dies una in atriis
tuis super millia.* Ps. LXXXIII.

* *

E petra sounjal epad an heur-ma ?

Gueach all sant Paol a lavare : *Christus heri, hodie et
in sæcula* : Jesus-Krist a voa deac'h, a zo hirio, hag a
vezo da viken.

Jesus-Krist a ioa deac'h :

Evit hon prena : — E Bethlehem, — E Nazaret, —
Var ar groaz, — o klask an danvad dianket.

Ha ni, deac'h ive marteze, ne zounjemp ket enghan,
n'her zelaouemp ket, a dec'he pell.

Jesus-Krist a zo hirio.

Evit hor mad, hor zelaou ; — Var an Aoter : *Cum
dilexisset suos, in finem dilexit eos.*

Ni ive hirio, — tost d'ezhan, — a unan ganthan...
Oh ! nag hir eo an noz ! *Veni, noli tardare... Omnia sunt
parata.*

Jesus-Krist varc'hoas kenta :

Er gommunion hag o lavaret d'heomp : *Ego ero mer-
ces tua magna nimis.*

Ha ni : *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus.*

Jesus-Krist, varc'hoas goude : Hor c'hurunen en Env.

Ha ni neuze, eurus ganthan da viken.

Sounjomp mad en teir guirionez-se.

* *

Va Breudeur ker, er bed-ma pep tra 'dremen. Treme-
net eo ive an heur-ma.

Komzet hon deuz kaloun ha kaloun gant Jesus-Krist.
— Hen trugarekeat, — her meulet, — hon deuz ; —
goulennet he c'hrasou, — goulennet dreist-holl ma vo
iviziken, peb heur henvel deuz houn-ma, tremenet dirak
Doue, er guel a Zoue, o veuli Doue, evit ma teuio var-
lerc'h, eun heur eurusoc'h... eun heur heb fin, heb
kemeskaillou a boan, a dristidigez... heur ar baradoz.

* *

Ha brema, lavaromp : Kenavo, o va Jesus ! Pe vel-

loc'h c'hoaz : Jesus deuet da m' heul dre ho karantez : *In pace, in idipsum dormiam et requiescam.*

Evel eur c'hrouadur var galoun he vamm, ra gouskin en eur zonzal ennoc'h, en ho madelez, en ho karantez, en ho peoc'h, en eur lavaret : Meulet ra viot, hirio, varc'hoas, da viken.

AMEN.

V

**Aliou eur pastor d'he barrisionis goude eur mission
pe adorasion**

Regnum Dei intra vos est.
C'houi zo brema, e rouantelez Doue.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Eun dra gaer eo gueleet, epad eiz devez, eun iliz leun a dud diredet ennhi evit pedi Doue, evit selaou komzou Doue, evit deski lezen Doue, evit meuli Doue, goulenn pardoun ouz Doue.

Ha koulskoude setu ar pezh hon deuz gueleet er zizun dremenet. Deut oc'h holl, pedet ho c'heuz, keuz ho peuz bet d'ho pec'hejou... *Transtulit quoque Dominus peccatum tuum, non morieris.* Ar peoc'h a zo great etre Doue ha c'hui : holl oc'h brema bugale da Zoue. Doue 'zo eat ganeoc'h euz an iliz-ma d'ho ti : *Depositum custodi.* Grit ma n'hen devezo ket a geuz : taoliñ evez d'he goll, d'her guerza : grit ma c'hen em blijo ganeoc'h. Mez evit-se grit evel eun iliz deuz ho ti :

- 1ª Eun ti a beden, a veuleudi da Zoue ;
- 2ª Eun ti a respet, a zoujans Doue ;
- 3de Eun ti a urz vad, a berz an holl ;
- 4re Eun ti a garantez, etre peb den.

1.—Eun ti a beden.—*Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.* Ar beden eo bara, magadurez an ene.

Pedi mintin ha noz, pedi holl, koz ha iaouank, mestr ha mevel, deski d'ar vugale pedi, derc'hel mad ma pedint. Tad ha mamm ha na zeskont ket d'ho bugale pedi, tad ha mamm evit hanter hebken.

2. — Eun ti a respet. — Ger ebet morse enep ar religion. Respet ive da hano Doue : morse, na sakreou na nondeou. — Respet c'hoaz d'an den he-unan : Komz vil, komz lous hebet morse. Beilla dreist holl, e kever an dra-ze, e kever ar vugale iaouank hag e kever ar mitizien. Rak, siwas ! aliez plac'h ha mevel a goll bugel.

3. — Eun ti a labour ervez Doue, a labour kinniget da Zoue.

Peb den a rank labourat ervez he stad : Lod gant ho fluen, lod gant ar c'hi-koun, lod gant ar bal, an alar... Al labour n'eo ket eun dizenor. An didalvez a zalc'h dindan an heol eur plas didalvoud. Mez en eur labourat evit ar c'horf, labouromp ive evit hon ene... Lod a labour enep Doue, lod heb kaout sounj a Zoue. Labouromp da heul an Aotrou Doue... Labouromp atao a du gant Doue.

4. — Ti a urz vad. Peoc'h ha karantez etre an daou bried : Anez e veffent evel daou c'haleouner, chadenet an eil ouz egile.

Skuer vad a berz ar pennou tiegez. — Mar lavarit d'ho mevellien : kit da labourat heb mont asames gantho, e reint, sur, labour fall. Mez mar lavarit d'ezho : Deomp d'ar park, ha ma labourit gantho kewred, e raint labour vad. Evelse ive, ma lavarit d'ho pugale, d'ho mevellien : iit d'an ofern, iit da govez, lavarit ho peden-nou heb ober hoc'h-unan ar pezh a lavarit d'ezho, ne rint ket kalz a van. Mez, ma lavarit d'ezho ober eun dra benag hag a rit hoc'h-unan, e rint atao anezhan a volon-tez vad.

Dorn karantezuz, mez ive nerzuz, evit renka pep tra ha pep den : *Firmiter et suaviter*. Lakaat eun hual d'an troad re skanv, eur vistign d'ar penn re avelek, eur vorail en nor, d'an trezennet. Arabat lakaat ar vaz en tãn, mez he espern, ha ma vez red, labourad ganthi.

Goude an dra-ze holl, ma na c'heller dont da renka mad an tiegez, ne eller ober tra all nemet vouela ha pedi... Histor santez Monica ha sant Augustin. Monica 'c'hounezaz dre he dælou, he fedennou, he mab da Zoue. Griit evel d'hi. Nerzuz eo bepred ar beden var kaloun Doue.

AMEN.

PEMPED LODEN

I

**Ar sarmoun var ar pec'het, kempennet ha renket
evit beza great en eur pardon**

Peccavi, et quid mihi accidit triste ?

Pec'het e meuz, ha pe seurt droug a zo
c'hoarvezet ganhen-me ?

Va Breudeur Ker,

An Aotrou Doue a lavar d'an dud : « Bezit santel
abalamour ma zoun santel va-unan. » Beva heb san-
telez a zo mond a eneb bolontez an Aotrou Doue. Rak
n'hen deuz hor c'hrouet nemet evit ma vezimp, goude
eur vuez digaillar var an douar, sent ha sentezet en he
varadoz.

An iliz, d'he zro, a zeu epad ar bloaz, da selebri gouel
ar re, euz he bugale varo, a c'hell quella, dre ho buez
direbech beza skuer vad he bugale veo, hag a lavar
d'heomp holl : « Bet int ar pezh ma zoc'h, ha c'houi,
d'ho tro a zo galvet da veza ar pezh ma zint, gant ma
kerzfot dre ar memez arouden gantho. »

Oh ! her gouzout a raan, lod a zo hag a respount :
« Ia, va Doue ! c'hoant hon deuz da veza sent : poania
raimp eyit her beza : mez galloud an den a zo bihan ;

c'houi, o va Doue, a zo braz hoc'h hini, ha c'houi eneo dija eürus a zo nerzus ho peden : astennit ho tourn d'hon rên, d'hon harpa ! » Hag evel-se, gant poania mad ha gant skoazel an Env da heul, e talc'hont disklabez ho ene.

Mez lod all, — ha stankaad a ra bemdez an niver anezho, — lod all a lavar : « Bezet sant an nep a garo ; evidon-me, na sant ne downn, na sant na vezin ! Ha da betra mad ? »

» Pec'het e meuz, pec'hi a rin c'hoaz. Ha perak nann ? Goude pec'hi pe seurt droug a zo eta, c'hoarvezet ganhen-me ? *Peccavi et quid mihi accidit triste ?* »

Rak ma tleomp evel Jesus-Krist klask distrei ar re a fazi ha miret ouz ar re vad da fallgalouni e teuan, hirio, da ziskuez deoc'h hen deuz ar pec'het, a holl viskoaz, koulz hag hirio en deiz, tennet gwaleur var benn an den.

* *

Va Breudeur kristen, eun impalaer en he rouantelez, eur jeneral e penn he arme, eur c'habiten var he lestr a dle, arag pep tra, merka he renk hag he zever da bep hini. Goude ma ho devez diskouezet ho rouden d'an holl e tleont gouarn, gant karantez evit guir, mez ive gant fermder, ha pa zeu eur re benag, dre ho faot ha gant goeziegezh, da derri ho urzou, an impalaer, ar jeneral, ar c'habiten a dle kastiza kement hini a vank d'he zever. Eun dourn evit rekoumpansi, eun dourn all evit punisa, setu hebken e pe c'hiz e c'hallont derc'hel an urz vad.

Hogen, va Breudeur ker, dreist holl bennou braz ar bed-ma e zeuz eur Roue ; eur Roue brasoc'h, galloudusoc'h eget ar re all ; eur Roue hag hen deuz da c'houarn, nann eur rouantelez hebken, mez an Env, an douar ha kement a zo etre an douar hag an Env.

Hag ar Roue-ze, rag ma ra pep tra gant pouez ha dioc'h vuzur, a verk da bep unan ac'hanomp dre he rouden kerzet : petra da ober, dioc'h petra en em viret ; ha rak ma zeo santel, e fell d'ezhan, dreist pep tra, e renfe an urz-vad etouez he zujidi. Setu perak euz he berz, ar c'haera promesaou great d'an nep a ra mad ho dever, mez ive, ar pounnera gourdrouzou douget a enep ar re a vank d'hen ober. Hag ar gourdrouzou-ze n'int ket, deuz he berz, spountailloù bugale na krosmol avel.

Ho digas a ra da vir ervez he c'hoant d'an heur mar plij ganthan hag en despet da bep tra.

Selaouit kentoc'h ha guelit. An testeniou ne vankont ket.

* *

Ne vankont ket en amzer a zo dija eat abiou.

1° Evit kastiza 'r pec'het, Doue ne espernaz ket an daou zen kenta, he grouadurien muia karet.

Adam hag Eva ' zo ganthan lakeat da ren var holl draou an douar. Lojet er baradoz terrestr, e tremenont ho amzer en eur blijadur heb he far ; n'ho deuz na diouer, na dienez a netra ; nag enkrezh, na poan a voulc'h ho eurusded. Mez en eun taol kount, me ho guel barnet da

c'hounid ho bara divar bouez ho diouvreac'h, barnet ouspenn d'ar poaniou, d'ar c'hlenvejou ha zoken d'ar maro.

Ha perak eur blaneden ken dishenvel dioc'h ar blaneden genta ? Eun dra ' zo bet penn-kaoz ha n'euz nemet unan : ar pec'het.

2° Doue na zellaz ket peger braz oa niver an dud mat lie skei varnho.

Var dro c'huezek kant vloaz goude krouidigez ar bed... etc. Danevel an dour-beuz.

3° Doue na espernaz ket ar pennou kurunet.

Ni, avechou, dirag ar pennou braz a rank stoui hon tal ha choum da zounjal. Doue var an huella pennou a ziskarg aliez ar pounnerra taol... Danevel ar pezh a c'hoarvezaz gant Balthazar : *mane, thecel, phares...* etc.

4° Doue na espernaz ket he bobl muia karet.

E korn an hent, eun den beuzet en he zaelou... etc. Petra oa kear Jerusalem... Hirio enterret holl... etc. *Vae nobis quia peccavimus.*

5° Doue ne espernaz ket he vab he-unan... etc.

Mez, a lavarot marteze d'in, Jesus-Krist hen deuz lavaret : « *Quis ex vobis, arguet me de peccato !* » Guir eo, va Breudeur ker. Mez kred eo evit ar pec'her. Dle ar pec'her a rank, eta, da bae. Ha penaoz benag ma zoa he-unan teir gueach pur, teir gueach santel, setu hen,

aze ; guelit e pe stuz : kurunen spenn, tachou... etc... Labour ar pec'het.

Setu kentel an amzer dremenet.

* * *

Mar greomp eur zell en dro d'heomp, ni a gavo eur gentel all.

Mervel a velomp, trouz ha lazerez a zao, goad a red ; reuz, naonegez, goalinier a bep giz en em astenn var an dud ha perak ?

Pep hini a lako, er pezh a garo, ar penn-kaoz a gementse holl, mez evidon-me, pa ho guelan, a zeu da zounj d'in euz a gomz al leoriou sakr : *Rumphæa, fames et flagella, super iniquos creata sunt.*

Eur roue... etc. : lezit da dremen justis ar Roue ! Ha me, pa zellan ouz trubuilhou ha gualeuriou ar bed-ma, a zeblant d'in guelet ive, varnho skrivet : « Lezit da dremen justis Doue ! »

Mez, a lavarot marteze d'in : « Me, a meuz pec'het me, ha ne zeuz ganhen diguezet droug ebet : *Peccavi et quid mihi accidit triste ?* »

Va Breudeur ker, mar d'eo guir kement-se, krenit muioc'h a ze. Seul huelloc'h e vez savet ar morzol, seul bounnerroc'h e vez an taol a gouez var an anne. Doue a c'hed ; gedal a c'hell, amzer hen deuz ; mez e ma savet he vreae'h ; abred pe zivezad he zourn a ziskenno. Krenit, rag da grena ho c'heuz leac'h. Beteg-henn, c'houi

zo bet espernet ! Mes en dro deoc'h nag a bet hini a zo bet skoet !

Perak an den iaouank-se, maro e kreiz he vrud ? Pet gueach ne lavaraz hen ket : *Peccavi et quid accidit mihi triste ?* Hirio, kouezet ar morzol var an anne. — Perak ar plac'h-ze a rank plega he fenn dirag an dud all : en he c'haloun e respounte : pec'hi a raan mez e kuz ; biken den na vouezo netra : Hirio, kouezet ar morzol var an anne. — Perak an tad, ar vamm-ze o skuilla daelou, e korn ar park ? Aliez a vech oant bet aliet da ziorren mad ho bugale. Ober a reant skouarn vouzar ; hag hirio, pa ho deuz a veac'h eun tamm bara direbech en ho zi ho-unan, ha marteze pa rankont mont d'he glask a zor da zor, e lavaront hi ive : kouezet ar morzol var an anne.

Pec'het e meuz : *Peccavi et quid mihi accidit triste ?*

Evit guir, madou ho c'heuz, marteze. Marteze, ouspenn e zoc'h doujet, enoret, istimet zoken. Evit komz evel ma komzit : ar voul a zo ganeoc'h hag e ruil a rit en tu ma karit. Ha neuze, sounn ho penn, en despet da rebechou ho koustians, c'houi' lavar : *Peccavi et quid mihi accidit triste ?* Hag ar re vad en eur ho kuelled a lavar, marteze, d'hoc'h heul : da betra beza vertuzuz ? Ar re fall ho deuz ar muia chanz.

Gaou ha fazi, va Breudeur ker. Pec'her, pec'herez oc'h, hag espernet, evelkent. Mez abalamour da biou ha da betra ? Marteze, en ho ti, eur vamm, eur pried, eur bugel bihan, savet ho daou zourn varzu an Env a lavar : « Va c'hrouadur eo, va fried eo, va zad, va mamm eo ;

ho c'hared a dlean, ho c'hared a raan : *Parce Domine : truez, trugarez, pardoun !* » Hag ho dourn astennet azioc'h ho penn a ziarbenn dourn an Aotrou Doue.

Marteze, c'hoaz, etouez ho techou fall, hoc'h oberou digoustianz e zeuz eur pleg mad benag hag eun neubeut oberou kristen. Ha sounj ho c'heuz c'houi euz ar paour keaz, bet d'ezhan an aluzen e toull ho tor, hag a lavare en eur vont kuit : « Va Doue, me zo paour, ne c'hellan rei nemet va feden ; c'houi a zo pinvidik ha trugarezuz, paeit eta, c'houi, va dle ; roit d'an den hen deuz kemeret ouzin truez, priz an tamm bara hen deuz lakeat e m' dourn, talvoudegez ar pez dillad hen deuz taolet var va diouiskoaz noaz. » Ha Doue, digor he skouarn da beden ar paour mad a lavaraz d'he dro : « Ia, red eo d'in rekoumpansi ar pez hen deuz great an den-ze ha rak ne c'hellin ket e rekoumpansi er bed all, rekoumpansomp anezhan er bed-ma ; roomp d'ezhan ar pez a glask : danvez, iec'het, plijadur. » Pae didalvoud, roet da dud ken didalvoud hag hen, a lavar sant Ogustin : *Receperunt mercedem suam, vani vanam.*

Doue a bae dle ar paour. Mez d'he dro e c'houlennno beza paet, varlerc'h ; hag an nep na bae ket var an douar, a ranko paea en eternite.

Er bed-ma, zoken, ma ve roet d'in da lenn en ho kaloun, dindan skeud eun eurusded faziuz, petra a gafenné ? *Fode parietem.*

Setu eun aval ouz ar brank. Seblantout a ra beza iac'h mad. Digorit hen. Eur prenv kuzet en he greiz a

zo e tribi he galoun. Eur frouezen eo ha n'en em virje ket ; kollet eo ive, ganthi, he blaz vad. — Evelse, ar pec'h et a zo evel eur prenv e kaloun an den. Toulla, pikad, dribi ' ra. Hag ar pec'her pa en em bouez, pa'n em zelaou mad a rank anzav ha lavaret he-unan : « Oh ! na pegement muioc'h oa skanv va c'haloun, laouen va spered, d'ar mare m'oa disklabez va ene !

* * *

Ha brema, eur gomz c'hoaz hag e meuz achu.

Gueach all e teuaz tud da gavout sant Iann-Vadezour hag e c'houlenn-jont outhan : « *Tu qui es ?* Piou oc'h-tu ? Petra ' lavarit ac'hanoc'h hoc'h-unan ? *Quid dicis de teipso.* »

Me ive, a berz Doue, a c'houlenn ouzoc'h hirio : « Piou oc'h ? Petra ' lavarit ac'hanoc'h hoc'h-unan ? » Ne c'houlennan ket e pe di e maoc'h o chomm, pe hano oc'h, pe c'houi ' zo paour, pinvidik, desket, dizesk, koz pe iaouank. Goulen a raan : « Piou oc'h dirag Doue, e pe stad e ma hoc'h ene, petra dalv evit an eternite. »

Her goud a raan, her goud a rit ive, eur mission, ma permet Doue, a vezo er bloavez a zeu roet en ho parrez. (1) Her gortoz a rit gant plijadur. Mez, va Breudeur ker, evit ma tougo frouez mad ha puill, ho c'heuz a vrema eul labour da ober.

Eun tiek mad, araog mare an hada, a velan o kloza he bark, o stanka var he dro, o tic'hroza, o tistanka, o

(1) Ar zarmoun oa great evit pardoun Plodiern.

tilouzaoui an douar, o kas ebarz an teil, an treaz, ar bizin a c'hell ober muia vad. Neuze, mez neuze ebken, e taol he c'hreun var an irvi.

C'houi ive, va Breudeur ker, ho c'heuz ho tachen da labourat. Ha klozet mad eo var he zro, ha difrosted mad an douar, ha n'eo hen ket sklabez gant al louzeier fall ? Dever pep unan eo hen anavoud, hag a vrema lakaat he boan evit ma kouezo, d'an heur merket, greun Doue var an dachen labourer mad.

* * *

Sant Mac'houarn benniget, mar d'eo c'houi, — hag evidon-me hen c'hred stard, — ar zant a enoromp e meur a barrez all, dindan hano sant Houarne pe sant Herve, ec'h anavezant ho puez. Dond a rejot var an douar gant daoulagad klozet ouz sklerijen an deiz. Mez, ar pezh ' zo guell, daoulagad ho speret a ioa digor frank da sklerijen ar feiz. Dioueskouarn ho kaloun, n'oant ket bouzar ouz komzou Doue. Deuet oc'h da veza eur zant braz. Grit, pa zeo c'houi patron ar beg douar-ma, grit ma vezo ar re ho deuz savet an iliz-ma en hoc'h enor hag ho kemeret evit ho alvokad dirag Doue, grit ma vezint holl kuitibunan, din ac'hanoc'h ha din euz ar baradoz.

Evel-se bezet great.

II

**Sarmoun ar Folgoat, kempennet ha renket evit
pardoun bras Itroun Varia 'r Porzou**

Janua caeli, ora pro nobis.
Porz an Envou, pedit evidomp.

VA BREUDEUR KER,

Setu hen eta, digouezet an deiz euruz ma reomp ennhan, pardoun Itroun Varia 'r Porzou.

Her goud a rit, brud ar japel-ma a zo skignet e pep korn Breiz-Izel, abaoue ma zeo bet savet.

En hor raog, a holl viskoaz, a dost, a bell, a bep tu tro var dro, hon tud koz a zirede ama gant prez, gant mall ha gant dudi. Diez e kavjent ma ne vije ket deuet, bep bloaz, eul loden euz pep parrez, unan benag euz pep ti, da ginnig d'ar Verc'hez sakr anaoudegez vad ha pedennou ar re all gant ho fedennou ho-unan. Hag eurus en em gavent pa zistroent var ho c'hiz, goude beza pedet mamm Doue da zerc'hel evitho digor, dor, porz ar baradoz.

Eveld'ho, setu c'houi d'ho tro, diredet stank ha stank, gant ar memez feiz, ar memez fizianz, ar memez karantez.

Guerc'hez sakr, pa ze guir eo evidoc'h e teuan koulz hag hi, roit d'in ar c'hraz da ziskouez penaoz e tigasit da vir an hano a zougit ama, hano Itroun Varia 'r Porzou.

Digoret ho c'heuz evidomp dor, porz an Envou, klozet porz, dor an ifern : — En eur rei d'heomp, en ho mab ker, eur Zalver karantezus ; — en eur ziskouez d'heomp, dre skouer ho puez, hent santel ar baradoz ; — en eur viret, dre ho skoazel gallouduz, ne fallgalounfemp ket hed hor beach.

*
* *
*

Ar Verc'hez, en he mab, he deuz roet d'heomp eur Zalver.

Va Breudeur ker, er bed-ma, netra ne bad ; en dro d'heomp hag ennhomp hon-unan, pep tra 'dremen evel an dour-red. Tamm ha tamm, deiz goude deiz, hor buez en em denn kuit, da c'hortoz an heur, merket gant Doue, hag a dle hon diskar er bez.

Mez, pa hon devezo tennet hon halanad diveza, ne vezo ket peur-achu hor planeden. Varlerc'h buez verr ar bed-ma, e tigor buez hir an eternite. Hag en eternite, me vel diou zor dishenvel. Var unan eur skrivaniar bras hen deuz merket : « Me zo great gant justis Doue. Dreizon-me, e zear da di an daelou heb ean, da lojeiz an ankeniou garo. Ha kement hini a ia dreist va zreujou a rank lezel an esperans a drenv. » — Houma, va Breudeur ker, eo dor spountuz an ifern.

Eunn or all a zo ha varnhi me a zeblant guelet skrivet : « Lagad hebet na velaz, na skouarn na glevaz, na kaloun

den na c'hellaz koumpren, ar pezh hen deuz an Aotrou Doue lakeat a gostez evit ar re her c'har. » Houma, an nor eurus, an nor zantel, eo dor ar baradoz.

Hag unan anezho ho diou a zigoro eun deiz evidomp.

Her goud a rit, er penn kenta, an ifern n'oa ket great evit an den. Goude eur vuez eurus var an douar-ma e zoamp galvet, heb rankout mervel, da bignat varzu palez aour an Dreindet sakr ha da danva eno da viken, eul levenez c'hoaz brasoc'h e kreiz eur c'hloar heb he far.

Mez goud a rit ive, ar pezh a c'hoarvezaz gant hor lignez paour. Hor mamm, var ali trubard an drouk-speret ha gounezet gant liou touellus ar frouezen difennet, a zimentaz ouz Doue. Ha kerkent e serraz outhi hag ouzomp porz an Envou hag e tigoraz porz an ifern, klozet ouzomp beteg an deiz-se. Piou, a nevez, va Breudeur ker, a zigoro an nor zarret hag a zerro an nor zigor?

Brema trivac'h kant eiz vloaz ha pevar ugent, e bro sao-heol, e yeve eur plac'h iaouank. Ha sada, a berz Doue, eun eal o tiskenn varzu ennhag o lavaret : « Me ho salud leun a c'hras, an Aotrou Doue 'zo ganeoc'h. » Hag ar verc'h respount da gannad Doue : « *Ecce ancilla Domini* : servicherez oun da Zoue. Ra vezo great e m' c'hever, ervez a lavarit. »

Itroun Varia 'r Porzou, ia, c'houi 'zo hanvet mad ; ia, c'houi 'ro d'heomp hor Zalver. Eur vaouez a gollaz ac'hanomp, eur vaouez a ro d'heomp ar vuez.

Bet omp holl var hon daoulin dirag ho poltred : en ho tourn deou, klozet etre ho pizied evit he difenn ouzomp e talc'hit ar frouezen fall a brennaz dor an Env, a zigoraz dor an ifern. Mez, var bleg ho preac'h kleiz, evel evit hen diskouez, her c'hinnig d'heomp, e tougit ar frouezen a vuez, ar mab benniget ho c'heuz roet d'an dud evit ho frena ; divar ho parlen eo pignet da zigeri dor an Env, da gloza dor an ifern.

Itroun Varia ar Porzou, ra viot benniget dreist an holl graziez ha benniget ar frouez ho c'heuz douget. Ho mab eo hor c'henta Salver, hag ervez eun eskob braz, c'houi a zo deuet da veza evel eun eil Jesus-Krist, evel eun eil Salver ar bed.

* *

Mez, va Breudeur ker, evit mont tre, n'eo ket awalc'h e ve digor dor an ti, red eo c'hoaz e kemerfet an hent a gas varzu an nor-ze.

Hogen, siouaz ! evit kalz a dud, mar d'oa er baradoz terrestr, diou vezen dishenvel : guezen ar vuez ha guezen ar maro, an diou vezen-ze a zo c'hoaz en ho zav a bep tu d'heomp ha daou hent dishenvel a gas varzu enno. Stank int ar re a gemer skouer divar hon tad hag hor mamm genta. Ni, va Breudeur ker, kemeromp skouer divar ar Verc'hez Sakr.

Anaout a rit he buez. Araok he ginivelez, ar profet digoret dirazhan, gant Doue, leor an amzer da zont, a lavare divar he fenn : « Piou eo an hini a bign euz a

greiz an douar frost, dudiuz evel ar goulou-deiz, kaer evel al loar, sklerijennus evel an heol ha nerzus evel eun arme linennet evit ar stourmad. »

Ha kaeroc'h, sklerijennusoc'h c'hoaz en em ziskuezaz goude he donedigez etouez an dud.

Konseved eo bet dinam a bep souilladurez ha bevet he deuz dibec'h hed he amzer. Abred, var barlen eur vamm fur, santez Anna, e teskas anavoud ha karet Doue. D'an oad a dri bloaz en em dennaz en templ, pell diouz an trous, pell diouz danjerou ar bed, evit en em rei holl da Zoue. An Hini' gav abeg beteg e kurunen an heol, e buez ar verc'h iaouank ne gave mank ebed : *Macula non est in te*. Hag e lavaraz : « Hi a vezo mamm va mab muia karet. »

Anaout a rit he c'harantez evit he mab.

Pa glaskas Herodes, lakaat Jesus d'ar maro, evit savetei he vuez, Mari a guita pep tra : bro, kerent, mignouned hag en em guz en eur vro estren. — Pa zeo eun droad, dianket Jesus-Krist e kear Jerusalem, epad tri devez e ra goulen anezhan a bep tu. Ne baouez ken na d'eo ganthi kavet. Ha pa her guel, ne c'hell ket miret da ziskuez he c'harantez : « Va mab paour ! tri devez ma skuillan daelou en eur da glask : *Ecce jam triduo, pater tuus et ego, dolentes querebamus te*. »

Da heur he varo, epad ma teue an holl d'hen dispri-jout, ar vamm baour, pell da gemeret mez pe aon, a zo en he zav, e troad ar groaz, deuet e kreiz ar vourrevien da rei d'ezhan an diveza merk a garantez.

Ha Jesus-Krist, eur veach pignet en Env, Mari he vamm na c'houlen mui nemet nijal varzu ennhan. Mervel a ra d'he zro, nann dre glenved na dre gosni, mez dre nerz he c'harantez evit Jesus-Krist.

Kristenien, va Breudeur, goulen a rit pehini eo hent ar vuez, hent an Env. Setu hen aze, kerzit dreizhan ; varnhan e kavot roudou Jesus-Krist, roudou ar Ver'hez, roudou ar zent, ar zentezet maro en hor raok. Hennez eo an hent mad ha n'euz hent mad nemethan.

* * *

Mez, a respountot marteze d'in : « N'eo ket bolontez a vank, mez hon nerz a zo ker bihan hag an danjerou 'zo ker stank. »

Ia, va Breudeur ker, ar bed a zo fall, an danjerou 'zo stank, hon nerz a zo bihan. Her goud a raan koulz ha c'houi, rag holl omp euz ar memez lignez, euz ar memez wenn, holl e vevomp e kreiz ar memez danjerou.

Mez selaouit eun dra.

Setu en ho ti, eur c'hrouadurik bihan. Goestl da gozeal n'eo ket : goestl da vale ken nebeut... etc... Ar rest evel — Sarmoun ar Folgoat, pajen 4.

* * *

Ha brema, Guerc'hez, grit ma ne deuo nikun ac'hanomp, dre hon dallentez hon-unan, da brenna dor ar

baradoz ganeoc'h digoret d'heomp ; grit ma ne zigorimp ket dor an ifern ho c'heuz klozet ; hon harpit hed hor beach, krogit en hon dourn da ren ac'hanomp ! Ha pa zaimp dirag ho mab a dle hor barn, bezit hon alvokadez ; lavarit : « Va mab, ro d'ezho digemer. Hi eo ar » vugale all az poa d'in roet var menez Kalvar. Digor » frank evitho dor ar baradoz ! »

Evel-se bezet great.

III

Digor evit ober sarmoun ar Folgoat, n'euz forz e pe seurt pardoun, en enor da vamm Doue

Ecce filius tuus, ecce mater tua.
Setu aze ho mab, setu aze ho mamm.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Karet, meuli, pedi a reomp ar zent deiz ho fardoun, deiz ho gouel a vez, evidomp-ni ive, eun deiz a c'houel, eun deiz a bardoun.

Mad a reomp, va Breudeur ker. Evel d'omp int euz a lignez Adam hag Eva ; hor Breudeur int dirag Doue. Rak-se, dre bleg ho wenn hag ho c'haloun int douget evit hor mad hag e klaskont hon eurusded.

A hent all, hi en hor raog, ho deuz treuzet ar bed-ma, anavezet he boaniou, ranket stourm ouz he zanjerou ; gouzout a reont pegement e koust beza mad ; e tleont, rak-se, kaout ouzomp truez.

Goud a reont, ouspenn, ho deuz var an douar, karet Doue a greis ho c'haloun, int bet, d'ho zro, karet ganthan. Hag ar pezh a ra hirio, en Envou, al loden vrasa euz ho eurusded, eo rak ma c'houzont ne c'hell

mui netra ober d'hezo koll ar garantez-se. Piou goudeze a c'helfe nac'h eo braz ho galloud dirak Doue ?

Koulskoude, etouez holl zent, holl zentezed ar baradoz, e zeuz unan muioc'h anavezet, muioc'h karet, muioc'h pedet eget ar re all.

Dibaot ar barrez ha na ve ket enghi eur japel benag savet en he enor, dibaot an iliz ha na ve ket enghi guelec he skeuden hag he aoter.

Evel ar pareziou all, muioc'h zoken, eget kalz all, c'houi he anavez, he meul, he c'har, he fed.

Ho tud koz goude beza savet an iliz-ma a roaz d'ezhi an Itroun Varia evit patrounez. Ama en em blijent o taoulina dirazhi ; c'houi, evel d'ho, stard en ho feiz, a ra, d'ho tro, evel ma reant.

Hirio deiz he fardoun e c'hortozit holl, ma komzfen deoc'h divar he fenn, ha divar he fenn eo e teuan ive da lavaret daou c'her :

Guere'hez sakr, setu ama ho pugale : *Ecce filius tuus.*
Parrisioniz, setu ahont ho mamm : *Ecce mater tua.*

Itroun Varia, va mamm evel ho hini, d'heoc'h e tlean kozeal euz ho pugale ; d'ho pugale e tlean komz ac'hannoc'h. Grit ma tiskuezin d'ezho mad, da genta, peger koulz ho c'harit, — d'an eil, e pe c'hiz ha pegement e tleont poania da veza evidoc'h bugale direbech.

IV

Perak poaniou er bed

Virtus in infirmitate perficitur.

VA BREUDEUR KER,

Doue a zo eun tad hag eun tad mad. Perak eta, kement all a boan, a dristidigez, etouez an dud ? Setu aze eur goulen hag a zo aliez a vech en em lakeat dirag va spered. Perak ? Selaouit kentoc'h.

Ar boan a ren var an douar, 1° evit kastiza ar pec'hed. Adam hag Eva, kenta krouadurien an Aotrou Doue, a voa eurus er baradoz terrestr : na poan, na naon, na klenned, na dienez euz netra. — En eun taol kount setu hi malheurus ! Perak ? Pec'het ho devoa.

Lusifer ha kals eled all a voa eurus er baradoz... En eun taol kount setu hi en ifern ! Perak ? Pec'het ho devoa.

Poan, tristedigez, melkoni 'zo var an douar. Perak ? Eur zell var hor c'houstians.

* *

Doe an Tad a zo eun tad mad. Perak 'ta poan, tristidigez, var an douar? Selaouit ha komprenit. Poan a zo var an douar evit sounti, aprouvi ar vertuz.

— « Ha guelet e c'heuz-te va zervicher Job, a lavaraz eun devez, an Aotrou Doue, d'an drouk-speret. Setu aze unan ha n'euz ket he bar evit va c'harout.

— » Ia, mez eurus eo : n'eo ket diez d'ezhan ho meuli. Peb tra 'deu da vad evithan.

— » Mad, sko anezhan en he vadou... etc...

— » Sko anhezhan, en he gorf, mez arabat e laza, etc. »

Ha Job, var he vern teil, goapeat zoken gant he dud, a veule c'hoaz an Aotrou Doue.

Poan a zo, tristidigez er bed-ma, evit ma vo meulet an Aotrou Doue dre resinasion he vugale vad. — Eur zoudard ha n'eo ket bet e tan ar brezel, da c'houzout eo pa zeo eun den a galoun pe eun den spountik. — Eur c'hristen ha n'eo ket bet krog ha krog gant an dristidigez, da c'houzout eo pe hen a zo stard pe laosk en he lezen.

* *

Doe a zo hon tad hag eun tad mad, perak eta tristidigez ha poan er bed-ma? Sellit ha guelit :

Setu aze eur groaz ha varnhi ar guella, ar c'harantezusa den a zo bet var an douar. — Guelit he benn, he dreid, he gostez : *Oportet christum pati et ita intrare in regnum Dei.*

Mad, setu aze hor skouer. Hi, ar groaz eo sin ar c'hristen. An aour, e kreiz an tân, a zeu flammoc'h, an ene kristen e kreiz ar boan, a zeu puroc'h. Ar boan a zo digaset gant Doue evit distaga 'r galoun dioc'h traou an douar ha miret na ankounac'hafemp an Env.

* *

Doe 'zo hon tad hag eun tad mad ; perak eta poan ha tristidigez er bed-ma ?

Eur zell en dro deoc'h : nag a bet e kreiz ar iec'hed, ar blijadur, an danvez... a vev pell diouz Doue, heb sounjal e Doue. Doue a sko, ha kerkent e velont pegen dister eo traou ar bed-ma, ar vuez, ar iec'hed, an danvez. Distaga 'reont ho c'haloun diouz ar bed evit he roi da Zoue. Ha vertuziou an den e poan a ve puroc'h.

Ar baradoz eta, aliez, a zo da heul poaniou.

* *

Rak-se e kreiz hor poaniou, roomp meuleudi da Zoue, dougomp anezho holl, gant pasiantet, hag er baradoz, divezatoc'h, e vezint roz en hor c'hurunen.

Evel-se bezet great.

Deveriou ar C'hristen

Custodite sollicite, animas vestras.
Bezit aketus da ziwall hoc'h ene.
Dent. iv, 15.

VA BREUDEUR HA VA C'HOAREZET KRISTEN,

Kenta 'ra eun tiek mad, pa vez karget euz eur goumanant, eo taol eur zell piz var he holl zouarou ha guelet penaoz renta, an talvoudusa ma c'hell, kement korn-douar a zo stag ouz he di. Lavaret a ra, goudeze : « Ama, peurach ; ama, koat ha lann-bil ; ama : foenneier ha prajou ; ahount : douar labour, douar guiniz, segal pe ed-du, eiz pe lugumach.

— Setu, e pe c'hiz, e c'hell kaout eost mad e pep takad hag en em binvidikaat gant he labour.

.*

Mad va Breudeur ker, ni ' zo ive 'vel labourerien, fermourien, tieien an Aotrou Doue. Eur verouri hen deuz lakeat d'heomp etre hon daouarn : hon ene. D'heomp-ni, da lakaat ennhan, pep tra da zont : taol

ennhan had mad, greun mad ; ober peb labour d'ar mare, d'ar c'houlz zo dleet, tenna deuz pep korniel ar pez a c'hell da rei. Arabat e chom-fe korn frost hebed.

.*

Eur merour mad, ouspenn ma ra labour a zoare, a daol evez ouz he labour great. Eur vech an amzer e ra eur zell var he zrevad hag e lavar : « ama, e sav louzeier fall, pred eo c'houennad ; Ama, eo distank, greomp eur gloued nevez, lakeomp spern var gorn ar c'hleuz, stankomp an ode-ma, ar riboul-zont ; va c'hoad a ia gant al laer, evesaomp ouz he roudou, a beleac'h e teu, varzu peleac'h e za, pe vent hen deuz he votez... gour-drouzomp.

C'houi ive, taolit evez. Guelit petra ' zeu mad, taolit evez ouz al louzou fall, lakit tremp : pedit mad ; evesait ouz al laer, pa vez dic'hlaniet an dour, roit dizal ma tizouro.

.*

Penaoz en em gemeret, petra da ober ?

Eur vech an amzer, ober eur zell piz var ho kous-tians, evesaat petra vir na doc'h guir gristen, ha neuze, mond d'al leac'h ma kaver ennhan ar iec'hed.

An den klanv a ia da gavoud he vidisin pe he apothiker

Ni, kristenien, a zo evidomp savet gant Jesus-Krist eun ti a vedisinerez : ar gador-govez.

Lod a gofez bep sizun : mad evit eun darn.

Lod bep pemzek devez : mad ive ; lod bep miz : mad c'hoaz.

E parrezioù ' zo, eo kemeret ar pleg da zont holl, bep tri miz. Guella kustum a c'helfed da gaoud eo ar c'hustum-ze.

N'eo ket evidomp e komzan, evidoc'h eo. Seul vui e chommer van-ha-van, da c'hourlerc'hi, seul brasoc'h diegi a vez.

Perak lod na deuont mui. Ha sounjal a rit c'houi e kavont e ma 'r virionez a du gantho? — Nann. Chommet int pevar, c'huec'h mis, bloaz, daou marteze. Neuze, da heul meur a zigarez all, eo e teu ar pec'hed a ziegi d'ho diarbenn.

* *

Konfesait, eta, mad hag aliez.

Evel-se bezet great.

VI

Red eo karet Jesus-Krist

*Si quis non amat Dominum nostrum
Jesum Christum, anathema sit.*

Milliget ra vezo an hini ne gar ket an
Aotrou Jesus-Krist.

DIGOR

Non veni pacem mittere sed gladium. — En eun dorn morzol ar mansouner, en egile kleze ar brezellour... Red eo poania ha labourat.

Hogen, lod ' zo tud laosk, difidel, trubard. Setu perak, *Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum anathema sit.* Chomm heb karet Jesus-Krist a zo : — 1° Eun treitouriach, ingrat ha digaloun ; 2° Eun dallentez diskiant ha diremed.

* *

KENTA LODEN

Eun den honest, n'hen deuz nemet he c'her. An den leal, stard en he zevel en despet da bep tra a vez, atao, estimet. Er c'hountrol, eun den faoz a vez disprijet. Hag

er faosoniach-ze, ' zo diou bazen izelloc'h evit ar re all. Daou exempl. evit rei guelloc'h da goumpren.

Eun den paour a gav eun den pinvidik. Hag ar pinvidik, asten he zourn d'ar paour, her c'hemer evit he vreur.

Mez pep tra ' zo diasur, er bed-ma.

Ar pinvidik a zeu da veza reuzeudik, hag ar paour rentet ganthan eürus, trei kein d'he vadoberour. Ingrat eo, trubard d'he vignoun ; — disprijet e tle beza.

Exempl all. — Setu diou arme : — ar c'hanoliou morgousket var ho c'hillouru dir ; pep tra sioul evel pa ve an ankou o para da c'hortoz falc'had ar zoudardet.

Epad ar stourmad, an drapo a ia araog, a zeu a drev ; — var he zro, soudardet kalounek. Ebken unan a jomm a gostez ; trubard eo d'he vro ; disenori a ra he boletennou hag he zabren.

Hogen, e pelec'h kaout ar mignoun ingrat, ar zoudard trubard ?

Pa zeuomp er bed, stag ouz eun neuden etre ar baradoz sarret hag an ifern digor, piou a zigoro unan, a zarro egile ? Ni ? — Nann. Rak beza hon deuz tri c'houli braz : eur speret tenval, eur volontez dinerz, eur c'hort kiriek d'an holl boaniou. Jesus-Krist a zeu, a zigor an Env, a zarr an ifern, a sklerijen hor speret, e gennez hor bolontez, a ra d'heomp lavaret : *Superabundo gaudio, in omnibus tribulationibus meis.*

Meur a vignoun a gavomp : mignoun hon taol, hon arc'hant, hon renk. Mez, *tempora si fuerint nubila, solus eris.*

Karantez Jesus-Krist a zo brasoc'h. Savet eo var bevar bost ; — Bethlehem : euz ar Baradoz en eur c'hraou ; — Nazareth : mab Doue pleget var eun eskemen ; — Kalvar : an den just etre daou laer, toullet-he galoun ; — An Tabernakl : Salver ar bed, magadurez an den : *Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis... ; non dicam vos servos sed amicos.*

En dizro, petra c'houlenn ?

Goulenn ma kredimp d'he Aviel, ma vezo hor feiz krenvoc'h eget finesaou an drouk-speret ha gevier ar bed. — Deiz hor badiziant, dezhan ni ' lavaraz : « *Credo.* »

Pelloc'h e za. Dek, kant ger a c'hellit lavaret, krenvoc'h an eil eget egile. Mez eur ger a zo hag a lavar pep tra : me ho kar. Ha Jesus-Krist a c'houlenn hor c'harantez evit he garantez, eur garantez guirion, he grizien en hor c'haloun. — Deiz hor badiziant c'hoaz, deiz hor pask kenta, ni ' lavaraz : « Ni ho karo, nann a c'hinou, mez a galoun : ni ho karo a vel kaer d'an holl, ni ho karo dizamant ; ho kroaz a vezo va drapo, me ho soudard. »

Setu aze ar marc'had, etre ar paour hag ar pinvidik, etre ar zoudard hag he gabiten.

Petra ziwez ?

Selaouit eun dra c'hoarvezet. En nosvez-se, e varned Jesus-Krist. Per hen doa lavaret : « *Etiamsi oportet me*

mori tecum non te negabo. » Ha koulskoude, nac'h a ra he vestr, teir gueach.

Va Breudeur, ne zastumomp ket ar mean a zo var hon hent evit hen taol ouz sant Per. Dalc'homp hen da skei var boull hor c'haloun. Evel Per omp bet dispar-tiet, evel Per, pa bec'homp, e nac'homp hon Doue : « *Non hunc, sed Barrabam.* Barrabas zo mad evidomp. Laer ha muntrer eo, evel ouzomp. Jesus-Krist re vad evidomp : *Crucifige.* » Doue hor badiziant, madobe-rour, medisin, drapo, holl dilezet gant eur mignoun in-grat, eur zoudard trubard.

Tud ar bed hon dizammo : Me 'rank tamall ha lava-ret : « Mignoun ankounac'haus, paour dianaoudek, sou-dard treitour. »

Ouspen, truez am meuz. Rak :

*
**

EIL LODEN

Braz, diremet eo ho tallentez.

Va Breudeur ker, Doue eo ar mestr, mestr an holl, a entent chomm mestr, mestr da skei pe da rekompansi.

A hent all, lagad an den na c'hell para, nemet var daou zu, daou gostez : d'an neac'h pe d'an traon. Mar par d'an neac'h e ma en he venojen. Rak hor penn a zo krouet sounn. Mar sell d'an neac'h e vo joa en hor c'haloun, esperans en hor spered, bennoz Doue d'hon heul da c'hortoz an Envou.

Mar plegomp hor penn, petra gavomp ? Ar bed hag

er bed, netra hag a c'hell leunia, karga hon ene. Se-laouit :

Salomon var he dron olifant... Tenna' ra euz an holl draou krouet, ar pezh a c'hell. D'ezhan ne vank nag aour, nag enor, na plijadur ha koulskoude, var fin he vuez, e lavare : « *Et vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi.* »

Perak ! — Rak :

1° E kever Doue 'zo eun eal, eal an teir walen. En he zourn e ma kalur venjansou an Env. Pa gostez he galur an diveradou a zisliv, a rent c'houero, a ra pren-vedi holl draou an douar.

2° Kaloun an den a zo evel eur varriken didal. Taolit ebarz, e chomm atao goullou : didal eo. An tal, tal ar galoun, eo Doue. Beteg ma ve Doue ebars, e c'houlen atao : *Affer, affer : inquietum est cor nostrum donec requiescat in spe.* — Mez gant Doue da dal e ma leun, dioc'h-tu. Ne ell kaout eurusded hebet e traou ar bed-ma.

Eun den lakeat da Roue a ioa eurus, ken a velaz eur c'hleze stag gant eun neuden azioc'h he benn... Azioc'h hor penn ive, e ma kleze Damokles : falc'h an ankou. An den dall a ia gant ar venojen ; pa zounj nebeuta e stok he droad, e kuez en eun toull, eo diskaret : ne vel na mean na toull. Pec'her paour ! e maoud o vont : gortoz, eur mean a zo var da hent : mean ar c'hlenved ; eun toull : ar bez. N'ho guelez ket, ne zonjes ket enno, siouas !

Ha pa ziguezi gant Doue e vo goullo da zaouarn pe gentoc'h : da zaouarn a vo leun a zizurziou.

* * *

Greomp guelloc'h. Dalc'homp mad mar domp mad. Mar domp fall, distroomp.

Ra deuiio Jesus-Krist d'ho kennerzi. Lavaromp d'ezhan : Ni gredo d'ho lezen atao, ni ho karo atao, ha goude hor maro, neuze, Hen a vezo hon rekom-pans : *Ego ero, merces tua magna nimis.*

AMEN.

TAOLEN

Evit kaout, e berr, ar sarmoniou renket el levr-ma

A

- Aliou eur persoun d'he barrisionis** goude eur mission pe eur Jubile 339
- Anna.** — Prezegen evit pardoun Santez Anna 'r Palud : — Santez Anna ' zo bet jervicherez fidel da Zoue, — eur pried karantezuz, — eur vamm vad. 33

B

- Baradoz.** — Holl joaiou an douar n'int nemet eur skeud dez ar Baradoz ; — er Baradoz, repozvan a spered, repozvan a galoun, repozvan a gorf. 263
- Evit bennigen ar c'hleier.** — Ar c'hloc'h a zigas da zounj d'heomp dez ar pezh a zo a vrasa en hor buez, epad ma reomp hon treuz er bed-ma ; — ar c'hloc'h a zigas da zounj d'heomp dez ar pezh a ell hor bleina varzu an eternite 98
- Evit bennigen ar mor.** — Ar mor a zo eur park-labour. Mez danjer a zo varnhan ; red mad eo kaout bag var eor ha stur, ha bennoz Doue ouspenn ; — mez evit kaout bennoz Doue eo red poania d'her meri-tout 84
- Evit bennigen eur groas nevez, e fin eur mission :**
Christus heri, hodie et int sæcula 102

- Evit bennigen hent ar groaz.** — Meur a hini ho deuz lakeat ho dourn d'ober an hent-se : Judas, Pilat, Kaïph, Herodez. — Ho wenn d'ar re-ze, 'zo heo atao. D'ezho daou c'her : treitour int e kever Doue, diskiant en ho c'hever ho-unan 92
- Evit bennigen mean kenta iliz Karaes.** — Presta da Zoue, a zo prena leve. 74

D

- Deveriou eur c'hristen.** — Buez eur c'hristen henevelebet ouz buez eun tiek mad. 366

G

- Guerc'hes.** — Sarmoun ar Folgoat : ar Verc'hez a zo hor mamm, — mes he galloud a zo brassoc'h eget galloud holl mammou ar bed-ma. 3
- Guerc'hes.** — Sarmoun Itron-Varia 'r Porzou : Ar Verc'hez he deus digoret evidomp porz an Envou ha klozet dor an ifern, en eur rei d'heomp en he mab ker eur Zalver karantezus, — en eur ziskuez d'heomp, dre skuer he buez, hent santel ar baradoz, — en eur viret dre he skoazel gallouduz ne fallgallounfemp ket, hed hor beach. 354
- Guerc'hes.** — Digor evit ober sarmoun ar Folgat e n'euz forz pe seurt pardoun, en enor da vamm Doue. 361

H

- Heur Zantel.** — E petra sounjal epad an heur zantel ? E komz Sant Paol : Jesus a voa deac'h, Jesus a zo hirio, Jesus a vezo vare'hoaz. 336

I

- Ifern.** — Eun ifern a zo, eun ifern a rank beza ; pe seurt poaniou a c'houzanver, en ifern. 246

J

- Jesus, doktor an dud.** — Pa deu eun den da glask hon trei a du ganthan, tri c'houlouen da ober : piou oc'h hag a berz piou e teuit, — pe seurt mennoz ho tigas, — ha gouzout a rit-c'houi mad, ar pezh a glaskit deski d'heomp. 324

K

- Karantez evit Jesus-Christ.** — Chomm heb karet Jesus-Krist a zo eun dreitouriach ingrat ha digalloun ; — eun dallentez diskiant ha diremed. 369
- Kaloun-Sakr.** — Kaloun Jesus, alc'houez ar baradoz ; — kaloun, Jesus kelennadurez an den ; — kaloun, Jesus konsolation ar vuez. 15
- Konsekrasion iliz Hanvec.** — Er bed-ma, netra na garg hon ene ; buez an douar a dremen buhan. Abalamour da-ze, e rankomp klask buez an Eternite. An iliz eo ar skeul da dizout beteg ar vuez-se 77
- Kontrision.** — Petra eo ar Gontrition, petra da ober evit he c'haout ? 272

L

- Leziregez e servich Doue.** — Petra eo beza lezireg e servich Doue ; — pegen bras gwaleur eo 174

M

- Mab prodig.** — Ar pec'her henvelebet ouz mab prodig aviel Sant Lucas 185
- Maro.** — Mad eo sounjal er maro ; — mad eo en em brepari d'ar maro ; — mad eo gouzout petra eo ar maro. 210
- Mesventi.** — Ar vesventi a laz ar c'horf, a laz an enor, a laz an ene hag a zo penn-kaoz euz gwaleur, er bed-ma hag er bed all. 180
- Mission.** — Sarmoun evit digeri eur mission. — Er bed-ma e maomp evit servicha Doue, — hag evit hen ober ervad, ar berra, ar surra hent eo ober he vision evit ar guella. 111
- Morgousk e stad a bec'het.** — Skeul an ifern : — Ar re 'zo var ar skeul-ze, 'zo pred d'ezho dihuna ; — Arabat dale, rak peb dale a ve, var eun dro, beza dianaoudek, kaout disprijans, beza kemeret gant an dallentez 138
- P**
- Pap.** — Ar pap eo pastor an eneo ha porzier an Envou ; — brezel a rear d'hezan hag abalamour da-ze, e tleomp muioc'h he garet 105
- Pec'het marvel.** — Ar memez sarmoun gant an hini all, renket ha kempennet evit eur pardoun. 345
- Peden.** — Pegen red eo pedi ; — pegen nerzus eo ar beden ; — perak hor pedennou a jom, ken aliez a veach, heb beza selaouet 307

- Perseverans.** — Red eo perseveri ; — ouz petra en em ziwall evit hen ober ; — petra da lakaat en implij evit dere'hel mad 299
- Persoun.** — Evit troni eur persoun en he barrez nevez : — petra e tle beza eur persoun evit he barrisionis ; — petra 'tle beza 'r barrisionis evit eur persoun 63
- Persoun.** — Sarmoun eur persoun en devez ma ze trolnet, d'he barrisionis nevez. 71
- Poan.** — Sarmoun evit gouel Sant Per en ereou : Buez ar c'hristen a zo eur vuez a boan, abalamour ar boan eo ar mean diazez euz eur vuez santel, ar boan a laka disparti etre ar re zo da Zoue hag ar re 'zo d'an drouk-spered, — ar boan a laka purroc'h ar vertuz 55
- Poan.** — Ar boan a zo digaset gant Doue var an douar evit kastiza 'r pec'het, sounti 'r vertus, distaga 'r galoun deuz traou ar bed ha miret da ankounac'haat an Env 363

R

- Relijion.** — Sarmon evit gouel sant Mark, mez a ell beza roet e peb leac'h hag evit pep sant : — ar relijion a zo eun dra red ; — digareziou ar re 'fell d'ezho beva heb relijion 23
- Renk huel ar guir gristen.** — Eur zell var an den poezet ennan he-unan ; — eur zell var an den poezet er guel he-nesa ; — eur zell var an den poezet er guel a Zoue 284

S

- Sakramant an Aoter.** — A deu da renevezi hon nerz, — hen laka da greski, — hon laka da veza laouen. 331

- Santelez.** — E rankomp beza sent. — Digareziou ar bed : re boanius eo beva santelamant, — Doue 'ro d'in re nebeut a c'hrasou, — re a zanjerou a gavan var hent ar vuez 46
- Silvidigez.** — Ar zilvidigez a zo eun dra red ; — evit he ober e ranker poania ; piou evithi a gemer eur guir boan 127
- Silvidigez.** — Steuen evit sarmoun eur pardoun. — E ranker beza sant ; — penaoz anaout ha ni 'zo var an hent mad. 42

T

- Trugarez an Aotrou Doue.** — Petra eo betha petra eo c'hoaz e kever ar pec'her Doue an tad, Doue ar mab ha Doue ar Spered-Glan. 192

V

- Varn.** — Sarmoun var ar varn general. Ar varn-ze 'vo ennhi tri dra : eul leor splamm ha guirion, leor ar c'houstiansou ; — eur valanz heb abeg, balanz an Aviel ; — eur zetans didruez, diremed, setans Jesus-Krist. 228

